

Roźwienica, dnia 9.04.2026 r.

Pan/i .....

Zam. ....

Uprzejmie zawiadamiam, że w dniu 17 kwietnia 2026 r. /tj. piątek/
o godzinie 9⁰⁰ w Świetlicy Wiejskiej w Roźwienicy odbędą się obrady
XXVII Sesji Rady Gminy Roźwienica.

W załączeniu przekazuję porządek obrad.

Z poważaniem

Przewodniczący Rady Gminy
Roźwienica

Paweł Bąk

PORZĄDEK OBRAD
XXVII Sesji Rady Gminy Roźwienica
w dniu 17 kwietnia 2026 r.

1. Otwarcie sesji i stwierdzenie prawomocności obrad.
2. Powołanie komisji uchwał i wniosków.
3. Przyjęcie porządku obrad.
4. Sprawozdanie z działalności wójta w okresie międzysesyjnym.
5. Sprawozdanie z działalności Komisji Rady Gminy w okresie międzysesyjnym.
6. Podjęcie uchwał:
  - 1) W sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030 *(projekt 1)*,
  - 2) W sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych do 2030 dla Gminy Roźwienica *(projekt 2)*,
  - 3) W sprawie wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Roźwienica na 2026 rok *(projekt 3)*,
  - 4) W sprawie wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Roźwienica na 2026 rok *(projekt 4)*,
  - 5) W sprawie wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Roźwienica na 2026 rok *(projekt 5)*,
  - 6) W sprawie wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Roźwienica na 2026 rok *(projekt 6)*,
  - 7) W sprawie wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Roźwienica na 2026 rok *(projekt 7)*,
  - 8) W sprawie wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Roźwienica na 2026 rok. *(projekt 8)*,
  - 9) W sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Roźwienica na 2026 rok *(projekt 9)*,
  - 10) W sprawie rozpatrzenia petycji wniesionej przez Stowarzyszenie „Polska Wolna od GMO”.
  - 11) W sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż nieruchomości położonej w Woli Węgierskiej,
  - 12) W sprawie wprowadzenia regulaminu określającego zasady i tryb korzystania ze świetlic wiejskich stanowiących mienie Gminy Roźwienica.
7. Zapytania i wolne wnioski.
8. Zakończenie obrad sesji.

Przewodniczący Rady Gminy
Roźwienica

Paweł Bąk

Projekt

1

z dnia 9 kwietnia 2026 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY ROŻWIENICA**

z dnia 17 kwietnia 2026 r.

w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego "Wspólny Rozwój" na lata 2022-2030.

Na podstawie art. 10g ust. 1 oraz art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.) w związku z art. 3 pkt 3 oraz art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2025 r. poz. 198 z późn. zm.) Rada Gminy Roźwienica uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się aktualizację Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Roźwienica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Roźwienica

Paweł Kazimierz Bąk

WOJCI GMINY ROŻWIENICA

mgr Tomasz Kud

Sprawy: Bernadete Morawskie

Uzasadnienie

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030 stanowi kluczowy dokument planowania rozwoju lokalnego i ponadlokalnego, określający wizję, cele strategiczne, kierunki działań oraz mechanizmy wdrażania. Opracowanie Strategii jest wynikiem porozumienia jednostek samorządu terytorialnego zawartego przez: Gminę Chłopice, Gminę Jarosław, Gminę Laszki, Gminę Pruchnik, Gminę Pawłosiów, Gminę miejską Radymno, Gminę Radymno, Gminę Rokietnica, Gminę Roźwienica, Gminę Stary Dzików, Gminę Stubno, Gminę Wiązownica oraz Gminę Wielkie Oczy, z udziałem Powiatu Jarosławskiego, które wspólnie zidentyfikowały kluczowe potrzeby oraz wyzwania rozwojowe.

Strategia obejmuje diagnozę społeczno-gospodarczą i przestrzenną, analizę potencjałów oraz barier, a także wskazuje kluczowe obszary strategicznej interwencji. Stanowi podstawę do prowadzenia spójnej polityki rozwoju, podejmowania wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych oraz pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym funduszy Unii Europejskiej, w nowej perspektywie finansowej 2021-2027.

Przyjęcie dokumentu umożliwi skuteczną realizację polityki rozwoju ponadlokalnego, wzmocni współpracę między gminami, a także sprzyja zrównoważonemu rozwojowi społecznemu, gospodarczemu i przestrzennemu całego obszaru objętego Strategią.

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO „WSPÓLNY ROZWÓJ”

2022 - 2030

☆☆☆☆
EUROKONCEPT
DANIEL SMUCZEK

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Wymiar terytorialny i podstawa prawna opracowania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego "Wspólny Rozwój" na lata 2022-2030	5
3. Synteza i wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	11
3.1. Synteza diagnozy	12
3.2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	13
3.3. Analiza SWOT.....	27
4. Spójność Strategii Rozwoju Ponadlokalnego "Wspólny Rozwój" z dokumentami i celami na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym.....	33
5. Plan operacyjny Strategii Rozwoju Ponadlokalnego "Wspólny Rozwój" na lata 2022-2030 oraz kierunki interwencji rozwoju OF	41
6. Kluczowe działania - projekty strategiczne	60
7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	85
Obszary strategicznej interwencji.....	102
8. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych 120	
8.1. Struktura organizacyjna zarządzania Strategią.....	121
8.2. Uzgodnienia projektu Strategii.....	123
8.3. Aktualizacja Strategii	124
8.4. Zmiana składu porozumienia.....	124
8.5. System monitoringu i oceny skuteczności realizacji Strategii	125
8.6. Monitorowanie procesu wdrażania Strategii	125
8.7. Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych	126
8.8. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych	128
8.9. Partycypacja społeczna na etapie realizacji Strategii i oceny efektów Strategii	129
8.10. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	131
9. Ramy finansowe i źródła finansowania Strategii	132
Spis tabel.....	136
Spis map.....	138
Spis zdjęć.....	140

ROZDZIAŁ 1

WPROWADZENIE

Samorządy lokalne mierzą się z wieloma wyzwaniami związanymi z procesami depopulacji, zmianami technologicznymi oraz zjawiskami natury globalnej, jak zmiany klimatyczne. W szczególnej sytuacji są obszary wiejskie, gdzie problemy te ujawniają się w większym nasileniu - powodując realne zagrożenie marginalizacją społeczno-gospodarczą. Jednocześnie obszary te dysponują wieloma zasobami, które odpowiednio wykorzystane mogą złagodzić występujące problemy, a w niektórych przypadkach mogą być przekute na atuty służące przyspieszeniu procesów rozwojowych.

Wyzwania, przed jakimi stoją samorządy gmin: Gminę Chłopice, Gminę Jarosław, Gminę Laszki, Gminę Pruchnik, Gminę Pawłosiów, Gminę miejską Radymno, Gminę Radymno, Gminę Rokietnica, Gminę Roźwienica, Gminę Stary Dzików, Gminę Stubno, Gminę Wiązownica oraz Gminę Wielkie Oczy skłoniły ich włodarzy do poszukiwania nowych rozwiązań pozwalających na zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych wysokiej jakości oraz wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki. Jednym z takich rozwiązań jest usystematyzowana współpraca, pozwalająca na racjonalizację wydatków budżetowych oraz prowadzenie działań służących rozwiązaniu problemów jak największej liczby mieszkańców porozumienia, niezależnie od gminy, którą zamieszkują. Samorządy te przyjęły również nazwę dla swojego porozumienia „**Wspólny Rozwój**”

W związku z tym, trzynaście gmin leżących na terenie trzech powiatów (jarosławski, przemyski oraz lubaczowski) oraz Powiat Jarosławski, postanowiły podjąć ściślejszą współpracę i wprowadzić nowatorskie rozwiązania, służące większej efektywności prowadzonych inwestycji, lepszej realizacji bieżących usług publicznych, zwiększaniu swoich szans na uzyskanie dodatkowych środków zewnętrznych, a także mobilizacji i zwiększeniu aktywności mieszkańców w dbaniu o rozwój tego obszaru. W tym celu w dniu 24 lutego 2022 roku w siedzibie Urzędu Gminy Jarosław, gminy podpisały porozumienie określające zasady współpracy przy opracowaniu i wdrażaniu **Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022 – 2030**.

Niniejsza Strategia stanowi wyraz wspólnej polityki partnerskich gmin do roku 2030, nie odbierając żadnej z gmin prawa do przygotowania strategii rozwoju lokalnego.

Jest to pierwszy tego typu dokument, opracowany we współpracy tych gmin z innymi samorządami, choć należy zwrócić uwagę na doświadczenia we współpracy zdobyte m.in. dzięki współpracy w ramach Lokalnych Grup Działania czy związków gmin, w których uczestniczą samorządy. Przyjęty tryb ekspercko-partycypacyjny pozwolił na włączenie w jego przygotowanie wielu środowisk.

Strategia składa się z czterech zasadniczych części (tj. diagnostycznej, strategicznej, wdrożeniowej oraz opisującej zaangażowanie społeczeństwa). W części diagnostycznej sformułowano najistotniejsze wnioski na podstawie „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej”, określając potencjały i bariery oraz szanse rozwojowe w poszczególnych elementach składających się na funkcje obszaru. W części strategicznej wyznaczono wizję obszaru oraz misję partnerskich samorządów określając jednocześnie cele strategiczne i związane z nimi kierunki działań oraz spójność z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym i regionalnym. Część wdrożeniowa zawiera zestaw projektów realizujących przyjęte cele, systemy wdrażania oraz monitorowania i ewaluacji oraz potencjalne źródła finansowania działań ze środków zewnętrznych. W ostatniej części opisano rolę społeczności lokalnej w przygotowaniu dokumentu oraz sposoby jej włączenia na etapie wdrażania *Strategii*.

ROZDZIAŁ 2

**WYMIAR TERYTORIALNY
I PODSTAWA PRAWNA
OPRACOWANIA STRATEGII
ROZWOJU PONADLOKALNEGO
"WSPÓLNY ROZWOJ" NA LATA
2022-2030**

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030 opracowana została na podstawie art. 10g ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 poz. 559 z późn. zm), który umożliwia gminom sąsiadującym i powiązanim ze sobą funkcjonalnie, opracowanie wspólnej strategii rozwoju w zakresie ich terytorium.

Strategia rozwoju ponadlokalnego daje gminom możliwość wspólnego planowania działań rozwojowych, co ma kluczowe znaczenie zwłaszcza w odniesieniu do realizacji inwestycji oraz stanowi również podstawę do podejmowania decyzji przez poszczególne gminy o sposobie i zakresie dostarczania społecznościom lokalnym wybranych usług publicznych. Strategia przygotowywana przez kilka gmin może więc przynieść wymierne korzyści wszystkim interesariuszom - w szczególności poprzez dostosowanie planów inwestycyjnych poszczególnych gmin i uwzględnienie w nich potrzeb całego obszaru objętego strategią, jak również przez realizację wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych.

Zakres strategii rozwoju ponadlokalnego, podobnie jak w przypadku strategii rozwoju gminy, określony jest w art. 10e ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym, jednak podmiot przygotowujący dokument może zamieścić w nim dodatkowe elementy, jeśli jest to zasadne ze względu na zakres tematyczny podejmowany w danej strategii.

Podstawę prawną opracowania niniejszej strategii stanowi również ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057 z późn. zm.), która określa zasady prowadzenia polityki rozwoju, podmioty prowadzące tę politykę oraz tryb współpracy między nimi, a także ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, która wprowadza szczególne instrumenty realizacji programów, między innymi w postaci Innych instrumentów terytorialnych (IIT), które umożliwiają wspólną realizację projektów w ramach rozwoju terytorialnego.

Jednym z najważniejszych kroków w formalizacji współpracy było zawarcie w dniu 24 lutego 2022 r. Porozumienia jednostek samorządu terytorialnego w sprawie określenia zasad współpracy w ramach Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój”, które utworzyło Obszar Funkcjonalny „Wspólny Rozwój”. Sygnatariuszami niniejszego dokumentu były następujące jednostki samorządu terytorialnego:

- ***Gmina wiejska Chłopice,***
- ***Gmina wiejska Jarosław,***
- ***Gmina wiejska Laszki,***
- ***Gmina miejsko-wiejska Pruchnik,***
- ***Gmina wiejska Pawłosiów,***
- ***Gmina miejska Radymno,***
- ***Gmina wiejska Radymno,***
- ***Gmina wiejska Rokietnica,***
- ***Gmina wiejska Roźwienica,***
- ***Gmina wiejska Stary Dzików,***
- ***Gmina wiejska Stubno,***
- ***Gmina wiejska Wiązownica,***
- ***Gmina wiejska Wielkie Oczy,***
- ***Powiat Jarosławski.***

Organem decyzyjnym partnerstwa jest Rada Porozumienia, w skład której wchodzi przedstawiciele władz wykonawczych wszystkich jednostek samorządu terytorialnego tworzących partnerstwo (wójtowie oraz burmistrzowie poszczególnych gmin, a także Starosta Jarosławski). Zarządzaniem operacyjnym i realizacją działań w partnerstwie powierzono Zespołowi Operacyjnemu.

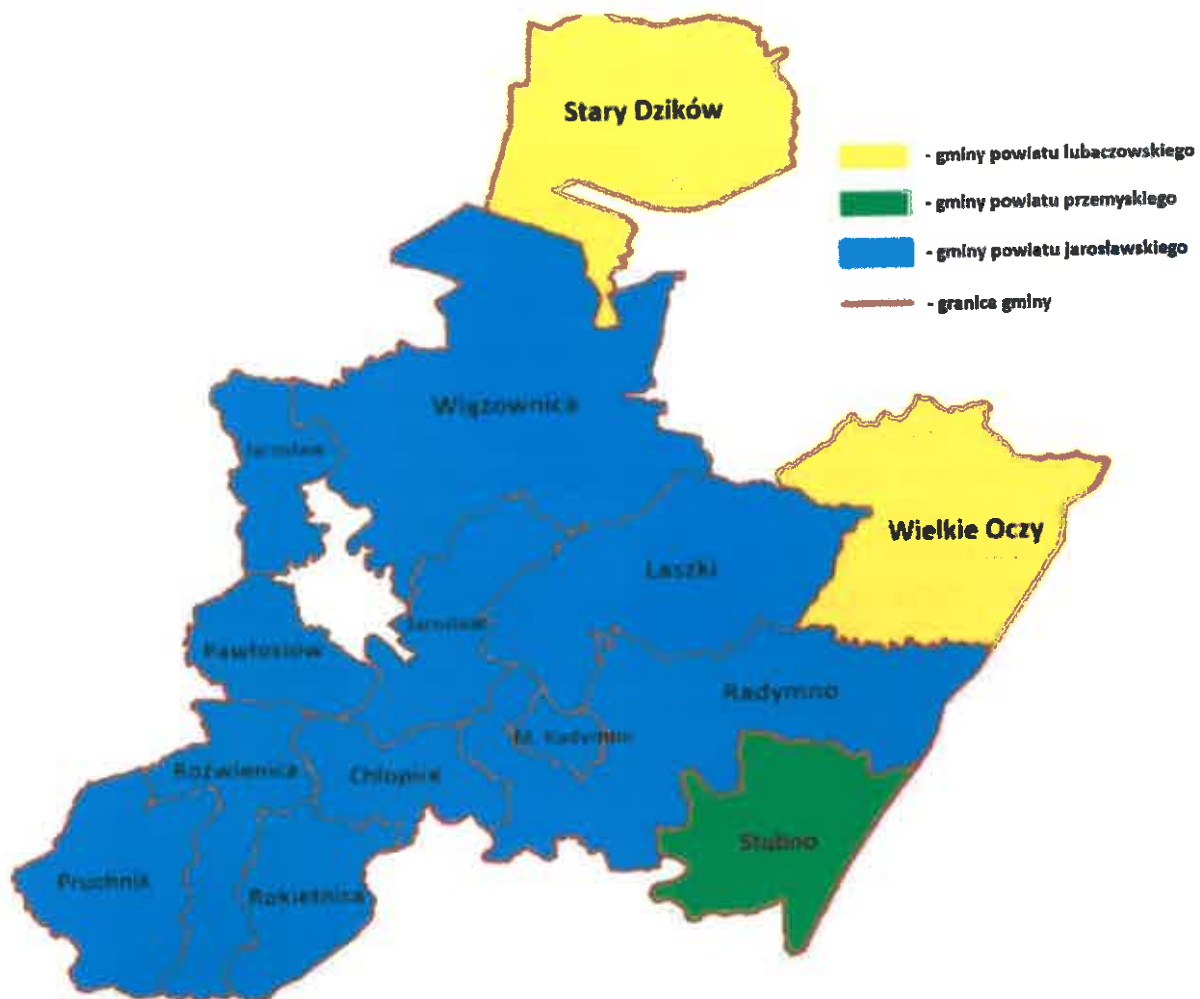
Najważniejsze postanowienia Porozumienia jednostek samorządu terytorialnego Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” w zakresie współpracy podczas przygotowania do nowej perspektywy finansowej UE, dotyczą m.in.:

- Deklaracji współpracy wszystkich JST na rzecz Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój”,
- powołania Rady rzecz Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój”, jako organu podejmującego najważniejsze decyzje i wyznaczającego kierunki działania w ramach współpracy,
- formalnego powierzenia Gminie wiejskiej Jarosław - Liderowi Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój”, przygotowania dokumentów strategicznych dla Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” (Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030).

Partnerstwo gmin tworzących Obszar Funkcjonalny „Wspólny Rozwój”, to wspólna inicjatywa samorządów z terenu powiatów: jarosławskiego, lubaczowskiego i przemyskiego na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu, przejawiająca się chęcią integracji działań mających na celu zapewnienie temu obszarowi konkurencyjności i dynamicznego rozwoju dzięki zacieśnieniu współpracy samorządowej. Obszar ten obejmuje swym zasięgiem powierzchnię 1 385,0 km², zamieszkiwany przez 91 316 osób, co zostało szczegółowo przedstawione w Diagnostyce sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, stanowiącej załącznik do niniejszej Strategii.

Lokalizację gmin tworzących OF „Wspólny Rozwój” w jego obrębie oraz położenie OF w województwie podkarpackim przedstawiają poniższe mapy.

Mapa 1 Zasięg terytorialny gmin wchodzących w skład Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 2 Lokalizacja OF „Wspólny Rozwój” na tle województwa podkarpackiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.wikipedia.org

ROZDZIAŁ 3

**SYNTEZA I WNIOŚKI
Z DIAGNOZY SYTUACJI
SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ
I PRZESTRZENNEJ**

3.1. Synteza diagnozy

Podstawowym źródłem dla formułowania wniosków była analiza potencjałów i barier rozwojowych wynikających z uwarunkowań wewnętrznych obszaru. Wykorzystano analizę poszczególnych czynników w sferze gospodarczej, społecznej, środowiskowej, a także przestrzennej (w tym określenie podstawowych cech struktury przestrzennej obszaru oraz zróżnicowań wewnętrznych terytorium oraz analizę powiązań funkcjonalnych).

Drugim elementem było uwzględnienie uwarunkowań zewnętrznych, które mogą wspierać wykorzystanie atutów obszaru i przyspieszać pozytywne zmiany, ale mogą też stanowić zagrożenie dla rozwoju gmin tworzących Obszar Funkcjonalny „Wspólny Rozwój”. Do najistotniejszych tego typu uwarunkowań należą:

- procesy globalne (zmiany klimatyczne oraz powiązane z tym zagadnieniem stan powietrza oraz kurczące się zasoby wody; zmiany technologiczne w tym rewolucja cyfrowa, wpływające nie tylko na procesy gospodarcze, ale również funkcjonowanie społeczeństwa; rosnące nierówności społeczne; zjawiska kryzysowe w tym związane z pandemią SARS-COV-2 i jej skutkami oraz agresją Rosji na Ukrainę);
- polityki Unii Europejskiej, w tym Nowy Zielony Ład oraz istotne z punktu widzenia partnerstwa polityki wspierające rozwój jak Polityka Spójności, Wspólna Polityka Rolna;
- kierunki polityki rozwojowej kraju oraz Województwa Podkarpackiego.

W formułowaniu wniosków zastosowano podejście funkcjonalne. Podejmując dany wątek tematyczny nie odniesiono się wyłącznie do uwarunkowań wewnętrznych obszaru porozumienia, ale i do szans, i zagrożeń wynikających z otoczenia zewnętrznego.

Pogłębiony materiał analityczny, będący podstawą dla sformułowania wniosków diagnostycznych, jest zawarty w dokumencie „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej”, stanowiącym załącznik do niniejszej Strategii.

3.2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi strategii rozwoju ponadlokalnego, opracowanie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030 poprzedzone zostało przygotowaniem „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej”, która stanowi kluczowy etap w kompleksowej ocenie ponadlokalnych zasobów oraz w wypracowaniu strategicznych rozwiązań.

Wnioski z diagnozy stanowiły podstawę opracowania części kierunkowej Strategii, która zawiera wizję, cele strategiczne, kierunki działań, kluczowe projekty do realizacji oraz model struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z rekomendacjami w zakresie polityki przestrzennej i wskazaniem obszarów strategicznej interwencji.

Poniżej zostały przedstawione najważniejsze wnioski z diagnozy, wynikające z poszczególnych obszarów tematycznych, wchodzących w skład struktury diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”.

Ogólna charakterystyka gmin wchodzących w skład OF „Wspólny Rozwój”

- Obszar Funkcjonalny położony jest we wschodniej części województwa podkarpackiego, granicząc od strony północnej z województwem lubelskim (gminy: Tarnogród i Obsza); od strony północno-wschodniej z gminami powiatu lubaczowskiego: Cieszanów, Oleszyce i Lubaczów; od wschodu z Ukrainą; od strony południowo-wschodniej z gminą Medyka; od południa z gminami Orły i Żurawica; od strony południowo-zachodniej z gminami Krzywca i Dubiecko; od strony zachodniej z gminami powiatu przeworskiego: Kańczuga, Zarzecze, Przeworsk, Tryńcza, Sieniawa i Adamówka.
- OF obejmuje tereny 13 gmin, położonych w trzech powiatach: jarosławskim, lubaczowskim i przemyskim, zajmując łączną powierzchnię 1 385,0 km², co stanowi 7,76 % powierzchni województwa podkarpackiego. Powierzchnia OF „Wspólny Rozwój” jest większa niż przykładowo powierzchnia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, który zajmuje 1 211 km², co stanowi ok. 6,79 % powierzchni województwa podkarpackiego.
- W skład OF wchodzi głównie obszary wiejskie obejmujące tereny gmin wiejskich oraz tereny wiejskie gmin miejsko-wiejskiej. Spośród 13 gmin tworzących OF, 11 gmin stanowią gminy wiejskie, występuje 1 gmina miejsko-wiejska (Pruchnik) oraz 1 gmina miejska (Radymno).
- Sieć osadniczą OF „Wspólny Rozwój” tworzą 2 miasta i 120 sołectw, z których 9 to gminne ośrodki wiejskie, będące siedzibą władz gminnych.
- Gminy wchodzące w skład OF cechuje znaczne zróżnicowanie pod względem zajmowanej powierzchni – największą powierzchnię zajmuje gmina Wiązownica – 244,00 km², natomiast najmniejszą gmina miejska Radymno – 14,0 km². Trzy największe terytorialnie gminy – Wiązownica, Radymno (gmina wiejska) oraz Stary Dzików, zajmują łącznie 42 % powierzchni ogólnej OF.

Uwarunkowania demograficzne

- OF „Wspólny Rozwój” na koniec 2024 r. zamieszkiwało 91 316 osób, co stanowiło 4,43 % ogólnej liczby ludności województwa podkarpackiego. Na przestrzeni lat 2014-2024

liczba ludności spadła o 3 870 osób, a trend spadający występował w tej kwestii w okresie 2015-2024.

- Analizowany obszar w 2024 r. charakteryzował się znacznie mniejszą gęstością zaludnienia niż średnia dla województwa podkarpackiego i wynosił 65,9 os./km² (przy gęstości zaludnienia w województwie – 115,6 os./km²). Najwyższe wartości wskaźnika wystąpiły w mieście Radymno – 357,8 oraz w gminie Pawłosiów – 176,5, natomiast najmniejsze w gminach powiatu lubaczowskiego – Wielkie Oczy i Stary Dzików – 24,8 os./km² i 25,2 os./km².
- W większości gmin OF „Wspólny Rozwój” na przestrzeni lat 2014-2024 nastąpił spadek liczby mieszkańców – największy w gminie wiejskiej Radymno i Pruchnik – odpowiednio 616 i 587. Jedynie w jednej gminie nastąpił wzrost liczby mieszkańców – Wiązownica o 235 osób.
- Na przestrzeni lat 2014-2024 wartość przyrostu naturalnego na terenie OF „Wspólny Rozwój” wyniosła -1084, a główny wpływ na to miała ujemna wartość tego wskaźnika w większości gmin. Ujemny przyrost naturalny w okresie lat 2014-2024 występował w 10 gminach OF – najmniejsza wartość w gminie wiejskiej Radymno - -255.
- Największy wpływ na zmniejszającą się liczbę ludności w OF „Wspólny Rozwój” ma zjawisko migracji. Liczba wymeldowań z OF na przestrzeni lat 2014-2024 znacznie przekroczyła liczbę zameldowań, w związku z czym wartość salda migracji wyniosła – 2096. We wskazanym okresie dodatnie saldo migracji wystąpiło jedynie w gminie Wiązownica – 163 osobt. Spośród pozostałych gmin, najniższa wartość salda migracji wystąpiła w mieście Radymno - -468, a w dalszej kolejności w gminie Stary Dzików - -301. Głównym typem migracji z terenu OF „Wspólny Rozwój” były migracje edukacyjne, spowodowane wyjazdem absolwentów szkół średnich na studia do większych ośrodków akademickich – przede wszystkim Rzeszów, Kraków, Lublin i pozostawaniem w tych miastach, rozpoczynając karierę zawodową. Obok migracji edukacyjnej, zasadnicze znaczenie dla uwarunkowań demograficznych mają migracje ekonomiczne, które skutkują wyjazdem do miejsc, dających większe perspektywy zawodowe, również w kierunku zagranicznym. Analiza kierunków migracji zgodnie z danymi GUS ukazała jednak, że głównym kierunkiem odpływu mieszkańców z terenu OF są ośrodki miejskie.
- W strukturze mieszkańców przeważa grupa mieszkańców w wieku produkcyjnym, jednak na przestrzeni lat 2014-2024 można zauważyć wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, w szczególności kosztem liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Struktura mieszkańców w OF „Wspólny Rozwój” przedstawia się niekorzystnie na tle województwa podkarpackiego – występuje tu większy udział osób w wieku poprodukcyjnym oraz mniejszy udział osób w wieku przedprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem. Dane te wskazują na negatywny trend starzenia się społeczeństwa na terenie OF, przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.
- Według „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030”, opracowanej przez GUS, liczba ludności OF „Wspólny Rozwój” do 2030 roku w stosunku do roku 2024 zmniejszy się o 674 i w dalszym ciągu utrzymywać ma się trend spadkowy w tej kwestii. Prognozowany jest również spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co może negatywnie wpływać na rozwój społeczno-gospodarczy regionu.

Pomoc społeczna

- W gminach wchodzących w skład OF „Wspólny Rozwój” występuje zróżnicowanie pod względem zasięgu korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej, który w 2024 roku kształtował się w przedziale od 2,7 % (miasto Radymno, gmina Pawłosiów) do 7,9 % (gmina Wiązownica). Średnia udziału beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem dla OF „Wspólny Rozwój” wynosiła 5,3 %. Zauważalny jest niski zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w gminach położonych w bliskim sąsiedztwie miasta Jarosław – Chłopice, Jarosław, Pawłosiów oraz w mieście Radymno i gminie wiejskiej Radymno, w której znajduje się Przejście Graniczne w Korczowej.
- Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w OF „Wspólny Rozwój” jest wyższy od średniej dla województwa podkarpackiego oraz całego kraju, co może świadczyć o większym stopniu ubóstwa i wykluczenia społecznego.
- Na terenie OF „Wspólny Rozwój” znajdują się cztery domy pomocy społecznej, zlokalizowane w miejscowościach: Moszczany, Sońnica, Wielkie Oczy i Wysock, które łącznie dysponują 416 miejscami.

Edukacja i wychowanie

- Na terenie OF „Wspólny Rozwój” liczba dzieci do lat 3 w 2024 r. wyniosła 2 069, brak jest natomiast placówek, zapewniających nad nimi opiekę, typu żłobek lub klub dziecięcy. Funkcjonowanie tego typu placówek przełożyłoby się na powrót rodziców na rynek pracy. Znaczna część mieszkańców OF zapewnia opiekę nad dziećmi do lat 3 w domach, kosztem własnej pracy zawodowej. Mniejsza część mieszkańców korzysta natomiast z placówek znajdujących się w mieście Jarosław, w szczególności z gmin sąsiadujących z miastem i tam pracujących. Stwarzając miejsca opieki, gminy zwiększyłyby ich dostępność i przyczyniłyby się do poprawy sytuacji na rynku pracy.
- W 2024 r. na terenie OF „Wspólny Rozwój” liczba dzieci w wieku od 3 do 6 lat wynosiła 3 663, natomiast 77,81 % z nich objętych było wychowaniem przedszkolnym w placówkach znajdujących się na terenie OF. Średnią znacznie zaniżają gminy wiejskie: Jarosław i Pruchnik, położone w bliskim sąsiedztwie miasta Jarosław, skąd część dzieci uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego w mieście. Łącznie w OF, zgodnie z danymi GUS funkcjonują 23 przedszkola, 5 punktów przedszkolnych oraz 56 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Rozwój infrastruktury w tym zakresie pozwoliłby na zwiększenie dostępności do usług w zakresie wychowania przedszkolnego.
- W zakresie szkolnictwa podstawowego, na terenie OF „Wspólny Rozwój” w 2024 funkcjonowało 62 szkół podstawowych wraz z filiami, do których uczęszczało 6 438 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto wyniósł w 2024 roku na tym obszarze 81,7 % i uległ spadkowi w stosunku do roku 2014 o 4,30 %, co świadczy o malejącej liczbie uczniów uczęszczających do szkół na terenie OF. Zjawisko to dotyczy większości gmin OF, a w szczególności niski współczynnik skolaryzacji występuje w gminach wiejskich: Jarosław i Pawłosiów, podobnie jak w kwestii wychowania przedszkolnego, gdzie uczniowie uczęszczą do placówek zlokalizowanych w mieście Jarosław. Porównując współczynniki skolaryzacji w OF „Wspólny Rozwój” i w województwie podkarpackim, zauważalne jest, że w OF znajduje się on na poziomie znacznie niższym niż dla województwa (95,20 %). Powodem takiego stanu rzeczy jest jednak zawyżanie średniej

przez ośrodki miejskie, do których placówek uczęszczają często uczniowie z sąsiednich obszarów wiejskich. Zmniejszająca się liczba uczniów w szkołach stanowi istotny problem dla samorządów, z uwagi na ciągle rosnące koszty utrzymania placówek oświatowych przy malejącej subwencji oświatowej, co z kolei przekłada się na konieczność ponoszenia przez gminy wydatków z własnego budżetu, ograniczając w ten sposób środki na inwestycje. Główny wpływ na malejącą liczbę uczniów w szkołach mają uwarunkowania demograficzne, przede wszystkim mniejsza z roku na rok liczba urodzeń.

- Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach na terenie OF „Wspólny Rozwój” w 2024 roku generalnie wyszły na poziomie średnim. Najwyższa średnia wyników wystąpiły z języka angielskiego – 63 % w OF, zaś najniższe z matematyki – 42 % z OF. Nie najlepsze wyniki były również z języka polskiego, gdzie średnia w OF wyniosła 55 %. Mimo, że w większości szkoły osiągnęły z egzaminu wynik średni, to w części szkół wyniki te były na poziomie niskim, co negatywnie świadczy o poziomie nauczania w tych placówkach.
- W zakresie kształcenia ponadpodstawowego, uczniowie z terenu OF „Wspólny Rozwój” uczęszczają głównie do placówek oświatowych zlokalizowanych w miastach Jarosław, Lubaczów, Oleszyce, Przemyśl oraz Radymno. W Radymnie zlokalizowana jest jedyna na terenie OF „Wspólny Rozwój” placówka realizująca kształcenie na poziomie ponadpodstawowym – Zespół Szkół Zawodowych i Rolniczych im. Adama Mickiewicza w Radymnie, której organem prowadzącym jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Wyniki zawodowe przeprowadzone w placówce w 2024 roku były jednak najniższe spośród szkół, których organem prowadzącym jest Powiat jarosławski i w których odbywały się egzaminy zawodowe, co również negatywnie świadczy o poziomie nauczania w tej placówce.

Kultura

- Najpopularniejszą formą działalności kulturalnej na terenie OF „Wspólny Rozwój” są biblioteki, stanowiące samorządowe instytucje kultury i znajdujące się w każdej z gmin wchodzących w skład OF. Biblioteki służą zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa, uczestnicząc również w upowszechnianiu wiedzy i kultury, poprzez organizację różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych. Z roku na rok można jednak zauważyć spadek liczby czytelników oraz wypożyczeń. Wynika to przede wszystkim ze zmniejszającej się atrakcyjności czytelnictwa jako formy rozrywki, a także oferty bibliotek, wskutek powszechnego dostępu do Internetu, stanowiącego nowy sposób uczestnictwa w kulturze. Duży wpływ na atrakcyjność oferty bibliotek ma głównie stan i wielkość księgozbioru, liczba nowości czytelnicznych, liczba i rodzaj wydarzeń promocyjnych, a także stan infrastruktury bibliotek.
- Ważną rolę w upowszechnianiu kultury pełnią prowadzące działalność kulturalną ośrodki, centra, domy kultury oraz świetlice wiejskie. Świetlice wiejskie znajdują się w każdej z gmin wchodzących w skład OF i są w dużej mierze wyremontowane i dobrze wyposażone. W większości gmin funkcjonują również ośrodki, centra lub placówki kultury, będące samorządowymi instytucjami kultury, a jedynie w czterech gminach działalność kulturalna prowadzona jest przez urzędy gmin.
- Działalność kulturalną na terenie OF „Wspólny Rozwój” prowadzą również koła gospodyń wiejskich, będące samorządowymi społecznymi organizacjami mieszkańców wsi, a także stowarzyszenia, których jednym z celów statutowym działalności jest upowszechnianie kultury i lokalnego dziedzictwa kulturowego. Szczególnego rodzaju

stowarzyszeniami działającymi w zakresie kultury są m. in. stowarzyszenia folklorystyczne, zespoły pieśni i tańca, zespoły wokalne czy też orkiestry dęte, które promują daną gminę na szczeblu lokalnym, regionalnym oraz w niektórych przypadkach również krajowym.

- Obiekty wykorzystywane na cele kulturalne, często z uwagi na swój obecny stan techniczny wymagają modernizacji, przebudowy oraz stosownej adaptacji w celu rozwoju nowych usług kulturalnych oraz poszerzenia swojej oferty w zakresie kultury dla wszystkich mieszkańców jednostek samorządu terytorialnego Partnerstwa. Dotyczy to przede wszystkim budynków: Gminnego Centrum Kultury w Wiązownicy, Domu Kultury w Szówsku i Piwodzie, Świetlicy Wiejskiej w Manasterzu i Świetlicy Wiejskiej w Mołodyczu, zlokalizowanych w gminie Wiązownica, Świetlicy Wiejskiej w Nowym Dzikowie, zlokalizowanej w gminie Stary Dzików, a także świetlic wiejskich w Hruszowicach i Kalnikowie, zlokalizowanych w gminie Stubno. Oprócz tego, potrzeba rozwoju usług kulturalnych występuje w gminie miejskiej Radymno, w szczególności w zakresie utworzenia miejsca organizacji wystaw tematycznych, wernisaży, prezentacji prac artystycznych uczniów z terenu miasta oraz twórców lokalnych, a także miejsca organizacji spotkań warsztatów i wydarzeń kulturalnych. Miejscem, w którym planowane jest utworzenie tego typu miejsc jest zabytkowy budynek Hali Targowej w Radymnie, którego remont jest planowany przez władze miasta. Istotne braki w infrastrukturze kulturalnej występują z kolei m. in. w przypadku gminy Wielkie Oczy, gdzie z uwagi na brak świetlicy wiejskiej w miejscowości Potok Jaworowski istnieje konieczność budowy nowego obiektu kulturalnego, który mógłby pełnić funkcję centrum integracji społecznej i kulturalnej dla mieszkańców

Rynek pracy i bezrobocie

- OF „Wspólny Rozwój” w 2024 r. zamieszkiwało 52 914 osób w wieku produkcyjnym, a na przestrzeni lat 2014-2024 do 2016 występowała tendencja wzrostowa jeśli chodzi o liczbę osób w tej grupie wiekowej, a następnie już wyłącznie tendencja malejąca. Powodem takiego stanu rzeczy jest, jak już wspomniano przy analizie uwarunkowań demograficznych, proces starzenia się społeczeństwa i wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Spadek dotyczył również liczby osób w wieku mobilnym, a więc ludzi zdolnych i gotowych do ewentualnego przekwalifikowania się oraz zmiany stanowiska lub pracy. Kwestie związane z liczbą osób w wieku produkcyjnym, w tym w wieku mobilnym, mają zasadniczy wpływ na rynek pracy.
- Rynek pracy OF „Wspólny Rozwój”, z uwagi na jego charakterystykę, opiera się głównie na rolnictwie i przemyśle, w szczególności przetwórstwie rolno-spożywczym. Bliskość granicy z Ukrainą, walory turystyczne oraz dogodne położenie komunikacyjne wpływają również na rozwój działalności usługowej, m. in. w zakresie hotelarstwa, gastronomii, czy też turystyki.
- Liczba osób pracujących na terenie OF „Wspólny Rozwój” na koniec 2021 roku wynosiła 8 338 osoby, stanowiąc przy tym zaledwie 14,73 % liczby osób w wieku produkcyjnym na tym obszarze. Duża część mieszkańców OF pracuje w pobliskich ośrodkach miejskich, głównie w mieście Jarosław i Lubaczów, co znacząco wpływa na liczbę osób pracujących na jego terenie. Najwięcej osób pracujących na terenie OF w 2021 roku występowało na obszarze gmin wiejskich: Jarosław i Radymno i mieście Radymno, które mają najbardziej rozwinięty rynek pracy spośród pozostałych gmin.

- Biorąc pod uwagę wskaźnik liczby osób pracujących na 1000 ludności, OF „Wspólny Rozwój” wypada niekorzystnie na tle województwa podkarpackiego, a jego wartość wynosi zaledwie 86 przy 224 dla województwa. Zauważyć można, że wartość wskaźnika żadnej z analizowanych gmin nie zbliża się do średniej województwa, a najwyższa wartość wystąpiła w mieście Radymno – 193. Na wysoką wartość wskaźnika liczby osób pracujących na 1000 ludności w województwie podkarpackim wpływa przede wszystkim bardziej rozwinięty rynek pracy na terenie ośrodków miejskich niż na obszarach wiejskich.
- Tendencja zmian dotycząca liczby osób bezrobotnych na terenie OF „Wspólny Rozwój” na przestrzeni lat 2014-2024, wpisywała się w tendencję krajową oraz regionalną, występującą w całym województwie podkarpackim. Od 2014 do 2019 roku następował systematyczny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych, jednak wskutek wybuchu pandemii wirusa COVID-19 w 2020 roku, liczba ta wzrosła w stosunku do roku poprzedniego i wyniosła 4 740. Skalę bezrobocia w OF „Wspólny Rozwój” oraz w poszczególnych gminach tworzących ten obszar, określa wskaźnik udziału zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten dla OF „Wspólny Rozwój” w 2024 roku znacznie przewyższał wartość dla województwa podkarpackiego i całego kraju, mimo spadku tej wartości w stosunku do roku 2014. Wyższa wartość wskazanego wskaźnika dla OF „Wspólny Rozwój” niż dla województwa i całego kraju, przy mniejszej wartości wskaźnika liczb osób pracujących na 1000 ludności, niekorzystnie świadczy o sytuacji na rynku pracy w OF.

Przedsiębiorczość i rolnictwo

- Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie OF „Wspólny Rozwój” w 2024 wyniosła 6 602 i w stosunku do roku 2014 wzrosła o 41,86 % (4 654 podmiotów gospodarczych w 2014 roku). Wzrost tej liczby na przestrzeni lat 2014-2024 wystąpił w każdej gminie OF, jest to jednak zjawisko powszechne w skali całego kraju. Najwięcej podmiotów zarejestrowanych było w 2024 roku w gminach wiejskich: Jarosław, Wiązownica, zlokalizowanych blisko miasta Jarosław i o korzystnym położeniu komunikacyjnym, a w przypadku gminy Wiązownica również dysponującą dużym potencjałem turystycznym z uwagi na znajdującą się na jej obszarze miejscowość Radawa, pełniącą funkcję atrakcji turystycznej regionu.
- Przeważającą część podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie OF „Wspólny Rozwój” w 2024 roku stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zarejestrowane w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej – było 5208, tj. 78,89 % ogółu zarejestrowanych podmiotów. Na przestrzeni lat 2014-2024 w tej grupie podmiotów nastąpił również największy wzrost ich liczby. W tym okresie wzrosła także liczba spółek handlowych i spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego oraz liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych.
- Najwięcej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2024 roku wykonywało działalność gospodarczą w zakresie budownictwa (26,05 % ogółu podmiotów) oraz w handlu hurtowym i detalicznym, w tym naprawie pojazdów samochodowych, włączając motocykle (20,32 % ogółu podmiotów). Na przestrzeni lat 2014-2024 największy wzrost liczby podmiotów gospodarczych wystąpił w sekcji F – Budownictwo – o 913 podmioty. Niski udział w liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych

ogółem mają podmioty prowadzące działalność w zakresie zakwaterowania i gastronomii – 1,68 %, wpływając na stopień zagospodarowania turystycznego, a w związku z tym na potencjał turystyczny obszaru.

- W strukturze zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie OF „Wspólny Rozwój” w 2024 roku największy udział miały mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników, które stanowiły 97 % ogółu podmiotów (6417 podmiotów). Znacząco również zwiększyła się ich liczba na przestrzeni lat 2014-2024 – o 1977, zmniejszyła się natomiast liczba podmiotów, zatrudniających od 10 do 49 pracowników – o 9.
- Kondycję gospodarki na danym obszarze badają wskaźniki przedsiębiorczości, za które w diagnozie przyjęto m. in. podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności, podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, czy też jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności. Analiza tych wskaźników ukazuje, że zarówno w roku 2014, jak i 2024 wskaźniki dla OF „Wspólny Rozwój” kształtowały się znacznie poniżej średniej dla województwa podkarpackiego. Świadczy to o mniejszej aktywności gospodarczej na terenie OF w stosunku do całego województwa, w którym największa tego typu aktywność występuje na terenie głównych ośrodków miejskich a także w południowo-wschodniej części województwa, w regionie Bieszczad i Gór Sanocko-Turczańskich. Pozostałe wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej analizowane w diagnozie ukazują między innymi, że w 2024 roku na terenie OF występowała większa liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców niż średnio w województwie podkarpackim oraz większy był udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki ogółem.
- Część terenu OF „Wspólny Rozwój” objęta została Specjalną Strefą Ekonomiczną Euro-Park Mielec, której celem jest wzrost aktywności gospodarczej obszaru i obniżenie bezrobocia. W ramach SSE w OF wyznaczone są tereny inwestycyjne na terenie gmin wiejskich: Jarosław i Radymno, o łącznej powierzchni 402 ha z przeznaczeniem pod zabudowę produkcyjną, składy i magazyny. Podmiotom realizującym inwestycje na tych terenach przysługuje zwolnienie z podatku CIT na okres 15 lat.
- OF „Wspólny Rozwój” stanowią w głównej mierze tereny o charakterze rolniczym (ok. 70 % powierzchni to użytki rolne). Zgodnie z przeprowadzonym w 2020 roku Powszechnym Spisem Rolnym 2020, na jego terenie znajdowały się 8 642 gospodarstwa rolne o łącznej powierzchni 74 597,93 ha, a największą ich część stanowiły gospodarstwa o powierzchni 1-5 ha (ok. 66 % ogółu gospodarstw). Najwięcej gospodarstw rolnych (ok. 14 % ogółu gospodarstw w OF) oraz użytków rolnych znajdowało się w gminie wiejskiej Radymno. Liczba gospodarstw w OF „Wspólny Rozwój” stanowiła 7,59 % gospodarstw w województwie podkarpackim, a ich powierzchnia 11,05 % powierzchni gospodarstw w województwie. Najwięcej powierzchni OF, zajmowały duże gospodarstwa rolne w grupie obszarowej „15 ha i więcej”, co świadczy o mniejszym rozdrobnieniu gospodarstw niż w skali całego województwa (największą powierzchnię zajmowały gospodarstwa w grupie obszarowej „1-5 ha”).
- Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w OF „Wspólny Rozwój”, a także średnia powierzchnia użytków rolnych, wchodzących w skład tych gospodarstw, znacznie przekraczały wartości dla województwa podkarpackiego. Wartości zaważyły przede wszystkim gospodarstwa rolne znajdujące się w gminach Stubno i Laszki, gdzie średnia

powierzchnia gospodarstw rolnych wynosiła odpowiednio 17,33 ha i 12,58 ha, natomiast średnia powierzchnia użytków rolnych – 15,75 ha i 11,55 ha.

- Powierzchnia zasiewów ogółem w OF „Wspólny Rozwój” wyniosła 53 850,81 ha i stanowiła 78,78 % powierzchni użytków rolnych, wchodzących w skład gospodarstw rolnych. W strukturze zasiewów dominującą uprawą są zboża ogółem, dla których powierzchnia uprawy wyniosła na terenie OF 40 830,13 ha oraz w dalszej kolejności rzepak i rzepik – 6 549,04 ha, co odzwierciedla również wyniki w skali całego kraju.
- Spośród znajdujących się na terenie OF „Wspólny Rozwój” gospodarstw rolnych, 6 236 (72,16 %) z nich prowadziło sprzedaż własnych produktów rolnych, najwięcej z terenu gminy wiejskiej Radymno. Biorąc natomiast pod uwagę liczbę osób pracujących w gospodarstwach rolnych w OF, łącznie pracowało tam 18 427 osób, co stanowiło 19,52 % ogółu mieszkańców OF. W województwie podkarpackim liczba osób pracujących w gospodarstwach rolnych wyniosła 240 667, co z kolei stanowiło 11,35 % ogółu mieszkańców województwa. Ukazuje to, większy odsetek mieszkańców OF zajmuje się pracą w gospodarstwach rolnych, niż w przypadku większości obszarów województwa podkarpackiego.

Gospodarka finansowa

- Na przestrzeni lat 2019-2024 o 67,91 % zwiększyła się wysokość dochodów budżetowych w OF „Wspólny Rozwój”, z 457 859 231,37zł do 768 806 086,62 zł. Ogółem w województwie podkarpackim w tym okresie dochody wzrosły o 47,86 %, co ukazuje, że dynamika wzrostu dochodów w OF była większa niż dla całego województwa. Wraz z dochodami, wzrosła również wysokość wydatków budżetowych, ponoszonych przez poszczególne gminy OF. Wydatki budżetu w 2024 wyniosły 756 033 846,26 zł i w stosunku do roku 2019 zwiększyły się o 71,19 %. W każdej z analizowanych gmin nastąpił wzrost dochodów oraz wydatków, co może świadczyć o poprawie sytuacji finansowej tych gmin, co jest zjawiskiem powszechnym zarówno w województwie podkarpackim, jak i skali całego kraju.
- O poprawie sytuacji finansowej gmin wchodzących w skład OF świadczą również wskaźniki dochodów oraz wydatków na 1 mieszkańca. Na przestrzeni lat 2019-2024 wartości obu wskaźników znacznie wzrosły, co dotyczyło każdej z gmin, wchodzących w skład OF. Analiza porównawcza OF z sąsiadującymi powiatami: lubaczowskim, przemyskim i przeworskim ukazuje, że w 2024 roku w OF wartość dochodów na 1 mieszkańca była wyższa niż w powiatach przemyskim, przeworskim i lubaczowskim. Porównując natomiast tą wartość z wynikami dla województwa podkarpackiego, można zauważyć, że kształtuje się ona również na poziomie wyższym. Biorąc z kolei pod uwagę wartość wskaźnika wydatków na 1 mieszkańca, w 2024 w OF była ona również wyższa spośród wymienionych powyżej powiatów: lubaczowskiego, przemyskiego i przeworskiego, a także powyżej średniej dla województwa podkarpackiego. Wzrost wskaźników dochodów i wydatków na 1 mieszkańca, oprócz polepszającej się sytuacji finansowej gmin, wynika również ze zmniejszającej się liczby ich mieszkańców.
- Analizując strukturę dochodów budżetu OF „Wspólny Rozwój” w roku 2019 i 2024 można zauważyć, że największą część budżetu OF stanowiły dotacje, natomiast najmniejszą dochody własne. Przyczynę wysokiego udziału dotacji w strukturze dochodów upatrywać można między innymi w pozyskiwanych w 2020 roku środkach z

Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych oraz środkach pochodzących z funduszy europejskich.

- Największą część dochodów budżetu stanowią dochody bieżące, jednak ważną rolę pełnią również dochody majątkowe, które na przestrzeni lat 2019-2024 znacząco wzrosły (o 438 %), czego przyczyną są wspomniane powyżej pozyskane środki z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych i środki pochodzące z funduszy europejskich. Podobnie przedstawia się kwestia wydatków majątkowych, które na przestrzeni lat 2019-2024 również znacząco wzrosły (o 303 %) i pełnią ważną rolę w budżecie, wpływając na skalę i rodzaj podejmowanych działań inwestycyjnych.
- W zakresie możliwości inwestycyjnych gmin, cennym wskaźnikiem jest wartość wyniku bieżącego, stanowiącego różnicę między dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi. W OF „Wspólny Rozwój” zarówno w 2019 i 2024 roku wystąpiła nadwyżka operacyjna, która w tym okresie wzrosła o 65,9 %. Co istotne nadwyżka operacyjna wystąpiła w każdej z analizowanych gmin, co dawało im możliwość realizacji nowych przedsięwzięć, przeznaczając daną kwotę na inwestycje lub spłacając wcześniej zaciągnięte zobowiązania na cele inwestycyjne.
- W zakresie finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych w perspektywie finansowej 2019-2024, w OF „Wspólny Rozwój” pozyskano łącznie 110 798 374,79 zł. Najwięcej środków pozyskała w tym okresie Gmina Wiązownica – 17 920 624,78 zł. Realizowane były w szczególności projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego 2014-2020 oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

Środowisko naturalne i formy ochrony przyrody

- OF „Wspólny Rozwój” położony jest w obrębie 4 mezoregionów: Płaskowyżu Tarnogrodzkiego, Doliny Dolnego Sanu, Podgórze Rzeszowskiego, co znacząco wpływa na różnorodność terenu oraz walory krajobrazowe, a także rolniczy charakter tego obszaru, w związku z występowaniem tu żyznych gleb. Oprócz tego występują tu kompleksy leśne, w szczególności w północnej, północno-wschodniej, wschodniej i południowo-zachodniej części OF. Stopień zalesienia w tym obszarze wynosi 22,1 %, a duży wpływ na to ma wysoki stopień zalesienia w gminach Stary Dzików, Wiązownica i Wielkie Oczy, gdzie wskaźnik ten przekraczał wartości dla województwa podkarpackiego ogółem.
- Na ukształtowanie terenu oraz uwarunkowania środowiskowe duży wpływ ma również przepływająca przez OF „Wspólny Rozwój” rzeka San, która dzieli OF na dwie części – niższą prawobrzeżną i wyższą lewobrzeżną. Sieć wodną na terenie OF tworzą również rzeki: Lubaczówka, Łęg Rokietnicki, Mlecza, Rada, Szkło oraz Wisznia, a także liczne potoki stanowiące dopływy tych rzek. Oprócz tego, na tym terenie występują liczne zbiorniki wodne, które stanowią zwirownie, stawy rybne i zbiorniki retencyjne, pełniące funkcje rekreacyjne. Oprócz wód powierzchniowych, strategiczne znaczenie w gospodarce wodnej danego obszaru mają główne zbiorniki wód podziemnych. Na terenie OF znajdują się dwa takie zbiorniki: nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów oraz 429 Dolina Przemysł. Pierwszy z nich obejmuje północno-wschodnią część OF (tereny gmin wiejskich Jarosław i Wiązownica), natomiast drugi – południowo-wschodnią część (tereny gmin wiejskich: Laszki, Radymno i Stubno oraz miasta Radymno).

- Na terenie OF „Wspólny Rozwój” występują złoża gazu ziemnego, piasków i żwirów oraz ropy naftowej. Udokumentowane złoża surowców znajdują się na terenach gmin: Jarosław, Pruchnik, Rokietnica, Roźwienica, Stary Dzików, Stubno, Wiązownica oraz Wielkie Oczy.
- W celu ochrony środowiska przyrodniczego w OF „Wspólny Rozwój” ustanowiono formy ochrony przyrody w postaci: obszarów chronionego krajobrazu (Sieniawski Obszar Chronionego Krajobrazu, Przemysko-Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu), obszarów Natura 2000 (1 specjalny obszar ochrony ptaków – Pogórze Przemyskie oraz 5 specjalnych obszarów ochrony siedlisk – Lasy Sieniawskie, Łukawiec, Ostoja Przemyska, Rzeka San oraz Starodub w Pełkiniach), rezerwatów przyrody („Moczary”, „Starzawa”, „Szachownica Kostkowata w Stubnie”), użytków ekologicznych oraz pomników przyrody.

Dziedzictwo kulturowe

- OF „Wspólny Rozwój” cechuje się bogatym dziedzictwem kulturowym, wynikającym przede wszystkim z wielokulturowej historii oraz wielowyznaniowości. Historia osadnictwa na tym terenie sięga czasów wczesnego średniowiecza oraz w niektórych przypadkach czasów prehistorycznych, natomiast pierwsze wzmianki w źródłach pisanych dotyczących poszczególnych miejscowości pojawiają się już w XIV i XV wieku. Dzieje tego obszaru blisko związane są z miastem Jarosław, będącym jego głównym ośrodkiem, a znaczna część OF położona jest w obrębie tzw. „ziemi jarosławskich”. Duży wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy regionu miały I i II wojna światowa, które odcisnęły swoje piętno na tym obszarze, ze względu na toczone tu walki oraz przebieg granicy ówczesnej III Rzeszy i ZSRR.
- Na terenie OF „Wspólny Rozwój” występuje bogactwo zasobów architektury drewnianej, zarówno cerkwi, jak i kościołów rzymskokatolickich, gdzie można wyróżnić przede wszystkim Sanktuarium pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Chłopicach, Cerkiew grekokatolicka pw. Narodzenia Najświętszej Bogurodzicy w Chotyńcu (wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO), Zespół cerkiewny w Młynach oraz Cerkiew Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Stubienku (obecnie pełniąca funkcję kościoła rzymskokatolickiego). Oprócz obiektów sakralnych architektury drewnianej, na terenie OF występują liczne tego typu obiekty w zabudowie murowanej, jak m. in. Kościół pw. św. Wawrzyńca w Radymnie, Kościół parafialny pw. Św. Zofii i św. Szczepana w Laszkach, Kościół parafialny pw. Matki Boskiej Szkaplerznej w Rozborzu Okrągłym, Kościół parafialny pw. św. Mikołaja w Pruchniku, Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia w Jodłówce, Sanktuarium Niepokalanej Matki Dobrej Nadziei w Tuligłowach, Cerkiew grekokatolicka pw. Św. Dymitra Męczennika w Starym Dzikowie oraz Kościół pw. Św. Piotra i Pawła w Ryszkowej Woli.
- Wśród obiektów zabytkowych na terenie OF „Wspólny Rozwój” znajdują się również zespoły dworsko-parkowe, powstałe w czasach, gdy poszczególne miejscowości były własnością rodzin szlacheckich. Część z tych zespołów dworsko-parkowych posiada właściciele prywatnych, a część wykorzystywana jest przez samorządy do realizacji zadań związanych między innymi z pomocą społeczną, edukacją, kulturą. Cennymi obiektami dziedzictwa kulturowego są również układy urbanistyczne z historyczną zabudową oraz zabytkowe cmentarze wojenne z okresu I wojny światowej, które powstały wskutek prowadzonych na tym terenie działań wojennych.

- Z uwagi na zły stan techniczny części ważnych obiektów dziedzictwa kulturowego i historycznego, należy podjąć w stosunku do nich działania rewitalizacyjne, w tym wykonanie odpowiednich robót budowlanych i konserwacyjnych. Szczególne potrzeby na terenie OF występują przede wszystkim w przypadku m. in. Zespołu zamkowego w Pruchniku, obejmującego obecnie zachowane ruiny zamku, park zamkowy oraz rządcówkę, które wymagają podjęcia stosownych robót budowlanych oraz prac restauratorsko-konserwatorskich w celu udostępnienia tych obiektów dla turystów oraz mieszkańców, a także w przypadku zabytkowego parku w Stubnie, wchodzącego w skład zespołu dworsko-parkowego, należącego dawniej do rodziny Myszkowskich, który został już częściowo zrewitalizowany, jednak odpowiednich działań wymaga pozostała jego część. Oprócz tego, ważnym elementem dziedzictwa historycznego, jeśli chodzi o zabudowę miejską, jest zlokalizowany w jedynej gminie miejskiej na terenie OF, zabytkowy budynek dawnej hali targowej w Radymnie, znajdujący się w złym stanie technicznym i wymagający kompleksowego remontu, obejmującego szereg robót budowlanych na zewnątrz i wewnątrz budynku oraz całkowitej wymiany instalacji elektrycznej, gazowej i sanitarnych. Wyremontowany budynek mógłby pełnić ważną funkcję społeczną i kulturalną dla mieszkańców miasta, a w części również służyć lokalnym przedsiębiorcom, oferującym różnego rodzaju usługi. Podobnie sprawa wygląda w przypadku znajdującego się w miejscowości Łukawiec w gminie Wielkie Oczy, zabytkowego budynku dawnej plebanii, który na przestrzeni ostatnich lat ulegał stopniowej degradacji, a wskutek przeprowadzenia prac remontowych i konserwatorskich mógłby odzyskać dawny reprezentacyjny charakter i funkcjonować jako obiekt kulturalny lub w zakresie promocji dziedzictwa kulturowego.
- Prace remontowe oraz restauratorsko-konserwatorskie powinny zostać również wykonane w odniesieniu do zabytkowych obiektów architektury sakralnej, których rewitalizacja jest bardzo ważna z uwagi na ich znaczenie dla dziedzictwa kulturowego OF „Wspólny Rozwój”. W szczególności działania rewitalizacyjne powinny objąć takie obiekty jak Zespół Kościelny w Radymnie, Zespół Kościelny w Pruchniku, Zespół Kościelny w Rozborzu Okrągłym, Cerkiew Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Stubienku oraz Cerkiew Greckokatolicka pw. św. Dymitra w Starym Dzikowie, które w części wymagają gruntownego remontu, ze względu na swój stan techniczny, czy też jak w przypadku Cerkwi w Stubienku jedynie konserwacji istniejącej w obiekcie polichromii. Należy przy tym zadbać o odpowiednie zagospodarowanie otoczenia tych obiektów.

Potencjał turystyczny i przestrzeń publiczna

- OF „Wspólny Rozwój” posiada liczne i atrakcyjne zasoby przyrodnicze i kulturowe, które znacznie wpływają na potencjał turystyczny tego regionu. Na walory przyrodnicze wpływają przede wszystkim zróżnicowanie terenu, występujące tu kompleksy leśne, czyste środowisko naturalne oraz ciek, zbiorniki wodne, starorzecza i stawy rybne. Walory kulturowe dotyczą głównie występujących tu obiektów sakralnej architektury drewnianej i murowanej, zespołów dworsko-parkowych oraz cmentarzy wojennych z okresu I wojny światowej.
- Duże znaczenie dla ruchu turystycznego ma rozwój infrastruktury turystycznej w zakresie bazy noclegowej. Na terenie OF „Wspólny Rozwój” znajdują się liczne gospodarstwa agroturystyczne, domki letniskowe, zajazdy oraz hotele, a w szczególności infrastruktura ta rozwinęła się na w gminie Wiązownica w okolicy miejscowości Radawa, pełniące

funkcję atrakcji regionu. Szeroką ofertę i udogodnienia oferują również inne obiekty, zlokalizowane m. in. w Chłopicach, Młynach, Radymnie, Rokietnicy oraz w Tuczeupach. Najstabilniej baza noclegowa rozwinięta jest w gminach: Laszki, Stary Dzików, Stubno i Wielkie Oczy.

- Niezbędnymi elementami infrastruktury turystycznej są trasy, umożliwiające uprawianie turystyki pieszej i rowerowej. Przez terytorium OF „Wspólny Rozwój” przebiegają dwa oznakowane piesze szlaki turystyczne, cztery ścieżki przyrodniczo-edukacyjne, a także trasa Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo. Oprócz tego istnieją tu 4 trasy rowerowe, promowane przez Green Velo i wiele innych tras rowerowych, promowanych m. in. przez Powiat jarosławski, lokalne nadleśnictwa oraz przez poszczególne gminy. Na bazie tej infrastruktury możliwe jest stworzenie wspólnej sieci kierującej ruch turystyczny w ramach OF, między innymi poprzez wspólną ofertę i informację turystyczną. Istotnym problemem w zakresie infrastruktury turystycznej jest jednak niedostateczna długość ścieżek rowerowych, które występowały w 2020 roku jedynie w gminach Pawłosiów i Wiązownica, o łącznej długości 14,1 km. W celu rozwoju infrastruktury turystycznej niezbędne będzie podjęcie przez gminy działań w celu budowy ścieżek rowerowych oraz tworzenia nowych oznakowanych szlaków turystycznych wraz z miejscami przeznaczonymi do wypoczynku.
- Oprócz turystyki pieszej i rowerowej, na terenie OF „Wspólny Rozwój” istnieje również możliwość uprawiania, w oparciu o własne zasoby, m. in. turystyki konnej oraz wodnej. Turystyka konna mogłaby się rozwijać poprzez funkcjonujące na terenie OF stadniny koni oraz istniejące walory krajobrazowe - pośród wiejskich krajobrazów pól uprawnych, rosnących tam lasów oraz znajdujących się cieków wodnych. Potencjał do uprawiania turystyki wodnej wynika natomiast przede wszystkim ze znajdujących się na terenie OF zbiorników wodnych – w Radymnie oraz w Radawie, które z uwagi na rozwiniętą w tym miejscu infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną, przyciągają wielu turystów. Uprawianie tego rodzaju turystyki umożliwiają również ciek wodne – w szczególności San i Lubaczówka, na których istnieją szlaki wodne i trasy kajakowe, brakuje jednak rozwiniętej infrastruktury turystycznej, co wymaga realizacji przez gminy przedsięwzięć w tej kwestii.
- Położenie geograficzne OF „Wspólny Rozwój” może mieć spory wpływ na potencjał rozwojowy, stanowiąc bazę wypadową w inne atrakcyjne turystycznie części kraju oraz na Ukrainę, ze względu na bliskość przejścia granicznego. Wskazane jest stworzenie innowacyjnej i spójnej oferty turystycznej dążącej do wykreowania marki gmin, wchodzących w skład OF, wykorzystującej duży potencjał do uprawiania turystyki kulturowej, aktywnej i rekreacyjnej.
- Inwentaryzacja ogólnodostępnych przestrzeni publicznej na analizowanym obszarze wykazuje, że obecny stan tych przestrzeni na terenie niektórych gmin OF wykazuje pewne deficyty w zakresie ich zagospodarowania, co dotyczy przede wszystkim miejscowości Stubno, będącej gminnym centrum administracyjnym i usługowym dla całej gminy Stubno, gdzie fizycznej odnowy i odpowiedniego zagospodarowania wymaga część terenów, aby mogły służyć jako strefa wypoczynku, relaksu i aktywności dla mieszkańców, a także mogły zwiększyć estetykę miejscowości. Przestrzenie te obejmują przede wszystkim skwer przed budynkiem administracyjnym Urzędu Gminy w Stubnie, skwer przy rondzie w centrum miejscowości, a także tereny zlokalizowane przy dawnym starorzeczu Sanu w miejscowości Stubienko. Ponadto, w przypadku miasta Radymna,

dalszych działań zmierzających do zagospodarowania przestrzeni publicznej wymagają tereny nad Zalewem ZEK w Radymnie, gdzie część terenów zostało już zagospodarowanych, jednak wciąż jest to niewystarczające, biorąc pod uwagę potencjał tego miejsca.

Infrastruktura techniczna i gospodarka odpadami

- OF „Wspólny Rozwój” posiada dobrą dostępność komunikacyjną, poprzez rozwiniętą sieć drogową oraz kolejową. Przez jego teren przebiegają trzy drogi krajowe, w tym autostrada A4 oraz pięć dróg wojewódzkich, a ich uzupełnieniem jest gęsta sieć dróg powiatowych i gminnych. Duży wpływ na stan dróg powiatowych i gminnych mają pozyskiwane środki na ich modernizację, między innymi z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg (wcześniej Fundusz Dróg Samorządowych), Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, Rządowego Funduszu Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych oraz ze środków europejskich. Szczególne znaczenie dla zapewnienia zewnętrznej dostępności komunikacyjnej ma autostrada A4, a na terenie OF znajdują się 4 węzły umożliwiające wjazd lub zjazd z autostrady. W zakresie transportu kolejowego, przez OF przebiega linia kolejowa o znaczeniu międzynarodowym – E30, należąca do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego, który łączy Niemcy, Polskę i Ukrainę oraz do sieci TEN-T, a także linia kolejowa nr 101, łącząca stację Munina ze stacją Hrebenne w województwie lubelskim, która wymaga jednak podjęcia działań rewitalizacyjnych.
- Na terenie OF „Wspólny Rozwój” znajdują się w chwili obecnej 3 punkty ładowania pojazdów elektrycznych w miejscowościach: Chłopice, Korczowa i Radawa. W 2022 r. uruchomiono dwa kolejne punkty, w ciągu autostrady A4 w miejscach obsługi podróżnych. Tworzenie sieci punktów ładowania pojazdów elektrycznych korzystnie wpłynie na rozwój elektromobilności na tym obszarze.
- Wszystkie gminy, wchodzące skład OF „Wspólny Rozwój” posiadają zbiorcze sieci wodociągowe. Łącznie w 2024 r. do sieci podłączonych było 91,2 % budynków mieszkalnych z terenu OF, z kolei średni wskaźnik zwodociągowania, liczony jako liczba mieszkańców obszaru korzystających ze zbiorczej sieci wodociągowej wynosił 91,6 %. W zakresie zwodociągowania, OF „Wspólny Rozwój” wypada korzystnie na tle województwa podkarpackiego, dla którego przedstawione powyżej wartości kształtowały się na poziomie znacznie niższym.
- Na terenie OF „Wspólny Rozwój”, dostęp do sieci kanalizacyjnej w 2024 roku posiadało 91,6 % budynków mieszkalnych, a korzystało z niej 72,86 % ludności z tego obszaru. Ukazuje to dysproporcje pomiędzy stopniem zwodociągowania OF, a liczbą jego mieszkańców objętych zbiorczym odprowadzaniem ścieków. Średnią dla OF w zakresie liczby korzystających z sieci kanalizacyjnej zaniża przede wszystkim brak tej sieci w gminie Wielkie Oczy, w której z uwagi na ograniczone środki finansowe, rozproszoną zabudowę oraz niską gęstość zaludnienia, problematyczne staje się zrealizowanie inwestycji w zakresie budowy infrastruktury kanalizacyjnej. Z tego względu w gminie podjęto działania dotyczące budowy przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków. Wartości w zakresie odsetka budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej oraz udziału korzystających z sieci kanalizacyjnej w liczbie ogólnej ludności na terenie OF, również były wyższe od średniej dla województwa podkarpackiego.
- Pod względem gazyfikacji, OF „Wspólny Rozwój” przedstawiał się mniej korzystnie na tle województwa podkarpackiego, gdzie odsetek korzystających z sieci gazowej był znacznie wyższy od wartości dla OF. Z sieci tej w 2024 r. korzystało 65,8 % ogółu ludności OF, natomiast średnia dla województwa wyniosła 79,0 %. Niski stopień gazyfikacji na terenie

- OF występował w gminach wiejskich Laszki, Radymno i Wielkie Oczy, natomiast w gminie Stary Dzików był całkowity brak dostępu do sieci gazowej. Gazu do ogrzewania mieszkań używało 54,75 % gospodarstw domowych, znajdujących się na terenie OF.
- Na przestrzeni lat 2021-2024 na terenie OF „Wspólny Rozwój” wzrosła ilość odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny oraz ich udział w ilości odpadów zebranych ogółem – z 34,47 % do 37,84 %. Wciąż jednak udział odpadów zebranych w sposób selektywny w ilości odpadów ogółem jest niższy niż średnia województwa podkarpackiego – 41,3 %, co świadczy o tym, że w dalszym ciągu ważnym zadaniem samorządu będzie prowadzenie działań informacyjnych na temat prawidłowej segregacji. Ważną rolę w systemie gospodarki odpadami komunalnymi w zakresie prawidłowej segregacji pełnią również punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Na terenie OF znajduje się 12 takich punktów.
  - Masa wytworzonych odpadów komunalnych na 1 mieszkańca na terenie OF „Wspólny Rozwój” w 2024 r. wyniosła 205,8 kg i była niższa niż wartość dla województwa podkarpackiego ogółem – 263 kg. W poszczególnych gminach, wchodzących w skład OF występują duże dysproporcje jeśli chodzi o ww. wskaźnik, który kształtował się w przedziale od 133 kg do 362 kg.
  - Ważnym aspektem zadań związanych z gospodarowaniem odpadami są instalacje przekształcania odpadów komunalnych. Na terenie OF „Wspólny Rozwój” tego typu instalacje znajdują się w miejscowości Młyny: instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, instalacja do przetwarzania odpadów wielkogabarytowych oraz instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych

Mieszkalnictwo i planowanie przestrzenne

- Zasoby mieszkaniowe OF „Wspólny Rozwój” w 2024 roku obejmowały 26 661 mieszkań w 24 448 budynkach mieszkalnych, o łącznej powierzchni 2 612 178 m². Na terenie OF, z uwagi na to, że jest to głównie obszar wiejski, występują przede wszystkim budynki mieszkalne jednorodzinne, wskutek czego przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania znacznie przewyższa średnią dla województwa podkarpackiego.
- Na przestrzeni lat 2019-2024 na terenie OF „Wspólny Rozwój” zmniejszyła się wartość wskaźnika, określającego zagęszczenie mieszkań, tj. przeciętnej liczby osób przypadającej na 1 mieszkanie. Mimo to, wartość ta przekraczała w dalszym ciągu średnie wartości wskaźnika dla województwa podkarpackiego oraz w skali kraju, świadcząc o dużej gęstości zaludnienia mieszkań na tym terenie, co charakterystyczne jest dla obszarów wiejskich. Z kolei wielkość zasobów mieszkaniowych oraz stopień zaspokojenia potrzeb w zakresie tych zasobów, określany jest poprzez wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców, który na terenie OF w 2024 roku kształtował się na poziomie znacznie niższym niż średnia dla województwa podkarpackiego i całego kraju. Świadczy to o mniejszym stopniu zaspokojenia potrzeb mieszkańców OF w zakresie mieszkalnictwa.
- Na terenie OF „Wspólny Rozwój” w okresie od 2019 do 2024 roku oddano łącznie 2 277 mieszkań o łącznej powierzchni 277 207 m². Biorąc jednak pod uwagę wskaźnik mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności, można zauważyć, że kształtuje się on na poziomie znacznie niższym niż dla województwa podkarpackiego, jak i całego kraju. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest charakterystyka OF, gdzie dominują tereny wiejskie, a budownictwo mieszkaniowe nie rozwija się tu w takim stopniu, jak w przypadku

dużych ośrodków miejskich, gdzie pojawia się spora liczba nowych osiedli budynków mieszkalnych wielorodzinnych.

- W kwestii wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne, na terenie OF „Wspólny Rozwój” najwięcej mieszkań w 2024 roku wyposażonych było w wodociąg, natomiast najmniej w gaz sieciowy. Analiza danych w zakresie odsetka mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne, obejmujące wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę, centralne ogrzewanie i gaz sieciowy ukazuje, że wartości dla OF były niższe niż w przypadku województwa podkarpackiego oraz całego kraju (jedyny wyjątek w kwestii wyposażenia w gaz sieciowy, gdzie w OF wartość była nieznacznie wyższa niż dla kraju).
- W 2024 roku na terenie OF „Wspólny Rozwój” obowiązywało łącznie 116 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, o łącznej powierzchni 5588,7 ha (4,04 % powierzchni OF ogółem), jednak zaledwie 31 z nich, zostało sporządzonych na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a ich łączna powierzchnia wynosiła 3786,2 ha. Pozostałe obowiązujące plany, zostały opracowane na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym, która została uchylona przez ww. ustawę. Optymalnym rozwiązaniem w kształtowaniu polityki przestrzennej gmin byłoby uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich terenów zurbanizowanych. Jednak w obecnej sytuacji ekonomicznej samorządów oraz obowiązujących przepisów prawnych dot. ochrony przyrody, jest to rozwiązanie trudne i czasochłonne w realizacji.
- W okresie od 2019-2024 roku na terenie OF „Wspólny Rozwój” wydano łącznie 3 721 decyzje o warunkach zabudowy oraz 1 129 decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Wydane decyzje o warunkach zabudowy dotyczyły w przeważającej części zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 2 319, tj. 62,3 % ogółu wydanych decyzji.

3.3. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana przez jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej, opartej na wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowaniach mających wpływ na rozwój danego obszaru. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie.

Analizy dokonano w oparciu o dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z gmin oraz ze źródeł zewnętrznych oraz wniosku z przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

MOCNE STRONY

- wzrastająca liczba mieszkańców w gminach wiejskich: Jarosław, Pawłosiów i Wiązownica;
- niski zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w gminach wiejskich: Chłopice, Jarosław, Pawłosiów i Radymno oraz w mieście Radymno;
- dostęp do bibliotek publicznych w każdej z gmin OF "Wspólny Rozwój";
- aktywna działalność samorządowych instytucji kultury w oparciu o istniejącą infrastrukturę kulturalną - ośrodki, centra, domy kultury oraz świetlice wiejskie, a także stowarzyszeń i organizacji społecznych, działających w zakresie kultury;
- korzystne położenie geograficzne i komunikacyjne, wpływające na rynek pracy, w szczególności w gminach wiejskich Jarosław i Radymno, co wynika w szczególności ze znajdującego się na terenie OF Przejścia Granicznego w Korczowej oraz autostrady A4 ;
- rosnąca liczba pracujących na obszarze OF oraz spadająca liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych na przestrzeni lat 2010-2019, pomimo wzrostu tej liczby w roku 2020, spowodowanego pandemią wirusa COVID-19;
- rosnąca liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie OF na przestrzeni lat 2010-2020;
- objęcie części terenu OF Specjalną Strefą Ekonomiczną Euro-Park oraz występowanie terenów inwestycyjnych na terenie gmin wiejskich: Jarosław i Radymno, co może przełożyć się na wzrost aktywności gospodarczej oraz obniżenie bezrobocia;
- korzystna struktura agrarna OF, charakteryzująca się mniejszym rozdrobnieniem gospodarstw rolnych oraz większą średnią powierzchnią gospodarstw rolnych niż w województwie podkarpackim;

- wzrost wysokości dochodów budżetowych we wszystkich gminach OF, będący przejawem poprawy sytuacji finansowej, w tym wzrost wartości wskaźnika dochodów na 1 mieszkańca;
- wzrost udziału dochodów majątkowych oraz wydatków majątkowych w budżetach gmin na przestrzeni lat 2015-2020, wpływając na skalę i rodzaj podejmowanych działań inwestycyjnych, a także występowanie nadwyżki operacyjnej w każdej z gmin OF;
- różnorodność terenu i walory krajobrazowe, a także bogactwo środowiska przyrodniczego, objętego ochroną prawną i występowanie na tym obszarze złóż surowców naturalnych;
- bogate dziedzictwo kulturowe, wynikające z wielokulturowej historii oraz wielowyznaniowości, przejawiające się występowaniem bogatych zasobów sakralnej architektury drewnianej i murowanej oraz licznych zespołów dworsko-parkowych;
- znaczny potencjał turystyczny OF, wynikający z możliwości uprawiania różnego rodzaju form turystyki w oparciu o dostępne zasoby, rozwiniętej bazy noclegowej oraz przebiegającej przez jego teren trasy rowerowej Green Velo;
- dobra dostępność komunikacyjna, wynikająca z rozwiniętej sieci drogowej i kolejowej oraz występowanie na terenie OF punktów ładowania pojazdów elektrycznych;
- wysoki stopień zwodociągowania OF;
- występowanie na terenie gminy instalacji przekształcania odpadów komunalnych.

SŁABE STRONY

- utrzymujący się trend spadającej z roku na rok liczby mieszkańców OF, wynikający przede wszystkim z ujemnego salda migracji oraz negatywne prognozy dotyczące liczby ludności w perspektywie najbliższych lat;
- niska gęstość zaludnienia w OF, znacznie poniżej średniej dla województwa podkarpackiego
- postępujący proces starzenia się społeczeństwa oraz wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym kosztem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym;
- większy stopień ubóstwa i wykluczenia społecznego na tle województwa podkarpackiego oraz całego kraju;
- brak na terenie OF placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3 oraz malejąca liczba uczniów uczęszczających do szkół;
- słabe wyniki egzaminu ósmoklasisty w części szkół znajdujących się na terenie OF oraz egzaminów zawodowych w Zespole Szkół Zawodowych i Rolniczych im. Adama Mickiewicza w Radymnie;
- zły stan technicznych części obiektów kulturalnych oraz niewystarczający poziom usług kulturalnych w niektórych gminach OF;
- spadek korzystających z zasobów bibliotecznych na rzecz internetu i zasobów cyfrowych;

- słabo rozwinięty rynek pracy w większości gmin OF, co skutkuje niską wartością wskaźnika liczby osób pracujących na 1000 ludności na tle województwa podkarpackiego oraz mniejsza aktywność gospodarcza na terenie OF w stosunku do województwa;
- dominacja mikroprzedsiębiorstw i mała liczba średnich przedsiębiorstw, przy braku dużych przedsiębiorstw na terenie OF;
- niska dostępność terenów inwestycyjnych w większości gmin OF;
- niski udział dochodów własnych w strukturze dochodów budżetowych, a rosnący na przestrzeni ostatnich lat udział dotacji w tej strukturze, co wpływa na zwiększenie uzależnienia samorządów od państwa;
- niewykorzystywany w pełni potencjał turystyczny OF, wynikający z braków w infrastrukturze turystycznej oraz braku promocji;
- niska jakość zagospodarowania niektórych ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, wymagająca podjęcia działań w zakresie fizycznej odnowy tych przestrzeni;
- zły stan techniczny niektórych obiektów dziedzictwa kulturowego, wymagający podjęcia działań rewitalizacyjnych;
- niski stopień skanalizowania oraz gazyfikacji w części gmin OF oraz brak sieci kanalizacyjnej w gminie Wielkie Oczy;
- niski udział ilości odpadów zebranych w sposób selektywny w ilości odpadów ogółem, kształtujący się znacznie poniżej średniej dla województwa podkarpackiego;
- niski stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców OF w zakresie mieszkalnictwa na tle województwa podkarpackiego;
- mała liczba obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz ich brak w części gmin OF.

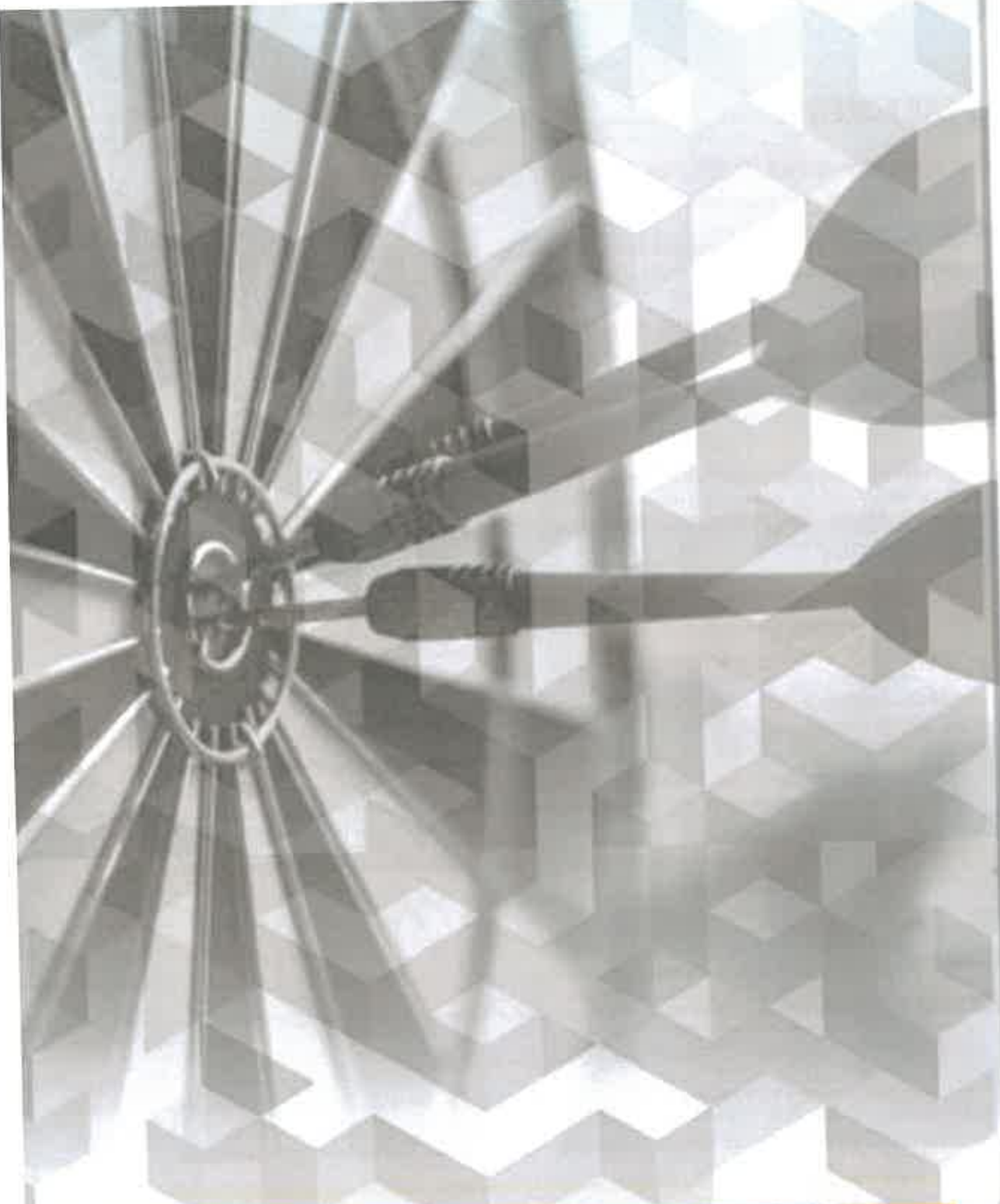
SZANSE

- ograniczenie odpływu oraz napływ nowych mieszkańców do gmin OF poprzez prowadzenie atrakcyjnej polityki mieszkaniowej i zabezpieczenie infrastruktury towarzyszącej zaspakajającej potrzeby mieszkańców;
- podjęcie działań w celu ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego, poprzez wzrost aktywności i integracji mieszkańców oraz rozwój polityki senioralnej;
- pozyskanie środków zewnętrznych na wspieranie działań rozwoju kapitału ludzkiego;
- rozwój edukacji i uczenia się przez całe życie z uwzględnieniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, przejście od modelu kształcenia wiedzy do kształcenia kompetencji oraz poprawa stanu bazy edukacyjnej;
- rozwój podmiotów ekonomii społecznej w zakresie świadczenia usług społecznych;
- digitalizacja zasobów bibliotecznych i dziedzictwa kulturowego oraz udostępnianie ich drogą online;
- poprawa sytuacji na rynku pracy i wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie OF w wyniku pobudzenia aktywności gospodarczej;

- wzrost liczby podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w zakresie zakwaterowania i gastronomii, co wpłynie na stopień zagospodarowania turystycznego oraz potencjał turystyczny OF;
- podjęcie działań w celu pozyskiwania i uzbrojenia terenów inwestycyjnych;
- rozwój przemysłu, w szczególności w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego;
- wzrost wysokości dochodów własnych w strukturze dochodów budżetowych, w szczególności wskutek wzrostu wpływów z podatków i opłat lokalnych oraz podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych;
- zwiększanie się nadwyżki operacyjnej w gminach, co da możliwość realizacji nowych przedsięwzięć inwestycyjnych;
- skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym z funduszy europejskich na działania inwestycyjne, ukierunkowane na rozwój;
- wykorzystanie potencjału turystycznego OF, wynikającego z uwarunkowań środowiskowych, dziedzictwa kulturowego, wskutek tworzenia i rozwoju infrastruktury turystycznej, umożliwiającej uprawianie różnego rodzaju turystyki: pieszej, rowerowej, wodnej oraz konnej, a także innowacyjnej i spójnej oferty turystycznej, dążącej do wykreowania marki oraz aktywnej promocji atutów obszaru;
- rozwój rolnictwa ekologicznego oraz wzrost zainteresowania nowymi produktami wsi;
- wprowadzenie rozwiązań legislacyjnych powodujących większą aktywność gmin w sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

ZAGROŻENIA

- postępujący spadek liczby mieszkańców OF, będący wynikiem odpływu młodych, wykształconych i aktywnych osób;
- utrzymywanie się negatywnych trendów demograficznych, w szczególności starzenia się społeczeństwa;
- utrzymywanie się negatywnych skutków pandemii COVID-19 dla rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru w najbliższych latach;
- wzrost liczby osób dotkniętych ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym;
- niewykorzystanie potencjału rozwojowego OF, wskutek ograniczeń finansowych lub organizacyjnych w poszczególnych gminach;
- rosnące koszty utrzymywania placówek oświatowych, co niekorzystnie wpływać będzie na budżet gmin;
- pogorszenie się sytuacji na rynku pracy wskutek likwidacji przedsiębiorstw w wyniku rosnących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, co prowadzi do wzrostu bezrobocia na terenie OF;
- spadek produkcji rolniczej, wskutek wzrostu cen nawozów oraz niekorzystnych warunków klimatycznych;
- wzrost wysokości wydatków bieżących, co może skutkować wystąpieniem deficytu operacyjnego oraz zwiększenia się zadłużenia gmin;
- zanieczyszczenie środowiska naturalnego, w szczególności poprzez wprowadzanie zanieczyszczeń do cieków wodnych;
- brak działań gmin w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego oraz tożsamości lokalnej;
- pogłębianie się dysproporcji w rozwoju OF, a innymi rozwijającymi się regionami;
- wrażliwość sektora turystycznego na zmiany gospodarcze;
- rosnące koszty realizacji inwestycji;
- postępująca degradacja obszarów zielonych na rzecz budownictwa mieszkalnego i zwartej zabudowy wskutek braku zrównoważonego planu zagospodarowania przestrzennego

ROZDZIAŁ 4

**SPÓJNOŚĆ STRATEGII
ROZWOJU PONADLOKAL-
NEGO "WSPÓLNY ROZWOJ"
Z DOKUMENTAMI I CELAMI
NA POZIOMIE EUROPEJSKIM,
KRAJOWYM I REGIONALNYM**

Przygotowanie wspólnej strategii ponadlokalnej jest odpowiedzią na potrzebę planowania działań rozwojowych wykraczających i oddziałujących poza granice administracyjne jednostek terytorialnych. Opracowanie dokumentu dotyczącego kilku samorządów pozwoli również na aplikowanie o środki unijne, a także umożliwi realizację zintegrowanych projektów partnerskich

W niniejszym rozdziale wskazano zbiór podstawowych dokumentów wyższego rzędu, z którymi Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030 wykazuje spójność. Opisane dokumenty strategiczne i wykonawcze stanowią warunki brzegowe dla niniejszej Strategii, która przygotowana została w pełnej zgodności z tymi dokumentami. Jednocześnie, mając na uwadze trwającą perspektywę finansową Unii Europejskiej na lata 2021 – 2027 dołożono wszelkich starań, aby działania określone w dokumencie odpowiadały równocześnie na wyzwania na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym zidentyfikowane w poszczególnych obszarach wsparcia współfinansowanych z Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych w kolejnych latach. Należy zaznaczyć, że Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030 wykazuje spójność zarówno z dokumentami o charakterze strategicznym, jak i wykonawczym.

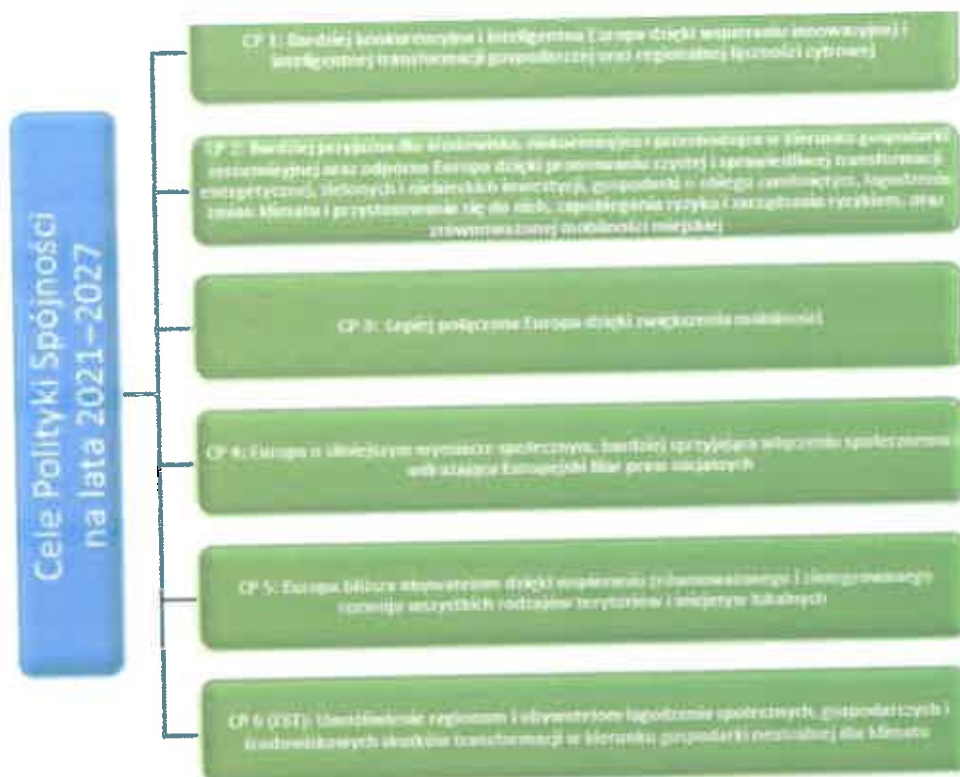
Poziom europejski

Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady

Komisja Europejska w Rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego i Rady przedstawiła Cele Polityki Spójności na lata 2021-2027. Pakiet rozporządzeń obejmuje przede wszystkim: rozporządzenie ramowe, rozporządzenie ws. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Funduszu Spójności (FS), rozporządzenie ws. Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), rozporządzenie ws. Interreg, rozporządzenie ws. Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Jednym z elementów ww. dokumentów jest przedstawienie podstawowych założeń i Celów Tematycznych dla Polityki Spójności oraz proponowanych przez Komisję Europejską zasad funkcjonowania programów operacyjnych w perspektywie 2021–2027.

W latach 2021-2027 Polska będzie realizować działania w ramach wszystkich pięciu celów polityki spójności oraz celu dodatkowego umożliwiającego obywatelom i regionom łagodzenie społecznych, gospodarczych i środowiskowo-przestrzennych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

Zdjęcie 1 Cele Polityki Spójności na lata 2021-2027

Dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych jednym z ważniejszych celów polityki spójności dla OF „Wspólny Rozwój” jest Cel Tematyczny nr 5 – Europa bliższa obywatelom, , który jest podstawą ustanowienia Instrumentów Terytorialnych (w tym ZIT i IIT) i będzie głównym źródłem finansowania projektów w ramach obszarów funkcjonalnych w perspektywie 2021 – 2027. Zaplanowano jednak, że w ramach ZIT i IIT możliwa będzie realizacja projektów również we wszystkich pozostałych celach polityki. Zarówno współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, jak i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład jest strategią na rzecz rozwoju, mającą na celu przekształcenie UE w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w konkurencyjnej, zasobooszczędnej i nowoczesnej gospodarce. Jej celem jest również: ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego oraz ochrona zdrowia i dobrostanu obywateli przed zagrożeniami oraz negatywnymi skutkami związanymi z klimatem i naturalnym środowiskiem.

Dokument zawiera plan działań umożliwiających bardziej efektywne wykorzystanie zasobów dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń. Do obszarów Europejskiego Zielonego Ładu, wchodzi m.in.:

- Ochrona naszego wrażliwego ekosystemu i bioróżnorodności biologicznej;

- Sposoby na bardziej zrównoważony łańcuch żywnościowy;
- Czysta i bezpieczna energia;
- Zrównoważony przemysł i sposoby na bardziej zrównoważone i przyjazne środowisku cykle produkcyjne;
- Bardziej ekologiczny sektor budowlany i renowacyjny;
- Zrównoważona mobilność i promowanie bardziej zrównoważonych środków transportu;
- Środki mające na celu szybkie i skuteczne ograniczenie oraz eliminację zanieczyszczeń;
- Osiągnięcie neutralności klimatycznej.

Zakłada się, że zapisy Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” będą zgodne z Europejskim Zielonym Ładem, którego postanowienia będą wpływać na zmiany w poszczególnych sektorach Państw UE. Wdrożenie Europejskiego Zielonego Ładu wymagać będzie od członków KE przemyślenia strategii politycznych w zakresie m.in. dostaw czystej energii w gospodarce, w sektorze przemysłu, produkcji i konsumpcji, infrastruktury, transportu, budownictwa, żywności i rolnictwa.

Poziom krajowy

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, jako jeden z ważniejszych dokumentów krajowych wskazuje, że zrównoważony rozwój społeczny i regionalny to rozwój skierowany na terytorialną różnorodność oraz jej atuty, a jednocześnie dbający o zapewnienie całemu społeczeństwu wysokiej jakości życia.

W określonym w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju modelu zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w kraju, do miast podchodzi się jako do obszarów przestrzennej koncentracji wyzwań rozwojowych. Wiele ośrodków miejskich, ze względu na skupienie czynników społeczno-gospodarczych negatywnie wpływających na dynamikę rozwoju, nie w pełni wykorzystuje swoje możliwości rozwojowe. Działania w ramach miejskiego wymiaru SOR koncentrują się na wspieraniu rozwoju wszystkich miast bez względu na ich wielkość, położenie czy pełnione funkcje społeczne, gospodarcze i administracyjne.

Działania podejmowane dla realizacji celów polityki miejskiej integrują się z szeregiem działań sektorowych podejmowanych w ramach innych obszarów SOR, np. z zakresu spójności społecznej, skutecznego państwa czy infrastruktury. W horyzoncie czasowym po roku 2020 szczególny nacisk położony będzie na usprawnienie zarządzania i wzmacnianie współpracy pomiędzy miastami i ich obszarami funkcjonalnymi, doskonalenie rozwiązań regulacyjnych i organizacyjnych oraz dostosowanie do specyfiki różnego typu ośrodków. Wskazane w SOR działania w zakresie poprawy warunków rozwojowych polskich miast to m.in:

- Wypracowanie i upowszechnianie elastycznych rozwiązań organizacyjnych i prawnych, ułatwiających współpracę pomiędzy miastami oraz wewnątrz miejskich obszarów funkcjonalnych;
- Usprawnienie systemu monitorowania i diagnozowania sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej na poziomie miejskich obszarów funkcjonalnych, w tym dostosowanie metodologii statystyki publicznej, rozbudowa lokalnych, regionalnych i krajowych centrów wiedzy nt. obszarów miejskich;
- Wspieranie realizacji zintegrowanych działań rewitalizacyjnych na podstawie programów rewitalizacji ukierunkowanych na przekształcenie obszarów zdegradowanych (w

- wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym);
- Realizacja niskoemisyjnych strategii miejskich i związanych z poprawą jakości powietrza oraz przystosowanie do zmian klimatycznych obszarów miejskich, w powiązaniu z działaniami wskazanymi w obszarach SOR dotyczących energetyki i środowiska naturalnego;
  - Realizacja strategii zrównoważonej mobilności miejskiej w powiązaniu z działaniami dotyczącymi kompleksowych programów rozbudowy infrastruktury systemów transportu publicznego;
  - Poprawa dostępu do różnego typu usług publicznych o charakterze rozwojowym (w tym społecznych związanych m.in. z edukacją, zdrowiem, kulturą oraz gospodarczych – związanych m.in. ze wsparciem przedsiębiorczości, przyciąganiem inwestycji prywatnych);
  - Tworzenie krajowej sieci współpracy miast umożliwiającej wymianę wiedzy i najlepszych praktyk nt. zrównoważonego rozwoju miast, usprawnień w zarządzaniu, koordynacji i realizacji innowacyjnych projektów;
  - Wzmocnienie koordynacji prowadzonej dotychczas polityki miejskiej w powiązaniu z polityką regionalną na wszystkich szczeblach zarządzania oraz wzmocnienie współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w kształtowanie rozwoju obszarów funkcjonalnych.

SOR wskazuje potrzebę dopasowania zakresu interwencji polityki regionalnej do potencjałów i wyzwań rozwojowych różnych typów obszarów funkcjonalnych (w tym wiejskich i miejskich) oraz udoskonalenia i poprawy skuteczności mechanizmów i instrumentów wykorzystywanych w tej polityce (organizacyjnych, prawnych i finansowych). Zakłada się, że na samorządach lokalnych spoczywać będzie większa niż dotychczas odpowiedzialność za rozwój gospodarczy, przełamywanie barier we współpracy z innymi samorządami, jak również poprawę dialogu z przedsiębiorcami i mieszkańcami.

Przygotowanie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” ma na celu wyjście naprzeciw oczekiwaniom polityki wskazanej w SOR w ramach wykorzystania potencjału największych polskich aglomeracji. Identyfikacja obszarów współpracy Partnerów „Wspólny Rozwój”, pozwoli skonkretyzować prace nad dokumentem oraz rozpocząć przygotowania do planowania i realizacji partnerskich przedsięwzięć w kolejnych latach. Obszary współpracy i proponowane działania, będą wpisywały się w zagadnienia wskazane w SOR, a ich realizacja prowadzić będzie do wzmocnienia koordynacji prowadzonej dotychczas polityki rozwoju w ramach obszaru funkcjonalnego i zwiększenia koncentracji polityki regionalnej na potencjałach terytorialnych.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030 realizować będzie postanowienia KSRR 2030 dotyczące zrównoważonego rozwoju poszczególnych części kraju w wymiarze gospodarczym, środowiskowym, społecznym i przestrzennym.

Zgodnie z zapisami KSRR dla rozwoju regionalnego istotne jest zwiększenie współpracy pomiędzy różnymi kategoriami miast oraz wzmocnienie powiązań w obszarach funkcjonalnych. Ścisła współpraca samorządów OF oraz ich zaangażowanie będą niezbędne w procesie tworzenia

strategii ponadlokalnej. Wspólne planowanie i realizacja przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój oraz podniesienie konkurencyjności obszaru funkcjonalnego, również wymagać będą współdziałania pomiędzy partnerskimi JST. OF „Wspólny Rozwój” będzie mógł realizować zintegrowane przedsięwzięcia, przy pomocy mechanizmu wdrażania IIT, co sprzyjać będzie możliwości zwiększenia oddziaływania projektów.

Ponadto, Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” będzie wpisywała się w realizację wyzwań wskazanych dla polityki regionalnej w KSRR 2030, tj.:

- Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska;
- Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych;
- Rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego;
- Wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek;
- Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach;
- Zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowania działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządami terytorialnymi i między sektorami;
- Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych.

Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027

30 czerwca 2022 r. oficjalnie zakończyły się negocjacje Umowy Partnerstwa między Komisją Europejską a polskim rządem. Dokument ten pokazuje szerszy kontekst i ramy dla perspektywy finansowej UE 2021-2027, jednocześnie nakreślając strategię wykorzystania środków polityki spójności i koordynacji w zakresie określania obszarów wsparcia. Umowa Partnerstwa łączy ze sobą oczekiwania Komisji Europejskiej z wyzwaniami wynikającymi z krajowych dokumentów, takich jak Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju i inne strategie sektorowe.

UP realizować będą krajowe i regionalne programy operacyjne (KPO i RPO), które wraz z UP tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych, stanowiący podstawę do realizacji perspektywy 2021-2027 w Polsce. UP zakłada kontynuację realizacji dotychczasowych programów krajowych oraz regionalnych. Nowym narzędziem jest planowany program finansowany ze środków Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Jednym z opisanych w dokumencie narzędzi przeznaczonych dla obszarów funkcjonalnych w perspektywie 2021-2027 jest instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Jego istotą jest realizacja partnerskich projektów przyczyniających się do rozwiązywania problemów i wspólnego oraz skoordynowanego zaspakajania potrzeb całego obszaru. Instrument ten ma służyć wzmocnieniu współpracy i partnerstw samorządów, które realizują wspólne działania rozwojowe na podstawie strategii terytorialnych.

Kluczowe zasady w procesie przygotowania i wprowadzania instrumentów terytorialnych:

- partnerstwo i współpraca,

- zintegrowane podejście do rozwiązywania problemów łączących sąsiadujące jednostki samorządu terytorialnego,
- zaangażowanie lokalnych instytucji i organizacji w przygotowanie i realizację działań wynikających ze strategii terytorialnych.

Realizacja tych zasad ma mieć wpływ na oddolny charakter wypracowanych strategii, które jednocześnie muszą wykazać spójność z ramami strategicznymi na poziomie regionalnym – strategią rozwoju województwa.

Zdjęcie 2 Układ programów w perspektywie finansowej UE 2021-2027

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030 i stworzone na jej potrzeby Partnerstwo będą spełniać przedstawione w UP wymagania oraz przewidywać wykorzystanie instrumentu IIT, jako jednego ze źródeł finansowania realizacji działań zaplanowanych w tym dokumencie.

Poziom regionalny

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

W Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 przyjęto model rozwoju stymulowany strategicznymi wyborami jako: zrównoważony, integrujący zasoby i potencjały, ukierunkowany na wysoką jakość życia. Aby realizować kierunki założone w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030, zastosowano wymiar terytorialny poprzez skoncentrowanie działań na wykorzystaniu potencjałów rozwojowych na określonym obszarze, tzw. obszarze strategicznej interwencji.

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 zakłada m.in.: następujące kierunki interwencji, w które wpisuje się Strategia Rozwoju Ponadlokalnego:

OBSZAR TEMATYCZNY I GOSPODARKA I NAUKA

- 1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie

OBSZAR TEMATYCZNY 2. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY

- 2.1. Edukacja
- 2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
- 2.4. Rynek pracy
- 2.6. Włączenie społeczne
- 2.7. Aktywny styl życia i sport

OBSZAR TEMATYCZNY 3. INFRASTRUKTURA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ŚRODOWISKA

- 3.1. Bezpieczeństwo energetyczne i OZE
- 3.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego
- 3.4. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie
- 3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki
- 3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi
- 3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych
- 3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu

OBSZAR TEMATYCZNY 4. DOSTĘPNOŚĆ USŁUG

- 4.1. Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych
- 4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych
- 4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

OBSZAR HORYZONTALNY – TERYTORIALNY WYMIAR STRATEGII

Priorytet 7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego,

Priorytet 7.3 Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju

Priorytet 7.4 Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku

Plan Strategiczny Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030

Planowanie strategiczne opiera się na zrealizowanych działaniach diagnostycznych i pozostaje w ścisłym związku z funkcją decyzyjną procesu zarządzania. Proces realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” został podzielony na cztery poziomy. Wszystkie zostały sformułowane na podstawie przeprowadzonego procesu diagnostycznego, którego wyniki zidentyfikowały najważniejsze potrzeby i problemy OF „Wspólny Rozwój” oraz jej potencjały i szanse rozwojowe. W pierwszym kroku, na podstawie wniosków z diagnozy oraz analizy SWOT sformułowano wizję rozwoju, która jest jednocześnie celem głównym. Przedstawia ona obraz OF „Wspólny Rozwój”, w wyniku realizacji postanowień niniejszego dokumentu. Wizja ma również przełożenie na kolejny poziom wdrożeniowy, czyli cele strategiczne, określone w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Cele strategiczne mają charakter długofalowy i wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju. Natomiast uszczegóławiające je priorytety rozwojowe będą realizowane w średnim okresie i stanowią narzędzia oraz sposoby realizacji celów strategicznych. Ostatnim elementem programu strategicznego są kierunki działań, które służą realizacji założonych celów i są podstawą wdrażania strategii.

ROZDZIAŁ 5

**PLAN OPERACYJNE
STRATEGII ROZWOJU
PONADLOKALNEGO
"WSPÓLNY ROZWOJ"
NA LATA 2022-2030 ORAZ
KIERUNKI INTERWENCJI
ROZWOJU OF**

Wizja Rozwoju

Długookresowa, strategiczna wizja rozwoju jest istotnym elementem każdej strategii. W przypadku Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” jest ona opisem pożądanego stanu na koniec perspektywy finansowej UE, a tym samym na koniec obowiązywania niniejszego dokumentu, przedstawiając kierunki oczekiwanych zmian w wyniku realizacji strategii. Należy zaznaczyć, że wynika ona z uwarunkowań związanych z położeniem OF „Wspólny Rozwój”, trendami rozwojowymi (zarówno globalnymi, np. demograficznymi, klimatycznymi czy technologicznymi, jak i specyficznymi dla obszaru).

Wizja określona jest w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Można, zatem powiedzieć, że wizja stanowi cel całkowicie nadrzędny, zawierający w sobie pozostałe cele sformułowane w strategii. Jednocześnie spełnia ona zadania związane z inspirowaniem i jednoczeniem Partnerów wokół wspólnej idei. Na podstawie przeprowadzonego procesu diagnostycznego, weryfikując oczekiwania poszczególnych JST wchodzących w skład OF „Wspólny Rozwój” sformułowano następującą wizję:

W 2030 roku Obszar Funkcjonalny „Wspólny Rozwój” stanowi silny, konkurencyjny ośrodek funkcjonalny ze znaczącą rolą kultury, dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Jest obszarem atrakcyjnym turystycznie o wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz rozwiniętej gospodarce. Dostępność komunikacyjna jest na wysokim poziomie, wewnętrzny system komunikacyjny tworzy zintegrowaną ofertę dla mieszkańców. Dzięki temu mają oni równy dostęp do wysokiej jakości usług i infrastruktury społecznej oraz nowoczesnej edukacji. Środowisko naturalne jest czyste i odpowiednio chronione, a obszar funkcjonalny przygotowany na ewentualne zagrożenia wynikające ze zmian klimatu.

Misja Rozwoju

Misja partnerstwa, czyli jego cel nadrzędny, stanowiący przyczynę zawarcia partnerstwa i niezmienny w całym okresie jego trwania, została oparta o kluczowe wartości, wokół których zawiązało się i chce działać partnerstwo.

Misją partnerstwa jest stworzenie trwałych podstaw rozwoju i zwiększenie atrakcyjności obszaru dzięki lepszej koordynacji oraz podejmowaniu wspólnych działań.

Cele strategiczne i priorytety rozwojowe

Drugim poziomem uszczegółowienia zamierzeń związanych z realizacją strategii są cele strategiczne. Wyznaczono cztery zasadnicze cele, które związane są z priorytetowymi dla OF „Wspólny Rozwój” obszarami współpracy. Mają one służyć realizacji zakładanej wizji. Punktem wyjścia do ich wyznaczenia była sporządzona i opisana w poprzednich rozdziałach analiza SWOT. Cele strategiczne przedstawione są również jako zamierzenia, które chcielibyśmy osiągnąć w przyszłości. Główną zasadą, która przyświecała podczas determinowania celów, było ich jasne i przejrzyste określanie, tak aby nie pozostawiały wątpliwości co do zgodności z wizją rozwoju. Należy również zaznaczyć, że zgodnie z metodą SMART są one specyficzne, mierzalne, akceptowalne, realistyczne i określone w czasie.

Cele strategiczne zostały uszczegółowione poprzez priorytety rozwojowe, które pełnią funkcję celów operacyjnych. Taki hierarchiczny układ wpływa pozytywnie na czytelność

przedstawionych celów. Ich głównym zadaniem jest wykonywanie określonych działań, a także przedsięwzięć służących realizacji wizji. Można również powiedzieć, że w pewien sposób konkretyzują one zakładane cele strategiczne i spajają je z zaplanowanymi kierunkami działań.

Cel Strategiczny 1: Wzmocnienie roli kultury, dziedzictwa kulturowego, turystyki oraz funkcji gospodarczych Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”

Cel strategiczny wpisuje się w wynikającą z diagnozy obszaru wsparcia potrzebę zagospodarowania zasobów (materialnych i niematerialnych) na miejsca aktywności kulturowej, turystycznej i rekreacyjnej przeznaczonej dla społeczności obszaru funkcjonalnego oraz turystów, a także wzmocnienia funkcji gospodarczych. Obszar realizacji celu charakteryzuje się słabym dostępem do kulturotwórczych usług publicznych oraz niewykorzystanym potencjałem turystycznym. Na terenie OF „Wspólny Rozwój” występują duże potrzeby w zakresie rozwoju i ochrony infrastruktury opartej na unikalnym dziedzictwie kulturowym, historycznym i zabytkowym, która stworzy nową ofertę turystyczno-kulturalną i przyczyni się do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru zwiększając jego atrakcyjność turystyczną. Jednym z działań niezbędnych do podjęcia jest również zwiększenie dostępności oferty kulturalnej dla mieszkańców OF i całego regionu. Należy również zwrócić uwagę na wzmocnianie instytucji kultury w celu realizacji nowych wyzwań przed nimi stawianych w obszarze włączenia społecznego, kreowania integracji międzypokoleniowej oraz wzmocniania więzów społecznych w lokalnej społeczności, a także realizujących cele edukacyjne powiązane z prowadzoną działalnością kulturalną.

Realizacja celu przyczyni się również do wzrostu konkurencyjności i atrakcyjności regionu poprzez poprawę dostępności i jakości usług publicznych w całym obszarze, podniesienie jakości kapitału ludzkiego osiągnięte dzięki rozwojowi edukacji kulturalnej i ograniczenie wykluczenia społecznego. Poszerzenie i uzupełnienie oferty kulturalnej zwiększą atrakcyjność regionu, przyciągnie turystów, a tym samym może być czynnikiem wzrostu gospodarczego.

Obiekty dziedzictwa kulturowego i tereny zielone o wysokiej jakości i estetyce, są ważnym elementem krajobrazu OF „Wspólny Rozwój”, wpływającym na jego atrakcyjność. W celu zwiększenia atrakcyjności kultury lokalnej istnieje również potrzeba poprawy dostępności i poszerzenia oferty instytucji kultury o nowe funkcje oraz ich eksponowanie w przestrzeni, a także powiązanie potencjałów kulturowych z turystyką. Jednym z działań możliwych do realizacji w ramach niniejszego celu będzie włączenie do programów rozwoju kultury i turystyki ocalałych obiektów dziedzictwa kulturowego. Istotna jest również rewitalizacja, ochrona i promocja zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego. Jedną z form wykorzystania dostępnych zasobów, może być ich zagospodarowanie w formie szlaków turystycznych lub tras rowerowych, a także historycznych szlaków kulturowych. Bardzo ważne jest również wykorzystywanie ocalałych obiektów dziedzictwa kulturowego jako bazy dla tworzenia instytucji kultury, udostępnianie zabytków na cele turystyczne oraz ochrona i eksponowanie miejsc pamięci narodowej. Działania realizowane w ramach celu będą polegały także na tworzeniu i odnowie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, jako obszarów rozwoju rekreacji wypoczynkowej i turystyki krajoznawczej służącej podnoszeniu walorów turystycznych. Przewiduje się również, że realizowane działania pozwolą na wsparcie procesu rewitalizacji społecznej i fizycznej OF.

Przewiduje się również realizację elementów związanych z ICT tak aby w pełni wykorzystać możliwości jakie daje wspierana infrastruktura kultury i dziedzictwa kulturowego. Elementy te mogą zostać wykorzystane np. w sytuacji wystąpienia obostrzeń dotyczących możliwości korzystania z tej infrastruktury. Wówczas usługi związane z wykorzystaniem dóbr kultury mogłyby być świadczone przy wykorzystaniu rozwiązań cyfrowych.

Podejmowane działania powinny zmierzać również do aktywizacji zawodowej mieszkańców OF oraz tworzenia atrakcyjnych warunków do podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej. Położenie OF, dobra dostępność komunikacyjna oraz bliskość przejść granicznych z Ukrainą stwarzają dogodne warunki do inwestowania i mają kluczowy wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru. Oprócz tego, OF „Wspólny Rozwój” powinien wykorzystywać wewnętrzny potencjał płynący z jego rolniczego charakteru, np. poprzez wsparcie działań w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów w gospodarstwach rolnych położonych na jego obszarze. Szczególnej uwadze należy także poddać sytuację na lokalnym rynku pracy. Kreowanie jak najlepszych warunków do prowadzenia drobnej przedsiębiorczości, począwszy od kreowania cech przedsiębiorczych wśród mieszkańców (już od najmłodszych grup), promowania przedsiębiorczości, aż do wspomagania zakładania i prowadzenia mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, wspierania producentów lokalnych oraz rzemiosła, będzie istotą działań w tym zakresie. Rolą gmin w ramach wzmacniania rozwoju gospodarczego rozumianego jako atrakcyjność inwestycyjna będzie odpowiednie planowanie przestrzenne terenów nadających się pod zagospodarowanie inwestycyjne, aktualizowanie planów we współpracy z właścicielami gruntów, z jednoczesnym przestrzeganiem zasad ochrony środowiska i braku uciążliwości.

Realizacja celu wpłynie pozytywnie na poprawę jakości życia społecznego i pobudzenie aktywności społeczno-gospodarczej lokalnej społeczności. Cel zostanie zrealizowany zarówno poprzez realizację przedsięwzięć infrastrukturalnych, jak i działań nieinwestycyjnych. Do najważniejszych typów działań realizowanych w ramach celu możemy zaliczyć: tworzenie ścieżek/szlaków edukacyjnych i turystycznych (w tym rowerowych) wraz z małą infrastrukturą i oznakowaniem, renowację/konserwację/ochronę zabytków wraz z terenami przynależnymi, budowę/przebudowę budynków na cele kulturalne, tworzenie atrakcyjnych turystycznie przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowych z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, rewitalizacja dolin rzecznych poprzez tworzenie przestrzeni do spędzania czasu wolnego, wsparcie ośrodków kultury i promowanie dziedzictwa kulturowego. Działania w ramach niniejszego celu pozwolą na likwidację słabych stron i wykorzystanie potencjałów obszaru w zakresie kultury, turystyki i gospodarki.

Cel strategiczny 1 zostanie zrealizowany poprzez następujące Priorytety rozwojowe:

Cel Strategiczny 1: Wzmocnienie roli kultury, dziedzictwa kulturowego, turystyki oraz funkcji gospodarczych Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”				
1.1 Wzmocnienie roli kultury i dziedzictwa kulturowego	1.2 Wykorzystanie potencjału środowiska naturalnego	1.3 Rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjał obszaru	1.4 Rozwój zrównoważonej turystyki	1.5 Rewitalizacja społeczna i przestrzenna obszarów zdegradowanych
OSI I				

Cel Strategiczny 2: Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości edukacji i usług społecznych w Obszarze Funkcjonalnym „Wspólny Rozwój”

Cel strategiczny odpowiada na potrzeby OF „Wspólny Rozwój” związane z dostępem do odpowiedniej jakości edukacji i infrastruktury włączenia społecznego. Dużym wyzwaniem jest

również zapewnienie wsparcia dla osób w podeszłym wieku, co wiąże się z ogólną tendencją krajową związaną ze starzeniem się społeczeństwa. Na terenach wiejskich problem ten jest szczególnie odczuwalny ze względu na słabo rozwiniętą sieć wsparcia dla osób starszych oraz z powodu odpływu osób młodych, co dodatkowo pogłębia kryzys demograficzny wsi. Ograniczony dostęp do usług społecznych dotyka także w dużej mierze osoby wykluczone społecznie, bezrobotne, długotrwale chore, niepełnosprawne, wielodzietne, osoby z zaburzeniami psychicznymi w tym osoby uzależnione i ich rodziny. Zagrożeniem dla regionu, wskutek przebiegającego procesu starzenia się społeczeństwa, jest wzrost liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz brak odpowiedniej infrastruktury, która mogłaby służyć ich integracji, aktywizacji społecznej oraz umożliwiałaby realizację usług na wysokim poziomie. Problem istnieje również, jeśli chodzi o infrastrukturę edukacyjną, która w poszczególnych gminach wymaga inwestycji w zakresie przebudowy, remontu, rozbudowy obiektów istniejących, a także budowy nowych budynków. Należy także zadbać o odpowiednią jakość oferty edukacyjnej i podnoszenie kompetencji.

Powyższe sprawia, że rozwój wysokiej jakości usług społecznych w OF „Wspólny Rozwój” jest niezbędny, aby poprawić sytuację mieszkańców w kwestiach społecznych. Realizacja celu w zakresie infrastruktury włączenia społecznego pozwoli na poprawę sytuacji związanej z utrudnionym obecnie dostępem i jakości usług dedykowanych osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, w tym również seniorów i grup defaworyzowanych. Działania przewidziane do realizacji w ramach komponentu społecznego obejmują usługi opiekuńcze dla seniorów (w tym opieka wytchnieniowa i teleopieka). Niezbędne będą również roboty budowlane i wyposażenie infrastruktury usług społecznych i integracji społecznej. Wsparcie działań na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji (np. Centra Aktywności Społecznej, Centra Usług Społecznych, Centra Seniorów) powinny być wspierane również działaniami miękkimi finansowanymi ze środków EFS+, poprzez poprawę dostępu i realizację spersonalizowanych środowiskowych usług społecznych i zdrowotnych w środowisku rodzinnym lub lokalnym z jednoczesnym ograniczeniem roli instytucji w organizacji opieki i wsparcia. Będą to działania szkoleniowe celowane do rodzin i faktycznych opiekunów osób potrzebujących wsparcia (rozwój usług opiekuńczych, asystenckich).

W zakresie wsparcia rodziny realizowane będą usługi wspierające i interwencyjne ukierunkowane na wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, dysfunkcją i niewydolnością wychowawczą w tym działania na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej. Celem jest kompleksowe wsparcie podopiecznych opuszczających pieczę i młodzież opuszczającą różnego rodzaju ośrodki. W zakresie łagodzenia skutków ubóstwa dzieci prowadzone będą m.in. działania na rzecz integracji społecznej rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi i rodziców samotnie wychowujących dzieci. Działania miękkie w obszarze zdrowia będą polegały na realizacji programów polityki zdrowotnej w celu podniesienia jakości życia, m.in. w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji.

Priorytety rozwojowe w ramach Celu strategicznego nr 2:

Cel Strategiczny 2: Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości edukacji i usług społecznych w Obszarze Funkcjonalnym „Wspólny Rozwój”				
2.1. Poprawa dostępu do usług polityki społecznej	2.2. Wspieranie działań na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych	2.3. Poprawa dostępu do edukacji	2.4. Poprawa jakości oferty edukacyjnej	2.5. Wdrożenie rozwiązań cyfrowych w sektorze publicznym

	marginalizacją		
OSI II			

Cel Strategiczny 3: Rozwój i wzmocnienie zrównoważonej mobilności w Obszarze Funkcjonalnym „Wspólny Rozwój”

Realizacja celu wynika ze zdiagnozowanych problemów OF „Wspólny Rozwój” w zakresie zrównoważonej mobilności i integracji systemów transportowych. Pomimo inwestycji realizowanych w ramach poprzedniej perspektywy finansowej, nadal występują potrzeby w zakresie transportu niskoemisyjnego i komunikacji. Większa część obszaru funkcjonalnego „Wspólny Rozwój” to obszary wiejskie, gdzie z racji peryferyjnego położenia lub braków infrastrukturalnych nie dociera transport zbiorowy. Mieszkańcy takich miejscowości zdani są na korzystanie z własnych środków transportu. Przy wielu drogach gminnych czy powiatowych brakuje chodników i ścieżek rowerowych oraz oświetlenia, co przyczynia się do wielu tragicznych wypadków. Na obszarach miejskich występuje natomiast duże natężenie ruchu gdyż większość osób korzysta z własnych samochodów, dojeżdżając codziennie do pracy w mieście. Spowolniony ruch aut ze względu na korki skutkuje natomiast pogorszeniem stanu powietrza na terenach miejskich, gdzie dopuszczalne normy zanieczyszczeń przekraczane są wielokrotnie.

Realizacja celu będzie obejmować swoim zasięgiem terytorium gmin wchodzących w skład OF „Wspólny Rozwój”. Pozwoli to na osiągnięcie przewagi transportu zbiorowego nad indywidualnym dzięki rozwojowi i usprawnieniu sieci połączeń pieszych i rowerowych oraz ich integracji z transportem publicznym. Przyczyni się także do poprawy i rozwoju systemu komunikacji zbiorowej, zwiększenia priorytetyzacji dla mniej emisyjnych środków transportu. Powstanie nowa infrastruktura pieszka, rowerowa i dla transportu zbiorowego. Działania te pośrednio doprowadzą również do poprawy stanu środowiska naturalnego, w szczególności w zakresie jakości powietrza. Nowe ścieżki rowerowe powstaną także w miejscach interesujących przyrodniczo i turystycznie, co wpłynie na rozwój sektora turystycznego. W ramach realizowanych działań powstaną nowe dworce i węzły przesiadkowe umożliwiające integrację różnych form transportu.

Dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacyjna może mieć także pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy dla obszaru funkcjonalnego „Wspólny Rozwój” poprzez podniesienie atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów. Zakłada się, że realizacja celu pozwoli na to by obszar funkcjonalny „Wspólny Rozwój” był bardziej spójny pod względem komunikacyjnym, a osoby dojeżdżające na co dzień do miasta rdzenia obszaru lub poruszające się na jego terenie będą miały realną alternatywę w postaci niskoemisyjnego bądź zeroemisyjnego transportu zbiorowego. Poprawione zostanie bezpieczeństwo ruchu drogowego poprzez budowę nowych odcinków chodników oraz cyfryzację rozwiązań wspierających inteligentny zrównoważony system transportu. Stworzenie nowych możliwości komunikacji rowerem bądź komunikacją zbiorową ma na celu zmniejszenie zatorów komunikacyjnych i problemów z parkowaniem samochodów w centrach. Inwestycje w zbiorowy transport ekologiczny w formie np. autobusów elektrycznych czy wodorowych przyczynią się do ograniczenia negatywnych skutków jakie niesie ze sobą transport, a przede wszystkim do ograniczenia emisji CO2.

Priorytety rozwojowe w ramach Celu strategicznego nr 3:

Cel Strategiczny 3: Rozwój i wzmocnienie zrównoważonej mobilności w Obszarze Funkcjonalnym „Wspólny Rozwój”			
3.1. Rozwój systemu niskoemisyjnej	3.2. Rozwój infrastruktury pieszkiej i rowerowej	3.3. Poprawa stanu infrastruktury drogowej	3.4. Wsparcie cyfryzacji systemów

komunikacji			transportowych
OSI III			

Cel Strategiczny 4: Przystosowanie Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój” do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego

W ramach realizacji niniejszego celu strategicznego możemy wyróżnić szereg zadań prowadzących do poprawy stanu środowiska oraz poprawy warunków i komfortu życia mieszkańców OF „Wspólny Rozwój” w obliczu zmian klimatu i idących za tym negatywnych skutków. Istotna jest również kwestia poprawy sytuacji w zakresie bezpieczeństwa kryzysowego i zarządzania zasobami w przypadku wystąpienia zjawisk nagłych m.in. w zakresie rozwoju potencjału służb publicznych, poprzez odpowiednie doposażenie w sprzęt, systemy prognozowania i ostrzegania środowiskowego w celu podniesienia bezpieczeństwa mieszkańców obszaru funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”. Wspieranie inwestycji w zbiorniki retencyjne wraz infrastrukturą towarzyszącą, w tym rekreacyjną staną się także elementami systemu przeciwpowodziowego i przeciwpożarowego. Inwestycje w zielono-błękitną infrastrukturę oraz rewitalizacja, odnowa i pielęgnacja terenów zielonych oraz cennych przyrodniczo pozwolą na likwidację problemów klimatycznych. Istotne będą też działania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, które pozwolą na eliminację braków w niniejszym zakresie, szczególnie dotyczących infrastruktury wodociągowej oraz kanalizacyjnej na terenach wiejskich.

Efektem realizacji celu będzie zwiększenie zdolności adaptacyjnych oraz łagodzenie negatywnych skutków zmian klimatu dla środowiska, gospodarki, mieszkańców OF „Wspólny Rozwój” oraz całego województwa podkarpackiego i odwiedzających je przyjezdnych. Podejmowane działania przyczynią się do promowania systemów regeneracji i wymiany powietrza, osłabienia zjawiska niekorzystnych zjawisk związanych ze zmianami klimatu poprzez m.in. zwiększoną retencję wód opadowych. Cel wpłynie pozytywnie na zachowanie różnorodności biologicznej a przez to na jakość życia mieszkańców (tereny zieleni pełnią także istotne funkcje zdrowotne i rekreacyjne). Utrwali to również wizerunek obszaru funkcjonalnego „Wspólny Rozwój” jako terenu o dobrym stanie środowiska naturalnego, atrakcyjnego przyrodniczo o wysokim poziomie zachowania i ochrony kompleksów przyrodniczych i potencjale biologicznym. Wsparcie działań prowadzących do efektywnego wykorzystania i zachowania zasobów naturalnych pozwoli na przeciwdziałanie czynnikom powodującym zagrożenie i znaczące obniżenie jakości obszarów cennych przyrodniczo.

Należy zadbać również o poprawę funkcjonowania systemu zagospodarowania odpadów. Planowane działania powinny prowadzić do realizacji polityki gospodarki o obiegu zamkniętym, która również wpłynie na poprawę stanu środowiska. Cel przyczyni się także do uzupełnienia infrastruktury rekreacyjno-turystycznej na terenie OF. Jego realizacja pomoże podnieść świadomość ekologiczną mieszkańców, co korzystnie będzie wpływać na ochronę środowiska naturalnego we wszystkich sferach.

Priorytety Rozwojowe w ramach Celu strategicznego nr 4:

Cel strategiczny 4: Przystosowanie Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój” do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego.				
4.1. Zwiększenie odporności obszaru na klęski żywiołowe i rozwój błękitno-	4.2. Wspieranie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej	4.3. Ochrona bioróżnorodności	4.4. Wspieranie zrównoważonej gospodarki odpadami w tym	4.5. Zwiększenie poziomu wykorzystania OZE

zielonej infrastruktury			rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym	
OSI IV				

Cele strategiczne rozwoju zostały określone wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Są to długookresowe założenia, które mają zostać osiągnięte w wyniku realizacji postanowień strategii. Priorytety Rozwojowe pełnią natomiast rolę celów operacyjnych przewidzianych do zrealizowania w średnim okresie. Cele i priorytety zostały określone zarówno tematycznie, jak i terytorialnie. Przedstawiona struktura tworzy logicznie powiązany, spójny system. Realizacja działań będzie przyczyniać się do osiągania poszczególnych priorytetów rozwojowych, co z kolei powinno przyczyniać się do osiągnięcia celów wyższego rzędu, czyli celów strategicznych. Dzięki realizacji przede wszystkim działań zintegrowanych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców OF „Wspólny Rozwój” w kilku priorytetach i celach możliwe jest uzyskanie efektu synergii, co będzie miało pozytywny wpływ na rozwój obszaru. Poniższa tabela prezentuje układ celów strategicznych i priorytetów rozwojowych OF.

WIZJA ROZWOJU			
Cele strategiczne			
Wymiar gospodarczy	Wymiar społeczny	Wymiar przestrzenny	
1	2	3	4
Wzmocnienie roli kultury, dziedzictwa kulturowego, turystyki oraz funkcji gospodarczych Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”	Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości edukacji i usług społecznych w Obszarze Funkcjonalnym „Wspólny Rozwój”	Rozwój i wzmocnienie zrównoważonej mobilności w Obszarze Funkcjonalnym „Wspólny Rozwój”	Przystosowanie Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój” do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego
Priorytety rozwoju			
Wzmocnienie roli kultury i dziedzictwa kulturowego	Poprawa dostępu do usług polityki społecznej	Rozwój systemu niskoemisyjnej komunikacji	Zwiększenie odporności obszaru na klęski żywiołowe i rozwój błękitno-zielonej infrastruktury
Wykorzystanie potencjału dziedzictwa naturalnego	Wspieranie działań na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją	Rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej	Wspieranie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej
Rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjał obszaru	Poprawa dostępu do edukacji	Poprawa stanu infrastruktury drogowej	Ochrona bioróżnorodności

Rozwój zrównoważonej turystyki	Poprawa jakości oferty edukacyjnej	Wsparcie cyfryzacji systemów transportowych	Wspieranie zrównoważonej gospodarki odpadami w tym rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym
Rewitalizacja społeczna i przestrzenna obszarów zdegradowanych.	Wdrożenie rozwiązań cyfrowych w sektorze publicznym		Zwiększenie poziomu wykorzystania OZE
OSI I	OSI II	OSI III	OSI IV

Kierunki Działań

Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych interwencji i priorytetów rozwojowych stanowią kolejny poziom wdrażania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030. Zbiór tych kierunków pozwala na ogólne określenie zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć.

Kluczowe działania zostały wybrane w oparciu o: rezultaty prac diagnostycznych (szczególnie analizy SWOT), wyniki konsultacji z przedstawicielami JST wchodzących w skład OF, możliwości finansowe jednostek samorządu terytorialnego, wchodzących w skład OF oraz sugestie i rekomendacje osób oraz grup zarządzających poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi JST.

Kierunki działań oznaczają zakres niezbędnych interwencji, które powinny być podejmowane przez JST OF „Wspólny Rozwój” oraz partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Kierunki działań są zatem podstawą wdrażania strategii. Wskazanie w strategii kierunków działań lub tam gdzie to jest możliwe, konkretnych działań jest zatem bardzo istotnym elementem prac nad dokumentem strategicznym.

W kolejnych rozdziałach zostaną określone również oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki monitorujące ich osiągnięcie. Identyfikacja kluczowych zmian niezbędnych do realizacji założonych celów pozwoli na określenie najważniejszych kierunków interwencji, a następnie instrumentów realizacyjnych (w tym projektów) – mogą one znaleźć się już w części strategicznej lub też w części realizacyjnej dokumentu. Ważne jest, aby instrumenty przypisane były do poszczególnych celów i kierunków interwencji. Odzwierciedleniem całości planu strategicznego jest poniższa tabela. Pokazuje ona powiązania pomiędzy poszczególnymi celami strategicznymi, priorytetami rozwojowymi i kierunkami działań OF „Wspólny Rozwój”.

	Priorytet rozwojowy	Kierunki działań
Wzmocnienie roli kultury, dziedzictwa kulturowego, turystyki oraz funkcji gospodarczych Obszaru Funkcjonalnego	1.1. Wzmocnienie roli kultury i dziedzictwa kulturowego	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Przygotowanie kompleksowej oferty turystycznej wspólnie z gminami Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”, ✓ Rewitalizacja, ochrona, promocja i upowszechnienie zasobów dziedzictwa kulturowego, ✓ Digitalizacja dóbr: kultury i zasobów bibliotecznych,

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym dla różnych grup wiekowych, w różnych obszarach kultury wykorzystująca unikalne zasoby lokalne, ✓ Wzmocnienie edukacji kulturalnej poprzez rozszerzenie oferty edukacyjnej, podnoszenie poziomu wiedzy o kulturze, sztuce i twórcach, ✓ Wsparcie instytucji kultury, ✓ Wsparcie dla lokalnych twórców kultury, ✓ Budowa/rozbudowa/modernizacja budynków na potrzeby kulturalne wraz z uzupełniającymi funkcjami edukacyjnymi, społecznymi i włączającymi.
	1.2. Wykorzystanie potencjału środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tworzenie atrakcyjnych turystycznie przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowych z wykorzystaniem walorów przyrodniczych z małą infrastrukturą, ✓ Zagospodarowanie terenu dolin rzecznych na cele społeczno- rekreacyjne z małą infrastrukturą, ✓ Tworzenie ścieżek/szlaków edukacyjnych.
	1.3. Rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjał obszaru	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Przeznaczanie oraz uzbrajanie terenów inwestycyjnych pod zabudowę produkcyjną i usługową, ✓ Promowanie OF „Wspólny Rozwój” jako miejsca przyjaznego inwestorom ze szczególnym uwzględnieniem branży turystycznej i drobnego przetwórstwa rolno-spożywczego, ✓ Tworzenie warunków zachęcających do rozwoju bazy gastronomicznej i noclegowej, ✓ Promocja działań zmierzających do zmniejszenia bezrobocia i aktywizacji zawodowej mieszkańców oraz organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, ✓ Wsparcie i promocja rolnictwa, w szczególności opartego na produkcji ekologicznej i specjalistycznej, ✓ Racjonalne wykorzystanie zasobów złóż kopalin poprzez ich dokumentowanie, prowadzenie promocji w celu ich gospodarczego wykorzystania oraz uwzględnianie zasobów w dokumentach planistycznych dla umożliwienia przyszłej eksploatacji.
	1.4. Rozwój zrównowazonej turystyki	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tworzenie pieszych ścieżek/szlaków turystycznych wraz z małą infrastrukturą i oznakowaniem, ✓ Tworzenie rowerowych ścieżek/szlaków turystycznych wraz z małą infrastrukturą

		<p>i oznakowaniem,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Tworzenie i promowanie lokalnych produktów turystycznych (sieciowanie produktów), ✓ Wsparcie infrastruktury turystycznej.
	<p>1.5. Rewitalizacja społeczna i przestrzenna obszarów zdegradowanych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Modernizacja i adaptacja budynków istniejących w celu dostosowania przestrzeni do pełnienia funkcji społeczno-gospodarczych i kulturalnych, ✓ Modernizacja społeczna na terenach zdegradowanych i zagrożonych trwałą marginalizacją, ✓ Rozwój i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej, np. siłownie na wolnym powietrzu, place zabaw, obszary rekreacji dla całych rodzin z uwzględnieniem lokalizacji terenów mieszkaniowych, ✓ Zapewnienie dostępności przestrzeni publicznej, architektury, transportu i produktów do wymagań wszystkich obywateli szczególnie dla osób ze szczególnymi potrzebami, ✓ Fizyczna odnowa i zapewnienie bezpieczeństwa przestrzeni publicznej.
<p>Cel Strategiczny 2 - Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości edukacji i usług społecznych Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”</p>	<p>2.1. Poprawa dostępu do usług polityki społecznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Modernizacja, adaptacja (do potrzeb osób potrzebujących) oraz zakup wyposażenia infrastruktury niezbędnej do świadczenia środowiskowych form wsparcia w miejscu zamieszkania, ✓ Budowa/przebudowa/rozbudowa infrastruktury oraz zakup wyposażenia dla placówek zapewniających całodobową lub dzienną opiekę osobom z niepełnosprawnościami, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, ✓ Budowa/przebudowa/rozbudowa infrastruktury oraz zakup wyposażenia dla placówek mieszkalnictwa o charakterze wspomaganym i chronionym (w uzasadnionych przypadkach także zakup lokali mieszkalnych na przedmiotowe cele), ✓ Wsparcie istniejącej infrastruktury (mieszkania/lokale) wykorzystywanej w ramach najmu socjalnego, ✓ Budowa/przebudowa/rozbudowa infrastruktury oraz zakup wyposażenia dla placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3.

	<p>2.2. Wspieranie działań na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozwój usług opartych na formach zdeinstytucjonalizowanych i aktywizacja społeczno-zawodowa w miejscu zamieszkania, ✓ Rozwój usług opiekuńczych dla seniorów w tym opieka wytchnieniowa i teleporady, ✓ Zapewnienie opieki i specjalistycznych usług dostosowanych do potrzeb osób dorosłych, świadczonych w formach dziennych i całodobowych w centrach opiekuńczo-mieszkalnych, ✓ Organizowanie i prowadzenie zajęć umożliwiających nabycie, rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, ✓ Rozwój usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami.
	<p>2.3. Poprawa dostępu do edukacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Budowa, rozbudowa, przebudowa, adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby prowadzenia działalności edukacji przedszkolnej wraz z zapleczem socjalnym (m.in. place zabaw), i zapewnieniem niezbędnego wyposażenia gwarantującego wysoką jakość kształcenia w tym przystosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, ✓ Budowa, rozbudowa, przebudowa, adaptacja i modernizacja obiektów edukacyjnych na potrzeby prowadzenia działalności edukacji ogólnej i zawodowej (w tym szkoły specjalne przysposabiające do pracy) i zapewnieniem niezbędnego wyposażenia, które pozwoli na wsparcie procesu rozwoju kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych w powiązaniu z zapotrzebowaniem dynamicznie zmieniającego się rynku pracy, w tym przystosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
	<p>2.4. Poprawa jakości oferty edukacyjnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wdrażanie rozwiązań pozwalających na realizację zadań edukacyjnych w systemie on-line oraz podniesienie standardu technologicznego systemu zdalnego nauczania, poprzez rozwój niezbędnej infrastruktury (umożliwiającej m.in. skuteczne wykorzystywanie dostępu do szybkiego szerokopasmowego internetu), wyposażenie w niezbędny sprzęt oraz dostosowanie do warunków odpowiadających możliwościom osób z niepełnosprawnościami,

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zakup nowoczesnego wyposażenia na potrzeby kształcenia zawodowego powiązanego z wymaganiami rynku pracy ✓ Kształtowanie i rozwijanie kompetencji kluczowych w tym kompetencji cyfrowych. ✓ Dodatkowe zajęcia edukacyjne i specjalistyczne wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów oraz zwiększające szanse edukacyjne dzieci.
	2.5. Wdrożenie rozwiązań cyfrowych w sektorze publicznym	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozwój elektronicznych usług publicznych na poziomie regionalnym i lokalnym; ✓ Udostępnienie informacji sektora publicznego oraz cyfrowych zasobów pozostających w dyspozycji podmiotów spoza sektora publicznego w zakresie zasobów naukowych, kulturowych i administracji. ✓ Rozwój, modernizacja i integracja danych geodezyjnych zasobów powiatowych oraz zasobów wojewódzkich, ich udostępnienie w celu tworzenia związanych z nimi usług cyfrowych, ✓ Rozwój infrastruktury informacji przestrzennej, ✓ Projekty z zakresu rozwoju cyberbezpieczeństwa, tj. wzmacniające bezpieczeństwo świadczenia e-usług lub systemów informatycznych poprzez budowę lub modernizację istniejących systemów, o zasięgu regionalnym i lokalnym.
Cel Strategiczny 3 - Rozwój i wzmocnienie zrównoważonej mobilności w Obszarze Funkcjonalnym „Wspólny Rozwój”	3.1. Rozwój systemu niskoemisyjnej komunikacji	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Budowa, rozbudowa i przebudowa infrastruktury transportu publicznego (np. wiaty z aktywną informacją pasażerską; zaplecze techniczne do obsługi taboru; infrastruktura punktowa np. przystanki, wysepki; centra przesiadkowe; dworce intermodalne; obiekty P&R, B&R), w tym dostosowanie jej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, ✓ Działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące transport zbiorowy i bezpieczeństwo ruchu w transporcie publicznym jako element szerszego projektu związanego z infrastrukturą transportową.
	3.2. Rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Inwestycje wspierające infrastrukturę pieszą i rowerową na obszarach miejskich i wiejskich (np. system roweru miejskiego z infrastrukturą rowerową: stojaki, wiaty rowerowe, stacje samoobsługowej naprawy rowerów; drogi rowerowe i ciągi pieszo-rowerowe; przejścia dla pieszych, azyle dla

	<p>pieszych, chodniki).</p> <p>3.3. Poprawa stanu infrastruktury drogowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Inwestycje związane z energooszczędnym oświetleniem ulicznym i drogowym, jako element szerszego projektu związanego z infrastrukturą transportową, ✓ Inwestycje w infrastrukturę drogową transportu publicznego (np. buspasy; obiekty przeznaczone do transportu publicznego: tunele, wiadukty; przebudowa skrzyżowań w celu ułatwienia oraz/lub nadania priorytetu transportowi publicznemu w ruchu: pasy skrętów dla autobusów, śluzy na skrzyżowaniach, infrastruktura drogowa przy pętach kolei aglomeracyjnych, autobusowych, stacjach kolejowych lub obiektach P&R, B&R wraz z odcinkami dróg łączących je bezpośrednio z drogami publicznymi; budowa/remont osłon przeciw olśnieniowych, ekranów akustycznych; budowa/przebudowa kanalizacji teletechnicznej; wyposażenie dróg i ulic w niezbędne obiekty i urządzenia drogowe służące bezpieczeństwu ruchu pojazdów transportu publicznego).
	<p>3.4. Wsparcie cyfryzacji systemów transportowych</p>	<p>✓ Inwestycje (budowa, rozbudowa i przebudowa) związane z systemami zarządzania ruchem i energią, komunikacją miejską i bezpieczeństwem w komunikacji (ITS).</p>
<p>Cel Strategiczny 4 - Przystosowanie Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój” do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego</p>	<p>4.1. Zwiększenie odporności obszaru na klęski żywiołowe i rozwój błękitno-zielonej infrastruktury</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wyposażenie/doposażenie w sprzęt i materiały do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zagrożeń naturalnych, w tym doposażenie magazynów przeciwpowodziowych, ✓ Rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego, ✓ Budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów, ✓ Inwestycje w zakresie małej retencji wodnej, ✓ Budowa, przebudowa, rozbudowa, remont infrastruktury służącej do retencjonowania i/lub zagospodarowania wód opadowych, ✓ Rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury oraz zastosowanie wodoprzepuszczalnych nawierzchni, ✓ Działania informacyjno-edukacyjne i edukacyjne w zakresie kwestii klimatycznych oraz ochrony zasobów wodnych.

	<p>4.2. Wspieranie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Budowa/modernizacja komunalnych sieci kanalizacyjnych oraz budowa, modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych wraz z zagospodarowaniem osadów ściekowych z oczyszczalni ścieków, ✓ Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków wraz z zagospodarowaniem osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni ścieków, ✓ Budowa/modernizacja systemów kanalizacji deszczowej, ✓ Budowa/modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę z uwzględnieniem ujęcia, uzdatniania oraz przesyłu wody, w tym również wyposażenie w systemy zmniejszające straty w dostawach i zmniejszające ryzyko wystąpienia awarii.
	<p>4.3. Ochrona bioróżnorodności</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Działania ochronne mające na celu zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków, ✓ Budowa, rozwój ośrodków oraz centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime na obszarach miejskich i pozamiejskich. np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki. ✓ Przebudowa/remont ośrodków edukacji ekologicznej, w tym doposażenie zaplecza dydaktycznego, ✓ Rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo służącej ograniczeniu antropopresji i degradacji środowiska m.in. utworzenie stref wypoczynkowych, itp. elementów związanych z udostępnianiem i zachowaniem terenów zielonych oraz bioróżnorodności, ✓ Wsparcie mechanizmów zarządzania ochroną przyrody i krajobrazu poprzez opracowanie dokumentów planistycznych dla form ochrony przyrody oraz inwentaryzację przyrodniczą i krajobrazową, ✓ Zastosowanie błękitno – zielonej infrastruktury do ochrony różnorodności biologicznej i zapewnienia ciągłości w strukturze krajobrazu m.in. poprzez m.in. budowa ciągów pieszych i rowerowych, obiektów małej infrastruktury, obiektów sanitarnych, rekreacyjnych.

	<p>4.4. Wspieranie zrównoważonej gospodarki odpadami w tym rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Budowa/rozbudowa/modernizacja infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych (w tym budowa/modernizacja PSZOK, punktów napraw i przygotowania do ponownego użycia, systemowe zagospodarowanie odpadów w kompostownikach przydomowych), ✓ Budowa/rozbudowa/modernizacja infrastruktury do recyklingu i innych procesów odzysku odpadów wraz z procesami przygotowania odpadów do ich odzysku (budowa/rozbudowa linii sortowniczych odpadów, modernizacja instalacji przetwarzania odpadów ulegających biodegradacji, budowa instalacji do przygotowania wyselekcjonowanych frakcji odpadów do recyklingu), ✓ Modernizacja istniejących instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych wraz z dostosowaniem do przetwarzania odpadów biodegradowalnych zbieranych selektywnie, ✓ Rekultywacja składowisk odpadów innych niż obojętne i niebezpieczne, ✓ Projekty w zakresie usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest, ✓ Projekty polegające na wsparciu instalacji do unieszkodliwiania odpadów medycznych, ✓ Projekty mające na celu zminimalizowanie zużycia surowców, ilości wytwarzanych odpadów produkcyjnych, emisji zanieczyszczeń i strat energii służące osiągnięciu założeń Gospodarki o Obiegu Zamkniętym, ✓ Projekty polegające na zamykaniu obiegu odpadów organicznych, w tym przetwarzanie/wykorzystanie odpadów organicznych np. biomasa i bioprodukty.
	<p>4.5. Zwiększenie poziomu wykorzystania OZE</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Budowa/przebudowa/wymiana nieefektywnych źródeł ciepła opartych o paliwa stałe, w tym zastosowanie systemów grzewczych opartych na niskoemisyjnych źródłach energii /OZE wraz z przyłączami budynków do sieci gazowej. ✓ Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej w tym: instalacja urządzeń OZE, systemów zarządzania energią, przyłączeniem do ciepła systemowego oraz promowaniem energooszczędności, ✓ Budowa energooszczędnych/ budynków użyteczności publicznej,

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych, w tym: instalacja urządzeń OZE, systemów zarządzania energią, przyłączeniem do ciepła systemowego oraz promowaniem energooszczędności, ✓ Budowa/rozbudowa/przebudowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego, ✓ Budowa/rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej (również z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci), ✓ Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła (również z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE), ✓ Budowa/rozbudowa/przebudowa lokalnych źródeł energii produkujących energię elektryczną i/lub ciepło/paliwa zdekarbonizowane z OZE na potrzeby lokalne, niewymagająca przesyłania jej na duże odległości w oparciu o lokalne zidentyfikowane zasoby lub wraz z infrastrukturą sieciową.
--	--	--

Oczekiwane rezultaty i wskaźniki rezultatu

Oczekiwane rezultaty mają wskazać, jakie będą przewidywane efekty planowanych działań. Strategia określa w tym miejscu, jakie zmiany są potrzebne na danym terytorium, aby osiągnięcie założonych celów było możliwe. Mogą być to zmiany o charakterze organizacyjnym, regulacyjnym lub też zmiany w zakresie zasobów materialnych i niematerialnych. W związku z tym, że strategia ponadlokalna pełni jednocześnie funkcję strategii IIT w tej części dokumentu znajdują się przede wszystkim wskaźniki rezultatu i produktu powiązane z odpowiednimi programami operacyjnymi w tym z programem Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027. Należy jednak zaznaczyć, że z uwagi na ponadlokalny charakter niniejszego dokumentu oraz szeroki zakres możliwych źródeł finansowania przedsięwzięć, wskaźniki mogą podlegać aktualizacji zgodnie z zapisami poszczególnych programów operacyjnych poziomu krajowego.

Wskaźniki określone dla Strategii „Wspólny Rozwój” są niezbędnym elementem w procesie mierzenia postępu realizacji dokumentu poprzez monitorowanie postępu w osiąganiu założonych działań i celów. Główną funkcją wskaźników jest zmierzenie, na ile cel (w przypadku wskaźników rezultatu) lub przewidziane w nim działania (wskaźniki produktu) zostały zrealizowane. Poniższa tabela prezentuje zestaw wskaźników, które mogą zostać osiągnięte poprzez realizację przedsięwzięć w ramach niniejszej strategii.

Wskaźniki rezultatu – określają one oczekiwany efekt przeprowadzonych działań w wyniku realizacji celów i dostarczają informacji o wpływie zrealizowanych przedsięwzięć na otoczenie społeczno-ekonomiczne.

Wskaźniki produktu – opisują wszystkie produkty projektów, tj. zarówno wytworzone dobra materialne, jak i świadczone usługi, które zostały uzyskane w trakcie realizacji zamierzonych w ramach strategii przedsięwzięć.

Cel	Wskaźnik rozwojowy	Jednostka miary	Wartość bazowa (2024 r.)	Wartość 2030	Źródło danych
Cel Strategiczny 1 - Wzmocnienie roli kultury, dziedzictwa kulturowego, turystyki i funkcji gospodarczych Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”	Liczba obiektów kulturalnych, turystycznych oraz dziedzictwa kulturowego objętych wsparciem	szt.	0	25	Źródła własne
	Liczba podmiotów gospodarki narodowej prowadząca działalność w zakresie zakwaterowania i gastronomii	szt.	111	135	GUS/BDL
	Liczba utworzonych ścieżek lub szlaków edukacyjnych	szt.	4	8	Źródła własne
	Długość ścieżek rowerowych	km	14,1	40	Źródła własne GUS/BDL
	Powierzchnia OF objęta obowiązkowymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego ogółem	ha	4 763	10 000	Źródła własne GUS/BDL
	Powierzchnia utworzonych terenów inwestycyjnych	ha	402	550	Źródła własne
Cel Strategiczny 2 - Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości edukacji i usług społecznych obszaru funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”	Liczba wspartych przedszkoli	szt.	0	24	Źródła własne
	Liczba wspartych szkół	szt.	0	56	Źródła własne
	Liczba placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3	szt.	0	3	Źródła własne
	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne (GOPS, MQPS, Domy Pomocy Społecznej)	szt.	0	17	Źródła własne
	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	szt.	2 011	1 200	GUS/BDL
	Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej	%	6,4	4,0	GUS/BDL
	Ilość miejsc w Domach Pomocy Społecznej	os.	416	500	Źródła własne
	Instytucje publiczne otrzymujące wsparcie na opracowywanie usług, produktów i procesów cyfrowych	szt.	13	18	Źródła własne
Cel Strategiczny 3 - Rozwój i wzmocnienie zrównoważonej mobilności w	Liczba zbudowanych, rozbudowanych lub przebudowanych obiektów infrastruktury transportu publicznego	szt.	0	15	Źródła własne

obszarze funkcjonalnym „Wspólny Rozwój”	Liczba zrealizowanych inwestycji wspierających infrastrukturę pieszą i rowerową	szt.	0	13	Źródła własne
	Liczba zrealizowanych inwestycji związanych z oświetleniem energooszczędnym	szt.	0	13	Źródła własne
Cel Strategiczny 4 – Przystosowanie Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój” do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	km	1 274,3	1 600	GUS/BDL
	Długość czynnej sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków	km	1 201,7	1 800	GUS/BDL
	Ogół ludności korzystającej z sieci wodociągowej z OF	%	92,4	96,5	GUS/BDL
	Ogół ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej z OF	%	67,2	80,0	GUS/BDL
	Liczba wspartych obiektów związanych z ochroną przyrody	szt.	0	14	Źródła własne
	Długość wspartych szlaków turystycznych	km	0	44	Źródła własne
	Udział odpadów zebranych w sposób selektywny w ilości odpadów zebranych ogółem	%	29,63	50,0	GUS/BDL
	Liczba funkcjonujących punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	szt.	12	15	Źródła własne
	Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej	szt.	10	45	Źródła własne

ROZDZIAŁ 6

KLUCZOWE DZIAŁANIA - PROJEKTY STRATEGICZNE

Proces definiowania projektów pozwolił przejść od fazy diagnostycznej (jakimi potencjałami dysponuje partnerstwo i z jakimi wyzwaniami musi się zmierzyć) do opisu ogólnych założeń projektów (jakie działania należy podjąć). Proces ten przeprowadzony został w kilku etapach:

1. Refleksja na temat problemów, potrzeb i potencjałów, która prowadzona była (głównie) w fazie diagnostycznej. Informacje w tym zakresie pozyskiwane były poprzez spotkania strategiczne z przedstawicielami samorządów oraz konsultacje *Diagnozy strategicznej*. Powyższe formy interakcji z mieszkańcami pozwoliły na określenie dziedzin wymagających podjęcia szczególnej interwencji oraz zidentyfikowanie konkretnych (choć jeszcze bardzo ogólnych) pomysłów realizacyjnych.
2. Zgłaszanie wstępnych propozycji projektowych przez członków Zespołu Operacyjnego. Wstępne propozycje formułowane były na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz wiedzy i doświadczenia członków Rady Porozumienia i Zespołu Operacyjnego.
3. Analiza i ocena wstępnych propozycji projektowych pod kątem zgodności z kryteriami oceny projektów strategicznych, a następnie propozycja dokonania uzupełnień i/lub grupowania w zintegrowane wiązki (konceptje projektowe);

Kryteria oceny projektu strategicznego:

- 1 Czy projekt jest partnerski? tzn. realizowany wspólnie przez uczestników porozumienia lub wytwarzający wspólny rezultat dla całego Partnerstwa,
- 2 Czy projekt jest zintegrowany? tzn. rozwiązuje szerszy zakres problemów, wykorzystując szerszy zakres potencjałów, odpowiadających na potrzeby różnych grup osób,
- 3 Czy projekt oddziałuje ponadlokalnie? tzn. ma wpływ na rozwój więcej niż jednej gminy,
- 4 Czy projekt jest zgodny z celami strategicznymi? tzn. czy projekt wpisuje się w cele strategiczne oraz łączy przynajmniej dwa z czterech wymiarów (gospodarczy, społeczny, środowiskowy, przestrzenny),
- 5 Czy projekt jest komplementarny? tzn. wykazuje powiązanie z innymi projektami w ramach tworzonej *Strategii* (spójność) oraz innymi przesądzonymi projektami na obszarze partnerstwa

Kryteria dodatkowe projektu strategicznego:

KRYTERIA DODATKOWE	
Jakość usług	Projekt powinien poprawiać jakość świadczonych usług na obszarze więcej niż jednej gminy
Wpływ finansowy	Projekt powinien przyczyniać się do obniżenia kosztów świadczenia usług publicznych lub zwiększać przychody gmin Partnerstwa
Projekt mieszany	Projekt powinien łączyć w sobie działania inwestycyjne i nie inwestycyjne (tzw. twarde i miękkie)
Projekt mieszany	Projekt powinien łączyć w sobie

4. Omówienie koncepcji projektowych z interesariuszami podczas warsztatów tematycznych. W wyniku dyskusji koncepcje projektowe podlegały uzupełnieniu, przeformułowaniu, pojawiły się również propozycje nowych projektów;

5. Wstępne opracowanie przedsięwzięć odbywało się w sposób iteracyjny w ramach utworzonych Zespołu Operacyjnego i miało na celu ich rozwinięcie merytoryczne (celowość, potrzeba realizacji, oczekiwane rezultaty, możliwości zaangażowania poszczególnych partnerów). Na tym etapie dokonywano łączenia koncepcji projektowych oraz niewielkich modyfikacji pierwotnych założeń niektórych z nich. Etap ten znalazł odzwierciedlenie w liście potrzeb stanowiącej podsumowanie *Diagnozy strategicznej*.

6. Ponowna ocena tak przygotowanych przedsięwzięć, której efektem było pogrupowanie na projekty strategiczne oraz projekty uzupełniające. Ostateczna wersja listy projektów została przyjęta przez Radę Porozumienia. Jednocześnie w ramach systemu zarządzania *Strategią* przyjęto zasady aktualizacji listy projektów (strategicznym oraz uzupełniającym), wynikające z procesu wyłaniania projektów partnerskich oraz weryfikacji obecnych założeń wskazanych w *Strategii*.

Projekty strategiczne

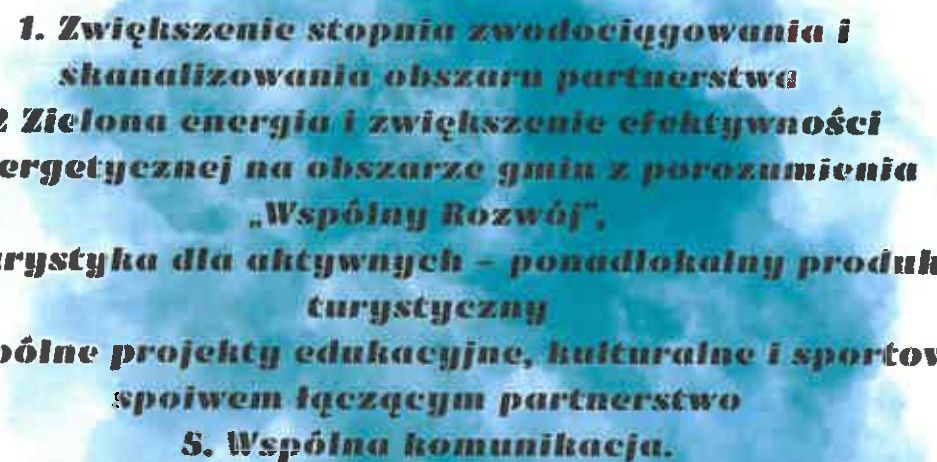
Projekty strategiczne to kompleksowe działania mające na celu realizację założonych celów strategicznych, kluczowe z punktu widzenia całego Partnerstwa i dotyczące szerokiego obszaru wyzwań. Kompletny zakres warunków (kryteriów) niezbędnych do spełnienia został opisany w poprzednim podrozdziale.

Warto jedynie dodać, że realizacja poszczególnych działań ujętych w *Strategii* będzie uwzględniać rozwiązania:

- sprzyjające ochronie środowiska, ograniczaniu wpływu zmian klimatu;
- usprawniające dostęp osobom z niepełnosprawnościami;
- zapewniające równy dostęp do efektów projektów różnym grupom społecznym.

W wyniku opisanego procesu wyboru strategicznego przygotowane zostały propozycje pięciu kart zadań projektów strategicznych oraz trzech projektów uzupełniających, spełniających wymagane warunki projektu partnerskiego, zintegrowanego i komplementarnego, będących jednocześnie najbardziej kompleksową odpowiedzią na zidentyfikowane w ramach diagnozy potrzeby i wyzwania oraz realizujące wypracowane cele strategiczne. Projekty te, zgodnie z ustaleniami dokonanymi podczas warsztatów, realizowane będą w każdej z gmin, wchodzących w skład Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”, przyczyniając się do realizacji Wizji Rozwoju, która została określona w niniejszej *Strategii*.

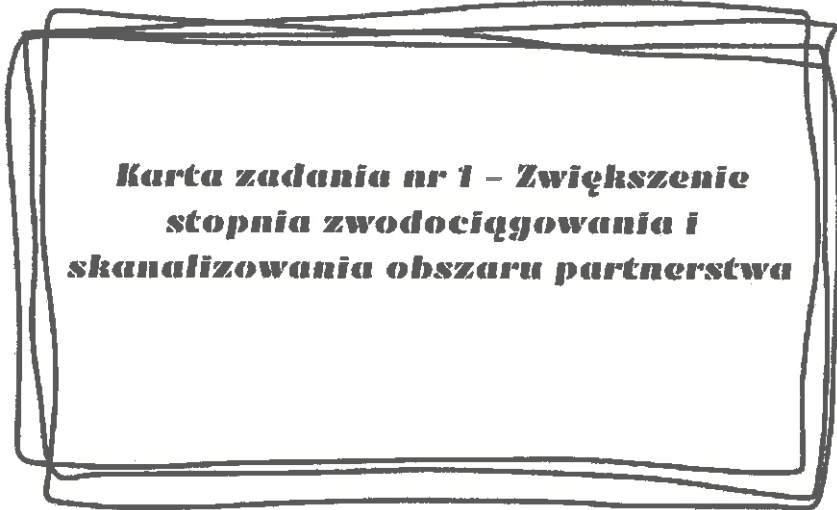
:

-
- 1. Zwiększenie stopnia zwodocięgowania i skanalizowania obszaru partnerstwa**
  - 2 Zielona energia i zwiększenie efektywności energetycznej na obszarze gmin z porozumienia „Wspólny Rozwój”,**
  - 3. Turystyka dla aktywnych - ponadlokalny produkt turystyczny**
  - 4. Wspólne projekty edukacyjne, kulturalne i sportowe spoiwem łączącym partnerstwo**
  - 5. Wspólna komunikacja.**

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia i zakres	Okres realizacji	Szacunkowa wartość inwestycji w zł	Źródła finansowania	Cel strategiczny (opracowanie)
Projekty strategiczne					
Karta zadania 1	Zwiększenie stopnia zwodociagowania i skanalizowania obszaru partnerstwa	2022-2030	40 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; Środki własne.	4
Karta zadania 2	Zielona energia i zwiększenie efektywności energetycznej na obszarze gmin z porozumienia „Wspólny Rozwój”	2022-2030	50 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.	4
Karta zadania 3	Turystyka dla aktywnych - ponadlokalny produkt turystyczny	2022-2030	80 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych;	1

				Srodki własne.
Karta zadania 4	Wspólne projekty edukacyjne, kulturalne i sportowe spoiwem łączącym partnerstwo	2022-2030	100 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego; Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy; Programy finansowane z budżetu Państwa; Środki własne.
Karta zadania 5	Wspólna komunikacja	2022-2030	20 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.
Projekty uzupełniające				
Karta zadania 1	Wzrost jakości usług publicznych na obszarze gmin „Wspólny Rozwój”	2022-2030	20 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.
Karta zadania 2	Rozwiązywanie	2022-2030	30 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego; Programy finansowane z budżetu Państwa; Środki własne.

	problemów spotecznych oraz wsparcie grup defaworyzowanych			Fundusze Europejskie dla Rozwoju Spotecznego; Programy finansowane z budżetu Państwa; Środki własne.	
Karta zadania 3	Poprawa bezpieczeństwa na obszarze partnerstwa	2022-2030	60 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg; Środki własne.	3

**Karta zadania nr 1 – Zwiększenie
stopnia wodociągowania i
skanalizowania obszaru partnerstwa**

Zakres projektu obejmuje:

- budowa i/lub modernizacja ujęć wody,
- budowa i/lub modernizacja sieci wodociągowej,
- budowa i/lub modernizacja Infrastruktury do dystrybucji, uzdatniania i magazynowania wody,
- budowa i/lub modernizacja kanalizacji sanitarnej,
- budowa i/lub modernizacja oczyszczalni ścieków,
- budowa indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków,
- monitorowanie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- tworzenie punktów poboru wody wykorzystywanej w rolnictwie,
- zakup zbiorników na wodę dla potrzeb komunalnych,
- zakup wozów asenizacyjnych oraz inne wyposażenie zakładów gospodarki komunalnej w obszarze wodno-kanalizacyjnym.

**Karta zadania nr 2. Zielona energia
i zwiększenie efektywności
energetycznej na obszarze gmin
„Wspólny Rozwój”**

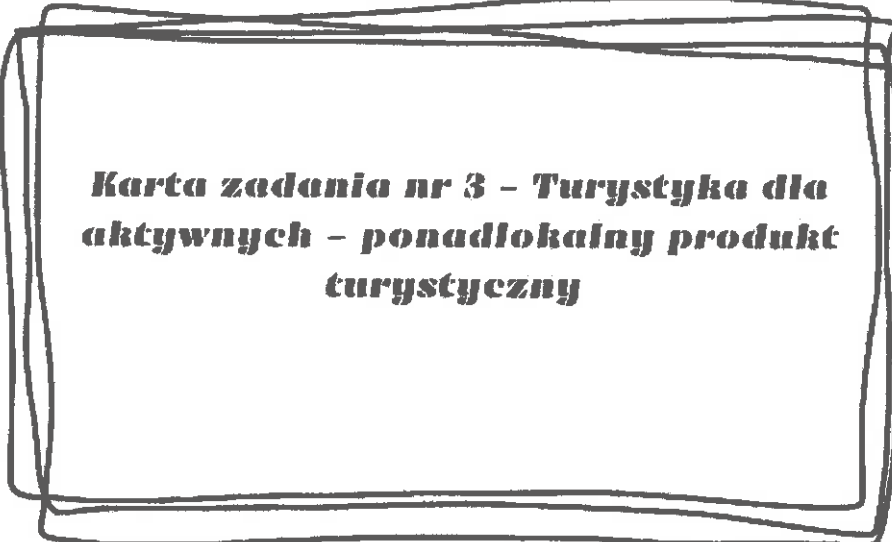
Środowisko naturalne jest niewątpliwym jednym z głównych zasobów obszaru partnerstwa. Jego element - czyste powietrze - jest czynnikiem sprzyjającym dalszemu rozwijaniu oferty pobytowej dla turystów, może stanowić również jedną z ważniejszych zachęt do osiedlania się nowych mieszkańców. Zachodzące zmiany klimatyczne i przyjęte polityki w tym zakresie zachęcają do ograniczania strat energii oraz zapewnienia alternatywnych sposobów jej dostarczania, w tym na cele grzewcze.

Zakres projektu obejmuje:

- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- popularyzacji wykorzystania OZE (zarówno w jednostkach publicznych, jak i gospodarstwach domowych) poprzez wsparcie inwestycji oraz działania szkoleniowe,
- termomodernizacja domów i mieszkań prywatnych (w tym wymiana pieców),
- dostawa i montaż OZE (PV, pompy ciepła) na budynkach użyteczności publicznej oraz w budynkach prywatnych (projekty parasolowe),
- budowa farm fotowoltaicznych w celu zaspokojenia potrzeb energetycznych samorządów,
- utworzenie magazynów energii elektrycznej,
- budowa i/lub modernizacja oświetlenia ulicznego.

W związku z planowanymi zadaniami związanymi z pracami termomodernizacyjnymi samorządy/inwestorzy przed przystąpieniem do ich realizacji dokonają rozpoznania, czy w budynkach występują chronione gatunki zwierząt (ptaki/nietoperze). W przypadku stwierdzenia obecności takich gatunków prace będą prowadzone poza ich okresem lęgowo-rozrodczym. Jeżeli chronione gatunki będą występowały w rejonie prowadzenia prac, przed ich rozpoczęciem, może być konieczne uzyskanie zezwolenia, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r., poz. 916 z późn. zm.). Po zakończeniu prac w obiektach, w których wcześniej gniazdowały ptaki lub nietoperze, zostanie umożliwione im dalsze bytowanie lub zapewnione siedliska zastępcze. Realizując inwestycje

związane z termomodernizacją budynków samorządy (przedsiębiorcy) będą uwzględniać art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody – wymóg ochrony ptaków i nietoperzy zasiedlających budynki.

Karta zadania nr 3 – Turystyka dla aktywnych – ponadlokalny produkt turystyczny

Obszar partnerstwa jest dotknięty procesami depopulacji, które wynikają zarówno z procesów naturalnych (ujemny przyrost naturalny) jak i migracji. Głównym powodem wyjazdów jest ograniczona możliwość znalezienia satysfakcjonującej pracy. Niska jakość oraz opłacalność rolnictwa determinują charakter lokalnej gospodarki. Z jednej strony, potencjał gospodarczy partnerstwa, mierzony liczebnością podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców, jest niski w odniesieniu do średniej wojewódzkiej, co świadczy o niewystarczająco rozwiniętych pozarolniczych formach działalności. Z drugiej strony, teren partnerstwa dysponuje wieloma walorami sprzyjającymi rozwojowi turystyki. Należą do nich: czyste środowisko, bardzo ciekawy krajobraz, zabytki i bogata historia.

Atrakcje gmin objętych Strategią nie są w sposób zintegrowany promowane i udostępniane dla odwiedzających. Na terenie partnerstwa wyznaczone zostały szlaki turystyczne (rowerowe, piesze), które tylko częściowo łączą się ze sobą. Innym problemem jest to, że działający przedsiębiorcy związani z branżą rolno-spożywczą, nie mają oferty wystarczająco wyeksponowanej, a ich rozproszone działanie nie zapewniają odpowiedniej promocji i dystrybucji wyrobów.

Stworzenie zintegrowanego produktu turystycznego łączącego dziedzictwo kulturowe, walory przyrodnicze oraz lokalne kulinaria przyczyni się do powstawania nowych działalności gospodarczych, rozwijania już funkcjonujących firm oraz dywersyfikacji działalności gospodarstw rolnych.

Zakres projektu obejmuje:

- stworzenie wspólnej marki dla wszystkich gmin porozumienia (produkty turystyczne, rolnictwo ekologiczne, wspólna oferta inwestycyjna),

- stworzenie księgi znaków gmin z „Wspólnego Rozwoju” do wykorzystania w obiektach turystycznych, na tablicach informacyjnych oraz oznaczania projektów realizowanych we współpracy partnerstwa;
- stworzenie systemu nadawania produktom lokalnym znaku (opracowanie znaku, zasady przyznawania i utrzymywania znaku);
- animowanie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami i wytwórcami produktów lokalnych (w formule organizowanych cyklicznie spotkań) w celu rozszerzenia oferty produktów uwzględniających lokalne zasoby; wymiana dobrych praktyk w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i rozwiązywania bieżących problemów; popularyzacja historii o którą oparta będzie marka tak, by przekaz dla turysty był jednolity;
- zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych,
- promocja turystyczna,
- poprawa stanu zabytków, pomników i miejsc pamięci,
- poprawa stanu cmentarzy wojennych,
- poprawa estetyki i funkcjonalności centrum gmin i poszczególnych miejscowości,
- urządzenie terenów rekreacyjnych wraz z budową i/lub modernizacją placów zabaw oraz siłowni zewnętrznych itp.,
- uporządkowanie, odnowienie i przystosowanie przestrzeni publicznych do pełnienia nowych funkcji, w tym rekreacyjnych i integracyjnych;
- powstanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury,
- budowa ścieżek ekologiczno – historyczno – przyrodniczych,
- zagospodarowanie terenów nad rzeką San na bulwary,
- budowa przystani kajakowych, oraz parkingów camperowych,
- budowa miejsc biwakowych,
- budowa wież widokowych,
- budowę multi-dyscyplinarnych, modułowych, całorocznych obiektów sportowych przewidzianych w sezonie zimowym np. w formie lodowisk oraz w sezonie letnim przekształconych np. w formę: torów rolkowych/wrotkarskich, rolkowisk, pumtracków bądź skateparków itp.),
- budowa i/lub modernizacja systemu ścieżek rowerowych wraz ze stacjami obsługi i wypożyczalniami rowerów,
- budowa (rozbudowa, przebudowa) i/lub modernizacja infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego – drogi i pasy rowerowe, strefy wolne od ruchu samochodowego,
- wytyczenie i oznakowanie nowych szlaków turystycznych,
- uzupełnienie szlaków turystycznych w niezbędną infrastrukturę (miejsca obsługi rowerzystów - wiaty do odpoczynku, punkty naprawy rowerów, wypożyczalnie rowerów, uzupełnienie nawierzchni szlaków rowerowych; wybudowanie platform/miejsc widokowych, wykonanie spójnego oznaczenia szlaków - tabliczki kierunkujące, tablice informacyjne), wytyczenie szlaku architektury drewnianej,
- organizacja jednej wspólnej imprezy promocyjno-integracyjnej – corocznego wydarzenia obejmującego rekonstrukcje historyczne, wystawy, gry terenowe i festiwal kulinarny, wykorzystujące historię obszaru,

- stworzenie wirtualnej mapy atrakcji turystycznych i szlaków turystycznych. Mapa będzie przygotowana:
  - w wersji elektronicznej – zamieszczona na stronie każdej gminy partnerskiej; do pobrania na telefon; z informacją na temat portalu w każdym punkcie informacji turystycznej, przestrzeniach publicznych (np. centra wsi), obiektach partnerskich (pensjonaty, restauracje, itp.);
  - w wersji tradycyjnej (drukowanej);
- działania promocyjne (w tym kampania informacyjna; murale odnoszące się do historii danego miejsca; zakup food truck promującego lokalne produkty; billboardy informacyjne w miejscach o dużym ruchu, wspólna promocja na targach turystycznych, imprezach promocyjnych).

**Karta zadania nr 4. Wspólne projekty edukacyjne, kulturalne i sportowe
społwem łączącym partnerstwo**

Jedną z przesłanek skłaniających do pozostania lub osiedlenia się na danym terenie jest wysoka jakość życia, w tym możliwość atrakcyjnego spędzania czasu wolnego. Ograniczone środki finansowe jednostek samorządów terytorialnych oraz malejąca liczba mieszkańców powodują, że większość instytucji kultury, sportu i rekreacji zlokalizowana jest w głównych miejscowościach gminy, będących siedzibą władz gminnych. Dodatkowo, instytucje te często nie są w stanie zapewnić szerokiego wachlarza zajęć dla mieszkańców danej gminy. Rozproszona sieć osadnicza sprawia, że wielu mieszkańców ma utrudniony dostęp do tych usług. Sytuacja ta wymaga zastosowania nowego podejścia do organizacji oferty czasu wolnego w skali ponadlokalnej.

Podejście to uwzględnia:

- stworzenie miejsc spędzania wolnego czasu w miarę blisko miejsca zamieszkania,
- maksymalne wykorzystanie już dostępnej infrastruktury,
- wykorzystanie potencjału i kreatywności instytucji kultury, szkół oraz organizacji pozarządowych i grup nieformalnych do współtworzenia oferty edukacyjnej, kulturalnej i aktywnego spędzania czasu wolnego;

- zbudowanie systemu współpracy miejsc aktywności tak, by miały różnorodną ofertę, nie zaś standardową, zgodnie z zasadą „wszędzie to samo”.

Zakres projektu obejmuje:

- budowa i/lub przebudowa (rozbudowa) i/lub modernizacja budynków świetlic wiejskich i/lub strażnic Ochotniczych Straży Pożarnych,
- wyposażenie świetlic wiejskich,
- organizacja międzygminnych imprez kulturalnych, promocja kultury,
- poprawa infrastruktury obiektów kultury i dostosowanie jej do wymogów dostępności m.in. dla potrzeb osób z niepełnosprawnością,
- projekty edukacyjne szkół obejmujące:
  - zajęcia pozalekcyjne, w tym przygotowujące do egzaminów ósmoklasisty,
  - organizacja dodatkowych zajęć dla uczniów, w tym zajęć konwersatoryjnych z języka obcego prowadzonych we współpracy międzynarodowej;
  - wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi,
  - wsparcie w obszarze edukacji włączającej,
  - doradztwo zawodowe,
  - podnoszenie kwalifikacji nauczycieli,
  - rozwijanie kompetencji kluczowych w szczególności cyfrowych (zajęcia z wykorzystaniem TIK).
  - działania szkoleniowo-doradcze dla dyrektorów i nauczycieli w zakresie zarządzania zmianą (pomoc w przeprowadzeniu diagnozy i opracowania planu działań dla zespołu nauczycielskiego);
  - szkolenia wzmacniające i uzupełniające kompetencje nauczycieli w zakresie rozumienia i organizacji procesu uczenia się i kształtowania wśród uczniów kompetencji kluczowych;
  - wdrożenie pracy z uczniem opartej na tutoring;
    - zakup niezbędnego wyposażenia informatycznego.
- działania przeciwdziałające skutkom COVID-19 wśród uczniów z uwagi na alienację i ograniczenie kontaktów społecznych w trakcie nauki zdalnej:
  - wzmocnienie roli szkoły w profilaktyce problemów psychologicznych dzieci i młodzieży,
  - zatrudnienie psychologów dziecięcych,
  - prowadzenie terapii oraz zajęć grupowych i indywidualnych dla uczniów,
  - warsztaty i doradztwo dla rodziców,
  - szkolenia dla pedagogów i psychologów szkolnych,
- organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych dla różnych grup wiekowych, z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury zewnętrznej oraz obiektów sportowych,

- przebudowa (rozbudowa) i/lub modernizacja (remont) budynków szkół wraz z ich wyposażeniem w niezbędne pomoce dydaktyczne,
- modernizacja (remont) i wyposażenie szkolnych kuchni w obiektach edukacyjnych,
- budowa (rozbudowa) i/lub modernizacja (remont) budynków sal (hal) gimnastycznych,
- budowa i/lub modernizacja boisk sportowych,
- budowa przedszkoli i żłobków gminnych,
- budowa (rozbudowa) i/lub modernizacja (remont) stadionów, zaplecza dla klubów sportowych,
- zajęcia dodatkowe w przedszkolach wraz z wydłużeniem czasu ich otwarcia,
- budowa nowej biblioteki/domu kultury,
- organizacja imprez o charakterze edukacyjnym, kulturalnym i sportowym obejmująca wszystkie gminy z obszaru partnerstwa.

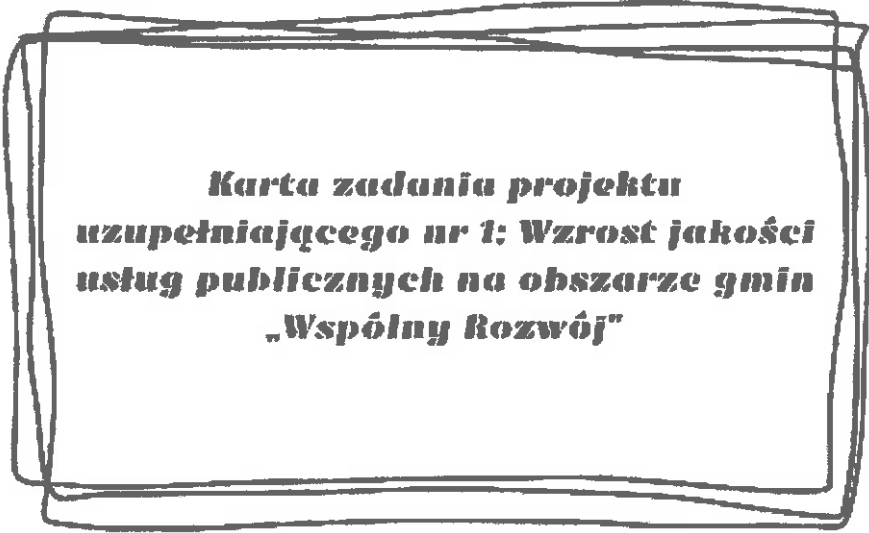
Karta zadania nr 5. Wspólna komunikacja.

Zakres projektu obejmuje:

- organizacja wspólnego transportu publicznego,
- budowa nowoczesnych przystanków informacyjnych,
- zakup autobusów niskoemisyjnych,
- zakup tablic informacyjnych.

Projekty uzupełniające

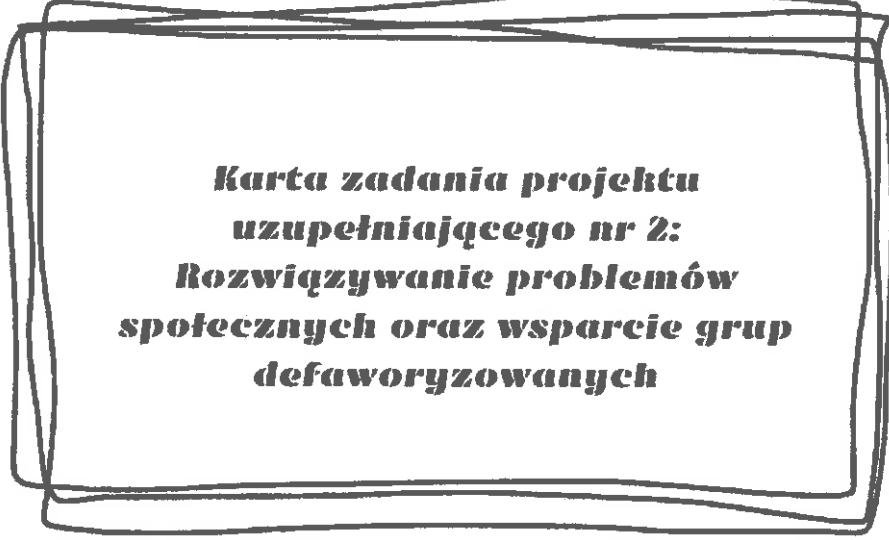
Projekty uzupełniające stanowią ważny element wsparcia rozwoju partnerstwa. Nie wypełniają one w pełni katalogu kryteriów wymaganych dla projektów strategicznych, o którym była mowa wcześniej; niemniej, są to projekty, które wykazują ponadlokalne oddziaływanie, a także są komplementarne (choć w różnym stopniu) z projektami strategicznymi.

**Karta zadania projektu
uzupełniającego nr 1: Wzrost jakości
usług publicznych na obszarze gmin
„Wspólny Rozwój”**

Zakres projektu obejmuje:

- zwiększenie ilości usług cyfrowych:
  - wymiana wodomierzy na system zdalnego odczytu,
  - wprowadzenie systemu Cyfrowy Urząd, wprowadzenie chmury danych, zwiększenie bezpieczeństwa danych poprzez wprowadzenie nowych technologii i urządzeń, zakup licencji i niezbędnego oprogramowania, wyposażenia,
  - rozbudowa internetu szerokopasmowego,
  - digitalizacja dóbr kultury i zasobów bibliotecznych,
  - rozwój infrastruktury informacji przestrzennej.
- rozwój infrastruktury związanej z gospodarką odpadami:
  - budowa (przebudowa/rozbudowa) i/lub modernizacja oraz doposażenie Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK),
  - usuwanie azbestu z wszelkich budynków na obszarze partnerstwa,
  - współpraca z innymi samorządami w zakresie organizacji gospodarki odpadami,
  - zakup pojemników na odpady komunalne dla mieszkańców,
  - wyposażenie obiektów użyteczności w kosze do segregacji z tablicą informacyjną,
  - edukacja ekologiczna w tym programy skierowane dla dzieci w zakresie gospodarki odpadami.

**Karta zadania projektu
uzupełniającego nr 2:
Rozwiązywanie problemów
społecznych oraz wsparcie grup
defaworyzowanych**

Obserwowane prognozy demograficzne wskazują na powiększającą się populację osób starszych, które wymagają opieki (całodobowej lub w systemie czasowym). W związku z powyższym może też rosnąć grupa osób, która – ze względu na brak odpowiednich usług – będzie musiała zrezygnować z aktywności zawodowej. Ponadto, wciąż istnieją potrzeby wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami. Projekt zakłada zatem zwiększenie wydolności i zapobieganie pogłębianiu się niesamodzielności osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, zagrożonych wykluczeniem społecznym, rodzin przeżywających trudności i dzieci z tych rodzin z terenu partnerstwa. W ramach projektu przewidywane jest rozwinięcie wachlarza komplementarnych usług, z których mieszkańcy będą korzystać w zależności od stwierdzonych potrzeb i sytuacji życiowej. Zapewniona opieka powoduje możliwość zwiększenia aktywności zawodowej dotychczasowych opiekunów, co ma pozytywne oddziaływanie na kurczące się zasoby rynku pracy.

Zakres projektów obejmuje:

- powstawanie oraz działalność świetlic środowiskowych - jako elementu pomocy rodzinom w codziennym funkcjonowaniu,
- poprawa dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami w budynkach użyteczności publicznej m.in. w urzędach gmin, obiektach kultury, szkołach,
- rozwinięcie usług opiekuńczych świadczonych w systemie stacjonarnym (całodobowym i dziennym), mające na celu zapewnienie opieki dla osób potrzebujących, w tym osób wymagających okresowej pomocy, a także opiekunów osób z niepełnosprawnościami;
- rozwinięcie oferty usług społecznych i zdrowotnych świadczonych w miejscu zamieszkania oraz ułatwiających samodzielne funkcjonowanie w domu (usługi rehabilitacyjne i pielęgniarstwo świadczone w domu, zabezpieczenie potrzeb mobilności osób z niepełnosprawnością lub zależnych i ułatwienie w ten sposób aktywizacji społeczno-zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i kulturalnej);
- rozszerzenie oferty wsparcia rodziny i kompetencji wychowawczych,
- wsparcie dla seniorów:
  - usługi opiekuńcze w terenie świadczone osobom starszym,

- rozwinięcie sieci klubów seniora (także w ramach Senior+, Dzienny Dom Senior+) w celu aktywizacji osób starszych, zapewnienia integracji międzypokoleniowej i przeciwdziałania marginalizacji społecznej oraz osamotnieniu osób starszych;
- posiłki z dowozem do domu,
- pomoc sąsiedzka,
- lepszy dostęp do rehabilitacji i terapii,
- rozwijanie usług opiekuńczych i zdrowotnych prowadzonych w przyjaznych warunkach, w domach lub niewielkich placówkach.
- usługi społeczne skierowane do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem, m. in. z powodu: długotrwałego bezrobocia, braku motywacji do podjęcia pracy, niepełnosprawności, niskich kompetencji społecznych i zawodowych, a także osób biernie zawodowo. W ramach usług społecznych planuje się kompleksową aktywizację społeczną i zawodową osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem:
  - wsparcie psychologiczne,
  - wsparcie zdrowotne,
  - kursy, szkolenia i doradztwo zawodowe,
  - staże zawodowe,
  - inne wsparcie w podjęciu zatrudnienia.
- utworzenie dziennych placówek wsparcia i opieki całodobowej,
- rozwój mieszkalnictwa chronionego, wspieranego, mieszkań socjalnych (najem socjalny).

**Karta zadania projektu uzupełniającego nr
3: Poprawa bezpieczeństwa na obszarze
partnerstwa**

Zakres projektów obejmuje:

- budowa, przebudowa, rozbudowa i/lub modernizacja dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich,
- przebudowa i utwardzenie dróg dojazdowych do pól,
- budowa i/lub przebudowa/modernizacja chodników oraz przejść dla pieszych,
- modernizacja oznakowania ulicznego,
- budowa (przebudowa/rozbudowa) i/lub modernizacja kanalizacji burzowej,
- zakup sprzętu i wyposażenia dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w tym samochodów bojowych i innego wyposażenia.

Wskazane w kartach zadań projekty mogą być również realizowane w formule instrumentu IIT w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021-2027, zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079).

Celem szczegółowym 5(ii) jest wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie. Natomiast pozostałe projekty są projektami komplementarnymi realizującymi cele i założenia wskazane w dokumencie. Projekty te przyczynią się do rozwiązania kluczowych problemów, zmniejszą bariery rozwojowe i wzmocnią potencjał rozwojowy obszaru. Projekty strategiczne odnoszą się do kwestii społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych. Projekty zostały przedstawione w formie tabeli wraz z podaniem ich zakresu rzeczowego, szacunkowego kosztu ich realizacji oraz planowanego okresu realizacji.

W ramach IIT realizowany będzie określony w niniejszej Strategii **Cel strategiczny 1 Wzmocnienie roli kultury, dziedzictwa kulturowego, turystyki oraz funkcji gospodarczych Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”**

Poniżej przedstawiono listy projektów planowanych do ubiegania się do dofinansowania w sposób konkurencyjny w ramach Instrumentu IIT w CS 5(ii) w FEP 2021-2027.

Lista projektów planowanych do ubiegania się o dofinansowania w sposób konkurencyjny w ramach Instrumentu IIT w CS 5(ii) w FEP 2021-2027

Fiszka nr 1		
1.	Tytuł projektu	Zachowanie i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy Pruchnik oraz Gminy Stubno
2.	Lider/partner projektu	Lider – Gmina Stubno Partnerzy projektu – Gmina Pruchnik, Gminna Placówka Kultury w Stubnie
3.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
4.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie
5.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Niniejszy projekt wpisuje się w następujący typ projektów, określony w SZOOP dla działania FEPK.06.02 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i małych miast: <ul style="list-style-type: none"> – II. ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury. Projekt wpisuje się w określony w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Wspólny Rozwój na lata 2022-2030 cel strategiczny nr 1 – <i>Wzmocnienie roli kultury, dziedzictwa kulturowego, turystyki oraz funkcji</i>

		<p>gospodarczych Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”, a w ramach niego w priorytet rozwojowy 1.1. <i>Wzmocnienie roli kultury i dziedzictwa kulturowego.</i></p> <p>Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prace restauratorskie oraz konserwatorskie przy zabytkowym parku w zespole dworsko-parkowym w Stubnie, obejmujące m. in. remont, przebudowę i rozbudowę istniejących utwardzeń, tj. ścieżek, alejek, chodników, dojeżdż i dojazdów, budowę pergoli, budowę wiaty - oranżerii obsadzonej pnączami w bezpośrednim sąsiedztwie zabytkowego dworu, budowę ogrodzenia wokół parku, budowę obiektów małej architektury, remont i przebudowę istniejącego budynku gospodarczego - piwniczki, wykonanie pielęgnacji drzew oraz nasadzeń krzewów i kwiatów – <u>w realizacji przez Gminę Stubno:</u> – zakup estrady mobilnej na cele turystyczne i kulturalne do realizacji koncertów, festynów, uroczystości lokalnych oraz inicjatyw integrujących mieszkańców w zabytkowym parku w zespole dworsko-parkowym w Stubnie – <u>w realizacji przez Gminną Placówkę Kultury w Stubnie</u> – prace restauratorskie oraz konserwatorskie przy ruinach zabytkowego zamku w Pruchniku wraz z otoczeniem, obejmujące m. in. wykonanie prac zabezpieczających i remontowo-konserwatorskich pozostałości zamku, w szczególności w zakresie wzmocnienia fundamentów baszty, budowę obiektów małej architektury, ścieżek spacerowych i dojazdu, wykonanie pielęgnacji drzew oraz nasadzeń drzew i krzewów, a także odtworzenie trzech historycznych stawów znajdujących się przy ruinach zamku poprzez ich odmulenie i pogłębienie – <u>w realizacji przez Gminę Pruchnik;</u> – prace restauratorskie oraz konserwatorskie przy zabytkowym parku zamkowym w Pruchniku obejmujące m. in. budowę obiektów małej architektury, ścieżek spacerowych i dojeżdż oraz wykonanie pielęgnacji drzew i nasadzeń krzewów i kwiatów – <u>w realizacji przez Gminę Pruchnik;</u> – prace restauratorskie oraz konserwatorskie przy zabytkowym budynku dworu (rządcówki) w Pruchniku obejmujące przebudowę budynku
--	--	--

Fiszka nr 1		
		oraz prace remontowe – <u>w realizacji przez Gminę Pruchnik.</u>
6.	Budżet projektu	Wartość projektu ogółem -15 000 000,00 zł w tym wydatki kwalifikowalne –15 000 000,00 zł w tym dofinansowanie z UE – 12 750 000,00 zł
7.	Okres realizacji projektu	III kw. 2026 – IV kw. 2027

Fiszka nr 2		
1.	Tytuł projektu	Podniesienie atrakcyjności kulturowej poprzez upamiętnienie dziedzictwa kulturowego oraz rozwój usług kulturalnych na terenie Miasta Radymna oraz Gminy Wielkie Oczy
2	Lider/partner projektu	Lider – Gmina Wielkie Oczy Partner projektu – Gmina miejska Radymno
3.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
4.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie
5.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Niniejszy projekt wpisuje się w następujący typ projektów, określony w SZOOP dla działania FEPK.06.02 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i małych miast: – II. ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury. Projekt wpisuje się w określony w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Wspólny Rozwój na lata 2022-2030 cel strategiczny nr 1 – <i>Wzmocnienie roli kultury, dziedzictwa kulturowego, turystyki oraz funkcji gospodarczych Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”</i> , a w ramach niego w priorytet rozwojowy 1.1. <i>Wzmocnienie roli kultury i dziedzictwa kulturowego.</i> Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie: – przebudowę oraz remont zabytkowego budynku Hali Targowej w Radymnie w zakresie wymiany stropu, renowacji elewacji, sztukaterii oraz stolarki okiennej i drzwiowej, odkopania fundamentów i wykonania ich osuszenia, odgrzybiania oraz hydroizolacji pionowej i poziomej, kontroli i naprawy spękań muru, renowacji lub wymiany posadzek, wyburzenia ścian działowych i wykonania nowych, wymiany

Fiszka nr 2		
		<p>schodów wewnętrznych, wykonania sufitów podwieszanych, osuszenia ścian, wymiany instalacji elektrycznych, sanitarnych i odgromowej, a także przełożenia chodników dookoła hali, wyłożenia kostką placu przed halą, renowacji słupa ogłoszeniowego, wyeksponowania fundamentów dawnego ratusza, usunięcia niektórych drzew oraz nasadzenia nowych wraz z zielenią niską, usunięcia istniejących szalet miejskich i pawilonów sprzedażowych, odrestaurowania istniejącej fontanny oraz budowę obiektów małej architektury w otoczeniu hali – w realizacji przez Gminę miejską Radymno;</p> <p>– remont oraz adaptacja zabytkowego budynku dawnej plebanii w miejscowości Łukawiec na potrzeby utworzenia Izby Pamięci św. Jana Pawła II poprzez wykonanie niezbędnych prac budowlanych, instalacyjnych oraz wykończeniowych, umożliwiających funkcjonowanie obiektu, a także zakup wyposażenia niezbędnego do prezentacji zbiorów i prowadzenia działalności edukacyjno-kulturalnej - w realizacji przez Gminę Wielkie Oczy.</p>
6.	Budżet projektu	Wartość projektu ogółem -15 000 000,00 zł w tym wydatki kwalifikowalne –15 000 000,00 zł w tym dofinansowanie z UE – 12 750 000,00 zł
7.	Okres realizacji projektu	III kw. 2026 – IV kw. 2027

Fiszka nr 3		
1.	Tytuł projektu	Rewitalizacja zabytkowych obiektów architektury sakralnej na obszarze Miasta Radymna oraz Gminy Pruchnik
2.	Lider/partner projektu	Lider – Parafia pw. św. Wawrzyńca w Radymnie Partnerzy projektu – Parafia pw. Matki Boskiej Szkaplerznej w Rozborzu Okrągłym, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Pruchniku, Parafia pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Stubnie
3.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
4.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie
5.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Niniejszy projekt wpisuje się w następujący typ projektów, określony w SZOOP dla działania

	<p>FEPK.06.02 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i małych miast:</p> <p>1) II. ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury.</p> <p>Projekt wpisuje się w określony w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Wspólny Rozwój na lata 2022-2030 cel strategiczny nr 1 – <i>Wzmocnienie roli kultury, dziedzictwa kulturowego, turystyki oraz funkcji gospodarczych Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”</i>, a w ramach niego w priorytet rozwojowy 1.1. <i>Wzmocnienie roli kultury i dziedzictwa kulturowego.</i></p> <p>Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie:</p> <p>1) rewitalizację zabytkowego Zespołu Kościelnego w Radymnie poprzez wykonanie kompleksowego remontu budynku plebanii w zakresie piwnic, parteru, poddasza oraz wymiany dachu, a także wykonanie prac konserwatorsko-restauratorskich polichromii wewnątrz kościoła i w pomieszczeniu zakrystii oraz prac konserwatorsko-restauratorskich ołtarzy - <u>w realizacji przez Parafię pw. św. Wawrzyńca w Radymnie;</u></p> <p>2) rewitalizację zabytkowego Zespołu Kościelnego w Rozborzu Okrągłym poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remont Kościoła parafialnego w Rozborzu Okrągłym, w zakresie wykonania izolacji poziomej przeciwwilgociowej ścian, wykonania tynków renowacyjnych wewnętrznych i zewnętrznych przyziemia, remontu konstrukcji i pokrycia dachu, wymiany i prac konserwatorskich przy części stolarki drzwiowej, remont elewacji budynku wraz z obróbkami blacharskimi ścian i rurami spustowymi z rynien dachu, odtworzenie polichromii i malowanie ścian oraz wykonanie instalacji odgromowej; zagospodarowanie otoczenia kościoła wraz z odtworzeniem drogi procesyjnej, a także remontem muru w zakresie wzmocnienia fundamentów, wzmocnienia kotwami, miejscowego uzupełnienia tynku oraz konserwacji bram wejściowych – <u>w realizacji przez Parafię pw. Matki Boskiej Szkaplerznej w Rozborzu</u>
--	--

Fiszka nr 3

		<p style="text-align: center;"><u>Okragłym;</u></p> <p>3) remont kościoła parafialnego w zakresie prac konserwatorsko-restauratorskich polichromii, konserwacji dwóch ołtarzy z obrazami drzwi zewnętrznych, wykonanie prac konserwatorskich i restauratorskich elewacji wraz z obróbkami blacharskimi ścian i rurami spustowymi z rynien oraz wykonania instalacji ogromowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie otoczenia kościoła wraz z odtworzeniem drogi procesyjnej; - dostosowanie istniejącego budynku gospodarczego przy kościele na cele sanitarno-magazynowe w zakresie remontu dachu, adaptacji sanitariatów ogólnodostępnych, wykonania instalacji elektrycznych i sanitarnych oraz wykonania podjazdu i podejścia dla osób niepełnosprawnych; - remont i adaptację budynku organistówki na cele kulturalno-oświatowe w zakresie remontu pokrycia dachu, remontu ścian i stropu, remontu elewacji, adaptacji pomieszczeń, wykonania instalacji elektrycznych i sanitarnych oraz wymiany stolarki okiennej i drzwiowej; <p style="text-align: center;">- <u>w realizacji przez Parafię Rzymskokatolicką pw. św. Mikołaja w Pruchniku</u></p> <p>4) konserwacja techniczna i estetyczna polichromii w Cerkwi Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Stubienku oraz w kapliczce przydrożnej w Stubienku – <u>w realizacji przez Parafię pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Stubnie</u></p>
6.	Budżet projektu	Wartość projektu ogółem -15 000 000,00 zł w tym wydatki kwalifikowalne –15 000 000,00 zł w tym dofinansowanie z UE – 12 750 000,00 zł
7.	Okres realizacji projektu	III kw. 2026 – IV kw. 2027

Fiszka nr 4

1.	Tytuł projektu	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej jako czynnik sprzyjający integracji społecznej mieszkańców Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”
2.	Lider/partner projektu	Lider – Gmina miejska Radymno Partner projektu – Gmina Stubno
3.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE

Fiszka nr 4		
4.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie
5.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	<p>Niniejszy projekt wpisuje się w następujący typ projektów, określony w SZOOP dla działania FEPK.06.02 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i małych miast:</p> <ul style="list-style-type: none"> – IV. fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych <p>Projekt wpisuje się w określony w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Wspólny Rozwój na lata 2022-2030 cel strategiczny nr 1 – <i>Wzmocnienie roli kultury, dziedzictwa kulturowego, turystyki oraz funkcji gospodarczych Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”</i>, a w ramach niego w priorytet rozwojowy 1.5. <i>Rewitalizacja społeczna i przestrzenna obszarów zdegradowanych</i>.</p> <p>Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zagospodarowanie przestrzeni publicznej nad zalewem ZEK w Radymnie poprzez m. in. budowę boiska do piłki nożnej plażowej wraz z trybunami i piłkochwydami oraz stref aktywności, obejmujących Street Workout, plac zabaw, skatepark, pump track oraz tor rowerowy z oznakowaniem, budowę szeregu elementów rekreacyjno-edukacyjnych, w tym drewnianych namiotów typu tipi, skrzyń ogrodowych, gier chodnikowych, labiryntu roślinnego oraz ścieżki sensorycznej, montaż ogrodzeń, barier łańcuchowych, oświetlenia terenu, a także elementów małej architektury, takich jak ławki, kosze na śmieci i stojaki na rowery oraz inne elementy związane z realizacją celu projektu – w realizacji przez Gminę miejską Radymno; – zagospodarowanie przestrzeni publicznej obejmującej skwer przed budynkiem administracyjnym Urzędu Gminy w Stubnie poprzez uporządkowanie i wyrównanie terenu, usunięcie zakrzaczeń i części drzew, budowę obiektów małej architektury, tj. m. in. ławek, koszy na śmieci i stojaków na rowery, budowę utwardzonych alejek wraz z oświetleniem, montaż napisu świetlnego oraz systemu monitoringu wizyjnego, a także wykonanie nasadzeń rodzimych gatunków drzew, krzewów i roślin ozdobnych oraz innych elementów

Fiszka nr 4		
		związanych z realizacją celu projektu – <u>w realizacji przez Gminę Stubno.</u>
6.	Budżet projektu	Wartość projektu ogółem -5 000 000,00 zł w tym wydatki kwalifikowalne -5 000 000,00 zł w tym dofinansowanie z UE – 4 250 000,00 zł
7.	Okres realizacji projektu	III kw. 2026 – IV kw. 2027

ROZDZIAŁ 7

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO -PRZESTRZENNEJ WRAZ Z USTALENIAMI I REKOMENDACJAMI W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI DECYZYJNEJ

Struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru funkcjonalnego to system powiązanych ze sobą różnych elementów zagospodarowania pełniących określone funkcje, które łącznie tworzą jego spójny obraz. Elementami tej struktury są zarówno poszczególne części tego obszaru, które tworzą złożone systemy (np. ośrodki osadnicze, węzły ekologiczne, tereny produkcji rolniczej), tereny różniące się między sobą przeznaczeniem, użytkowaniem, jak i sieci infrastrukturalne (transportowe, elektroenergetyczne), które umożliwiają kontakty i powiązania pomiędzy poszczególnymi częściami obszaru funkcyjnego.

Głównym celem kształtowanego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój” jest wykorzystanie wykształconej policentrycznej struktury osadniczej do dynamizacji rozwoju oraz stworzenie warunków do racjonalnego organizowania przestrzeni i egzekwowania ładu przestrzennego dla realizacji działań będących odpowiedzią na wyzwania rozwojowe OF. Model ten będzie sprzyjał zwiększaniu dyfuzji rozwoju z miejsc i ośrodków cechujących się relatywnie wysokim stopniem rozwoju i mających szansę na uzyskanie wysokiej dynamiki wzrostu do obszarów o niższych wskaźnikach rozwojowych, które z ośrodkami tymi mogą być lepiej powiązane dzięki rozwojowi infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej, a także dzięki dostępowi do informacji dostępnej w tych ośrodkach i zacieśniania kooperacji z instytucjami i firmami w nich funkcjonującymi.

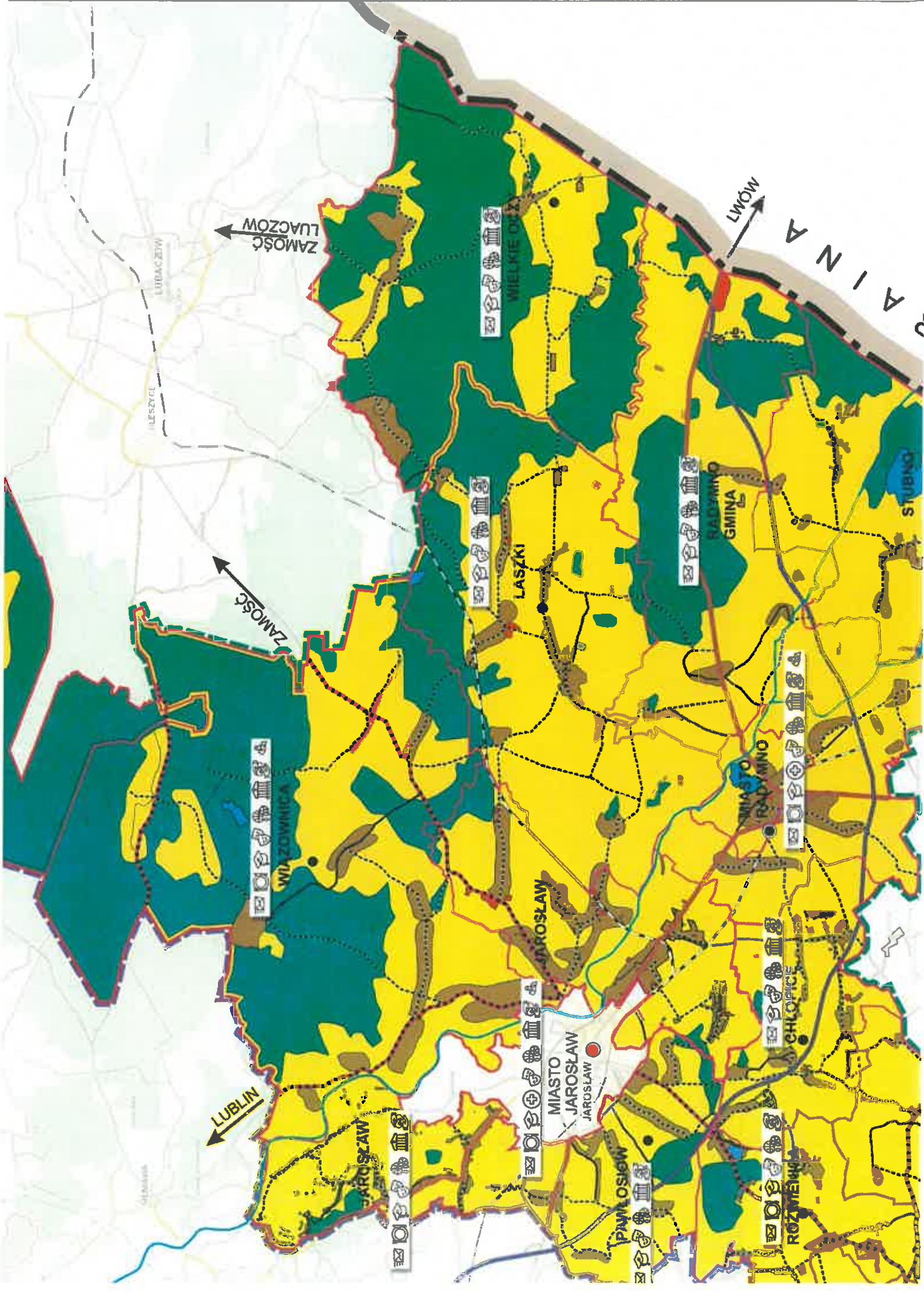
Zagospodarowanie przestrzenne OF „Wspólny Rozwój” powinno umożliwiać osiągnięcie trwałego wzrostu gospodarczego, przy zapewnieniu poprawy stanu środowiska przyrodniczego i umożliwieniu obecnym i przyszłym mieszkańcom obszaru dostępu do zasobów przyrody i dóbr kultury. Powinno ono także zwiększać integrację funkcjonalną pomiędzy najważniejszymi ogniwami układu osadniczego i produkcyjnego, ich relacje z układem regionalnym oraz powiązania z otoczeniem krajowym i międzynarodowym. Sposób zagospodarowania i rozmieszczenie poszczególnych elementów zagospodarowania sprzyjać powinien również eliminowaniu lub minimalizowaniu konfliktów przestrzennych, które mogą powstać pomiędzy funkcjami społeczno-gospodarczymi i poszczególnymi podmiotami gospodarczymi na tle wykorzystywania ograniczonej przestrzeni i jej zasobów.

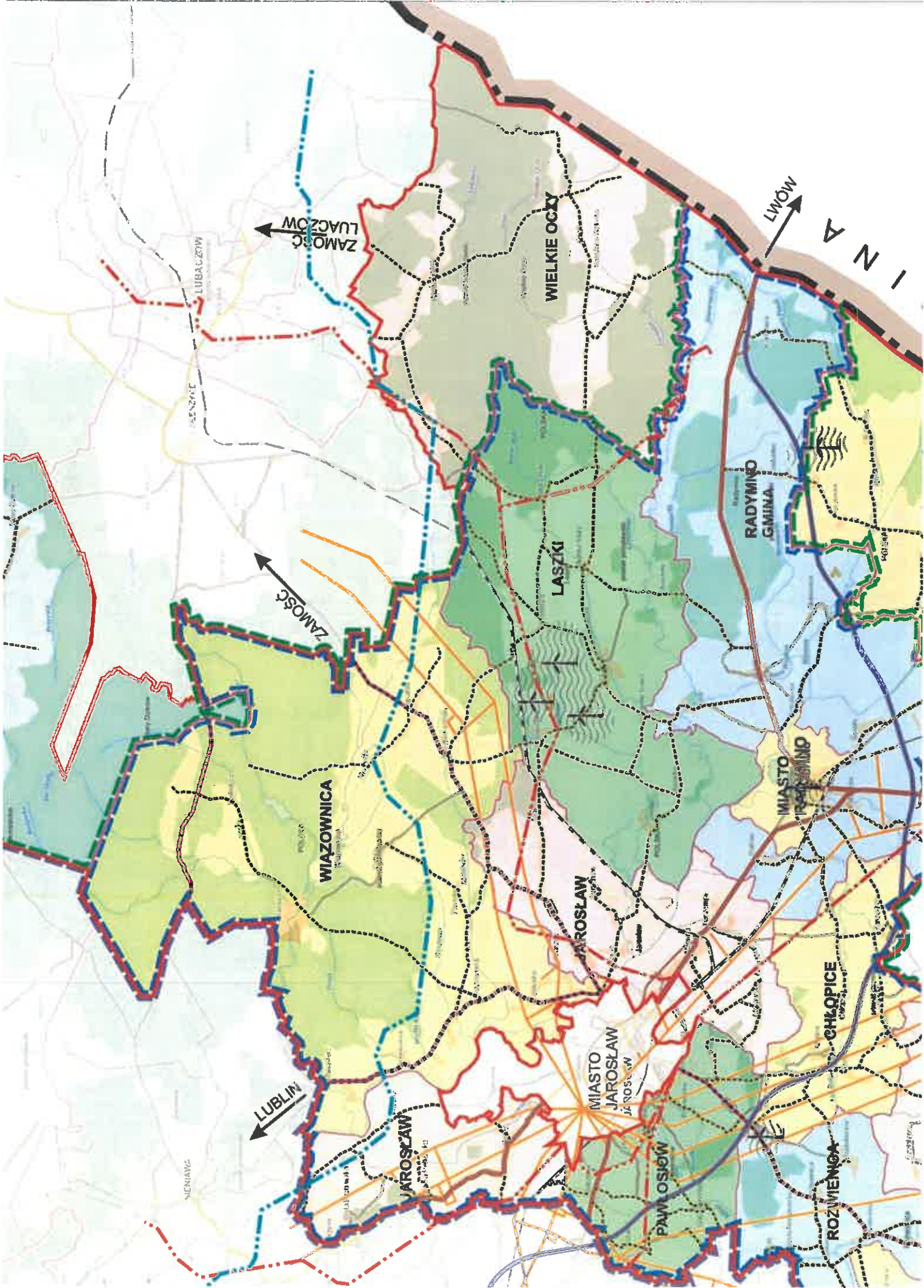
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”, uwzględniając regionalną politykę rozwoju określoną w Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030 roku, organizuje warunki przestrzenne dla alokacji funkcji społeczno-gospodarczych i poszczególnych inwestycji. Określone w Strategii inicjatywy lokalne stanowią komplementarne przedsięwzięcia wobec projektów strategicznych i łącznie przyczyniają się do realizacji priorytetów rozwojowych, które są w pełni spójne z celami wyznaczonymi na poziomie regionalnym.

Na strukturę funkcjonalno-przestrzenną OF „Wspólny Rozwój” składają się elementy stanowiące niezależnie funkcjonujące układy i struktury lub budujące strefy funkcjonalne będące obszarami o zbliżonych bądź powiązanych funkcjach i kierunkach rozwoju, które ukształtowały się w wyniku rozwoju obszaru i działalności człowieka. Wykazują one cechy modelu węzłowo-pasmowej policentrycznej koncentracji, dla którego charakterystyczny jest rozwój hierarchicznej

sieci wielofunkcyjnych ośrodków osadniczych oraz rozwój urbanizacji w ramach zwartych struktur jednostek osadniczych i na kierunkach trzech powiązań komunikacyjnych zapewniających spójność wewnętrzną obszaru i jego powiązania zewnętrzne. Funkcjonowanie i rozwój elementów antropogenicznych struktury przestrzennej uzależnione są od warunków przyrodniczych, czyli elementów składających się na układ naturalny współtworzący niniejszą strukturę.

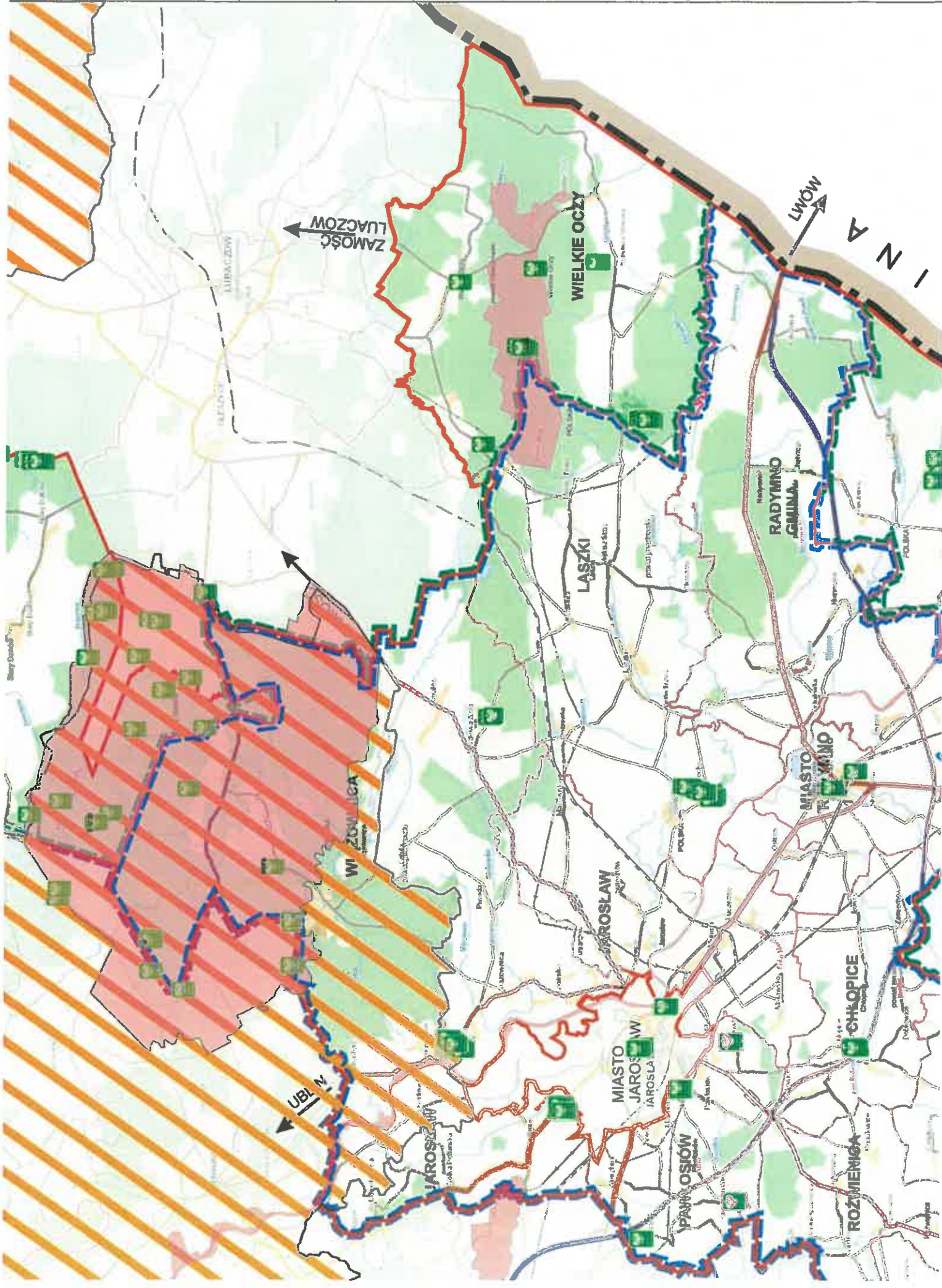

Gmina
Gmina
Gmina
Gmina
Gmina
Gmina
Gmina
Gmina
Gmina
Gmina
z udziałem

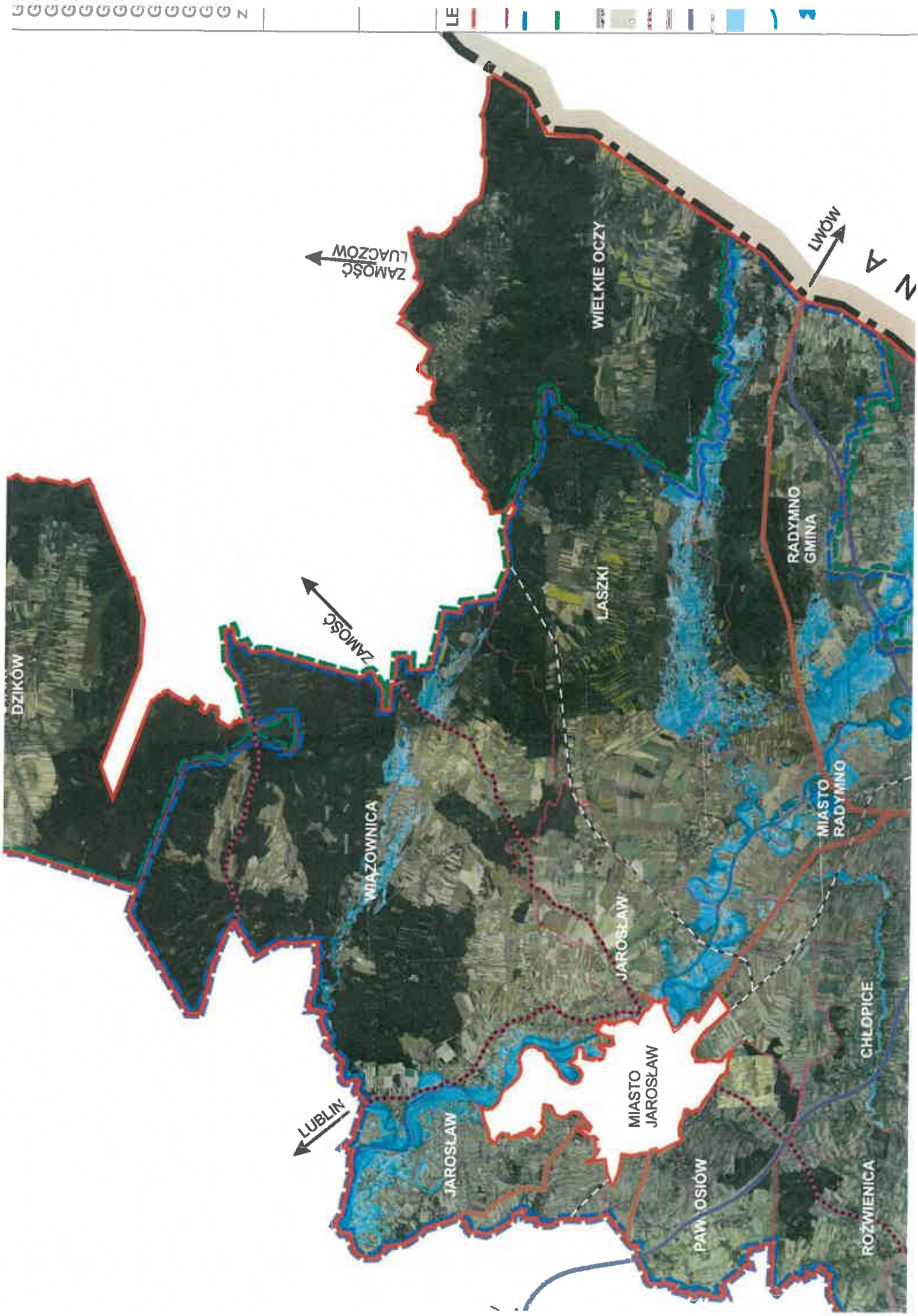

LEGENDA

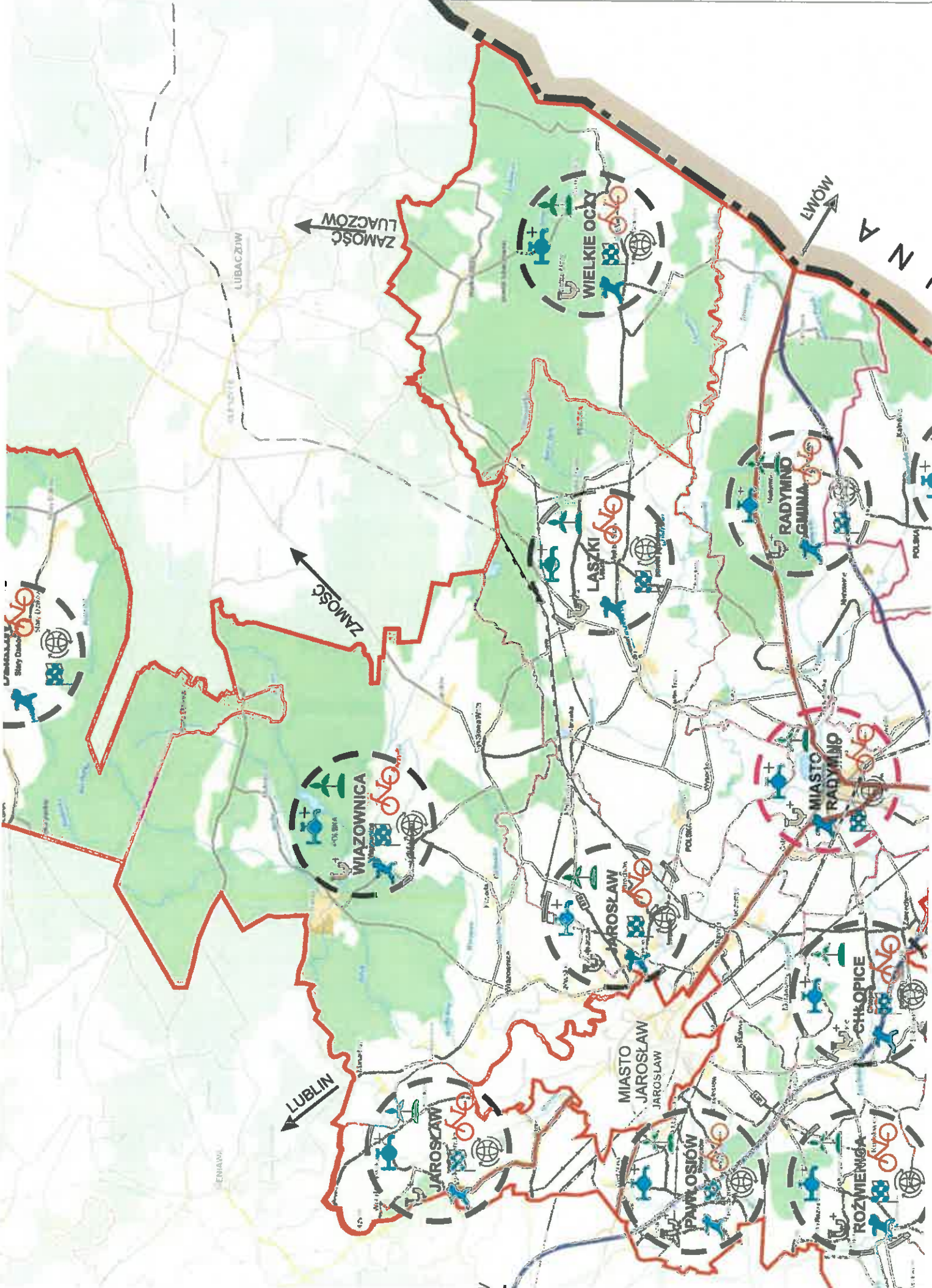
	Gi		R		Gi		Gi		Pt		L		Li		0		D		Di		A		Di		Pc		O		N		N		Pe		Pc
--	----	--	---	--	----	--	----	--	----	--	---	--	----	--	---	--	---	--	----	--	---	--	----	--	----	--	---	--	---	--	---	--	----	--	----

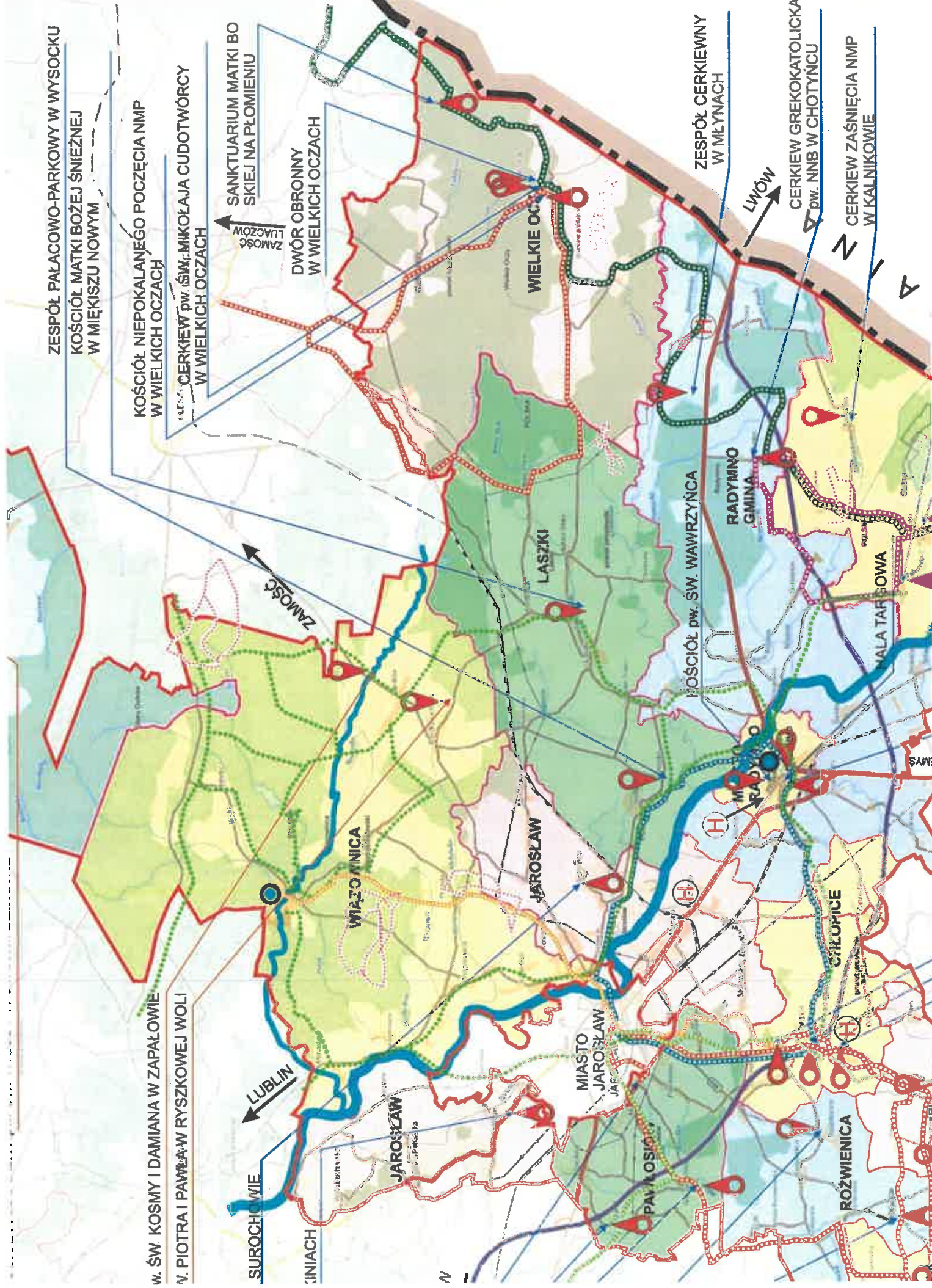

Gm
Gm
Gm
Gm
Gm
Gm
Gm
Gm
zuc

LEGENDA
[Symboly i linie kolorowe]

ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY W WYSOCKU
KOŚCIÓŁ MATKI BOŻEJ ŚNIEŻNEJ
W MIĘKSZU NOWYM

KOŚCIÓŁ NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP
W WIELKICH OCZACH

SANKTUARIUM MATKI BO
SZEJ NA PŁOMIENIU
DWÓR OBRONNY
W WIELKICH OCZACH

WIELKIE OCZY

ZESPÓŁ CERKIEWNY
W MŁYNACH

CERKIEW GREKOKATOLICKA
PW. NNb W CHOTYŃCU

CERKIEW ZAŚNIĘCIA NMP
W KALNIKOWIE

W. ŚW. KOSMY I DAMIANA W ZAPALOWIE
N. PIOTRA I PAWEŁA W RYSZKOWEJ WOLI

SUROCHOWIE

JAROSŁAW

JAROSŁAW

MIASTO
JAROSŁAW

PAWŁOSIÓŁKI

ROŻNIATKA

CIEKOPICE

HALA TARBOWA

SĄWA

RADYMNIO
GMINA

KOŚCIÓŁ PW. ŚW. WAWRZYŃCA

LASZKI

Gm Gm Gm Gm Gm Gm Gm Gm Gm Gm ZUK

U

LEGI

USTAL

Obszar

z

w tym

v

t

z

p

Obszar

o

k

Obszar

p

i

Obszar

o

d

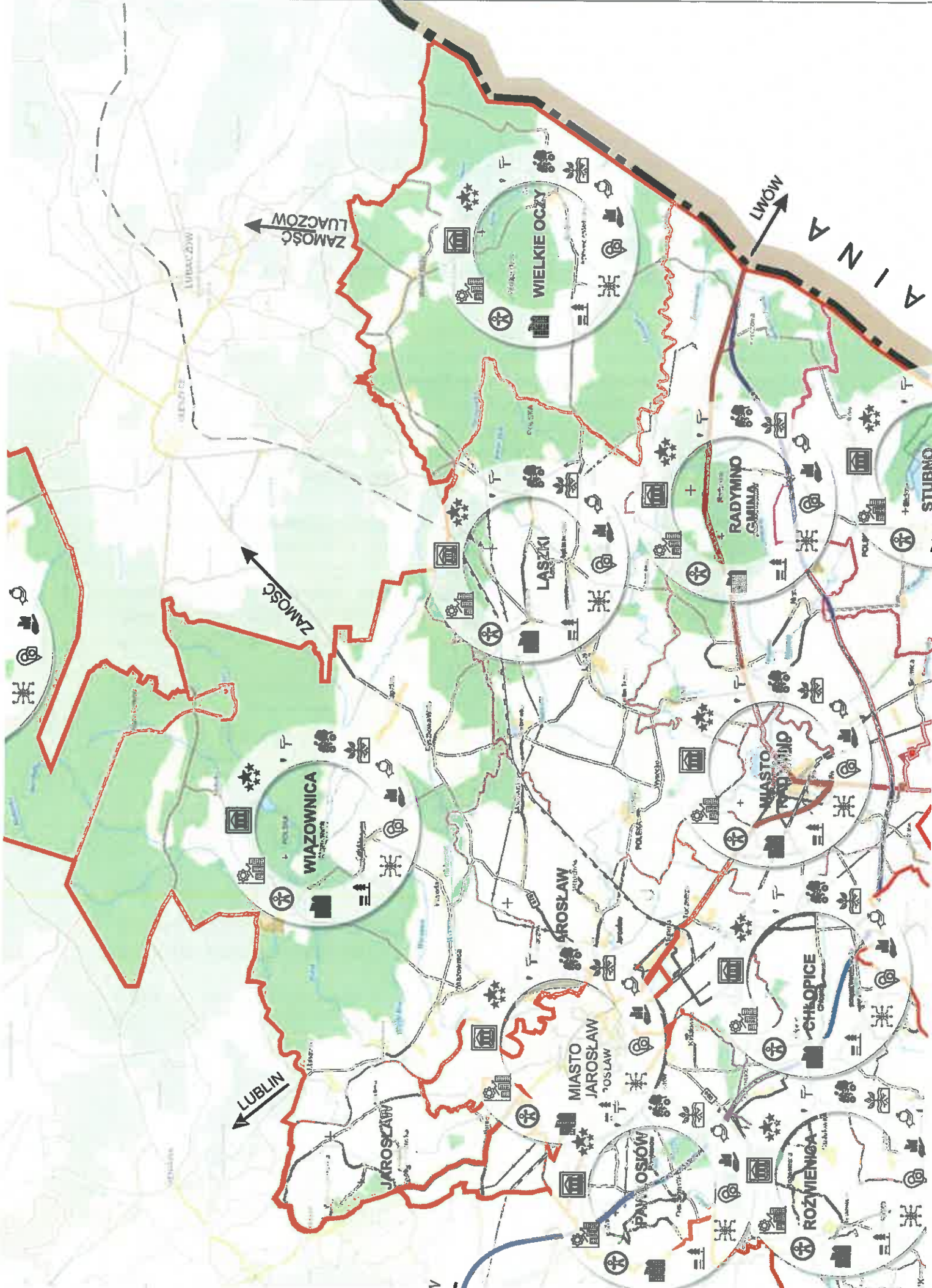
z

Obszar

k

w

frustr

Ustalenia i rekomendacje w zakresie lokalnych polityk przestrzennych

Ustalenia i rekomendacje dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej w Strategii OF „Wspólny Rozwój” zostały opracowane na podstawie diagnozy stanu obecnego, istniejących uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych oraz zapisów dotyczących polityki przestrzennej w obowiązującym w poszczególnych gminach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona środowiska i jego zasobów, w tym ochrona powietrza, przyrody i krajobrazu

- zachowanie istniejących form zagospodarowania (lasy, zasoby wodne),
- dążenie do zachowania i odtworzenia naturalnych form krajobrazu leśnego i równowagi ekologicznej podstawowych ekosystemów,
- tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, uwzględniającego i zapewniającego ochronę podstawowych procesów ekologicznych,
- zapobieganie degradacji i zrównoważony rozwój terenów wchodzących w skład obszarów Natura 2000, obszarów chronionego krajobrazu oraz rezerwatów przyrody,
- ochrona istniejących zasobów leśnych poprzez racjonalne wykorzystanie i zagospodarowanie w celach rekreacyjnych i turystycznych, ochrona i zachowanie spójności kompleksów leśnych,
- optymalne zagospodarowanie istniejących oraz nowopowstających szlaków pieszych i rowerowych, wyznaczenie miejsc odpoczynku, biwakowania, ścieżek edukacyjnych, punktów widokowych, zgodnie z zasadami ochrony terenów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych.
- odpowiednie oznakowanie miejsc o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych,
- ograniczenie negatywnego wpływu terenów koncentracji usług na środowisko, krajobraz,
- zachowanie istniejących zadrzewień śródpolnych,
- poprawa stanu powietrza atmosferycznego i dbałość o wpływ na zmiany klimatu poprzez zwiększenie stopnia wykorzystania OZE, termomodernizację budynków, obiektów użyteczności publicznej i siedzib przedsiębiorstw,
- ochrona gleb poprzez hamowanie procesów degradacyjnych oraz zakaz zabudowy na terenach o wysokich klasach bonitacyjnych gleb,
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z warunkami stref ochronnych, znajdujących się na terenie OF, w tym uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych poprzez wdrożenie i przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej, np. nienawożenie, nieskładowanie nawozów i kiszzonek w pobliżu cieków,
- wypracowanie racjonalnej polityki gospodarowania odpadami, niezbędnej przy rozwoju usług turystycznych oraz przy wdrażaniu nowych rozwiązań technicznych - np. sprzęt elektryczny, elektronika),
- dbałość o właściwe stosunki wodne obszaru.

Ochrona dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury

- ochrona konserwatorska i renowacja zabytków,
- eksponowanie i wykorzystywanie zabytków w celach turystycznych w sposób zrównoważony, umożliwiający zachowanie i utrzymanie zabytku,
- zachowanie zieleni w otoczeniu zabytków,
- zachowanie istniejących osi widokowych,
- promowanie zasobów dziedzictwa kulturowego w formie kompleksowej, by stanowiły całościowy zasób kulturowy przekazywany młodym pokoleniom i udostępniony odwiedzającym,
- zachowanie, utrzymanie i ekspozycja stanowisk archeologicznych,
- odpowiednie oznakowanie miejsc, w których zlokalizowane są obiekty zabytkowe.

Zmiany w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez dostęp do wysokiej jakości infrastruktury technicznej: dróg, ścieżek rowerowych, chodników, sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- kształtowanie funkcjonalnych układów zabudowy zgodnie z zasadami ładu przestrzennego, dostępnych komunikacyjnych, wyposażonych w niezbędną infrastrukturę i mających dostęp do funkcji pozamieszkaniowych,
- zachowanie ładu i spójności przestrzennej poprzez kontynuowanie tradycyjnych form osadnictwa, utrzymanie skali i struktury jednostek osadniczych, kształtowanie formy architektonicznej nowych obiektów w nawiązaniu do istniejącej architektury, aktualizowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- dbałość o ład przestrzenny terenów mieszkaniowych, objęcie ich miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
- zapobieganie niekontrolowanemu rozpraszaniu się zabudowy, dbałość o optymalne wykorzystanie obecnych terenów zabudowanych, skupianie zabudowy i zachowywanie ciągłości układów przestrzennych,
- ograniczenie zabudowy na obszarach gruntów o wysokich klasach bonitacyjnych poza zwartą zabudową, dopuszczenie w tych miejscach zabudowy gospodarczej związanej z produkcją rolną,
- zapewnienie zieleni oraz dostępu do terenów rekreacji i wypoczynku,
- zwiększenie retencji wodnej na terenach zurbanizowanych poprzez prawidłowe użytkowanie gleb, prowadzenie prac przeciwoerozyjnych, zalesianie, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych, retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych,
- organizacja przestrzeni publicznej, miejsc wypoczynku, rekreacji, skwerów, placów, zieleni urządzonej,
- utrzymanie skali i struktury jednostek gospodarczych,
- lokalizacja usług nieuciążliwych, wynikających z uzasadnionych potrzeb mieszkańców, w obrębie istniejących układów przestrzennych.

Lokalizacja obiektów handlu wielkopowierzchniowego

- stworzenie warunków do przestrzennej koncentracji usług,

- zapewnienie miejscom koncentracji usług dostępu do niezbędnej infrastruktury technicznej,
- ograniczenie negatywnego wpływu terenów koncentracji usług na sąsiadujące z nimi tereny mieszkaniowe, środowisko, krajobraz,
- rozwój bazy gastronomiczno-noclegowej na rzecz rozwoju turystyki, zgodnie z zasadami prowadzenia usług, w tym nieuciążliwych na terenach mieszkaniowych,
- tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości.

Lokalizacja kluczowych inwestycji celu publicznego

- ochrona terenów szczególnie ważnych z punktu widzenia publicznych celów ponadlokalnych i lokalnych jak: realizacja inwestycji komunalnych, usług publicznych, infrastruktury technicznej, realizacji dróg,
- analiza różnych wariantów lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz analiza indywidualnych przypadków, uwzględniająca zapotrzebowanie społeczne na daną inwestycję, a także jej wpływ na układ przestrzenny.

Rozwój systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

- likwidacja barier architektonicznych i poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami różnego typu,
- zapewnienie dogodnej dostępności komunikacyjnej obiektów użyteczności publicznej, udogodnienia dla rowerzystów, rodziców z dziećmi na wózkach, bezpieczne przejścia dla pieszych,
- zwiększanie funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej i w miarę możliwości łączenie różnych, uzupełniających się funkcji w jednym obiekcie,
- zwiększanie zdolności usługowej obiektów i instytucji infrastruktury społecznej należącej do samorządów, poprzez ich rozwój,
- dbałość o ład przestrzenny i estetykę przestrzeni publicznych wokół obiektów użyteczności publicznej,
- kształtowanie funkcjonalnych układów zabudowy dostępnych komunikacyjnie, wyposażonych w niezbędną infrastrukturę,
- zapobieganie niekontrolowanemu rozpraszaniu się zabudowy, dbałość o optymalne wykorzystanie obecnych terenów zabudowanych, skupianie zabudowy i zachowywanie ciągłości układów przestrzennych,
- poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz gminy,
- lokalizacja usług nieuciążliwych, wynikających z uzasadnionych potrzeb mieszkańców, w obrębie istniejących układów przestrzennych.

Lokalizacja urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

- priorytet dla instalacji odnawialnych źródeł energii zamontowanych na budynkach,
- lokalizowanie urządzeń i infrastruktury towarzyszącej na gruntach niższych klas bonitacyjnych oraz na nieużytkach,
- realizacja inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii z poszanowaniem walorów krajobrazowych.

Lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

- zakaz lokalizacji działalności uciążliwej lub szkodliwej dla rolnictwa na obszarach mieszkalnych,
- zakaz lokalizacji działalności uciążliwej lub szkodliwej dla rolnictwa na obszarach wykorzystywanych rolniczo,
- analiza różnych wariantów lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Kształtowanie rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- dążenie do zachowania i odtworzenia naturalnych form krajobrazu leśnego i równowagi ekologicznej podstawowych ekosystemów,
- ochrona istniejących zasobów leśnych poprzez racjonalne wykorzystanie i zagospodarowanie, ochrona i zachowanie spójności kompleksów leśnych,
- ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych poprzez wdrożenie i przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej, np. nienawożenie, nieskładowanie nawozów i kiszzonek w pobliżu cieków,
- zwiększenie retencji wodnej na terenach rolniczych poprzez prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwoerozyjnych, zalesianie, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradeł, retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.
- rozwój drobnego przetwórstwa rolno-spożywczego, opartego na ekologicznych technologiach produkcji,
- ochrona gleb poprzez hamowanie procesów degradacyjnych oraz zakaz zabudowy na terenach o wysokich klasach bonitacyjnych gleb, dopuszczenie w tych miejscach zabudowy gospodarczej związanej z produkcją rolną,
- wyposażenie obszarów produkcji rolnej w niezbędną infrastrukturę,
- zachowanie istniejących zadrzewień śródpolnych,
- dbałość o właściwe stosunki wodne obszaru,
- wspieranie zwiększania areалу gospodarstw,
- wspieranie rozwoju gospodarstw specjalistycznych,
- zakaz lokalizacji działalności uciążliwej lub szkodliwej dla rolnictwa na obszarach wykorzystywanych rolniczo.

Kształtowanie zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

- obszary zdegradowane winny zostać wyznaczone na podstawie gminnych programów rewitalizacji, gdzie wskazane zostaną jednostki referencyjne charakteryzujące się problemami w sferze społecznej, przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk.
- powinny zostać wyznaczone podobszary, na których występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych,

- powinno się planować uporządkowanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej, rekreacyjnej, usługowej i przemysłowej na podstawie wniosków z bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę z zapewnieniem właściwego układu komunikacyjnego.
- powinno się zapewnić takie formowanie zabudowy w zakresie gabarytów, spadków dachów, ich kolorystyki oraz wskaźników zabudowy, które stanowią kontynuację oraz uzupełnienie walorów krajobrazowych OF.

ROZDZIAŁ 8

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Biorąc pod uwagę terytorialny wymiar niniejszej Strategii, OF „Wspólny Rozwój” położony jest w obrębie wydzielonych obszarów specjalnych, które zostały wyznaczone w strategicznych i planistycznych dokumentach krajowych i wojewódzkich. W celu ich identyfikacji zostały przeanalizowane następujące dokumenty:

- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),**
- **Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030,**
- **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030.**

Przez obszary specjalne rozumie się:

- **OF (obszary funkcjonalne)** – obszary, na których występuje względnie wyodrębniający się, intensywny i otwarty system powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych, uwarunkowanych cechami środowiska geograficznego (przyrodniczego i antropogenicznego). Szczególnym typem obszaru funkcjonalnego jest miejski obszar funkcjonalny;
- **OSI (obszary strategicznej interwencji)** – określone w strategii rozwoju obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna, łącząca inwestycje – w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub dotyczące zasobów ludzkich, finansowane z różnych źródeł lub przez rozwiązania regulacyjne

1. OSI Krajowe - Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030):

- **Wschodnia Polska,**

Wschodnia część kraju w największym stopniu skupia obszary zagrożone marginalizacją, a jej województwa - lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie - znajdują się w grupie regionów o zdecydowanie niższym poziomie konkurencyjności w porównaniu do średniej w Unii Europejskiej. **W zasięgu OSI Wschodnia Polska znajduje się OF „Wspólny Rozwój”.**

Mapa 12 Wschodnia Polska

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

- **Obszary zagrożone trwałą marginalizacją**

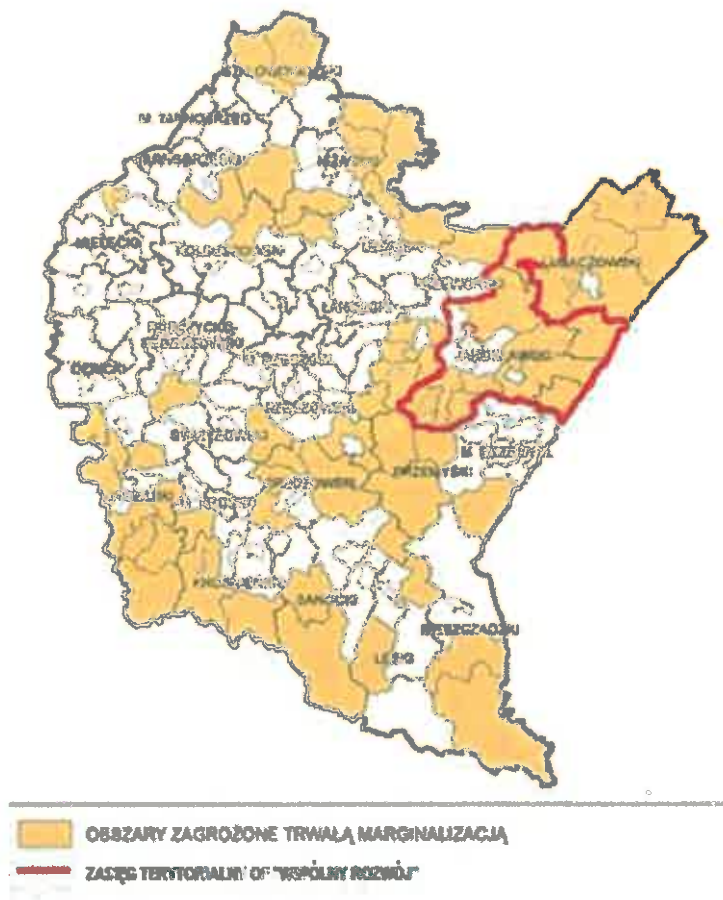
Zgodnie z załącznikiem 1. Lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją: programowanie 2021-2027 do KSRR 2030, wśród gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, które wchodzą w skład OF „Wspólny Rozwój” znalazły się:

- 1) Gmina Chłopice,
- 2) Gmina Laszki,
- 3) Gmina Pruchnik,
- 4) Gmina wiejska Radymno,
- 5) Gmina Rokietnica,
- 6) Gmina Roźwienica,
- 7) Gmina Stary Dzików,
- 8) Gmina Stubno,
- 9) Gmina Wiązownica,
- 10) Gmina Wielkie Oczy.

Wskazane obszary zagrożone trwałą marginalizacją charakteryzują się peryferyjnym położeniem poza obszarami głównych aglomeracji oraz słabą dostępnością transportową. Głównym problemem tych obszarów jest niekorzystna sytuacja demograficzna, przejawiająca się starzeniem się społeczeństwa i odpływem młodych, wykształconych osób, a także słabym dostępem do podstawowych usług publicznych oraz dużym zapotrzebowaniem na świadczenia pomocy społecznej. Oprócz tego wyróżnia się tu niski poziom przedsiębiorczości, problemy strukturalne w rolnictwie, niski zasób pozarolniczych miejsc pracy oraz niski poziom

wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców, co przekłada się tym samym na niski poziom atrakcyjności inwestycyjnej.

Mapa 13 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

2. OSI Regionalne - Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030:

Oprócz krajowych obszarów strategicznej interwencji, Samorząd Województwa wskazał do objęcia specjalnym wsparciem następujące regionalne obszary strategicznej interwencji: subregionalne bieguny wzrostu i miejskie obszary funkcjonalne; miasta powiatowe i małe; Rzeszów i Rzeszowski Obszar Funkcjonalny; obszary wiejskie; obszary zagrożone trwałą marginalizacją w województwie; obszar Bieszczad; obszar gmin „Błękitnego Sanu”.

Gminy, wchodzące w skład OF „Wspólny Rozwój” wpisują się w następujące priorytety, określone dla regionalnych obszarów strategicznej interwencji:

- **7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego**

7.1.2. Rozwój potencjału gospodarczego miast, ze szczególnym uwzględnieniem biegunów wzrostu wraz z rozprzestrzenianiem trendów rozwojowych na otaczające je obszary funkcjonalne oraz wiejskie – gmina Jarosław, gmina Pawłosiów:

Zakładane działania:

- wzmocnienie sieci ciężkich grawitacyjnych miast regionu stanowiących szansę do stworzenia sieci stymulowania przepływu procesów rozwojowych;
- rozwój obszarów dla potencjalnych inwestorów pod kątem możliwości rozwoju stref działalności gospodarczej;
- wspieranie rozwoju strefy działalności gospodarczej w kierunku powstawania i efektywnego funkcjonowania przedsiębiorstw wraz z oddziaływaniem na obszary wiejskie;
- kreowanie nowych miejsc pracy oraz zwiększenie wartości PKB poprzez rozwój sektora usług i przedsiębiorstw;
- dywersyfikacja gospodarki biegunów wzrostu i ich obszarów funkcjonalnych celem wzmocnienia funkcji gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem możliwego okresu regresu gospodarczego w wymiarze ponadregionalnym;
- zniwelowanie istniejących barier transgranicznych i zacieśnienie współpracy gospodarczej z przedsiębiorstwami z Ukrainy i Słowacji;
- wprowadzenie w ośrodkach miejskich rozwiązań wpisujących się w ideę (ang. *Smart City*);
- kształtowanie miejskich terenów zieleni w nawiązaniu do idei: „zielone miasta”;
- wsparcie rozwoju biegunów wzrostu z wykorzystaniem ich potencjału turystycznego i rekreacyjnego.

7.1.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu – gmina Jarosław, gmina Pawłosiów:

Zakładane działania:

- zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych budowę, rozbudowę oraz modernizację infrastruktury kolejowej;
- podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic i odciążenie centrów miast od przeciążeń wynikających z transportu indywidualnego i komunikacji publicznej;
- modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast;
- rozwój transportu publicznego, w tym poprzez modernizację i rozwój infrastruktury w celu efektywniejszego przemieszczania się wewnątrz obszarów funkcjonalnych oraz między nimi;
- wspieranie systemu zrównoważonego transportu wraz węzłami intermodalnymi typu P&R, B&R;
- rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach oraz służących rekreacji.

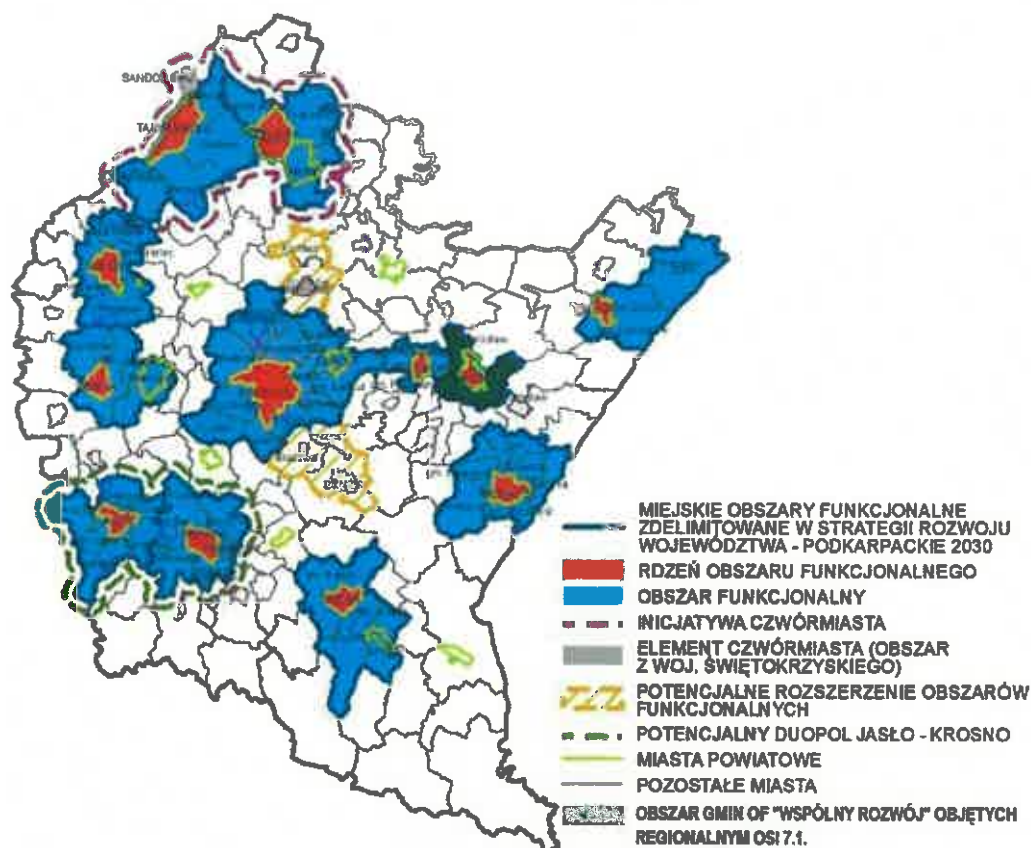
7.1.4. Rozwój miast powiatowych i miast mniejszych – Miasto Pruchnik, Miasto Radymno:

Zakładane działania:

- poprawa i rozwój warunków prowadzących do dynamizacji przedsiębiorczości w oparciu o potencjalne specjalizacje gospodarcze ośrodka miejskiego;

- wzmocnianie powiązań funkcjonalnych w celu przywrócenia roli ośrodka w układzie osadniczym;
- zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców poprzez rozwój kompetencji zawodowych;
- modernizacja przestrzeni miejskiej umożliwiającej wykorzystanie potencjałów i zasobów miast, w tym turystycznych i wypoczynkowo-rekreacyjnych;
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wzrost dostępu do usług publicznych;
- rozwój kapitału społecznego i wzmocnienie tożsamości regionalnej poprzez zaangażowanie mieszkańców w procesy rozwojowe;
- poprawa jakości zarządzania poprzez współpracę z innymi samorządami terytorialnymi;
- podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu środowiska;
- poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz związanego z nim zjawiska smogu;
- kreowanie instrumentów przyciągających do osiedlania się w miastach, w szczególności osób młodych i wykształconych;
- wykorzystanie możliwości programowych i finansowych UE w obszarze polityki miejskiej;
- dostosowanie sieci usług i zagospodarowania przestrzennego do zmian demograficznych;
- niwelowanie barier transportowych poprzez rozwój systemów transportu zbiorowego pomiędzy ośrodkami miejskimi a sąsiednimi obszarami wiejskimi oraz innymi ważnymi ośrodkami miejskimi;
- rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się.

Mapa 14 Miejskie obszary funkcjonalne

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

• **7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju :**

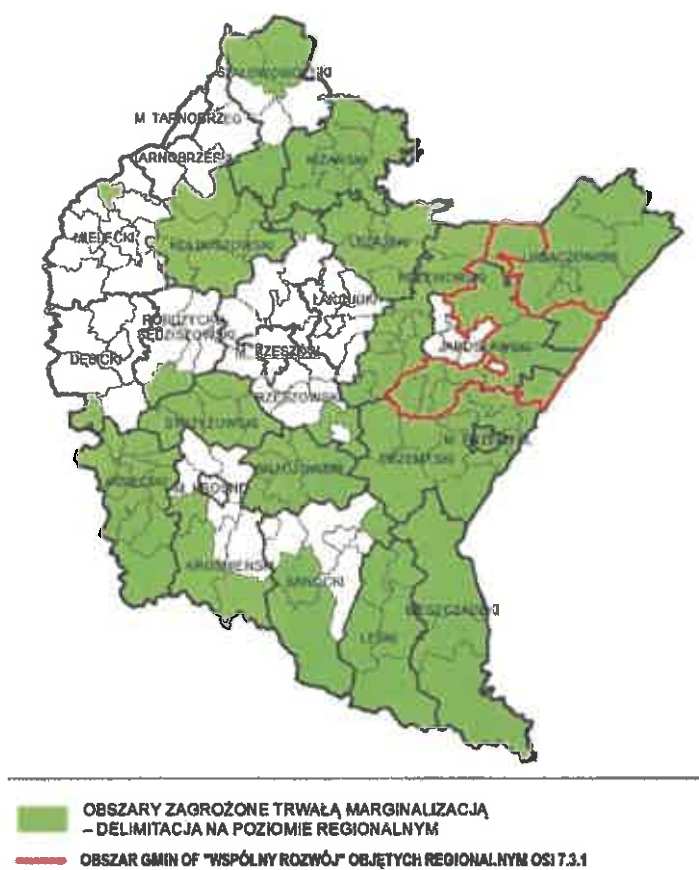
7.3.1. Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją województwie - Gmina Chłopice, gmina Laszki, gmina Pruchnik, gmina Radymno, gmina Rokietnica, gmina Roźwienica, gmina Stary Dzików, gmina Stubno, gmina Wiązownica, gmina Wielkie Oczy:

Zakładane działania:

- rozwój sektora inwestycji prywatnych w oparciu o lokalne zasoby;
- aktywizacja lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych i mieszkańców;
- poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez zapewnienie przygotowanych terenów inwestycyjnych;
- pobudzanie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej na zewnątrz, w tym rozwój infrastruktury drogowej łączącej się z węzłami sieci dróg szybkiego ruchu oraz infrastruktury kolejowej;
- włączenie komunikacyjne obszarów o utrudnionej dostępności;

- dostosowanie infrastruktury technicznej (energetycznej, telekomunikacyjnej, wodnokanalizacyjnej) i społecznej, warunkującej rozwój gospodarczy i wyższą jakość życia mieszkańców;
- wzmocnienie roli instytucji publicznych, jako inicjatora nawiązywania partnerstw, współpracy z innymi instytucjami publicznymi, społeczeństwem i innymi interesariuszami na rzecz rozwoju regionu;
- ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych poprzez wielopłaszczyznowe wykorzystanie potencjału współpracy transgranicznej;
- intensyfikacja działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego.

Mapa 15 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją – poziom regionalny

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

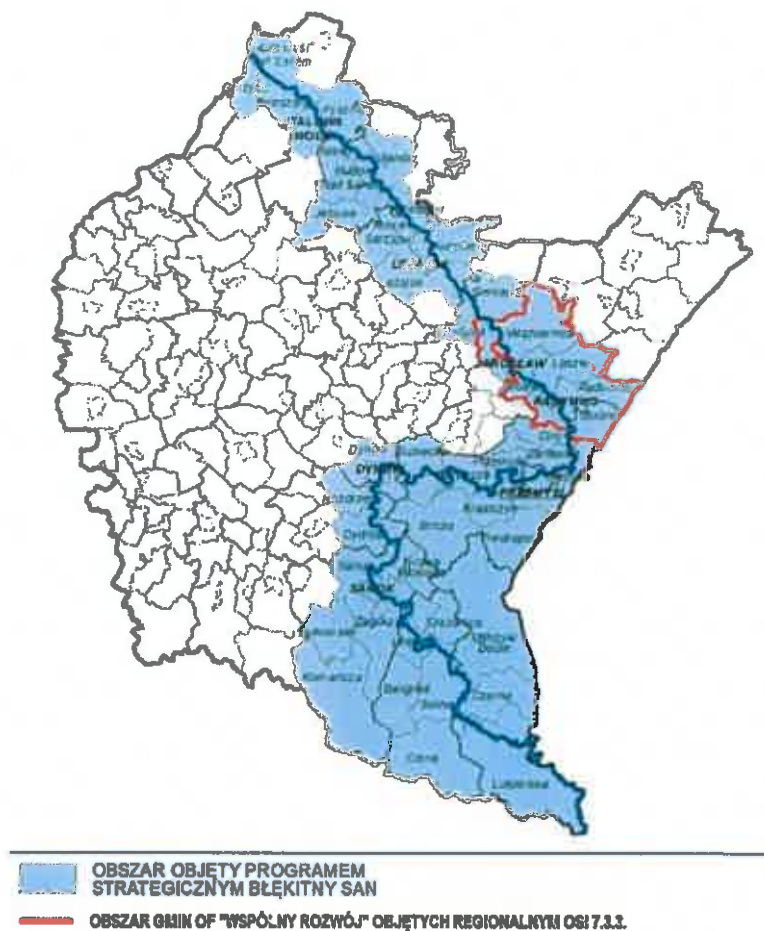
7.3.3. Rozwój i wspieranie obszaru gmin „Błękitny San” – gmina Chłopice, gmina Jarosław, gmina Laszki, gmina Radymno, gmina miejska Radymno, gmina Stubno, gmina Wiązownica:

Zakładane działania:

- wykorzystanie biegu rzeki San dla rozwoju przedsiębiorczości i atrakcyjności turystycznej poprzez wielofunkcyjne wykorzystanie i zagospodarowanie jego brzegów i obszarów nadbrzeżnych;
- utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego w zlewni rzeki San poprzez rozwiązanie w sposób skoordynowany problemu gospodarki wodno-ściekowej i składowania odpadów;

- zabezpieczenia obszaru gmin „Błękitnego Sanu” przed zagrożeniem powodziowym.

Mapa 16 Obszar objęty Programem Strategicznym „Błękitny San”

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

- **7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku** – gmina Chłopice, gmina Jarosław, gmina Laszki, gmina Pawłosiów, gmina Pruchnik (bez miasta Pruchnik), gmina Radymno, gmina Rokietnica, gmina Roźwienica, gmina Stary Dzików, gmina Stubno, gmina Wiązownica, gmina Wielkie Oczy:

7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej

Zakładane działania:

- poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu;
- zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;
- modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych, jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa;
- rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej

- poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami;
- tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.

Mapa 17 Obszary wiejskie województwa podkarpackiego

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Zakładane działania:

- promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów;
- aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości, jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej;
- kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej;
- wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjnousługowych,
- rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.

7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym

Zakładane działania:

- wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej;
- podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych;
- poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby;
- promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);
- upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej; wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.

7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej

Zakładane działania:

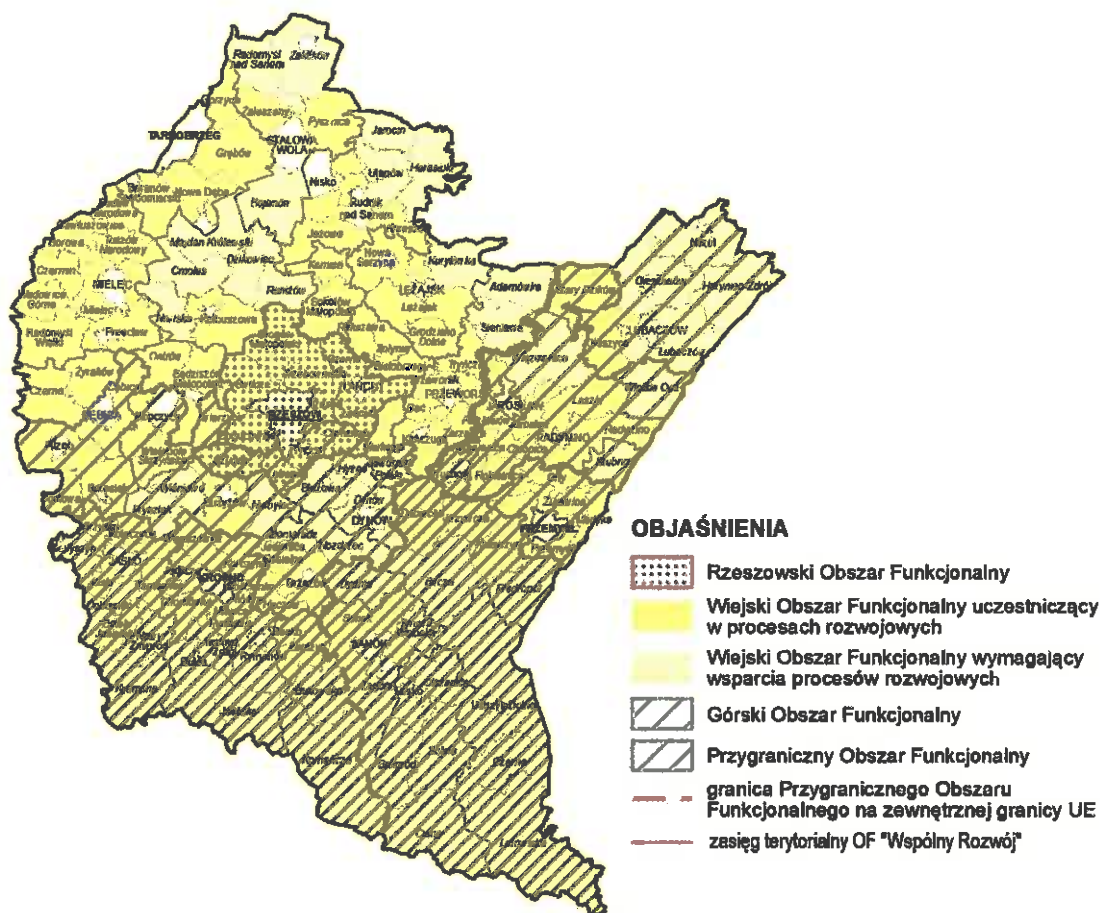
- dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
- efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów;
- poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030:

OF „Wspólny Rozwój” położony jest na terenie następujących obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym, określonych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030:

- Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, a w ramach jego – Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego uczestniczącego w procesach rozwojowych oraz Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego wymagającego wsparcia procesów rozwojowych;
- Górskiego Obszaru Funkcjonalnego;
- Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego.

Mapa 18 Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030

- **Wiejski Obszar Funkcjonalny uczestniczący w procesach rozwojowych** -- gmina Chłopice, gmina Jarosław, gmina Laszki, gmina Pawłosiów, gmina Pruchnik (bez miasta Pruchnik), gmina Radymno, gmina Rokietnica, gmina Roźwienica, gmina Stary Dzików.

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- 1) rozwój gospodarki rolnej, leśnej oraz działalności pozarolniczej;
- 2) rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców;
- 3) poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- 4) wzmocnienie powiązań obszarów wiejskich z ośrodkami miejskimi – włączenie terenów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe;
- 5) ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- 6) racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego;
- 7) rozwój infrastruktury technicznej i transportowej.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) zagospodarowanie terenów wiejskich umożliwiające wzrost towarowości w rolnictwie;
- 2) rozwój powiązań komunikacyjnych drogowych i kolejowych, poprawiający wewnętrzną i zewnętrzną dostępność obszaru;
- 3) zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
- 4) rozwój rolnictwa dostosowanego do lokalnych warunków, poprawa struktury agrarnej gospodarstw;
- 5) rozwój i modernizacja bazy usług publicznych,
- 6) poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową.

- **Wiejski Obszar Funkcjonalny wymagający wsparcia procesów rozwojowych – gmina Stubno, gmina Wiązownica, gmina Wielkie Oczy.**

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- 1) rozwój rolnictwa ekologicznego opartego na gospodarstwach rodzinnych;
- 2) rozwój działalności gospodarczej związanej z gospodarką rolną i turystyką;
- 3) rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców;
- 4) wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi;
- 5) poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- 6) ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- 7) racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego;
- 8) rozwój turystyki, w tym agroturystyki, funkcji sportowo-rekreacyjnych i uzdrowiskowych,
- 9) rozwój infrastruktury technicznej i transportowej.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) rozwój bazy usług publicznych;
- 2) zapobieganie procesom rozpraszania zabudowy powodującym degradację terenów otwartych i przydatnych dla rolnictwa;
- 3) ochrona zasobów leśnych oraz rozwój zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
- 4) poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową;
- 5) rozwój funkcji sportowo-rekreacyjnej i turystycznej, w tym agroturystyki oraz lecznictwa uzdrowiskowego z zastosowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

- **Górski Obszar Funkcjonalny** – gmina Pruchnik.

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- 1) rozwój różnych form usług turystycznych i uzdrowiskowych;
- 2) ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- 3) rozwój gospodarki rolnej i przemysłu;
- 4) rozwój infrastruktury technicznej i transportowej;
- 5) poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) rozwój społeczno-gospodarczy z zastosowaniem zasad zrównoważonego rozwoju;
- 2) poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową;
- 3) tworzenie warunków rozwoju powiązań komunikacyjnych, społecznych i gospodarczych pomiędzy ośrodkami miejskimi a obszarami wiejskimi;
- 4) rozwój rolnictwa ekologicznego, w tym: form specjalistycznej produkcji rolniczej (winiarstwo, pszczelarstwo) z zachowaniem wysokiej jakości środowiska przyrodniczego;
- 5) ochrona zasobów leśnych oraz rozwój zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
- 6) rozwój infrastruktury turystycznej w dostosowaniu do zasad ochrony obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo;
- 7) ochrona walorów przyrodniczych i klimatycznych miejscowości uzdrowiskowych;
- 8) przeciwdziałanie suburbanizacji i rozpraszaniu zabudowy na terenach otwartych oraz dostosowanie zabudowy do otaczającego krajobrazu;
- 9) wzmocnienie roli ośrodków miejskich – rozwój innowacyjnego przemysłu i bazy usług publicznych;
- 10) uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i zagrożonych osuwiskami;
- 11) budowa małych zbiorników wodnych celem zwiększenia zdolności retencyjnej terenów górskich.

- **Przygraniczny Obszar Funkcjonalny** – gmina Chłopice, gmina Jarosław, gmina Laszki, gmina Pawłosiów, gmina Pruchnik, gmina Radymno, gmina miejska Radymno, gmina Rokietnica, gmina Roźwienica, gmina Stary Dzików, gmina Stubno, gmina Wiązownica, gmina Wielkie Oczy.

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- 1) poprawa dostępności komunikacyjnej w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- 2) wzmocnienie funkcjonalne ośrodków miejskich;

- 3) rozwój gospodarki rolnej i leśnej;
- 4) rozwój funkcji turystycznej w dostosowaniu do zasad ochrony obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo,
- 5) rozwój w infrastruktury technicznej i transportowej.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) zagospodarowanie przestrzenne obszaru z uwzględnieniem potrzeb związanych z obronnością i bezpieczeństwem publicznym;
- 2) rozwój i modernizacja infrastruktury granicznej, transportowej i logistycznej;
- 3) integrowanie systemów komunikacyjnych i usprawnienie powiązań transportowych;
- 4) wspieranie rozwoju nowych funkcji, zwiększających zakres świadczonych usług o charakterze ponadlokalnym, w tym logistycznych;
- 5) poprawa dostępu do usług publicznych zlokalizowanych w miastach i na obszarach wiejskich;
- 6) współpraca transgraniczna w zakresie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego, realizacja i koordynacja wspólnych działań i projektów, zapewniających integrację planowania w zakresie ochrony środowiska, gospodarki wodnej oraz infrastruktury transgranicznej,
- 7) poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową.

Oprócz obszarów funkcjonalnych o charakterze ponadregionalnym, w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030 w celu identyfikacji obszarów o różnych priorytetach rozwojowych oraz określenia niezbędnych działań służących optymalnemu wykorzystaniu ich potencjałów dla rozwoju województwa, wyznaczone zostały obszary funkcjonalne o charakterze regionalnym, które charakteryzują się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju.

OF „Wspólny Rozwój” położony jest na terenie dwóch obszarów funkcjonalnych o charakterze regionalnym:

- Obszaru Funkcjonalnego Gospodarki Rolno-Spożywczej,
- Rztoczańsko-Puszczańskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Mapa 19 Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030

- **Obszar Funkcjonalny Gospodarki Rolno-Spożywczej** – gmina Chłopice, gmina Jarosław, gmina Laszki, gmina Pawłosiów, gmina Pruchnik, gmina Radymno, gmina miejska Radymno, gmina Rokietnica, gmina Roźwienica, gmina Stubno.

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- 1) utrzymanie i wzmocnienie zrównoważonej gospodarki rolnej, opartej na zdywersyfikowanym wykorzystaniu ziemi;
- 2) zachowanie funkcji przemysłowych ośrodków miejskich oraz rozwój „zielonego przemysłu” tj. przemysłu opartego o produkty i surowce regionalne, funkcjonującego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju;
- 3) rozwój stref aktywności gospodarczej oraz instytucji otoczenia biznesu;
- 4) rozwój bazy przetwórstwa rolno-spożywczego oraz usług związanych z obsługą rolnictwa;
- 5) utrzymanie i rozbudowa infrastruktury transportowej oraz technicznej, w tym energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii;
- 6) rozwój turystyki, w tym agroturystyki, w oparciu o bogate zasoby dziedzictwa kulturowego.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) utrzymanie dotychczasowego użytkowania terenów rolniczych, przy jednoczesnym tworzeniu warunków do rozwoju rolnictwa towarowego;
- 2) zachowanie walorów krajobrazu kulturowego, w tym tradycyjnego krajobrazu rolniczego;
- 3) rozwój rolnictwa ekologicznego, w szczególności na terenach o dobrym stanie środowiska;
- 4) uwzględnienie ochrony terenów o wysokim wskaźniku waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej przy lokalizacji inwestycji;
- 5) zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy, powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa, przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
- 6) utrzymanie istniejących urządzeń melioracyjnych oraz budowa zbiorników małej retencji dla celów gospodarczych;
- 7) przy zagospodarowaniu terenów uwzględnienie ograniczeń związanych z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi;
- 8) zachowanie i ochrona walorów dziedzictwa kulturowego, w tym rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych świadczących o unikatowej historii i kulturze obszaru;
- 9) rozwój infrastruktury turystycznej.

- **Roztoczańsko – Puszczański obszar funkcjonalny – gmina Stary Dzików, gmina Wiązownica, gmina Wielkie Oczy.**

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- 1) rozwój turystyki poznawczo-wypoczynkowej i kwalifikowanej opartej na lokalnych walorach przyrodniczych i kulturowych;
- 2) poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej obszaru;
- 3) ochrona zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego;
- 4) utrzymanie i rozwój funkcji uzdrowiskowych Roztocza;
- 5) rozwój zrównoważonej gospodarki leśnej i rolnej;
- 6) rozwój bazy przetwórstwa rolno-spożywczego;
- 7) wznowienie eksploatacji złóż siarki;
- 8) ochrona obszaru przed powodzią.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury turystycznej;
- 2) rozbudowa istniejących oraz budowa nowych szlaków drogowych oraz modernizacja istniejących linii kolejowych;
- 4) rozwój rolnictwa ekologicznego dostosowanego do lokalnych warunków, poprawa struktury agrarnej gospodarstw;

- 5) rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych świadczących o unikatowej historii i kulturze obszaru;
- 6) ochrona krajobrazów i przyrody obszaru;
- 7) zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
- 8) uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej oraz zagospodarowanie terenów sprzyjające naturalnej retencji wód powierzchniowych;
- 9) zagospodarowanie terenu kopalni siarki Basznia przy uwzględnieniu aspektów prawno-środowiskowych i ekologicznych;
- 10) uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

Warto wskazać również, że w dniu 2 sierpnia 2022 r. Zarząd Województwa Podkarpackiego przystąpił do opracowywania Programu Rozwoju Roztocza – województwo podkarpackie, którego celem jest kompleksowe wspieranie potencjału Roztocza, w szczególności poprzez umocnienie jego marki oraz zbudowanie podstaw trwałego partnerstwa samorządów i organizacji działających na rzecz rozwoju Roztocza. Zasięg terytorialny Programu obejmować będzie w województwie podkarpackim cały powiat lubaczowski, a w związku z tym również gminy wiejskie: Stary Dzików i Wielkie Oczy, wchodzące w skład Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”.

4.OSI – Lokalne - Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030

W ramach Strategii Rozwoju wyodrębniono cztery obszary priorytetowe, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się:

- **Cel strategiczny I: Wzmocnienie roli kultury, dziedzictwa kulturowego, turystyki oraz funkcji gospodarczych Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”**
- **Cel strategiczny II: Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości edukacji i usług społecznych w Obszarze Funkcjonalnym „Wspólny Rozwój”,**
- **Cel strategiczny III: Rozwój i wzmocnienie zrównoważonej mobilności w Obszarze Funkcjonalnym „Wspólny Rozwój”,**
- **Cel strategiczny IV: Przystosowanie Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój” do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego**

Cele te powiązane są ze zidentyfikowanymi lokalnymi obszarami strategicznej interwencji, co zostało przedstawione w załączniku graficznym, stanowiącym mapę nr 8 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej OF „Wspólny Rozwój” – Obszary strategicznej interwencji w rozdziale 7 Model strukturalny funkcjonalno – przestrzennej gminy wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej. Z kolei działania planowane do realizacji w ramach wyznaczonych obszarów strategicznym, w ujęciu graficznym przedstawia mapa nr 9 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej OF „Wspólny Rozwój” – Zakres planowanych działań w obszarach strategicznej interwencji.

ROZDZIAŁ 9

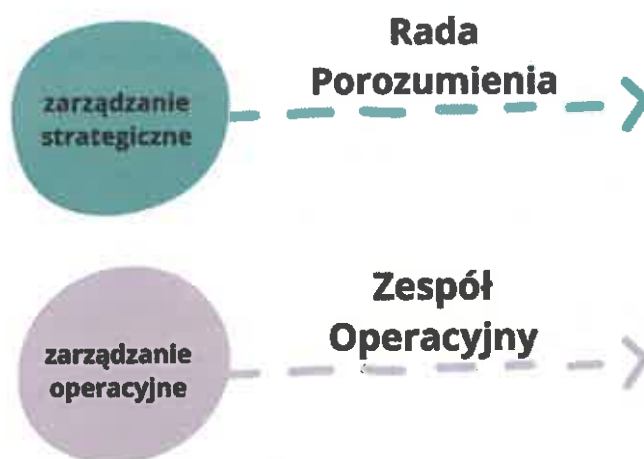
SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Wdrożenie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego wymaga wypracowania mechanizmów umożliwiających sprawne współdziałanie zaangażowanych jednostek samorządu terytorialnego (gminy z terenu trzech powiatów). Nie mniej istotnym wymiarem jest ustanowienie płaszczyzny dialogu władz lokalnych (sygnatariuszy porozumienia) oraz partnerów społecznych i gospodarczych, aby zapewnić włączenie w realizację zapisów Strategii również przedsiębiorców, organizacje pozarządowe oraz indywidualnych mieszkańców.

8.1. Struktura organizacyjna zarządzania Strategią

Partnerstwo nie posiada zinstytucjonalizowanej formy prawnej ani wyodrębnionej formalnie struktury organizacyjnej, tym samym działa w oparciu o funkcjonalną strukturę organizacyjną.

Najwyższym organem decyzyjnym partnerstwa jest Rada Porozumienia. Podstawową rolą Rady jest budowanie klimatu współpracy pomiędzy różnymi podmiotami na rzecz realizacji ustaleń Strategii, a także podejmowanie decyzji strategicznych dla rozwoju partnerstwa (jako obszaru i jako organizacji współpracy). Rada Porozumienia współpracuje na bieżąco z Zespołem Operacyjnym.

Posiedzenia Rady Partnerstwa mają charakter cykliczny, odbywają się niezwłocznie w razie wystąpienia potrzeby. Szczegóły funkcjonowania Rady Porozumienia określa samo porozumienie.

Tabela 1 Skład i zadania Rady Porozumienia

Skład	Najważniejsze zadania
<p>Przedstawiciele władz wykonawczych wszystkich jednostek samorządu terytorialnego tworzących partnerstwo (wójtowie, burmistrzowie, Starosta Jarosławski).</p> <p>Pracami Rady Partnerstwa kieruje Lider porozumienia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opiniowanie i zatwierdzanie projektu Strategii, <ul style="list-style-type: none"> • opiniowanie i zatwierdzanie projektów zawartych w Strategii, • opiniowanie i zatwierdzanie projektów zmian Strategii, • opiniowanie rozwiązań wdrożeniowych Strategii, <ul style="list-style-type: none"> • opiniowanie i zatwierdzanie dokumentów niezbędnych w procesie przygotowania i wdrażania Strategii, • podejmowanie decyzji niezbędnych do bieżącego funkcjonowania struktur Porozumienia,

	<ul style="list-style-type: none"> • określenie zasad finansowania realizacji Strategii, • powoływanie członków Zespołu Operacyjnego, • inicjowanie dodatkowych działań, porozumień i dokumentów rozwijających współpracę gmin, • powoływanie i rozwiązywanie dodatkowych struktur roboczych służących realizacji strategii, np. zespołów roboczych dla poszczególnych projektów.
--	---

Źródło: opracowanie własne

Zarządzanie operacyjne powierzono **Zespołowi Operacyjnemu**. Zasadniczym jego zadaniem jest rozwijanie koncepcji projektowych zawartych w Strategii oraz realizacja projektów, koordynowanie działań podejmowanych przez poszczególnych partnerów, monitorowanie oraz informowanie o postępach we wdrażaniu Strategii. Ponadto Zespół proponuje optymalne ścieżki i mechanizmy osiągania opisanych w niej celów oraz zapewnienie wymiany informacji pomiędzy podmiotami bezpośrednio zaangażowanymi we wdrażanie ustaleń dokumentu. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele gmin i Powiatu Jarosławskiego, tj. koordynatorzy gminni i powiatowi, którzy realizują zadania zespołu operacyjnego, organizują i koordynują prace dotyczące opracowania i wdrażania Strategii, współpracują z Liderem Porozumienia i wykonawcą Strategii oraz organizują spotkania Zespołu Operacyjnego. Spotkania Zespołu odbywają się w razie wystąpienia potrzeby. Członkowie Zespołu współpracują na bieżąco z przedstawicielami pozostałych gmin i zapewniają ich zaangażowanie w przygotowane projekty wynikające ze Strategii.

Tabela 2 Skład i zadania Zespołu Operacyjnego

Skład	Najważniejsze zadania
<p>Przedstawiciele urzędów gmin oraz Starostwa Powiatowego, wskazani przez wójtów, burmistrzów oraz Starostę Jarosławskiego. Pracami Zespołu koordynacyjnego kieruje Lider Porozumienia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • koordynacja opracowania i wdrażania Strategii, • koordynacja współpracy między gminami – Stronami Porozumienia, <ul style="list-style-type: none"> • współpraca z wykonawcą Strategii, • koordynacja identyfikacji i realizacji projektów oraz zapewnienie komplementarności realizowanych zadań w ramach Porozumienia, • monitorowanie wdrażania Strategii w oparciu o system wskaźników realizacji, • przygotowanie raportów z realizacji strategii przekazywanych Radzie Porozumienia, • bieżący kontakt z osobami odpowiedzialnymi za realizację projektów w ramach Strategii, <ul style="list-style-type: none"> • roboczy kontakt z innymi instytucjami zaangażowanymi w realizację Strategii, • formułowanie „zasad działania” w przypadku, gdy takie zasady służą realizacji projektów, <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań informacyjnych i konsultacyjnych skierowanych do interesariuszy, • formułowanie wniosków i opinii dla Rady Porozumienia.

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na istotną rolę osób zajmujących się w poszczególnych urzędach pozyskiwaniem środków ze źródeł zewnętrznych zakłada się ich systematyczną **współpracę w ramach Zespołu Operacyjnego**.

W uzasadnionych przypadkach, dla projektów złożonych, wielowymiarowych i wieloletnich, Rada Porozumienia może podjąć decyzję o powołaniu operatora zarządzającego efektami projektu np. Zespół Szkół lub Centrum Kultury – zgodnie z zadaniami określonymi przy powołaniu tych jednostek. Na każdym etapie wdrażania Strategii, wraz z jej ewaluacją i monitoringiem, rekomendowana jest stała analiza funkcjonowania systemu organizacyjnego i podjęcie decyzji kierunkowych o utrzymaniu bądź zmianach np. reorganizacji Zespołu Operacyjnego, lub w kierunku dalszej instytucjonalizacji w celu poprawienia sprawności organizacyjnej, technicznej, koordynacyjnej, w tym również zmiany wszelkiego rodzaju zmiany organizacyjne (formalne).

8.2. Uzgodnienia projektu Strategii

W ramach procesu strategicznego dokonano również szeregu uzgodnień strategicznych, wynikających przede wszystkim z przepisów ogólnych, ale także i przyjętych założeń w zakresie partycypacji.

W dniach 20.11.2025 r. – 29.12.2025 r. przeprowadzone zostały konsultacje społeczne, których głównym celem było uspołecznienie wniosków i założeń strategicznych, przekazanie do zaopiniowania przez przedstawicieli lokalnego środowiska i wypracowanie wspólnej, społecznie akceptowanej, wersji strategii terytorialnej. W ramach konsultacji zgłoszono jedną uwagę do projektu Strategii, dotyczącą wniosków z diagnozy w zakresie niewłaściwie wskazanego organu prowadzącego Zespołu Szkół Zawodowych i Rolniczych im. Adama Mickiewicza w Radymnie – wskazano Powiat Jarosławski, a powinien być wskazany Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – uwagę uwzględniono i poprawiono zapis w Strategii. Ponadto pojawiła się uwaga do diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, stanowiącej załącznik do projektu Strategii, w zakresie braku wskazania Sołectwa Tyniowice na mapie nr 11 Podział administracyjny gminy Roźwienica – uwagę uwzględniono i zamieniono mapę.

Opracowany projekt Strategii oraz zawarte z nim projekty strategiczne, w tym projekty do realizacji w ramach Instrumentu IIT, został w dniu 8.01.2026 r. pozytywnie zaopiniowany przez Zespół Operacyjny, a następnie przekazany do zaopiniowania i zatwierdzenia przez Radę Porozumienia, która w dniu 13.01.2026 r. zatwierdziła projekt.

Na podstawie art. 10g ust. 5 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, pismem z dnia 10.03.2026 r. Wójt Gminy Jarosław zawnioskował do Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie o zaopiniowanie projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2024 – 2030. Opinia miała dotyczyć sposobu wprowadzenia w życie i działania Strategii, uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa.

Wydanie opinii powinno nastąpić w ciągu 30 dni od dnia doręczenia pisma wraz z projektem dokumentu. W dniu 25.03.2026 r. Zarząd Województwa Podkarpackiego podjął Uchwałę Nr 201/4591/26 w sprawie pozytywnego zaopiniowania projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030 w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń

i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030. Opinia stanowi załącznik do ww. uchwały.

W ramach formalnego procesu dokonano uzgodnień w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie, przesyłając do tego organu w dniu 10.03.2026 r. projekt Strategii. W dniu 30 marca 2026 r. została wydana opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w tymże zakresie, w której stwierdzono, że realizacja postanowień Strategii nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko i w związku z tym nie zachodzi potrzeba przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

8.3. Aktualizacja Strategii

Decyzja o aktualizacji Strategii podejmowana jest przez Radę Porozumienia. Proces może przyjąć formę:

- aktualizacji systemowej, gdzie zmiana dotyczy celów, rozwiązań dotyczących wdrażania i/lub monitorowania Strategii. Konieczność zmian wynika z wniosków z monitorowania oraz ewaluacji, analizy zmian sytuacji społeczno-gospodarczej lub innych o charakterze systemowym (zmiany prawne, wytyczne programowe, itp.);
- aktualizacji listy projektów, która wynika z procesu wyłaniania projektów partnerskich oraz weryfikacji listy wskazanej w Strategii.

Przyjęto, iż w uzasadnionych przypadkach, nie rzadziej niż raz w trakcie obowiązywania, Strategia będzie przedmiotem kompleksowej i pogłębionej oceny wszystkich jej elementów, z uwzględnieniem aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, systemu finansowania, warunków formalnych i prawnych i innych mających wpływ na jej efektywną realizację. Na podstawie przeprowadzonej analizy formułuje się wnioski będące podstawą do podjęcia decyzji strategicznych przez Radę Porozumienia w zakresie utrzymania lub zmiany kierunków strategicznych.

Rada Porozumienia podejmuje decyzję, a następnie ogłasza możliwość zgłaszania propozycji projektowych realizujących cele i kierunki działań. Zebrane propozycje poddawane są ocenie przez Zespół Operacyjny zgodnie z przyjętymi w Strategii kryteriami. Wyniki oceny przedstawiane są Radzie Porozumienia, która podejmuje decyzję o uzupełnieniu listy. Raz do roku (w drugim półroczu danego roku) Zespół Operacyjny dokonuje przeglądu stopnia realizacji projektów wskazanych w Strategii. Na podstawie informacji uzyskanych od koordynatorów gminnych - formułuje opinię dot. utrzymania bądź usunięcia projektu. Opinia przedstawiana jest Radzie Porozumienia, która podejmuje ostateczną decyzję.

8.4. Zmiana składu porozumienia

Zmiana składu porozumienia może nastąpić poprzez:

- **przystąpienie do partnerstwa nowego członka.** W tym przypadku zainteresowany podmiot składa do przewodniczącego Rady Porozumienia wniosek o dołączenie do partnerstwa składając jednocześnie deklarację o akceptacji obowiązującej strategii

ponadlokalnej i włączeniu się w realizację jej postanowień. Rada Porozumienia podejmuje decyzję zgodnie z porozumieniem i regulaminem,

- **rezygnację partnera ze współpracy.** W tym przypadku członek partnerstwa składa do przewodniczącego Rady Porozumienia deklarację o rezygnacji z członkostwa w partnerstwie, a ostateczna decyzja zapada na kolejnym posiedzeniu Rady Porozumienia. Rezygnacja nie powinna nieść za sobą negatywnych skutków dla wcześniej uruchomionych strategicznych przedsięwzięć rozwojowych;
- **usunięcie partnera.** W przypadku uporczywego uchylania się od obowiązków przez okres minimum jednego roku (brak uczestnictwa w posiedzeniach Rady Porozumienia, brak lub nikłe zaangażowanie pracowników w działania Zespołu Operacyjnego) Rada Porozumienia może wezwać partnera do zaangażowania w działania partnerstwa wyznaczając 3 miesięczny termin. W przypadku braku pozytywnej reakcji Rada podejmuje decyzję o usunięciu partnera z porozumienia i powiadamia o tym niezwłocznie władze danej JST.

8.5. System monitoringu i oceny skuteczności realizacji Strategii

Planowanie strategiczne jest ciągłym procesem i aby osiągnąć zamierzone wyzwania strategiczne wymagane jest stworzenie efektywnych mechanizmów gwarantujących konsekwentne i skuteczne wdrażanie, monitorowanie i ewaluację efektów Strategii. Systematyczne gromadzenie danych pozwala na:

- wczesne dostrzeżenie ewentualnych zagrożeń dla realizacji zaplanowanych działań;
- dokonanie oceny skuteczności prowadzonej polityki oraz
- przygotowanie rekomendacji dotyczących ewentualnych zmian przyjętych założeń strategicznych.

W proces monitorowania zostaną zaangażowane wskazane organy partnerstwa oraz interesariusze (jako głos doradczy).

8.6. Monitorowanie procesu wdrażania Strategii

Za monitorowanie realizacji Strategii odpowiada Rada Porozumienia. Niezbędne dane będą gromadzone przez Zespół Operacyjny, częściowo samodzielnie, częściowo poprzez informacje przekazywane przez koordynatorów gminnych. Jednocześnie Zespół Operacyjny jest odpowiedzialny za zarządzanie ryzykiem, tj. identyfikację faktycznych i potencjalnych ryzyk, wraz z określaniem ich prawdopodobieństwa wystąpienia oraz skutków następstw (istotności).

W celu operacjonalizacji powyższych założeń zakłada się opracowywanie Rocznych raportów o stanie realizacji Strategii, zawierających:

- informacje na temat postępów w realizacji projektów (wzór karty monitoringu projektu wypełnianej przy realizacji każdego projektu zostanie wypracowany przez Zespół Operacyjny i będzie uwzględniał wskaźniki określone w Strategii);
- informacje na temat wskaźników realizacji celów strategicznych;
- informacje na temat kontekstu realizacji Strategii w danym roku (np. zmian systemowych, przyczyn opóźnień realizacji działań, zmian organizacyjnych partnerstwa) z elementami oceny bieżącej;

- przegląd dostępnych źródeł finansowania aktualizowanych z uwagi na ich zmienność i dostępność;
- podsumowanie z rekomendacjami dotyczącymi następnego okresu.

Raport będzie sporządzany przez Zespół Operacyjny. Po przedyskutowaniu wyników Rada Porozumienia będzie go zatwierdzać i przekazywać do publicznej wiadomości. Raport będzie przygotowywany w czasie umożliwiającym wykorzystanie danych do opracowania raportów o stanie gmin.

Wnioski płynące z raportu (monitoringu) będą stanowiły podstawę do ewentualnej aktualizacji Strategii poprzez modyfikację poszczególnych elementów przyjętych ustaleń strategicznych, w tym dokonywanie korekt wartości wskaźników w procesie realizacji zamierzonych działań.

8.7. Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych

Istotnym elementem procesu zarządzania strategicznego jest ocena wdrażania **Strategii**, w tym analiza osiągniętych zamierzeń i rezultatów oraz ich wpływu na sytuację społeczno-gospodarczą partnerstwa. W procesie ewaluacji kluczowy jest komentarz i pogłębiona refleksja na temat skuteczności podjętych działań z perspektywy czasu oraz możliwych sugestii i praktyk na przyszłość.

Ewaluacja zostanie przeprowadzona:

a) w połowie okresu realizacji strategii (mid-term). Jej przedmiotem będzie ocena dotychczas podjętych działań na rzecz osiągnięcia celów strategii;

b) na zakończenie okresu obowiązywania strategii (ex-post). Jej przedmiotem będzie ocena długoterminowych efektów wdrażania strategii ponadlokalnej oraz rekomendacje dla kolejnej edycji dokumentu strategicznego dla partnerstwa.

Przedmiotem ewaluacji będzie przede wszystkim stopień osiągnięcia celów strategicznych, skuteczność osiągania rezultatów bezpośrednich, wpływ na środowisko społeczno-gospodarcze oraz głębokości zmian (trwałości). W systemie oceny uwzględnia się stosowanie poniższych kryteriów oceny:

- **Skuteczność** - kryterium, które pozwala ocenić, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele dokumentu opracowane na etapie planowania,
- **Efektywność** - kryterium, które pozwala ocenić stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów, czyli określić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów,
- **Użyteczność** - kryterium, które pozwala ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie strategii odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej,
- **Trafność** - kryterium, które pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele określone w strategii odpowiadają potrzebom wskazanym w odniesieniu do obszaru partnerstwa.
- **Trwałość** - kryterium, które pozwala ocenić, w jakim stopniu pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem *Strategii* będą nadal widoczne po zakończeniu jej realizacji.

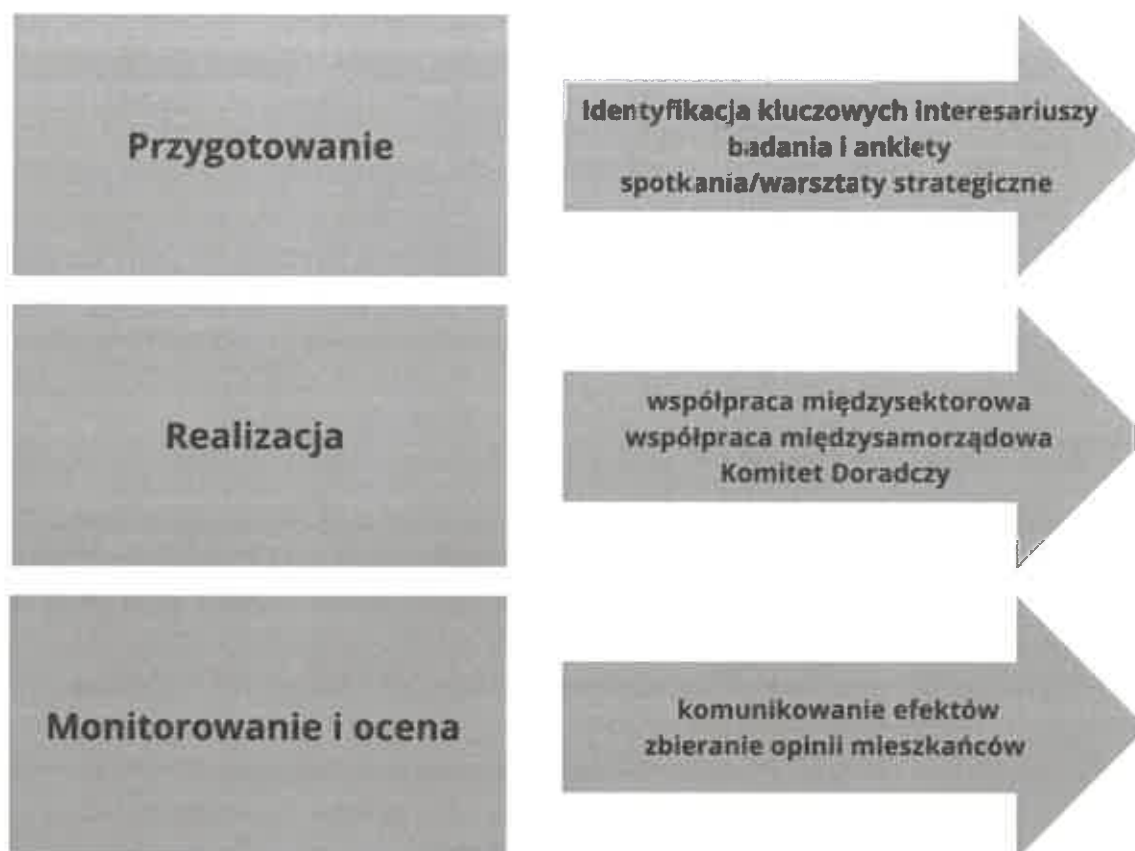
Za ewaluację *Strategii* odpowiada Rada Porozumienia. Jej wyniki są poddawane omówieniu, m.in. z partnerami społecznymi, w celu uzyskania uwag i rekomendacji. Niezbędne dane wyjściowe są gromadzone przez Zespół Operacyjny i przekazywane do Rady Porozumienia.

8.8. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Zgodnie z prawem podmiotami uprawnionymi na poziomie lokalnym do prowadzenia polityki rozwoju są władze gmin. Przygotowanie dokumentów strategicznych (czy to strategii lokalnej czy ponadlokalnej), których zapisy będą oddziaływały na ogół społeczeństwa, wymaga udziału mieszkańców. Partycypacja społeczna pozwala na udoskonalenie przygotowywanej polityki, a następnie uzyskanie lepszych efektów jej realizacji, ponieważ:

- pozwala na trafniejsze określenie potrzeb, potencjałów i wyzwań, które bardzo często „wymykają się” statystyce publicznej oraz danych o charakterze ilościowym;
- pozwala na poznanie oczekiwań i preferencji mieszkańców, celów ich działań, punktów widzenia, i na tej podstawie przyjęcie hierarchii działań kluczowych dla całej społeczności;
- daje poczucie sprawczości mieszkańcom, co zachęca do zwiększonej integracji, aktywności i kreatywności;
- daje poczucie „wspólnienia” celów, a nawet współodpowiedzialności za przygotowaną politykę, co zapewnia włączenie się mieszkańców w realizację jej postanowień, a przynajmniej ogranicza potencjalne konflikty;
- sprzyja wzrostowi świadomości społecznej na temat celów i zasadności działań podejmowanych przez władze lokalne;
- stanowi element edukacyjny dla społeczności lokalnej wpływając na budowanie relacji opartej na otwartości, poszanowaniu poglądów i potrzeb wszystkich mieszkańców;
- zapewnia informowanie mieszkańców nie tylko na temat planów, ale i efektów realizowanych działań.

Niniejsza Strategia zakłada współuczestnictwo różnych interesariuszy, w tym partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie m. in. działających na rzecz ochrony środowiska czy promowania włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnością, równości płci i niedyskryminacji. Zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych przyczyniło się do skuteczniejszej realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030, a ich udział został przewidziany w procesie strategicznym w różnych formach. Przedstawia je poniższy schemat:

Partnerzy społeczno-gospodarczy w szczególności zaangażowani zostali w proces przygotowania Strategii poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych. Głównym celem tych konsultacji było uspołecznienie wniosków i założeń strategicznych, przekazanie do zaopiniowania przez przedstawicieli lokalnego środowiska i wypracowanie wspólnej, społecznie akceptowanej, wersji strategii terytorialnej, która następnie przyjęta została przez poszczególne gminy oraz Powiat Jarosławski.

W ramach realizacji niniejszej Strategii, powołany zostanie przez Radę Porozumienia Komitet Doradczy, składający się z przedstawicieli lokalnych środowisk, reprezentujących sektor publiczny, prywatny oraz pozarządowy, z terenu całego OF „Wspólny Rozwój”, co umożliwi efektywną współpracę samorządów i partnerów społeczno-gospodarczych. Komitet będzie pełnił ważną rolę opiniującą na etapie wdrażania Strategii, a ponadto będzie mógł składać propozycje projektów, które przyczynią się do osiągnięcia zakładanych celów strategicznych oraz wizji rozwoju Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”, zgodnie z procedurą wskazaną w rozdziale 6. Kluczowe działania – projekty strategiczne. Projekty te będą musiały wynikać z celów i kierunków działań Strategii oraz mieć charakter ponadlokalny, aby ich oddziaływanie wykraczało poza teren jednej gminy.

8.9. Partycypacja społeczna na etapie realizacji Strategii i oceny efektów Strategii

Zmieniające się uwarunkowania, zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne, powodują konieczność modyfikacji zaplanowanych działań. Tak jak w przypadku przygotowania polityki rozwojowej również etap realizacji i wprowadzania ewentualnych zmian wymaga aktywnej

współpracy ze społecznością lokalną, a także instytucjami, których funkcjonowanie i decyzje wpływają na sytuację społeczno-gospodarczą gmin objętych Strategią.

Głównym ciałem formalnym, które będzie swoistym łącznikiem pomiędzy Radą Porozumienia a mieszkańcami, będzie **Komitet Doradczy**. Będzie to forum gromadzące przedstawicieli sektora gospodarczego, organizacji społecznych, lokalne autorytety, a także przedstawicieli instytucji ważnych z punktu widzenia realizacji ustaleń Strategii. Głównym zadaniem Komitetu będzie prowadzenie strategicznej dyskusji na temat perspektyw obszaru partnerstwa oraz proponowanie rozwiązań oraz nowych przedsięwzięć realizacyjnych.

Oprócz funkcjonowania Komitetu Doradczego kontakt z mieszkańcami będzie utrzymywany dzięki innym, **mniej sformalizowanym mechanizmom**, które będą uruchamiane w sposób elastyczny, w zależności od potrzeb. Należą do nich:

1. Działania informacyjne partnerstwa:

- informacje zamieszczane na stronach internetowych partnerów oraz social mediach;
- informacje w materiałach drukowanych (np. biuletyny gminne);
- współpraca z lokalnymi mediami.

2. Spotkania, warsztaty i debaty:

- planowane do wdrożenia (w ramach niniejszej Strategii) spotkania Rady Porozumienia z przedsiębiorcami, rolnikami, organizacjami pozarządowymi; spotkania te umożliwią dyskusję na tematy bieżące, ale również na temat kierunków rozwoju partnerstwa;
- dyskusje nad raportami o stanie gminy, których elementem będzie również informacja o stanie realizacji strategii ponadlokalnej,
- dyskusje podczas organizowanych spotkań (np. spotkania w sołectwach);

3. Badania opinii i gromadzenie informacji:

- organizowanie badań ankietowych na temat oceny procesów, które zaszły na obszarze partnerstwa w trakcie wdrażania *Strategii*,
- okresowe badania opinii mieszkańców dotyczące oceny efektów realizowanych projektów;
- zbieranie opinii o realizacji *Strategii* zgłaszanych różnymi kanałami, zarówno do przedstawicieli poszczególnych partnerów (samorządów), jak i bezpośrednio do organów partnerstwa;

4. Włączenie w działania:

- możliwość zgłaszania pomysłów projektowych w ustalonej procedurze;
- włączanie się mieszkańców w dyskusje dotyczące projektowania szczegółowych rozwiązań w ramach wybranych projektów (np. urządzanie przestrzeni publicznych);
- system zbierania, selekcji i wsparcia realizacji wartościowych przedsięwzięć lokalnych wzmacniających efekty realizacji projektów strategicznych (np. partnerski budżet obywatelski, fundusz sołecki).

Dla poszerzenia dialogu nt. stojących przed porozumieniem wyzwań i dla nadania im wymiaru ponadlokalnego, a nawet ponadregionalnego, rekomenduje się organizację cyklicznego

wydarzenia poświęconego wdrażaniu strategii ponadlokalnej, poszukiwaniu nowych pomysłów na współpracę ponadlokalną oraz wypracowaniu rekomendacji do aktualizacji *Strategii*.

8.10. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej („Strategia rozwoju gminy – poradnik praktyczny” luty 2021 r.) jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju, należy rozumieć obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w gminie.

Należy także pamiętać, iż podczas tworzenia nowych, bądź aktualizacji istniejących sektorowych gminnych planów i programów, powinny być one spójne ze Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” na lata 2022-2030. Zaleca się również wykorzystanie odpowiednich wskaźników niniejszej Strategii w procedurze monitorowania strategii rozwoju gminy.

Do dokumentów wykonawczych dla Strategii Rozwoju Ponadlokalnego należą m.in.:

- Strategia rozwoju gminy
- Plan ogólny gminy,
- Lokalny program rewitalizacji/Gminny program rewitalizacji,
- Program ochrony środowiska,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej,
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Gminny program opieki nad zabytkami,
- Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,

ROZDZIAŁ 10

**RAMY FINANSOWE
I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
STRATEGII**

Ramy finansowe Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Wspólny Rozwój” 2022-2030 posiadają jedynie charakter prognostyczny oraz zależą od szeregu zmiennych, które w praktyce mogą zupełnie zmieniać dane kwoty. Po analizie zebranych danych z rozdziału 6 Kluczowe działania – Projekty strategiczne szacunkowo określono ramy finansowe w poszczególnych obszarach:

<p>Cel strategiczny nr 1 Wzmocnienie roli kultury, dziedzictwa kulturowego i naturalnego w Obszarze Funkcjonalnym „Wspólny Rozwój”</p> <p>80 000 000 zł</p>	<p>Cel strategiczny nr 2 Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości edukacji i usług społecznych w Obszarze Funkcjonalnym „Wspólny Rozwój”</p> <p>150 000 000 zł</p>
<p>Cel strategiczny nr 3 Rozwój i wzmocnienie zrównoważonej mobilności w Obszarze Funkcjonalnym „Wspólny Rozwój”</p> <p>80 000 000 zł</p>	<p>Cel strategiczny nr 4 Przystosowanie Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój” do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego</p> <p>90 000 000 zł</p>

Cele strategiczne i operacyjne opracowane w ramach niniejszej *Strategii*, które stanowią podstawę do podejmowania i realizacji konkretnych projektów, mogą być finansowane z dochodów własnych gmin oraz ze środków zewnętrznych. Wśród tych ostatnich wyróżnić możemy m.in. środki z:

- Funduszy Europejskich dla Podkarpacia na lata 2021-2027,
- Wspólnej Polityki Rolnej (WPR 2021-2027),
- Krajowego Planu Odbudowy (KPO),
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
- Wojewody Podkarpackiego,
- Marszałka Województwa Podkarpackiego,
- Powiatowych Urzędów Pracy,
- pożyczek i kredytów bankowych,
- środków własnych.

Obecnie obowiązujący okres programowania środków unijnych stwarza możliwość pozyskania dotacji na działania służące stricte realizacji celów zawartych w przedmiotowym dokumencie strategicznym. Wykorzystanie tych możliwości w istotnym stopniu uzależnione jest od aktywności władz samorządowych i ich aktywności w pozyskiwaniu nowych środków zewnętrznych. Poniżej zaprezentowane są poszczególne programy mogące stanowić źródło finansowania projektów opisanych w Strategii.

- **Instrumenty wynikające z polityk rozwojowych Unii Europejskiej:**
  - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS),
  - Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG),
  - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS),
  - Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC),
  - Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW),
  - Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027,
  - Krajowy Plan Odbudowy,
  - inicjatywy zarządzane z poziomu europejskiego (np. Erasmus+, LIFE, Cyfrowa Europa, Interreg) lub dostępne na podstawie umów międzynarodowych (Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego).

- **Instrumenty finansowane z budżetu państwa, funduszy celowych i innych krajowych środków publicznych**

Poza środkami wsparcia UE samorzady i ich interesariusze (m.in. organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy) będą mogli ubiegać się o dofinansowanie działań w ramach dostępnych instrumentów krajowych. Do najważniejszych należą:

- **Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych**, mający na celu bezzwrotne dofinansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych przez gminy, powiaty i miasta lub ich związki w całej Polsce;
- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg**, w ramach którego finansowane będą

projekty związane z budową, przebudową, remontem dróg powiatowych lub dróg gminnych oraz przebudową dróg wewnętrznych, które po uzyskaniu właściwych parametrów technicznych będzie można zaliczyć do odpowiedniej kategorii dróg publicznych;

- **Program Rozwoju Elektromobilności**, w ramach którego finansowane będą projekty związane z rozwojem elektromobilności oraz transportem opartym na paliwach alternatywnych;
- **Program Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych** – to instrument wsparcia samorządów, które będą mogły realizować inwestycje w formule społecznego budownictwa czynszowego;
- pozostałe programy finansowane z budżetu państwa, m.in.: w zakresie ochrony środowiska - realizowane przez NFOŚiGW, właściwy WFOŚiGW; w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi – realizowane przez PFRON, a także **Program Senior+**, **Program „Aktywni+”** na lata 2021-2025; w zakresie kultury, itd.

Wskazane powyżej źródła finansowania należy rozpatrywać jako katalog otwarty, który może ulec zmianom. Tym samym należy zakładać, że w tym okresie pojawią się również inne programy dofinansowujące skierowane na rozwój inwestycji w samorządach. Identyfikacja i wybór potencjalnych źródeł, z których mogą być finansowane poszczególne przedsięwzięcia w ramach *Strategii* wymaga właściwej organizacji i koordynacji procesu pozyskiwania tych środków. W związku z powyższym zakłada się bieżące monitorowanie źródeł finansowania przez pracowników poszczególnych urzędów, co daje gwarancję ciągłej aktualizacji i dostosowywania najlepszych źródeł finansowych do realizacji zamierzonych inwestycji.

SPIS TABEL

Tabela 1	Skład i zadania Rady Porozumienia.....	121
Tabela 2	Skład i zadania Rady Porozumienia.....	122

SPIS MAP

Mapa 1	Zasięg terytorialny gmin wchodzących w skład Obszaru Funkcjonalnego „Wspólny Rozwój”	9
Mapa 2	Lokalizacja OF „Wspólny Rozwój” na tle województwa podkarpackiego	10
Mapa 3	Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Sieć osadnicza	88
Mapa 4	Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Uwarunkowania infrastruktura techniczna.....	89
Mapa 5	Model struktury funkcjonalno przestrzennej – Uwarunkowania przyrodnicze	90
Mapa 6	Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Uwarunkowania tereny górnicze.....	91
Mapa 7	Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Uwarunkowania obszary szczególnego zagrożenia powodzią	92
Mapa 8	Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Obszary strategicznej interwencji	93
Mapa 9	Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Wieloletni Plan Inwestycyjny.....	94
Mapa 10	Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Uwarunkowania Dziedzictwo Kulturowe i potencjał turystyczny	95
Mapa 11	Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Ustalenia i rekomendacje w zakresie lokalnych polityk przestrzennych	96
Mapa 12	Wschodnia Polska	104
Mapa 13	Obszary zagrożone trwałą marginalizacją	105
Mapa 14	Miejskie obszary funkcjonalne	108
Mapa 15	Obszary zagrożone trwałą marginalizacją – poziom regionalny.....	109
Mapa 16	Obszar objęty Programem Strategicznym „Błękitny San”	110
Mapa 17	Obszary wiejskie województwa podkarpackiego	111
Mapa 18	Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym	113
Mapa 19	Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym	117

SPIS ZDJĘĆ

Zdjęcie 1	Cele Polityki Spójności na lata 2021-2027.....	35
Zdjęcie 2	Układ programów w perspektywie finansowej UE 2021-2027	39

UCHWAŁA NR ...../...../2026**Rady Gminy Roźwienica**

z dnia .....

w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych do 2030 dla Gminy Roźwienica.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.), art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.) oraz uchwały Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (M. P. z 2022 r. poz. 767)

Rada Gminy Roźwienica uchwala co następuje:**§ 1.**

Przyjmuje się Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych do 2030 roku dla Gminy Roźwienica, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Roźwienica

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Z UP. WOJTA
Kierownik Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Roźwienicy

Zofia Kaciuba
mgr Zofia Kaciuba

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Załącznik do Uchwały nr .....
Rady Gminy Roźwienica
z dnia .....
w sprawie przyjęcia Lokalnego planu deinstytucjonalizacji usług
społecznych dla gminy Roźwienica

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH DO 2030 ROKU DLA Gminy Roźwienica

Roźwienica, 2025

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Spis treści

Słownik skrótów i pojęć	4
1. Wprowadzenie i metodologia	5
2. Komplementarność z dokumentami strategicznymi	7
3. Charakterystyka gminy Roźwienica	11
3.1. Ogólna charakterystyka	11
3.2. Diagnoza sytuacji społecznej	13
4. Analiza zasobów środowiskowych	16
4.1. Analiza zasobów systemu wsparcia i realizowanych dotychczas usług	16
4.2. Analiza zasobów organizacji społecznych i nieformalnych sieci wsparcia oraz realizowanych dotychczas usług	25
4.3. Analiza zasobów podmiotów komercyjnych realizujących usługi społeczne	26
4.4. Analiza SWOT w kontekście usług społecznych na terenie gminy Roźwienica	26
5. Diagnoza w zakresie potrzeb	29
5.1. Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy	29
5.2. Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych	39
5.3. Diagnoza potrzeb instytucji i organizacji społecznych	44
5.4. Diagnoza w zakresie najbliższych kręgów wsparcia osób	45
6. Analiza potrzeb	47
6.1. Obecnie realizowane usługi i formy wsparcia	47
6.2. Diagnoza usług deficytowych	48
6.3. Diagnoza potrzeb kadrowych i profesji społecznych	49
6.4. Przyczyny nierealizowania usług społecznych	50
7. Część programowa	51

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

8. Źródła finansowania wdrożenia i realizacji planu.....	62
9. System monitorowania i oceny (ewaluacji).....	67
10. Spis rysunków i tabel.....	72

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Słownik skrótów i pojęć

DPS	Dom Pomocy Społecznej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
LPDI	Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
NGO	Non governmental organisations - oznaczający organizacje pozarządowe
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
UG	Urząd Gminy Różwienica

1. Wprowadzenie i metodologia

Deinstytucjonalizacja usług społecznych stanowi ważny kierunek rozwoju i zmian polityki społecznej państwa, szczególnie w kontekście aktualnych wyzwań i potrzeb społecznych ujawniających się na szczeblach lokalnych. Zgodnie z jedną z definicji jest to całość planowania transformacji i zmniejszania rozmiaru zakładów stacjonarnych lub ich likwidacji, przy jednoczesnym zapewnieniu innego rodzaju różnorodnych usług opieki, bazujących na standardach wynikających z praw człowieka i zorientowanych na rezultaty¹.

Celem niniejszego Lokalnego Planu jest wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu gminnym, zarówno w zakresie koniecznych interwencji, jak i podjęcia działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym. Jednym z celów dokumentu jest dokonanie pogłębionej diagnozy potrzeb społecznych w społeczności lokalnej co do zakresu i form usług, stanowiącej postawę do formułowania zadań i działań jednostek samorządu terytorialnego w zakresie kreacji i realizacji usług społecznych.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Gminy Roźwienica powstał pozostając w pełnej zgodności i w oparciu o rekomendowane przez MRiPS „Ogólnopolskie ramowe wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”.

W prace nad dokumentem na każdym etapie jego powstawania byli aktywnie zaangażowani przedstawiciele podmiotów odpowiedzialnych za jego przyszłe wdrażanie. Opracowanie niniejszego planu zostało przygotowane przy merytorycznym wsparciu firmy C.point Sp. z o. o., która zapewniła kompleksowe doradztwo eksperckie oraz koordynację procesu przygotowawczego. Zastosowanie szeregu metod badawczych, niezbędnych do pozyskania danych do części diagnostycznej, pozwoliło na rzetelne odwzorowanie stanu aktualnego. Do

---

¹ Definicja UNICEF (źródło: MRiPS, Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych)

kluczowych metod i narzędzi wykorzystanych w trakcie realizacji projektu należały m.in.:

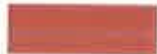
1. Badania ankietowe typu CAWI, stanowiące diagnozę potrzeb mieszkańców gminy
2. Badania ankietowe typu CAWI, stanowiące diagnozę potrzeb GOPS i innych podmiotów wdrażających LPDI
3. Spotkanie mobilizujące dla reprezentantów gmin,
4. 4 warsztaty planistyczne z Zespołem roboczym ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI oraz grupami tematycznymi
5. Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) z kadrą zarządzającą i opiekunami DPS oraz z mieszkańcami DPS
6. Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) z opiekunami niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, w tym dzieci z niepełnosprawnością intelektualną
7. Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) z opiekunami osób starszych, niesamodzielnych długotrwale chorych
8. Badania danych zastanych (Desk research)

Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych wskazują, iż na poziomie samorządu należy powołać Zespół ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI. Ze względu na zróżnicowanie rodzaju usług społecznych Zespół roboczy powinien mieć charakter interdyscyplinarny. Kieruje nim Koordynator odpowiedzialny za opracowanie i prowadzenie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych, a w późniejszym czasie monitorowanie realizacji planu. Skład i zakres jego prac jest integralną częścią dokumentu.

W skład tegoż zespołu w gminie Roźwienica wchodzi 4 członków:

1. Starszy specjalista pracy socjalnej – Koordynator Zespołu Roboczego
2. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Roźwienicy
3. Inspektor ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego
4. Starszy specjalista pracy socjalnej

2. Komplementarność z dokumentami strategicznymi

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla gminy Roźwienica jest zgodny i komplementarny względem dokumentów europejskich i krajowych kierujących rozwój i kształt usług społecznych, takich jak:

- Ogólnoeuropejskie Wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności
- Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030, z perspektywą do 2035 r.
- Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021–2027, z perspektywą do 2030
- Krajowy Plan Transformacji
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030
- Rekomendacje MFIPR: „Włączenie społeczne w Programach Regionalnych”

Dokumentem regionalnym kierującym rozwój usług społecznych w województwie podkarpackim jest Podkarpacki Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023–2025. Dokument ma w głównej mierze na celu zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczenia usług społecznych w województwie podkarpackim do 2030 r. Plan identyfikuje działania w 5 obszarach interwencji, tj.:

1. Osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność oraz ich opiekunowie i rodziny
2. Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami
3. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego
4. Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem z dostępu do mieszkań
5. Obywatele państw trzecich, w tym migranci

W Planie założono również działania wspierające i monitorujące, które są wspólne dla wszystkich obszarów:

- Koordynacja usług społecznych m.in. przez wspieranie tworzenia i działalności centrów usług społecznych lub miejsc koordynacji usług

społecznych, szkoleń z zakresu deinstytucjonalizacji, wymiana dobrych praktyk.

- Diagnozowanie sytuacji w województwie w zakresie deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych oraz ekonomii społecznej.
- Monitorowanie i ocena realizacji Podkarpackiego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji.
- Nabywanie, doskonalenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych kadry pomocy i integracji społecznej oraz kadry realizującej usługi społeczne m.in. specjalistyczne i tematyczne szkolenia, warsztaty, superwizje, wyjazdy studyjne.
- Organizowanie i wspieranie współpracy pomiędzy instytucjami oraz podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej m.in. wspierania rodziny i pieczy zastępczej, pomocy społecznej, rehabilitacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami.
- Rozwój podmiotów ekonomii społecznej w szczególności przedsiębiorstw społecznych realizujących usługi społeczne².

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla gminy Roźwienica jest komplementarny i zgodny z wyżej wymienionymi zapisami, stanowiąc jednocześnie jedno z narzędzi realizacji i wdrażania Podkarpackiego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023–2025.

Ponadto dokument pozostaje w związku i zgodności ze:

1. Strategią rozwoju województwa – Podkarpackie 2030
2. Programem Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021–2027
3. Wojewódzkim Planem Transformacji Województwa Podkarpackiego na lata 2022–2026
4. Wojewódzkim Programem Pomocy Społecznej na lata 2024–2030
5. Wojewódzkim Programem na rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021–2030

² Podkarpacki Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023–2025

6. Wojewódzkim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022–2030
7. Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030
8. Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021–2030
9. Programem współpracy Samorządu Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025
10. Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Podkarpackiego do roku 2030

Dokumenty lokalne

Najważniejsze dokumenty Gminy Roźwienica dotyczące realizacji usług społecznych zostały zestawione poniżej, a wybrane z nich opisano bezpośrednio po wykazie.

1. Statut Gminy
2. Strategia rozwoju Gminy Roźwienica na lata 2022-2030
3. Strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie Roźwienica na lata 2021-2026

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Roźwienica na lata 2021–2026 w ramach celu strategicznego 1 „Poprawa jakości życia mieszkańców – przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności” opracowano dwa cele operacyjne:

- Cel operacyjny 1: zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom gminy,
- Cel operacyjny 2: pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

W ramach tych działań wyznaczono kierunki realizacji, m.in.:

- wsparcie osób w trudnej sytuacji życiowej oraz ich rodzin poprzez pomoc finansową, socjalną i prawną,
- realizację programów przeciwdziałania bezdomności, wsparcie w zakresie mieszkalnictwa, pracy socjalnej i reintegracji społecznej,
- współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz wspieranie inicjatyw samopomocowych.

Cel strategiczny 3 „Podniesienie jakości życia osób starszych oraz osób niepełnosprawnych” obejmuje dwa cele operacyjne:

- Cel operacyjny 1: realizację idei „starzenia się w zdrowiu”,
- Cel operacyjny 2: aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.

Działania przewidziane w tym zakresie obejmują m.in.:

- rozwój usług opiekuńczych i dedykowanych,
- prowadzenie Klubów Senior+ oraz innych form wsparcia dziennego,
- realizację projektów wspierających osoby niepełnosprawne, w tym asystent osobisty oraz opieka wytchnieniowa,
- działania aktywizacyjne i integracyjne dla osób starszych i niepełnosprawnych, umożliwiające samodzielne funkcjonowanie i uczestnictwo w życiu społecznym.

Powyższe kierunki działań mają na celu wzmocnienie integracji społecznej, poprawę jakości życia mieszkańców oraz skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w gminie Roźwienica.

3. Charakterystyka gminy Roźwienica

3.1. Ogólna charakterystyka

Gmina wiejska Roźwienica położona jest we wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie jarosławskim i zajmuje powierzchnię wynoszącą 69 km², co stanowi blisko 7% powierzchni powiatu. Z punktu widzenia administracyjnego składa się z 13 miejscowości podstawowych, z czego 12 to wsie skupiające łącznie 12 sołectw. Gmina ma charakter rolniczy z elementami gospodarki leśnej i lokalnej przedsiębiorczości. Gmina Roźwienica w niedalekiej odległości graniczy z takimi gminami jak: Jarosław, Pawłosiów, Chłopice, Pruchnik, Kańczuga i Zarzecze.

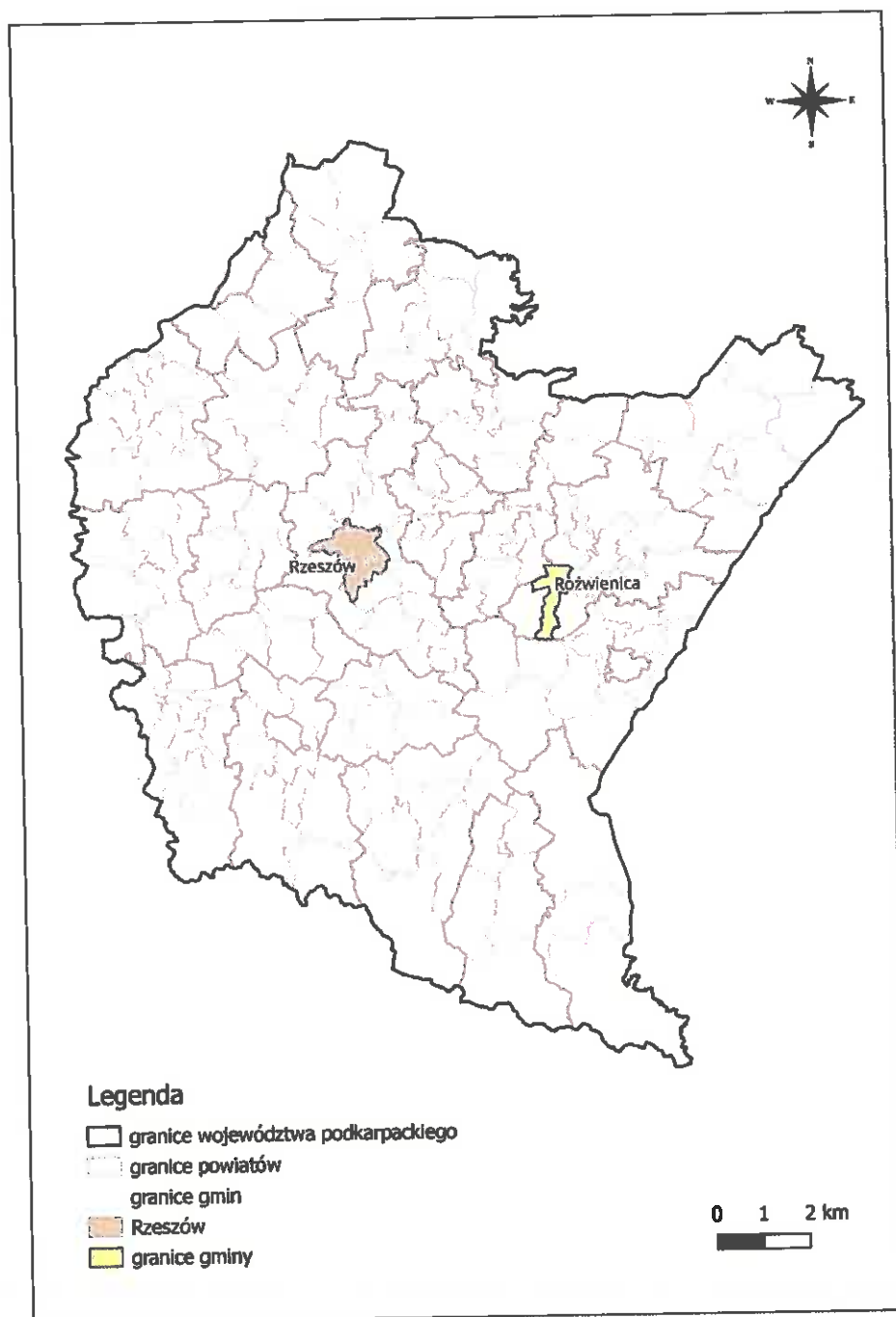
Oddalona jest od miasta wojewódzkiego Rzeszowa o około 60 km, zaś od stolicy kraju - Warszawy o około 380 km. Najbliższym ośrodkiem miejskim jest Jarosław, pełniący funkcję głównego centrum gospodarczego, edukacyjnego i usługowego dla mieszkańców gminy.

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Rysunek nr 1. Lokalizacja gminy Roźwienica na tle województwa podkarpackiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUGiK

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

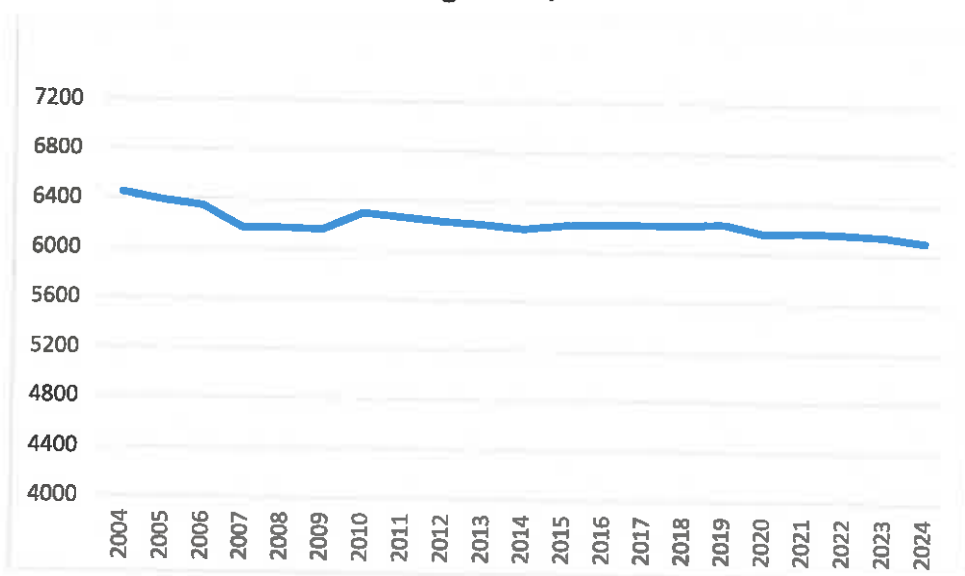

3.2. Diagnoza sytuacji społecznej

Gmina Roźwienica zamieszkiwana jest przez 6110 osób, a gęstość zaludnienia wynosi 88,8 os./km²³. Liczba ludności jednostki od ponad 20 lat utrzymuje się na stabilnym poziomie z tendencją spadkową. W roku 2024 w gminie Roźwienica połowę mieszkańców stanowili mężczyźni (ok. 50%), wobec ok. 50% kobiet.

Rysunek nr 2. Liczba ludności gminy Roźwienica w latach 2004 - 2024 (stan na 31 grudnia)

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 28.08.2025 r.)

Gmina Roźwienica ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -28, odpowiada to przyrostowi naturalnemu -4,57 na 1000 mieszkańców jednostki. Saldo migracji wewnętrznych w jednostce w 2024 roku wynosiło -16, zaś migracji zagranicznych 0. Prognozy demograficzne GUS wskazują, iż w roku 2060 będzie ona wynosić 4253, co wskazuje na utrzymanie się tendencji spadkowej liczby mieszkańców.

W 2024 roku wśród mieszkańców 60,5% to osoby w wieku produkcyjnym, odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, wynoszący 19,8%, przewyższa odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (19,6%) i zgodnie z danymi statystycznymi stale rośnie. Oznacza to, iż społeczeństwo gminy Roźwienica ocenić można jako starzejące się,

³ Stan na 31.12.2024 r.

co zgodne jest z ogólnopolskim trendem. Dla porównania udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w województwie podkarpackim w 2024 r. wynosi 18,3%, w poprodukcyjnym zaś 22,8%.⁴ Tendencja ta, zgodnie z danymi GUS, będzie się utrzymywać, a w 2060 roku udział osób powyżej 65 roku życia w populacji gminy Roźwienica wynosić będzie 45%. Jest to niezwykle istotne, gdyż starzejące się społeczeństwo stanowi znaczące wyzwanie dla jednostki w realizacji usług społecznych, zwiększając m. in. zapotrzebowanie na usługi zdrowotne, opiekuńcze i rehabilitacyjne, co wymaga dostosowania lokalnych placówek i programów wsparcia. Dodatkowo, w gminie funkcjonuje Klub Senior+, z którego w 2024 roku korzystało 12 uczestników, co stanowi formę wsparcia dziennego dla osób starszych i wspomaga ich integrację społeczną.

Bazując na Narodowym spisie powszechnym z 2021 roku wskazać można, że w gminie Roźwienica mieszka 903 osób niepełnosprawnych, z czego 534 to osoby niepełnosprawne prawnie, a 369 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie.

Gminę Roźwienica zamieszkuje łącznie 1 698 rodzin, z czego 486 to rodziny z 2 dziećmi, 188 z 3 dziećmi oraz 72 z 4 i więcej dziećmi (4,2 % wszystkich rodzin). Przeciętna liczba dzieci w rodzinie wynosi 1,82. W jednostce żyje 1 250 małżeństw, z czego 944 ma dzieci oraz 64 związków niesformalizowanych, z czego 53 ma dzieci. Na terenie gminy Roźwienica mieszka ponadto 322 matek z dziećmi i 62 ojców z dziećmi⁵. Analizując historyczne zmiany liczby ludności w gminie, strukturę wieku mieszkańców, prognozy demograficzne, a także zmieniające się trendy w kontekście zakładania rodziny, zasadnym jest założenie, że dzietność oraz odsetek dzieci w gminie w najbliższych latach będą spadać.

Według danych GUS na dzień 31.12.2024 roku w gminie Roźwienica było zarejestrowanych 266 osób bezrobotnych. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2024 roku wynosił 7,2 %, co stanowi wartość wyższą niż notowana dla powiatu jarosławskiego (6,6 %) i wyższą niż dla

⁴ Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim w 2025 r., 2025, US w Rzeszowie

⁵ Narodowy spis powszechny z 2021 roku

województwa podkarpackiego (5,5 %). Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie to 7204,51 zł, co jest wartością niższą niż w województwie podkarpackim (7514,69 zł) i w Polsce (8630,27 zł). Zgodnie z prognozami Departamentu Analiz i Badań Ekonomicznych Narodowego Banku Polskiego, przedstawionymi w publikacji *Prognozy makroekonomiczne profesjonalnych prognostów*, stopa bezrobocia w Polsce w 2026 r. ulegnie obniżeniu. W ujęciu długookresowym, według prognoz międzynarodowych, przewidywany jest najpierw dalszy spadek, a następnie ponowny wzrost bezrobocia do 2030 r., przy czym jego poziom pozostanie niższy niż obecnie.

W 2024 roku kryzys bezdomności nie dotknął żadnej osoby z gminy Roźwienica. W kontekście prognozowanego udziału osób w kryzysie bezdomności w ludności gminy ogółem, trudno jest jednoznacznie wskazać tendencję, natomiast zmiany na rynku pracy, rosnące ceny na rynku mieszkaniowym oraz ogólny wzrost kosztów życia mogą przyczynić się do zwiększenia grupy osób zagrożonych bezdomnością.

W gminie Roźwienica w 2024 zarejestrowanych jest łącznie 461 podmiotów gospodarki narodowej według rejestru REGON, z czego zaledwie 17 to podmioty zatrudniające ponad 10 pracowników. Ze względu na typowo rolniczy charakter gminy, w której użytki rolne zajmują 82% powierzchni, a lasy 21%, działa tu niewiele zakładów produkcyjnych, a przeważa działalność handlowa. Główną branżą zarobkową jest turystyka, co jest wspierane przez walory krajobrazowe, przyrodnicze i historyczne regionu. Przez teren gminy przebiegają szlaki turystyczne: Szlak Ziemiański i Szlak Dziedzictwa Zapomnianego, które zwiększają atrakcyjność turystyczną regionu.

4. Analiza zasobów środowiskowych

4.1. Analiza zasobów systemu wsparcia i realizowanych dotychczas usług

Mieszkalnictwo

Gmina dysponuje 6 mieszkaniami komunalnymi, natomiast nie dysponuje mieszkaniami socjalnymi.

Infrastruktura opieki nad dziećmi

Na terenie gminy Roźwienica funkcjonuje Żłobek „Bajkowa Kraina”. Gmina jest organem prowadzącym dla siedmiu szkół podstawowych, w tym dwóch społecznych prowadzonych przez Stowarzyszenie Na Rzecz Edukacji i Kultury Gminy Roźwienica. Stowarzyszenie to prowadzi również Publiczne Przedszkole w Roźwienicy liczące 11 oddziałów. W szkołach podstawowych pracuje psycholog oraz logopeda. Edukację na poziomie szkoły ponadpodstawowej realizują placówki znajdujące się poza terenem gminy. Gminna biblioteka zapewnia mieszkańcom dostęp do książek i czasopism.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Roźwienica podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom zapewniają dwa Ośrodki Zdrowia, w których przyjmują lekarze podstawowej opieki zdrowotnej, w tym lekarz internista i lekarz stomatolog.

Pomoc społeczna

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym zadania własne gminy obejmują sprawy pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych⁶. Pomoc społeczna zaś polega w szczególności na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- 2) pracy socjalnej;
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;

⁶ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 1465)

- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb⁷.

Na obszarze gminy Roźwienica zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Roźwienicy, zlokalizowany pod adresem 37-565 Roźwienica. GOPS jest jednostką organizacyjną gminy powołaną do wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej. Zadania z zakresu pomocy społecznej Ośrodek realizuje w ramach zadań własnych oraz zadań zleconych gminie. Szczegółowy podział zadań na własne i zlecone określa ustawa o pomocy społecznej. Zadania własne Ośrodek realizuje zgodnie z ustaleniem rady gminy. Zadania zlecone realizowane są na podstawie szczegółowych porozumień z organem administracji rządowej po zapewnieniu przez nich na ten cel środków.

W roku 2024 kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Roźwienicy liczyła 8 osób, w tym: kierownik GOPS – 1 osoba, pracownicy socjalni – 4 osoby, pozostali pracownicy – 2 osoby, kierownik Klubu Samopomocy – Senior + – 1 osoba oraz 1 asystent rodziny. Spośród zatrudnionych 7 pracowników posiada wykształcenie wyższe, 1 osoba wykształcenie średnie. Specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 4 pracowników socjalnych. GOPS podejmuje działania w kierunku szkolenia kadry poprzez podnoszenie wykształcenia i udział w kursach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Roźwienicy realizuje usługi opiekuńcze, usługi opiekuńcze 75+, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi, Korpus Wsparcia Seniorów (moduł I i II), a także projekty „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” oraz „Opieka wytchnieniowa”. Wszystkie te usługi są realizowane w ramach własnego budżetu Ośrodka oraz zadań zleconych gminie.

Na terenie Gminy Roźwienica nie funkcjonująienne domy pomocy, noclegownie, schroniska, domy dla bezdomnych. Działa jeden Klub Samopomocy

⁷ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2024 poz. 1283)

Senior+, w którym aktywnie uczestniczy 12 osób po 60. roku życia. Osoby bezdomne wymagające pielęgnacji i opieki w związku z przebytymi urazami oraz chorobami umieszczane są w schroniskach dla bezdomnych zlokalizowanych poza gminą.

W ramach działań pomocowych GOPS będzie priorytetowo realizował pracę socjalną, kontynuował Program Wspierania Finansowego Gmin w zakresie Dożywiania Posiłki w szkole i w domu.

Na terenie gminy Roźwienica działa kilka stowarzyszeń, które szczególnie koncentrują się na wspieraniu samodzielności mieszkańców i wzmacnianiu lokalnej społeczności poprzez działania edukacyjne, wychowawcze i kulturalne. Do grupy tych organizacji należą przede wszystkim: Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji i Kultury Gminy Roźwienica, prowadzące oddziały przedszkolne i szkoły społeczne; Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Roźwienica, wspierające aktywność kobiet, podnoszenie kompetencji i inicjatywy lokalne; oraz Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy i wspierania dzieci i młodzieży (np. działania profilaktyczne w szkołach). Działalność tych organizacji polega na zapewnianiu mieszkańcom dostępu do edukacji, wsparcia społecznego i integracji lokalnej poza strukturami instytucjonalnymi, wzmacniając poczucie odpowiedzialności i samodzielności w społeczności. Inne stowarzyszenia, jak „Familia” czy Stowarzyszenie Tradycji i Kultury Parafii Tyniowice, wspierają tradycję i kulturę lokalną, integrując mieszkańców wokół wspólnych inicjatyw. Wszystkie te podmioty tworzą sieć wsparcia, która uzupełnia instytucje publiczne, odpowiadając na lokalne potrzeby społeczne i edukacyjne.

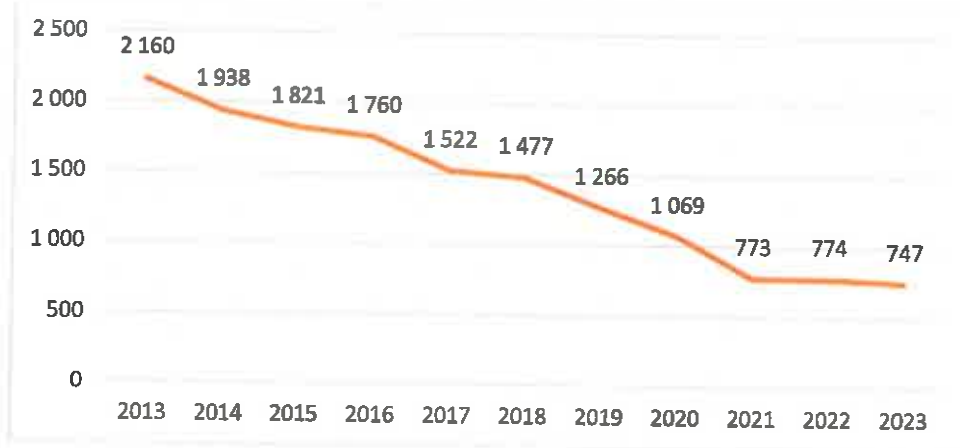
Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

Zgodnie z danymi GUS liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tysięcy ludności w gminie Roźwienica w 2023 roku wynosiła 747. Niezwykle istotnym jest, że wskaźnik ten od ponad 10 lat maleje, w porównaniu do 2013 roku o około 65 %, co obrazuje poniższy wykres.

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

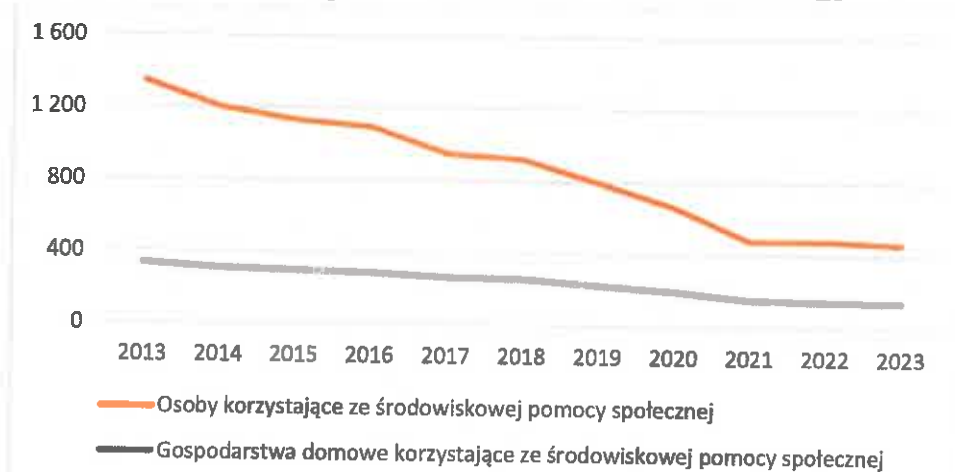
Rysunek nr 3. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminie Roźwienica

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 02.09.2025 r.)

Zgodnie z danymi GUS w 2023 roku liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wynosiła 142. Co istotne w przeciągu ostatnich 10 lat spadła ona o około 57 %, a w badanym okresie wyraźnie widoczny jest trend spadkowy. W 2023 roku ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 461 osób, co stanowi 7 % populacji gminy Roźwienica. W odniesieniu do 2013 roku jest to spadek o ok. 66 %. 10 lat temu ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało aż 22 % mieszkańców jednostki.

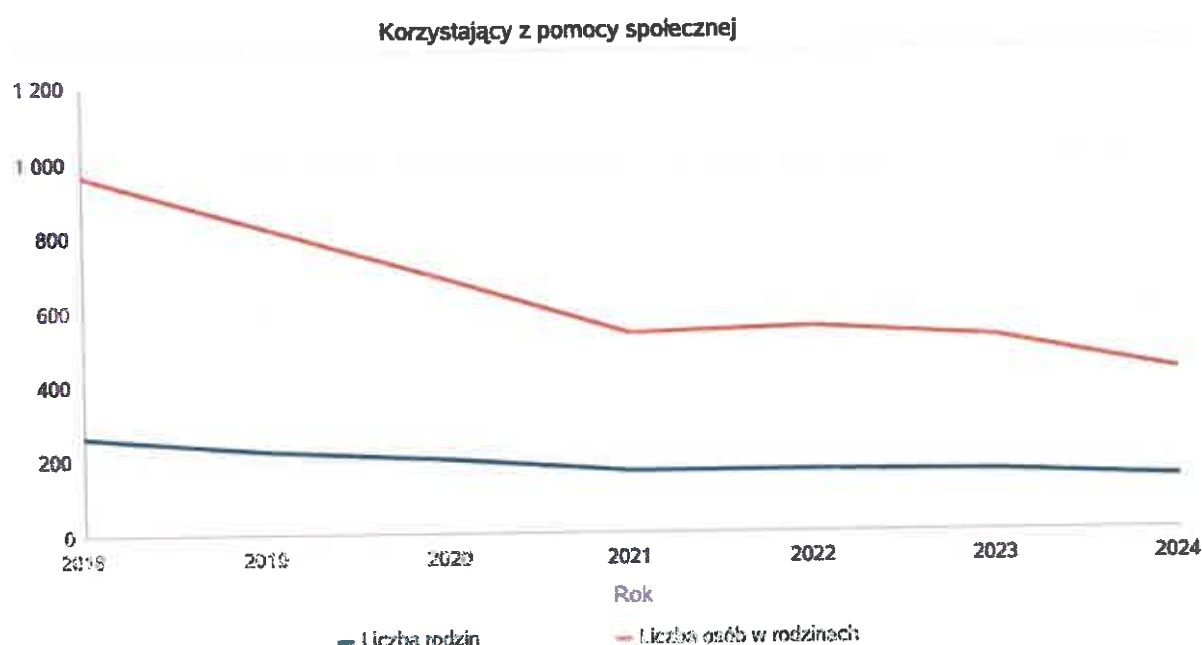
Rysunek nr 4. Gospodarstwa domowe i osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Roźwienica w latach 2013-2023

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 02.09.2025 r.)

Zgodnie z danymi GOPS w gminie Roźwienica wynika, że w 2024 roku z różnorodnych form pomocy i wsparcia społecznego skorzystały 428 osoby w ramach rodzin objętych systemem świadczeń, co stanowi około 7 % populacji jednostki. W stosunku do 2023 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmalała o 91 osób. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej w 2024 roku to 144, co wskazuje na spadek w stosunku do roku poprzedniego o 17 rodzin.

Rysunek nr 5. Korzystający z pomocy społecznej w gminie

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej 2024 rok (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Roźwienica)

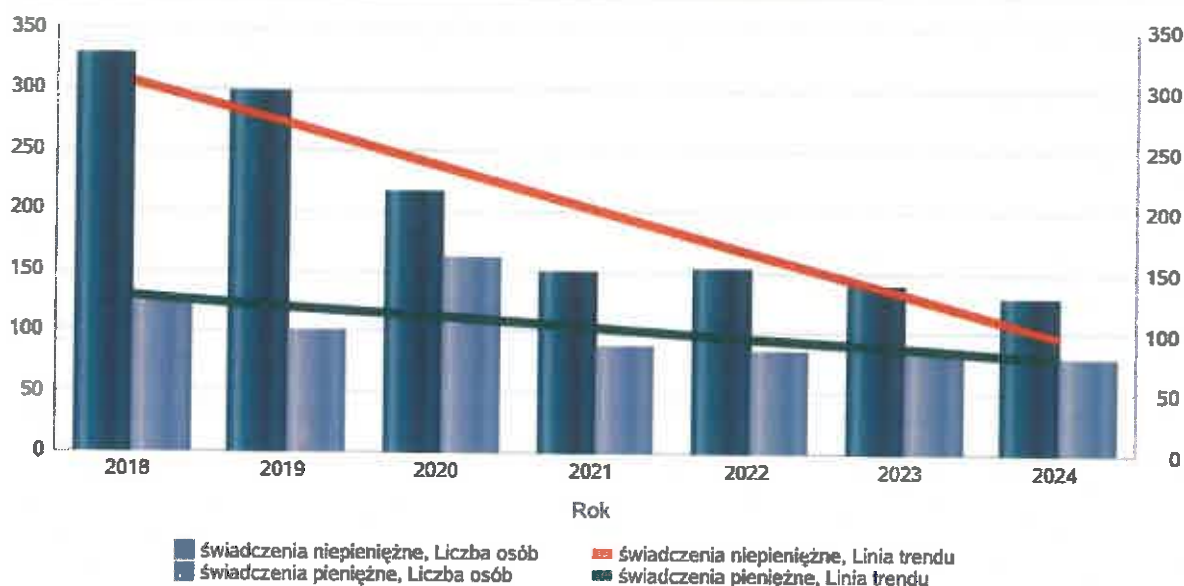
Liczba świadczeń pieniężnych w 2024 roku oscylowała na poziomie 712 (3,90 % spośród wszystkich), niepieniężnych zaś 17 525. Liczba osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych w 2024 roku wynosiła 128, pieniężnych zaś 80. W odniesieniu do 2023 roku zaobserwować można spadek tychże wskaźników. Odnosząc się zaś do danych od 2018 roku (linia trendu, zgodnie z poniższym wykresem) liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

maleje. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych w 2024 roku równała się 76 i niepieniężnych 65.

Rysunek nr 6. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej 2024 rok (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Roźwienica)

Łączna liczba rodzin pobierających świadczenia wynosi 131, z czego 51 to rodziny jednoosobowe, a 80 rodziny wieloosobowe. W 2024 roku 49 rodzin jednoosobowe pobrało świadczenia pieniężne, 3 świadczenia niepieniężne, jednocześnie 30 rodzin wieloosobowych pobrało świadczenia pieniężne, 62 niepieniężne.

Najczęstszymi powodami udzielenia pomocy i wsparcia w gminie Roźwienica były:

- bezrobocie – 45 rodzin
- ubóstwo – 68 rodzin
- niepełnosprawność – 47 rodzin
- długotrwała lub ciężka choroba – 23 rodziny
- alkoholizm – 2 rodziny
- potrzeba ochrony macierzyństwa - 40 rodzin

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

- potrzeba ochrony macierzyństwa - w tym: potrzeba ochrony wielodzietności - 34 rodziny
- bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem - 10 rodzin
- bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem - w tym: rodziny niepełne - 8 rodzin
- bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem - w tym: rodziny wielodzietne - 2 rodziny
- zdarzenie losowe - 1 rodzina

W 2024 roku z usług opiekuńczych skorzystało 5 osób, natomiast w latach 2018-2024 żadna osoba nie skorzystała ze specjalistycznych usług opiekuńczych. W roku 2024 5 osób skorzystało z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Od 2018 roku żadna z rodzin nie skorzystała również z poradnictwa specjalistycznego i interwencji kryzysowej.

Przeanalizowano zasoby systemu wsparcia realizowanego dotychczas wsparcia z zakresu świadczeń rodzinnych. Zgodnie z danymi GUS w 2023 roku liczba rodzin otrzymujące zasiłki na dzieci wynosiła 158, obejmując 361 dzieci. Obserwowany jest wyraźny spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki i dzieci - ponad 2-krotny względem 2013 r. Tendencję spadkową zaobserwowano również w udziale dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku.

Tabela 1. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w gminie Roźwienica w latach 2013-2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	319	298	280	322	313	300	289	262	245	196	158
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	680	618	571	657	641	624	593	540	499	431	361

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hejmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	620	564	516	592	587	570	552	504	464	402	335
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	48,2	45,6	42,1	48,3	48,3	47,2	45,2	40,8	37,2	32,0	26,9

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 02.09.2025 r.)

Przeanalizowano również są również zmiany w kwocie wypłacanych świadczeń i zasiłków. Kwota wypłacanych świadczeń rodzinnych uległa ponad 2-krotnemu wzrostowi względem 2013 r. Kwota zasiłków rodzinnych uległa wyraźnemu zmniejszeniu, a kwota zasiłków pielęgnacyjnych wzrasta. Kwota zasiłków pielęgnacyjnych na 1000 mieszkańców w 2023 roku wynosiła 102,2 tys. zł.

Tabela 2. Wysokość kwoty świadczeń rodzinnych i zasiłków pielęgnacyjnych w gminie Roźwienica w latach 2013- 2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
kwota świadczeń rodzinnych [tys. zł]	2 079	1 877	2 084	2 778	2 877	2 859	2 897	3 108	3 589	4 201	4 938
kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) [tys. zł]	1 281	1 151	1 082	1 369	1 374	1 314	1 212	1 129	1 062	916	820
kwota zasiłków pielęgnacyjnych [tys. zł]	352	365	358	362	354	362	436	510	560	599	631

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 02.09.2025 r.)

Świadczenia wychowawcze obejmują wypłacanie rządowego programu „Rodzina 500 plus”, który jest kierowany do rodzin naturalnych, ale również do rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Od 1 lipca 2019 roku przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągnięty przez

rodzinę. Świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł funkcjonowało do końca 2023 r., obecnie funkcjonuje program „Rodzina 800+” Świadczenie wychowawcze w podwyższonej kwocie, czyli 800 zł funkcjonuje od początku 2024 roku.

Do wypłacanych świadczeń należy też program „Dobry start 300 zł”, który stanowi jednorazowe wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Wypłacany jest rodzinom bez względu na osiągnięty dochód. Suma wydatków na wszystkie świadczenia wychowawcze uległa wzrostowi o 38 % w latach 2017 – 2023.

Tabela 3. Wydatki na świadczenia wychowawcze w gminie Roźwienica w latach 2017 - 2023

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Wydatki na świadczenia wychowawcze [zł]	4 929 698	4 593 450	5 543 379	6 805 347	6 782 871	0 * brak danych	6 793 851

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 02.09.2025 r.)

Według danych GOPS łączna kwota świadczeń pieniężnych w 2024 roku wynosiła 412 487,51 zł, co stanowi najwyższą kwotę w ostatnich sześciu latach. W porównaniu z poprzednimi latami odnotowano wzrost w stosunku do 2023 roku (376 438,10 zł), 2022 roku (350 287,27 zł), 2021 roku (299 940,40 zł) i 2019 roku (298 029,41 zł), a nieznaczny wzrost w stosunku do 2020 roku (401 548,51 zł). Tendencja ta wskazuje na systematyczne zwiększanie wartości świadczeń pieniężnych wypłacanych mieszkańcom gminy.

Pomoc i wsparcie w gminie Roźwienica z pomocy społecznej w 2024 roku w postaci świadczeń pieniężnych uzyskało 80 osoby, zaś w postaci świadczeń niepieniężnych 128 osób (Pomoc Żywnościowa). Odpłatność gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej dotyczyła 6 osób. Liczba pobierających w 2024 roku zasiłek rodzinny wyniosła 134 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zmalała o 28 rodzin. Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku rodzinnego wyniosła 726 198,38 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zmalała o 136 959,58 zł.

Liczba świadczeń wypłaconych w 2024 roku kształtuje się następująco:

- Zasiłek pielęgnacyjny – osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia – 636
- Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka – 896
- Zasiłek pielęgnacyjny – ogółem – 2 974
- Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności - 1 442
- Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat - 0
- Świadczenia opiekuńcze ogółem – Zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy - 4 561
- Świadczenia pielęgnacyjne – 1 337

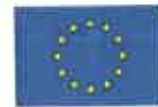
Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w 2024 roku wynosiła 27, zaś liczba rodzin 18, co stanowi wartość niższą niż w 2023 (20).

4.2. Analiza zasobów organizacji społecznych i nieformalnych sieci wsparcia oraz realizowanych dotychczas usług

W 2024 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Roźwienicy realizował szereg projektów i programów wsparcia finansowanych ze środków krajowych i europejskich. W ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” wsparcie otrzymało 6 osób. W Programie „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” uczestniczyło 7 osób. Program „Korpus Wsparcia Seniorów” objął 2 osoby w formie usług sąsiedzkich oraz 11 osób w ramach opieki na odległość (opaski bezpieczeństwa).

Dodatkowo GOPS współpracował z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w zakresie pomocy żywnościowej (Podprogram 2023), kwalifikując mieszkańców do wsparcia oraz dostarczając paczki osobom samotnym i niepełnosprawnym. Ponadto zrealizowano projekt socjalny „Dzień Dziecka w Gminie Roźwienica”, adresowany do uczniów klas I–III.

4.3. Analiza zasobów podmiotów komercyjnych realizujących usługi społeczne

W gminie Roźwienica nie działają podmioty komercyjne realizujące usługi społeczne.

4.4. Analiza SWOT w kontekście usług społecznych na terenie gminy Roźwienica

Poniższa analiza SWOT jest wynikiem warsztatów planistycznych, które odbyły się w październiku 2025 roku z zespołem ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI.

MOCNE STRONY:

- Dobrze funkcjonujący system usług społecznych – w gminie działają liczne formy wsparcia: opieka wytchnieniowa, usługi sąsiedzkie, opieka 75+, Korpus Wsparcia Seniorów, AOON.
- Doświadczony i przeszkolony personel.
- Aktywna realizacja projektów krajowych i europejskich – GOPS samodzielnie pozyskuje i realizuje programy finansowane zewnętrznie.
- Aktywność i dobra współpraca z organizacjami lokalnymi i grupami wspierającymi lokalną integrację.
- Łatwy dostęp mieszkańców do informacji i usług GOPS –

SŁABE STRONY:

- Brak psychologa i terapeutów na terenie gminy – dla dzieci, rodziców i osób z problemami emocjonalnymi.
- Niewystarczająca liczba rehabilitantów oraz ograniczona liczba godzin dla asystentów osobistych.
- Brak własnego transportu GOPS – brak możliwości dowozu seniorów i osób niepełnosprawnych do lekarzy lub placówek wsparcia.
- Niedostateczne zaplecze lokalowe GOPS – zbyt mała przestrzeń biurowa i brak miejsca do organizowania spotkań, działań grupowych lub warsztatów.

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

mieszkańcy wiedzą, gdzie i w jaki sposób mogą uzyskać wsparcie. • Równomierny dostęp do usług społecznych na terenie całej gminy – pomoc dostępna w podobnym zakresie dla różnych sołectw. • Funkcjonujący Klub Samopomocy Senior+ – miejsce integracji i aktywizacji osób starszych. • Dobrze rozwinięta sieć oświaty i placówek dla dzieci – żłobek, przedszkola i szkoły zapewniają opiekę i wsparcie edukacyjne najmłodszym mieszkańcom.	• Brak wolontariatu i wspólnot sąsiedzkich – niska aktywność obywatelska ogranicza rozwój usług środowiskowych. • Trudności w pozyskiwaniu środków finansowych. • Brak infrastruktury do prowadzenia dziennego domu lub centrum seniora. • Brak lokalnego psychiatry dziecięcego i wsparcia dla rodzin z dziećmi z problemami rozwojowymi. • Uzależnienie realizacji usług od ograniczonego budżetu GOPS.

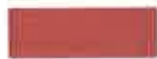
SZANSE:

- Możliwość pozyskania środków zewnętrznych – fundusze krajowe i unijne.
- Rozwój współpracy międzysektorowej – włączenie szkół, organizacji pozarządowych, OSP i Kół Gospodyń w działania społeczne.
- Wzrost świadomości społecznej w zakresie pomocy i aktywności lokalnej – mieszkańcy coraz częściej dostrzegają potrzebę

ZAGROŻENIA:

- Starzenie się społeczeństwa i odpływ młodych ludzi – nasilające się migracje młodzieży prowadzą do osłabienia więzi społecznych i braku opiekunów rodzinnych.
- Izolacja społeczna i samotność seniorów – ograniczone kontakty międzyludzkie, brak miejsc spotkań i działań integracyjnych.
- Nasilające się uzależnienia wśród młodzieży i kobiet –

współpracy i wspólnego działania. • Możliwość rozwinięcia wolontariatu lokalnego – np. poprzez współpracę ze szkołami. • Szansa na stworzenie mobilnych usług opiekuńczych – rozwój „opieki na kółkach”, np. dowóz posiłków, przewóz seniorów, usługi „złotej rączki”. • Aktywność Kół Gospodyń Wiejskich i OSP – potencjał do angażowania ich w wydarzenia społeczne, integracyjne i opiekuńcze. • Współpraca z sąsiednimi gminami – możliwość korzystania z ich zasobów (np. wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego) i wspólne projekty partnerskie.	szczególnie alkoholizm i uzależnienie od urządzeń elektronicznych. • Wzrost zjawiska przemocy domowej – przy braku lokalnych specjalistów (psychologów, terapeutów, interwentów kryzysowych). • Brak zainteresowania mieszkańców wolontariatem i niska aktywność społeczna. • Ograniczone środki budżetowe gminy i polityka oszczędności – utrudniają rozwój i utrzymanie nowych usług społecznych. • Ryzyko przeciążenia pracowników GOPS – duża liczba obowiązków przy ograniczonych zasobach kadrowych może obniżać jakość usług.

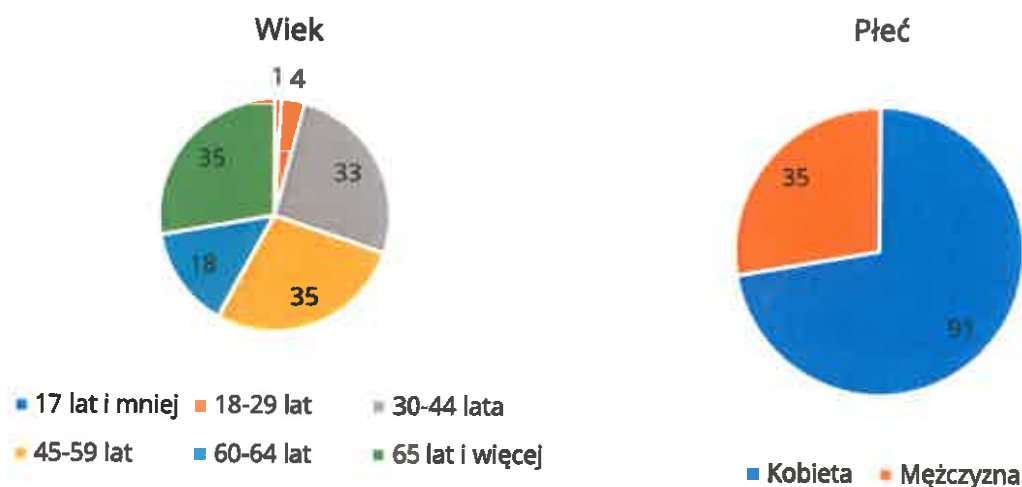

5. Diagnoza w zakresie potrzeb

5.1. Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy

Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy Roźwienica przeprowadzona została m. in. w oparciu o badania ankietowe (CAWI) realizowane od początku września do końca października 2025 r. Wzięło w nim udział 126 mieszkańców. Największą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku 45-59 lat oraz 65 lat i więcej. Większość to kobiety (72%).

Rysunek nr 7. Dane metryczkowe ankietowanych mieszkańców gminy Roźwienica

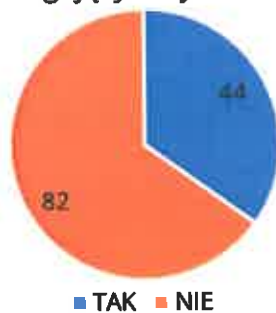

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

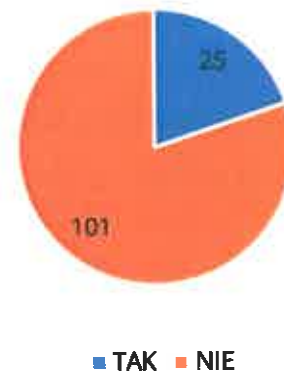
Zasadność przeprowadzenia badania potwierdzona została tym, że około co trzeci ankietowany zamieszkiwał z osobą albo osobami wymagającymi świadczenia usług opiekuńczych, asystenckich lub opieki wytchnieniowej w miejscu zamieszkania bądź sama wymagała tych usług. Dodatkowo około co piąty respondent zamieszkiwał samotnie gospodarstwo domowe.

Rysunek nr 8. Stan gospodarstw domowych ankietowanych mieszkańców gminy Roźwienica

Osoby wymagające usług opiekuńczych,
asystenckich lub opieki wytchniniowej
w miejscu zamieszkania
i zamieszkiwanie z osobami
wymagającymi tych usług

Osoby zamieszkujące
samotnie

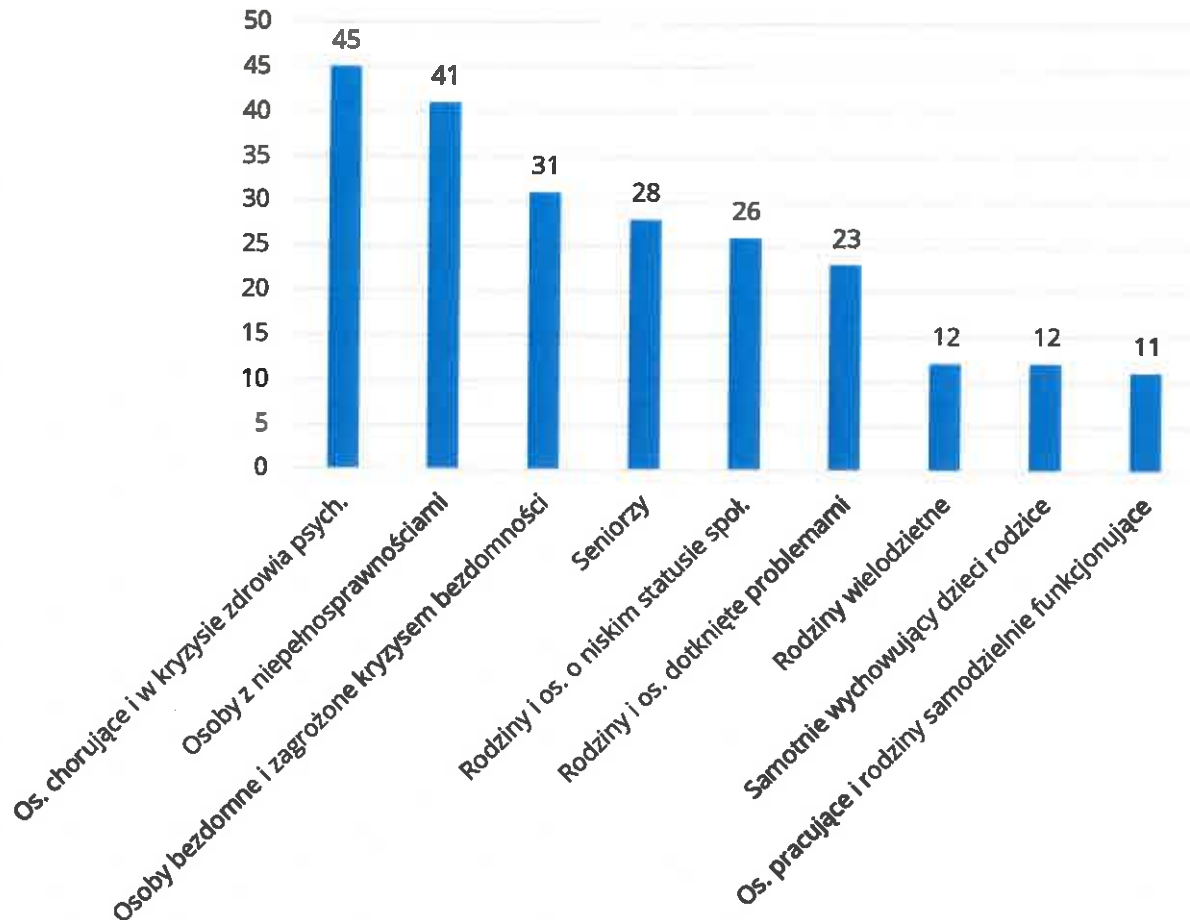

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Ankietowani z gminy Roźwienica dostrzegają trudności, z którymi zmagają się mieszkańcy. Największa grupa respondentów oceniła stopień trudności większości grup społecznych jako umiarkowany. Jedynie w kontekście osób pracujących i rodzin samodzielnie funkcjonujących najczęściej wskazano małe trudności. Natomiast do grona osób zmagających się z dużymi trudnościami niemal połowa respondentów zaliczyła przede wszystkim osoby chorujące i w kryzysie zdrowia psychicznego (36%). Wielu mieszkańców wskazało osoby z niepełnosprawnościami (33%), osoby bezdomne i zagrożone kryzysem bezdomności (25%), seniorów (22%), rodziny i osoby o niskim statusie społecznym (21%) oraz rodziny i osoby dotknięte problemami, takim jak bezrobocie, przemoc domowa, uzależnienie (18%). Mniejsza grupa respondentów wskazała rodziny wielodzietne, rodziców samotnie wychowujących dzieci oraz osoby pracujące i rodziny samodzielnie funkcjonujące.

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Rysunek nr 9. Grupy społeczne, które mają największe trudności w życiu codziennym w gminie Roźwienica według ankietowanych

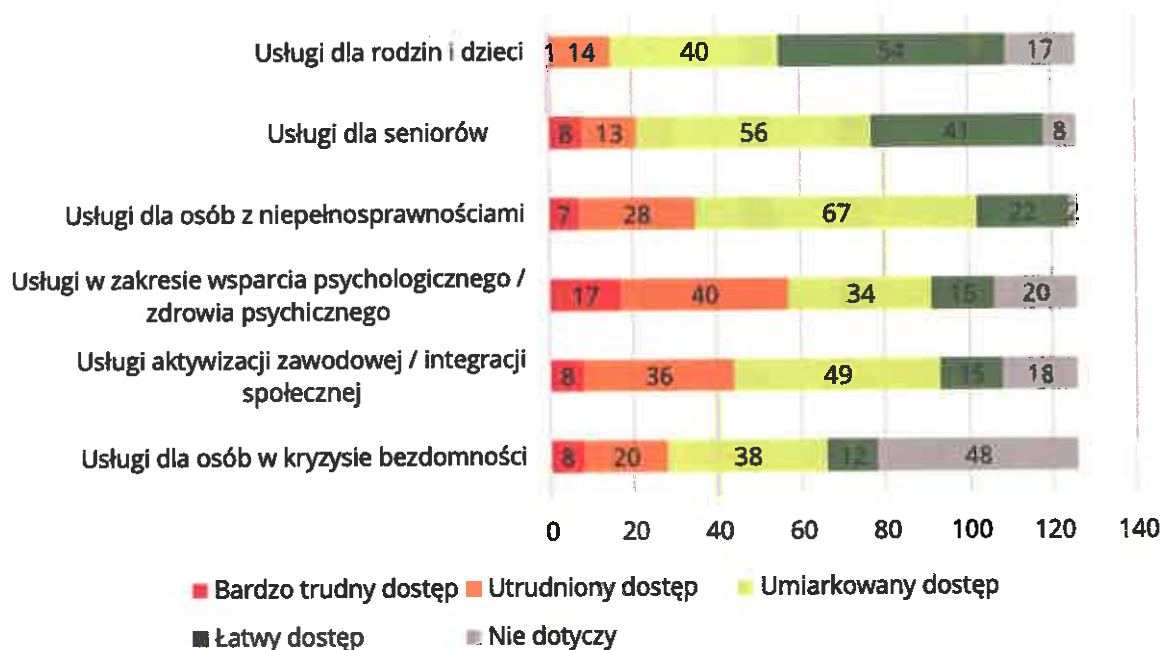

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Badanie ankietowanych dotyczące faktu i charakteru katalogu obecnie świadczonej pomocy społecznej w gminie Roźwienica, wskazuje, iż większość mieszkańców (87%) zna instytucje świadczące pomoc społeczną, ale jedynie 34% korzystało z ich usług. Dostępność usług społecznych została oceniana w większości umiarkowanie. Jedynie dostęp do usług w zakresie wsparcia psychologicznego został przez większość respondentów uznany za utrudniony. Najwięcej respondentów oceniło usługi dla rodzin i dzieci jako łatwo dostępne (43%). Zdaniem respondentów, najgorzej dostępne były usługi w zakresie wsparcia

psychologicznego lub zdrowia psychicznego – na bardzo trudny dostęp wskazało 13%, a na utrudniony dostęp – 32% respondentów.

Rysunek nr 10. Ocena dostępności usług społecznych w gminie Roźwienica według ankietowanych

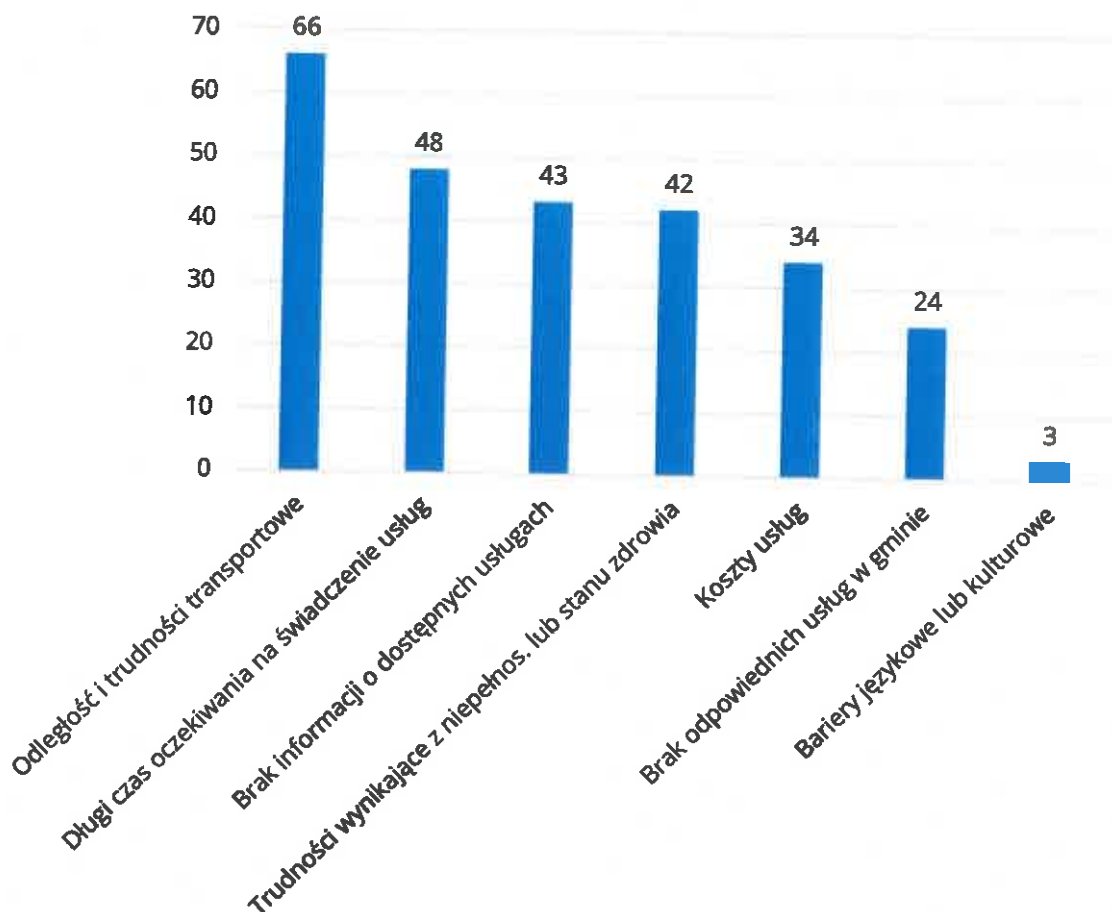

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Mieszkańcy wskazywali, iż napotykali problemy utrudniające korzystanie z usług społecznych związane głównie z odległością i trudnościami transportowymi (52%), długim czasem oczekiwania na świadczenie usług (38%), brakiem informacji o dostępnych usługach (34%) oraz trudnościami wynikającymi z niepełnosprawności lub stanu zdrowia (33%). Wskazywano również problemy trudności związane z kosztami usług (27%), brakiem odpowiednich usług w gminie (19%) oraz barierami językowymi lub kulturowymi (2%).

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Rysunek nr 11. Czynniki, które najczęściej utrudniają mieszkańcom gminy Roźwienica korzystanie z usług społecznych

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

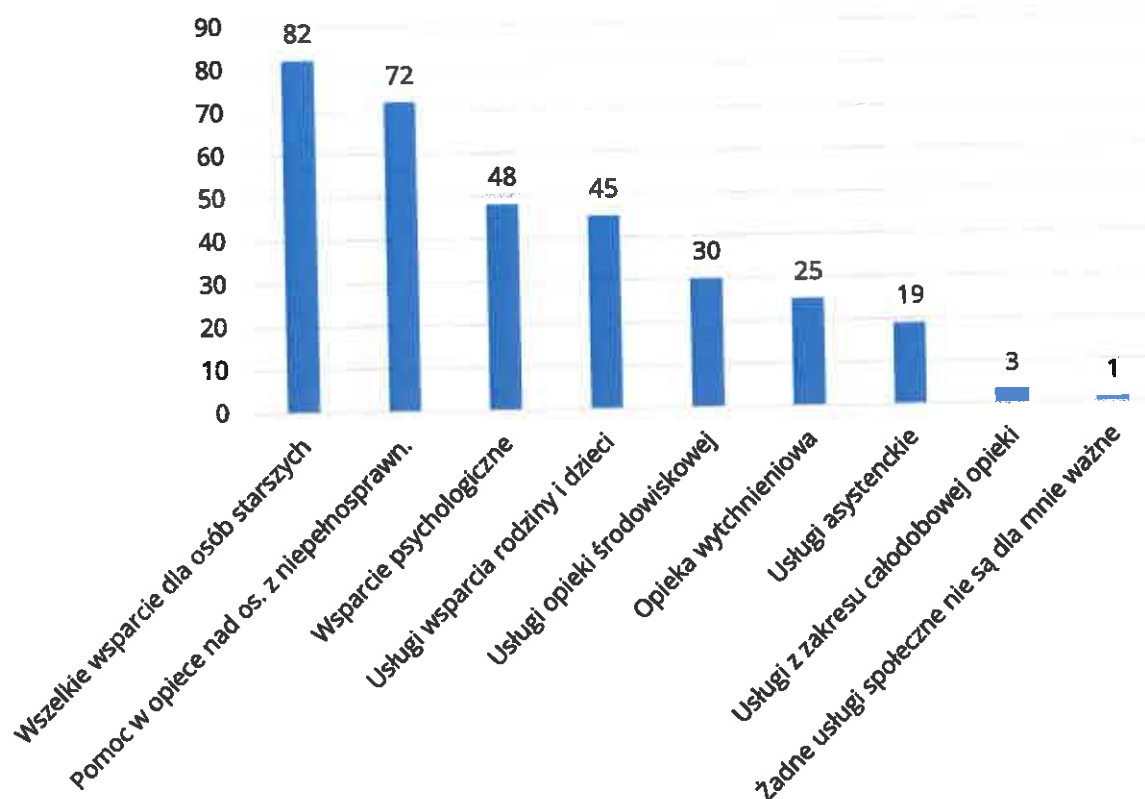
Badanie pozwoliło uzyskać opinię mieszkańców odnośnie do preferowanych usług społecznych, które powinny być świadczone w gminie Roźwienica. Największy odsetek mieszkańców (65%) za najważniejszą usługę społeczną uznał wszelkie wsparcie dla osób starszych. Do innych istotnych usług społecznych zaliczono pomoc w opiece nad osobami z niepełnosprawnościami (57%), wsparcie psychologiczne (38%) oraz usługi wsparcia rodziny i dzieci, np. żłobki, przedszkola, warsztaty i spotkania dla rodziców, wsparcie psychologiczne, świetlice środowiskowe (36%). W mniejszym stopniu ważnymi usługami społecznymi dla społeczności lokalnej są również usługi opieki środowiskowej (24%), opieka

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

wytchnieniowa (20%), usługi asystenckie (15%) oraz usługi z zakresu całodobowej opieki, np. w domach pomocy społecznej (2%).

Rysunek nr 12. Najważniejsze usługi społeczne dla mieszkańców gminy Roźwienica

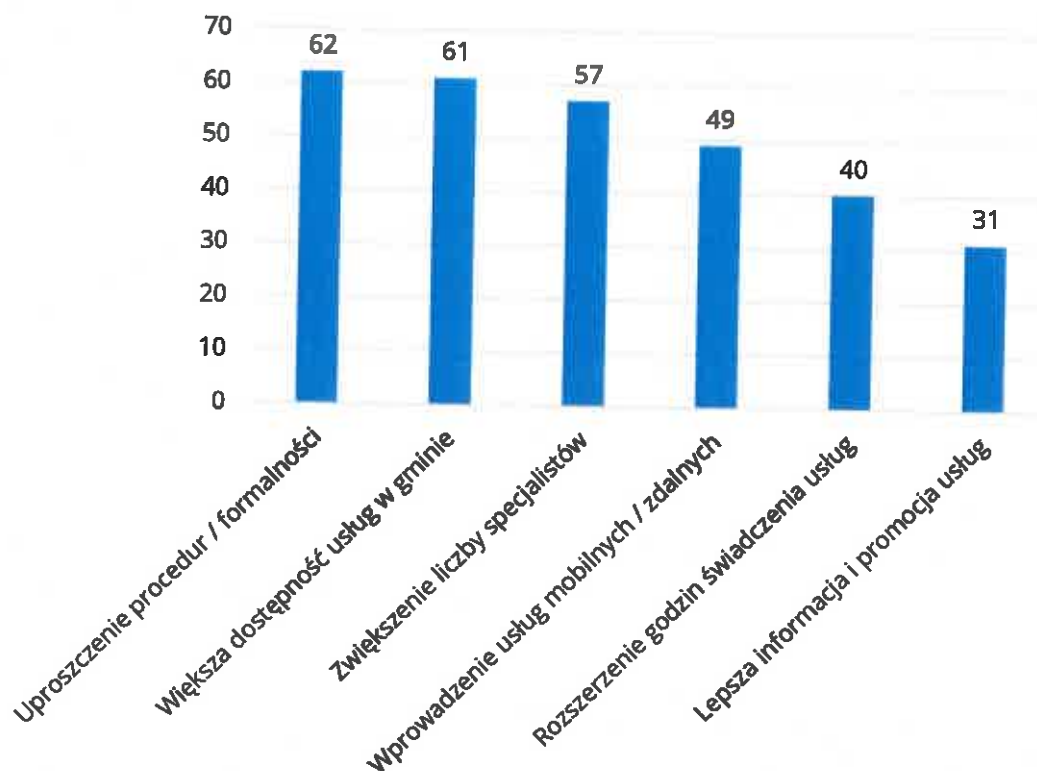

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Do najważniejszych zmian, które ułatwiłyby korzystanie z usług społecznych w gminie Roźwienica, wskazywanych przez ankietowanych, należą przede wszystkim uproszczenie procedur lub formalności (49%), większa dostępności usług w gminie (48%) oraz zwiększenie liczby specjalistów (45%). Wskazywano również potrzebę wprowadzenia usług mobilnych lub zdalnych (39%), rozszerzenia godzin świadczenia usług (32%) oraz lepszej informacji i promocji usług (25%).

Rysunek nr 13. Zmiany w celu ułatwienia korzystania z usług społecznych w gminie Roźwienica według ankietowanych

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Wśród propozycji zmian i inicjatyw, które mogłyby ułatwić korzystanie z usług społecznych, respondenci najczęściej wskazywali na potrzebę rozszerzania i wzmacniania form wsparcia środowiskowego, które pozwalałoby osobom w trudnych sytuacjach życiowych otrzymać pomoc bliżej miejsca zamieszkania. Wiele odpowiedzi podkreślało znaczenie rozwoju świetlic środowiskowych, klubów oraz miejsc dziennej aktywizacji, szczególnie dedykowanych seniorom i osobom z niepełnosprawnościami. Zgłaszano również silną potrzebę rozwoju inicjatyw sąsiedzkich i społecznych, które mogłyby wzmocnić integrację lokalną i budować poczucie realnej wspólnotowości.

Respondenci akcentowali także konieczność zwiększenia dostępności asystentów społecznych, opiekunek, psychologów, fizjoterapeutów oraz specjalistów

pierwszego kontaktu, zapewniających kompleksowe i bardziej spersonalizowane wsparcie. Podkreślano, że szczególnie ważne jest umożliwienie czasowego odciążenia opiekunów osób zależnych poprzez wprowadzenie usług interwencyjnych typu „SOS pomocowe”, które pozwalałyby na natychmiastowe wsparcie w sytuacjach nagłych.

Ważnym obszarem wskazywanym przez badanych było również tworzenie punktów konsultacyjnych w placówkach edukacyjnych oraz wychowawczych, bibliotekach i domach kultury, co mogłoby ułatwić dostęp do informacji oraz specjalistycznego poradnictwa.

W wielu odpowiedziach pojawiała się prośba o zwiększenie budżetu przeznaczanego na usługi społeczne, aby możliwe było zapewnienie większej liczby form wsparcia, poprawa ich jakości oraz podniesienie dostępności kadry. Podsumowując, respondenci jednoznacznie wskazali na konieczność rozwijania lokalnych i dostępnych w środowisku form pomocy jako najważniejszy kierunek zmian.

Obserwowana jest przeciętna świadomość mieszkańców gminy Roźwienica na temat zakresu procesu deinstytucjonalizacji – jedynie 37% z nich słyszało o tym pojęciu. Jednocześnie większość mieszkańców dostrzega korzyści (co ukazano na poniższym wykresie) związane z przeniesieniem usług realizowanych przez ośrodki, instytucje lub domy pomocy na bardziej indywidualne formy wsparcia, bliskie środowisku lokalnemu i wspierające życie w społeczności, co definiuje proces deinstytucjonalizacji.

Deinstytucjonalizacja została oceniona jako zdecydowanie korzystna lub raczej korzystna w odniesieniu do następujących grup:

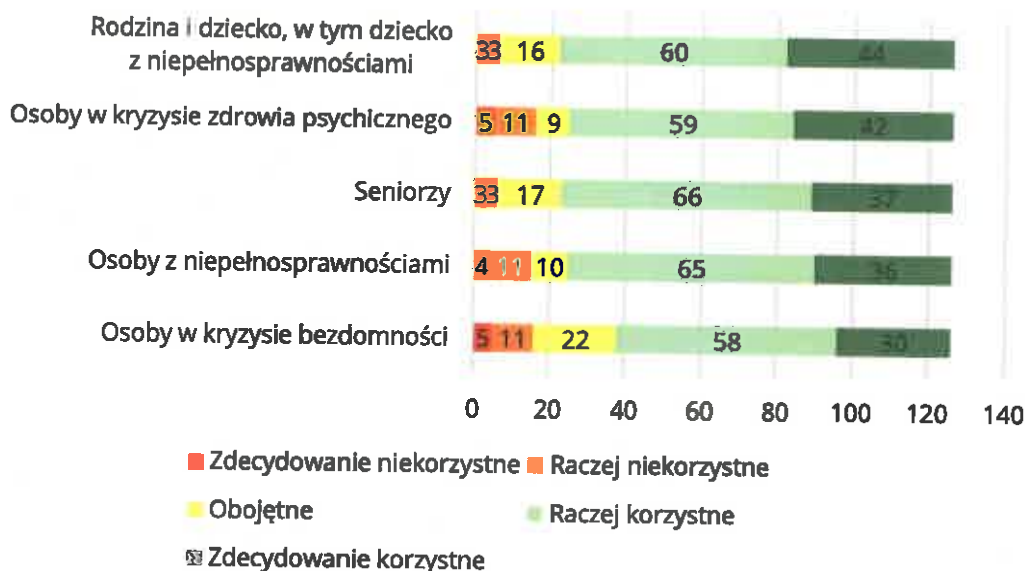
- rodzin i dzieci, w tym z niepełnosprawnościami (83%),
- osób w kryzysie zdrowia psychicznego (80%),
- seniorów (82%),
- osób z niepełnosprawnościami (80%),
- osób w kryzysie bezdomności (70%).

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Rysunek nr 14. Ocena korzystności deinstytucjonalizacji dla poszczególnych grup w gminie Roźwienica przez mieszkańców

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Dla większości mieszkańców gminy Roźwienica (80%) opieka środowiskowa lub domowa jest bardziej preferowaną formą otrzymywania pomocy od tradycyjnej usługi instytucjonalnej.

Oczekiwania mieszkańców gminy Roźwienica w zakresie form wsparcia zakładają przede wszystkim tworzenie klubów i grup zrzeszających np. osoby starsze oraz klubów dziecięcych (40%), realizację usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania (40%), ośrodki wsparcia, świadczące wsparcie w systemie dziennym, w tym: dzienne domy pomocy (33%), działalność asystencką, np. w ramach asystenta osoby niepełnosprawnej lub starszej albo asystenta rodziny (31%), działalność wolontariatu (30%), zwiększenie dostępności do usług transportowych poprzez realizację usługi od drzwi do drzwi (29%) oraz opiekę wytchnieniową (29%). Wśród najcenniejszych form wsparcia społeczności lokalnej około co piąty respondent wymienił wdrożenie i realizację usług sąsiedzkich, wsparcie szkoleniowe, specjalistyczne, psychologiczne dla opiekunów osób wymagających wsparcia oraz rozwój teleopieki (np. opaski telemedyczne). W mniejszym stopniu

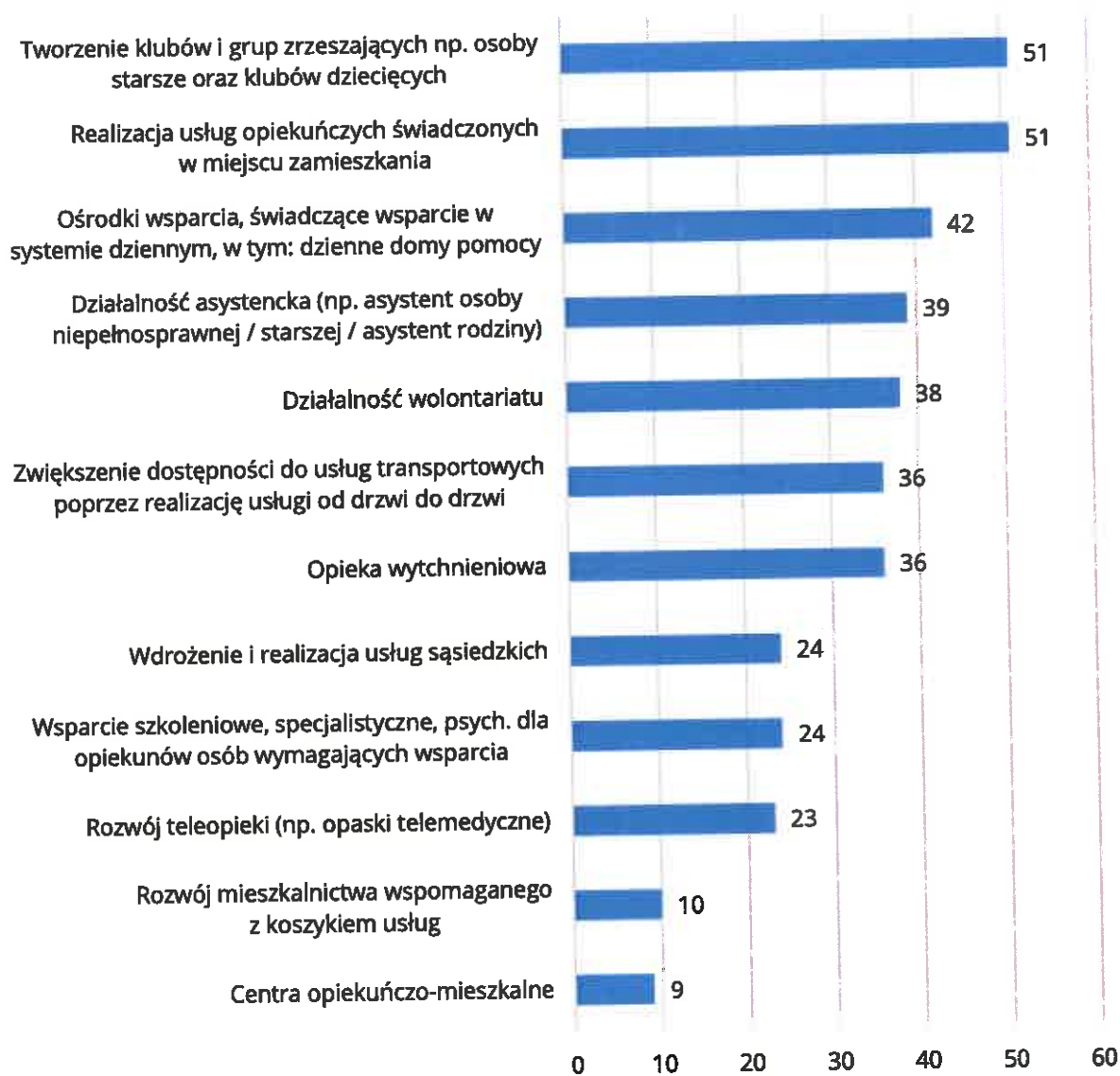

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

wskazano również centra opiekuńczo-mieszkalne i rozwój mieszkalnictwa wspomaganego z koszykiem usług.

Rysunek nr 15. Najcenniejsze formy wsparcia według ankietowanych w gminie Roźwienica

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Mieszkańcy wskazywali również, jakie usługi społeczne powinny zostać wdrożone lub być dostępne w większym stopniu lokalnie, aby lepiej odpowiadały ich

potrzebom, najczęściej wskazywano na potrzebę rozwoju usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania. Podkreślano znaczenie mobilnych usług medycznych, wizyt domowych lekarzy specjalistów, a także zwiększenia dostępności opieki nocnej dla osób wymagających stałego wsparcia. Zwracano uwagę na konieczność rozbudowy usług wytchnieniowych, które umożliwiłyby czasowe odciążenie rodzin sprawujących całodobową opiekę nad bliskimi.

Mieszkańcy wskazywali również na istotną rolę usług wspierających rodziny z dziećmi oraz młodzież. Oczekiwano większej dostępności świetlic środowiskowych, klubików dziecięcych oraz miejsc integracji społecznej, w których mogłyby odbywać się zajęcia, warsztaty i konsultacje specjalistyczne. Pojawiały się sugestie dotyczące rozwoju usług wspierających rodziców – w tym poradnictwa prawnego, psychologicznego i pedagogicznego – oraz potrzeba ułatwienia dostępu do lokalnych placów zabaw i przestrzeni aktywności dla najmłodszych.

Postulowano rozwój usług sąsiedzkich i inicjatyw środowiskowych, obejmujących nieformalną pomoc w codziennych czynnościach, wsparcie wolontariuszy czy rozwijanie sieci lokalnych asystentów. Podkreślano także znaczenie dyżurów specjalistów (psychologów, prawników, dietetyków), łatwiejszego dostępu do komunikacji publicznej oraz podnoszenia jakości rehabilitacji, usług profilaktycznych i sportowo-zdrowotnych.

Wśród zgłaszanych propozycji pojawiały się również oczekiwania dotyczące zwiększenia dostępności dziennych klubów seniora, tworzenia lokalnych kursów i szkoleń dla bezrobotnych oraz poszerzenia oferty usług wspierających osoby chore, samotne i niesamodzielne. W opinii mieszkańców rozwój lokalnych form pomocy, zwłaszcza tych o charakterze środowiskowym i opartym na aktywizacji, mógłby znacząco przyczynić się do poprawy jakości życia w społeczności lokalnej. Podane przykłady świadczą o potrzebie zwiększenia działań z zakresu deinstytucjonalizacji usług społecznych w gminie Roźwienica.

5.2. Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych

Niniejszy podrozdział przedstawia kluczowe informacje o potrzebach wybranych grup docelowych, czyli odbiorców usług społecznych, w kontekście procesu

deinstytucjonalizacji. Co istotne opracowany został w oparciu o liczne źródła i metody badawcze.

Proces deinstytucjonalizacji, polegający na stopniowym przechodzeniu od opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej, wymaga szczegółowego zrozumienia potrzeb poszczególnych grup społecznych oraz ich najbliższego otoczenia. W niniejszym rozdziale dokonano diagnozy sytuacji wybranych grup docelowych – osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz rodzin z dziećmi. Niniejsza diagnoza ma na celu wskazanie najistotniejszych problemów oraz rekomendacji, które mogą przyczynić się do poprawy jakości świadczonych usług społecznych i zwiększenia efektywności podejmowanych działań na rzecz grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne.

Osoby starsze

Osoby starsze w gminie Roźwienica stanowią jedną z najliczniejszych grup wymagających wsparcia w gminie. Sytuacja osób starszych wskazuje na rosnącą potrzebę wsparcia środowiskowego, które pozwala seniorom jak najdłużej funkcjonować w swoim miejscu zamieszkania. Respondenci podkreślali brak wystarczająco rozwiniętych usług opiekuńczych, w tym pomocy domowej, wsparcia asystenckiego oraz mobilnych usług medycznych i rehabilitacyjnych. Wskazywano również na deficyty w dostępie do specjalistów, wizyt domowych lekarzy, a także usług nocnej opieki dla osób wymagających ciągłego monitoringu.

Istotnym elementem poprawy jakości życia seniorów byłoby tworzenie dziennych klubów seniora, miejsc aktywizacji społecznej oraz lokalnych przestrzeni integracyjnych pozwalających na redukcję samotności i izolacji. W odpowiedziach akcentowano także brak transportu do lekarzy, ograniczoną dostępność rehabilitacji oraz potrzebę bardziej wrażliwego, profesjonalnego podejścia pracowników instytucji publicznych. Ważnym postulatem była również rozbudowa usług sąsiedzkich, wolontariackich oraz doraźnej pomocy kryzysowej, np. „SOS pomocowe”.

Podsumowanie potrzeb osób starszych:

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania seniora;
- Zapewnienie usług opiekuńczych, mobilnych wizyt lekarskich i pomocy w domu;
- Rozwój opieki wytchnieniowej oraz nocnej opieki dla osób wymagających stałego wsparcia;
- Poprawa dostępu do rehabilitacji, specjalistów oraz transportu do placówek medycznych;
- Rozwój klubu seniora i lokalnych miejsc aktywizacji społecznej;
- Rozwój usług sąsiedzkich, wolontariatu oraz doraźnej pomocy środowiskowej.

Osoby z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnościami należą do grupy szczególnie narażonej na wykluczenie społeczne. Wymagają wielopoziomowego wsparcia obejmującego zarówno usługi codziennego funkcjonowania, jak i specjalistyczną pomoc terapeutyczną. Odpowiedzi ankietowych wskazywały na silną potrzebę zwiększenia dostępu do usług asystenckich, opieki w domu, wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego oraz pełniejszej dostępności specjalistów – psychologów, fizjoterapeutów, lekarzy rehabilitantów i tłumaczy języka migowego.

Mieszkańcy podkreślali również problemy z barierami komunikacyjnymi i transportowymi, które utrudniają korzystanie z istniejących usług. Postulowano rozwój świetlic środowiskowych, programów integracyjnych oraz wsparcia środowiskowego realizowanego przez lokalne organizacje. Zwracano uwagę na konieczność finansowego wsparcia rodzin oraz większe dostosowanie usług do indywidualnych potrzeb, tak aby osoby z niepełnosprawnościami mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym.

Podsumowanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami:

- Rozwój usług asystenckich i opiekuńczych realizowanych w miejscu zamieszkania;

- Poprawa dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego, specjalistów i wsparcia psychologicznego;
- Konieczność likwidacji barier transportowych i komunikacyjnych;
- Rozwój świetlic środowiskowych i usług integracyjnych dla dzieci i dorosłych z niepełnosprawnościami;
- Wsparcie rodzin oraz dostosowanie usług do indywidualnych potrzeb.

Osoby w kryzysie bezdomności

W gminie osoby w kryzysie bezdomności mogą korzystać z ograniczonej oferty wsparcia, podkreślano braki w usługach opiekuńczych, zdrowotnych i środowiskowych. Mieszkańcy sygnalizowali potrzebę lepszej dostępności punktów konsultacyjnych, usług interwencyjnych oraz wsparcia środowiskowego opartego na współpracy z wolontariuszami i organizacjami pozarządowymi. Wskazania dotyczące zwiększenia budżetów, rozwoju inicjatyw sąsiedzkich i dostępności usług kryzysowych wskazują na konieczność budowania sieci wsparcia, z której mogłyby korzystać także osoby w kryzysie bezdomności.

Zapotrzebowanie na mobilną pomoc, możliwość doraźnych interwencji oraz łatwiejszy dostęp do specjalistów pokazują, że mieszkańcy dostrzegają konieczność tworzenia bardziej elastycznych, środowiskowych form pomocy również dla osób żyjących poza systemem instytucjonalnym.

Podsumowanie potrzeb osób w kryzysie bezdomności:

- Rozwój środowiskowych punktów konsultacyjnych i pomocy mobilnej;
- Konieczność lepszego finansowania usług interwencyjnych;
- Zwiększenie roli wolontariatu i organizacji społecznych;
- Zapewnienie elastycznej, doraźnej pomocy w sytuacjach kryzysowych.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego potrzebują dostępu do pomocy psychologicznej, terapeutycznej i psychiatrycznej. Postulowano potrzeby rozwoju poradnictwa rodzinnego, konsultacji specjalistycznych oraz dyżurów ekspertów.

Mieszkańcy podkreślali znaczenie dostępności usług w miejscu zamieszkania, w tym konsultacji w placówkach edukacyjnych i kulturalnych, co pokazuje potrzebę decentralizacji wsparcia i jego większej powszechności.

Wskazywano również na potrzebę integrowania usług z zakresu wsparcia psychologicznego, rodzinnego i środowiskowego. Zgłaszano zapotrzebowanie na warsztaty, programy aktywizacyjne oraz usługi sąsiedzkie, które mogą pomóc w redukowaniu izolacji i budowaniu relacji wspierających. Wskazywano na braki kadrowe, niedostateczną liczbę specjalistów oraz potrzebę zwiększenia nakładów finansowych na działania prozdrowotne.

Podsumowanie potrzeb osób w kryzysie zdrowia psychicznego:

- Zwiększenie liczby specjalistów – psychologów, terapeutów, psychiatry;
- Tworzenie punktów konsultacyjnych bliżej miejsca zamieszkania mieszkańców;
- Potrzeba integracji wsparcia psychicznego, rodzinnego i środowiskowego;
- Zwiększenie liczby specjalistów i oraz zakresu finansowania usług;
- Tworzenie świetlic i przestrzeni redukujących izolację społeczną.

Rodziny z dziećmi

Rodziny z dziećmi w gminie Roźwienica zgłaszały szeroką potrzebę rozwijania lokalnych usług wychowawczych, edukacyjnych i wspierających. Wskazywano na brak świetlic środowiskowych, klubików dziecięcych, miejsc aktywności i rozwoju dla młodzieży oraz przestrzeni do spędzania czasu po szkole. Podkreślano także potrzebę poradnictwa rodzinnego, konsultacji psychologicznych, pedagogicznych i prawnych oraz usług wspierających rodziców w trudnych sytuacjach.

W odpowiedziach często pojawiała się potrzeba zwiększenia dostępności zajęć dodatkowych, warsztatów, programów integracyjnych, a także usług sąsiedzkich pomagających rodzinom w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkańcy sygnalizowali również brak usług transportowych, utrudnienia w dostępie do opieki zdrowotnej oraz niedostateczne wsparcie rodzin w kryzysie opiekuńczym. Oczekiwano tworzenia usług wytchnieniowych dla rodziców dzieci z niepełnosprawnościami.

Podsumowanie potrzeb rodzin z dziećmi:

- Rozwój świetlic środowiskowych, klubików dziecięcych i przestrzeni aktywności;
- Dostęp do poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego;
- Potrzeba zajęć dodatkowych, warsztatów i programów integracyjnych;
- Rozwój usług sąsiedzkich i wsparcia w codziennym funkcjonowaniu;
- Wsparcie w opiece nad dziećmi z niepełnosprawnościami, w tym rozwój usług wychowawczych.

5.3. Diagnoza potrzeb instytucji i organizacji społecznych

Rozdział obrazuje potrzeby i istotne kwestie dotyczące instytucji i organizacji społecznych przez pryzmat przeprowadzenia procesu deinstytucjonalizacji – przejścia z instytucji do opieki środowiskowej. W tym kontekście istotnymi zagadnieniami są:

- Część środowiskowych form wsparcia działa w sposób ograniczony lub niewystarczający wobec rosnącego zapotrzebowania;
- Zasoby kadrowe GOPS-u są niewystarczające, aby realizować zadania zgodnie z rzeczywistymi potrzebami mieszkańców;
- Zgłaszane jest zapotrzebowanie na zatrudnienie dodatkowych pracowników, szczególnie pracowników socjalnych, asystentów osobistych, opiekunów, specjalistów oraz psychologów i terapeutów;
- Potrzeba zdobywania wiedzy na temat deinstytucjonalizacji poprzez szkolenia, materiały edukacyjne, współpracę międzyinstytucjonalną, wizyty studyjne oraz dofinansowane formy kształcenia;
- Jedną z najczęściej wskazywanych barier w funkcjonowaniu instytucji jest niedobór środków finansowych, który utrudnia rozwój usług oraz zatrudnienie odpowiedniej kadry;
- Nadmierne obciążenie pracowników liczbą spraw wpływa na jakość świadczonych usług oraz możliwości rozwoju nowych form wsparcia;

- Trudności wynikające z biurokracji, braku nowoczesnych narzędzi pracy, ograniczeń infrastrukturalnych oraz niewystarczającej współpracy między podmiotami;
- Potrzeba wdrożenia modelu koordynacji usług społecznych, w tym powołania koordynatora usług lub rozwijania Centrum Usług Społecznych;
- Do najpilniejszych problemów społecznych należą samotność, izolacja, wykluczenie społeczne, brak więzi rodzinnych oraz trudności emocjonalne i poznawcze osób starszych i z niepełnosprawnościami;
- Grupą wymagającą najpilniejszych działań są przede wszystkim seniorzy.

5.4. Diagnoza w zakresie najbliższych kręgów wsparcia osób

Najbliższe kręgi wsparcia – rodzina, sąsiedzi oraz lokalna społeczność – odgrywają fundamentalną rolę w codziennym funkcjonowaniu osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz dzieci z niepełnosprawnościami. Analiza zgromadzonych opinii wskazuje, że to właśnie te naturalne formy wsparcia w największym stopniu wpływają na poczucie bezpieczeństwa, samodzielność i możliwość pozostania w środowisku lokalnym. Respondenci podkreślali jednak, że potencjał tych kręgów jest często niewystarczający – zarówno z powodu braku czasu i możliwości opiekunów, jak i przeciążenia obowiązkami opiekuńczymi, które w wielu rodzinach są realizowane bez odpowiedniego wsparcia zewnętrznego.

Zgłaszano potrzebę wzmocnienia relacji sąsiedzkich oraz rozwijania usług o charakterze środowiskowym i sąsiedzkim, które mogłyby odciążyć rodziny i zapewnić pomoc w sytuacjach nagłych. Mieszkańcy zwracali uwagę, że nie wszyscy wiedzą o dostępnych formach wsparcia, co utrudnia korzystanie z usług społecznych oraz prowadzi do społecznej izolacji osób potrzebujących. Pojawiały się także sygnały, że relacje między instytucjami a rodzinami wymagają większego zaufania, dyskrecji i budowania partnerskiej współpracy, szczególnie w sytuacjach związanych z opieką nad osobą chorą, starszą lub z niepełnosprawnością.

Wskazywano również na potrzebę szerszej edukacji społecznej dotyczącej usług pomocowych, a także rozwijania lokalnych inicjatyw wolontariackich i wspólnotowych, które mogłyby pełnić funkcję uzupełniającą wobec rodziny.

Respondenci podkreślali, że kluczowym elementem trwałego systemu wsparcia jest połączenie zasobów rodzin, sąsiadów i społeczności lokalnej z profesjonalnymi usługami środowiskowymi, co pozwala nie tylko odciążać opiekunów, ale również przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu.

Podsumowanie potrzeb najbliższych kręgów wsparcia:

- Rodzina pozostaje podstawowym źródłem pomocy, jednak jej możliwości są często ograniczone przeciążeniem obowiązkami opiekuńczymi;
- Relacje sąsiedzkie i lokalne mogą pełnić ważną rolę w codziennym wsparciu, lecz wymagają aktywizacji i budowania kultury wzajemnej pomocy;
- Niewystarczający zakres wiedzy o dostępnych formach wsparcia, co osłabia funkcjonowanie kręgów pomocy;
- Potrzeba rozwijania usług środowiskowych, inicjatyw sąsiedzkich i wolontariatu;
- Wzmocnienie współpracy między rodzinami a instytucjami oraz budowanie zaufania opartego na dyskrecji i profesjonalizmie.

6. Analiza potrzeb

Niniejszy podrozdział przedstawia kluczowe informacje o potrzebach wybranych grup docelowych, czyli odbiorców usług społecznych, w kontekście procesu deinstytucjonalizacji. Co istotne opracowany został w oparciu o liczne źródła i metody badawcze.

Proces deinstytucjonalizacji, polegający na stopniowym przechodzeniu od opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej, wymaga szczegółowego zrozumienia potrzeb poszczególnych grup społecznych oraz ich najbliższego otoczenia. W niniejszym rozdziale dokonano diagnozy sytuacji wybranych grup docelowych – osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz rodzin z dziećmi.

6.1. Obecnie realizowane usługi i formy wsparcia

Osoby starsze

Osoby starsze w gminie Roźwienica mogą liczyć na wsparcie w zakresie podstawowych potrzeb opiekuńczych oraz pomocy w sytuacjach kryzysowych. Kluczowe formy wsparcia to:

1. Opieka rodzinna - nieformalna (świadczona przez członków rodziny)
2. Pomoc sąsiedzka
3. Klub samopomocy Senior +
4. Praca socjalna

W sytuacjach wymagających opieki całodobowej, Ośrodek Pomocy Społecznej kieruje osoby starsze do Domów Pomocy Społecznej znajdujących się poza gminą oraz opłaca ich pobyt.

Osoby z niepełnosprawnościami i w kryzysie zdrowia psychicznego

Dla osób z niepełnosprawnościami i w kryzysie zdrowia psychicznego dostępne są formy wsparcia podobne do tych oferowanych seniorom, co odzwierciedla ich specyficzne potrzeby:

1. Opieka rodzinna - nieformalna (świadczona przez członków rodziny)

2. Pomoc sąsiedzka

3. Praca socjalna

W razie potrzeb GOPS kieruje osoby i opłaca ich pobyt w Domach Pomocy Społecznej mieszczących się poza gminą.

Osoby w kryzysie bezdomności

W gminie Roźwienica osoby w kryzysie bezdomności otrzymują pomoc poprzez zapewnienie im opieki w placówkach poza terenem jednostki. Koszty pobytu częściowo pokrywa gmina, częściowo osoba.

1. Praca socjalna

Rodziny z dziećmi

Rodziny z dziećmi w gminie Roźwienica korzystają z usług wspierających rozwój dzieci oraz integrację społeczną rodzin. Oferowane formy wsparcia to:

1. Żłobek
2. Oddziały przedszkolne
3. Praca socjalna

6.2. Diagnoza usług deficytowych

Diagnoza potrzeb w zakresie nierealizowanych usług lub usług realizowanych w niewystarczającym zakresie na poziomie lokalnym wskazuje, iż brak:

- Większej liczby Placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3
- Dziennych domów pobytu, placówek wsparcia dziennego, typu Dom Seniora, Klub Seniora czy świetlice środowiskowe
- Wystarczającego dostępu do lekarzy specjalistów
- Usług w obszarze zdrowia psychicznego oraz działań informacyjnych i edukacyjnych
- Większej liczby Asystentów osób z niepełnosprawnościami
- Większej liczby Asystentów osób starszych
- Większej liczby Asystentów rodziny

- Wsparcia psychologicznego dla opiekunów osób wymagających codziennego wsparcia
- Większej liczby godzin Opieki wytchnieniowej
- Transportu od drzwi do drzwi oraz na terenie gminy
- Mobilnych usług
- Wolontariatu

6.3. Diagnoza potrzeb kadrowych i profesji społecznych

Pracownicy GOPS wskazują, iż barierami, które w realizacji usług społecznych w gminie są:

1. Niedostateczne środki finansowe
2. Brak wystarczającej liczby pracowników
3. Brak odpowiednich placówek i infrastruktury
4. Brak odpowiedniego transportu

Potrzeby personelu (kadry) świadczącej usługi społeczne:

- Szkolenia specjalistyczne dla pracowników
- Braki kadrowe w zakresie asystentów rodziny i asystentów osób z niepełnosprawnościami
- Brak lekarzy specjalistów, rehabilitantów i psychologów
- Wiedza pracowników GOPS o deinstytucjonalizacji jest obecnie zaawansowana, niemniej podkreślają oni chęć edukacji w tej tematyce
- Jako najefektywniejsze sposoby zdobywania wiedzy w tematyce deinstytucjonalizacji pracownicy GOPS szkolenia i warsztaty zdalne, platformy e-learningowe i dostęp do materiałów edukacyjnych i literatury specjalistycznej.
- Pracownicy GOPS doświadczają opór wobec zmiany wśród beneficjentów oraz brak świadomości społecznej dotyczącej deinstytucjonalizacji

Celem skutecznego wdrożenia LPDI kadra wskazuje, iż zasadnym byłyby:

- Zwiększenie zasobów kadrowych
- Dodatkowe finansowanie

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

- Wsparcie w zakresie szkoleń dla personelu
- Wsparcie w zakresie planowania strategicznego
- Narzędzia do monitorowania i oceny usług
- Wsparcie w zakresie nawiązywania partnerstw z innymi instytucjami
- Zasoby infrastrukturalne, w tym dodatkowe pomieszczenia

6.4. Przyczyny nierealizowania usług społecznych

Główną przyczyną nierealizowania usług społecznych są ograniczone środki na finansowanie usług społecznych, a także ograniczenia transportowe i kadrowe. Jednym z ograniczeń są ponadto uwarunkowania demograficzne i lokalizacyjne gminy.

7. Część programowa

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych, podobnie jak każdy dokument strategiczny, określa główny cel, który jest realizowany poprzez cele szczegółowe i składające się na nie kierunki działań lub konkretne propozycje działań. Cele szczegółowe wyznaczono wedle obszarów tematycznych dotyczących kolejno: osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością, osób w kryzysie zdrowia psychicznego i rodzin z dziećmi. Dodatkowo wyznaczono cele horyzontalne, które stanowią ogólne kierunki interwencji dla gminy, wspierające oraz warunkujące skuteczną realizację celów szczegółowych.

Cel ogólny

Zapewnienie mieszkańcom gminy Roźwienica dostępu do wysokiej jakości usług społecznych świadczonych w sposób zindywidualizowany i zintegrowany w środowisku lokalnym, w celu wspierania ich samodzielności, integracji społecznej i podniesienia jakości życia

Cele przekrojowe (horyzontalne)

Cele przekrojowe, zwane również horyzontalnymi, to kluczowe obszary, które mają na celu wsparcie realizacji działań i celów szczegółowych w różnych aspektach polityki społecznej, zdrowotnej i edukacyjnej. W przypadku gminy Roźwienica, cele horyzontalne stanowią fundament dla zapewnienia spójności i synergii pomiędzy poszczególnymi inicjatywami, które są realizowane na poziomie lokalnym. Skierowane są na wzmacnianie współpracy między instytucjami, integrację działań w zakresie dostępności usług oraz poprawę efektywności administracji publicznej i jakości życia mieszkańców.

Cele przekrojowe stanowią podstawę dla skutecznego wprowadzania zmian w zakresie wsparcia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego oraz infrastrukturalnego, obejmując wszystkie grupy społeczne, w tym osoby starsze,

dzieci, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny oraz inne osoby w trudnej sytuacji życiowej. Ich realizacja sprzyja budowaniu zrównoważonego i inkluzywnego rozwoju, odpowiadającego na potrzeby lokalnej społeczności, w tym poprawie jakości usług publicznych oraz dostępności do niezbędnego wsparcia.

Cel przekrojowy 1	Działania informacyjno-promocyjne i informowanie o dostępnej ofercie i wsparciu – wzmacnianie świadomości i promowanie dostępności usług społecznych poprzez np.: prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych usługach
Cel przekrojowy 2	Rozwój grup wsparcia/kręgów wsparcia, wolontariatów poprzez inspirowanie do tworzenia oddolnych inicjatyw integrujących osoby z podobnymi doświadczeniami i problemami
Cel przekrojowy 3	Zwiększenie współpracy międzysektorowej – tworzenie i rozwijanie partnerstw pomiędzy organizacjami pozarządowymi, instytucjami publicznymi i sektorem prywatnym dla zapewnienia skoordynowanej pomocy i wsparcia, które odpowiadają na zróżnicowane potrzeby mieszkańców gminy, w tym pozyskanie i szkolenie kadry
Cel przekrojowy 4	Stałe i aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych, a także wzmacnianie więzi międzypokoleniowych poprzez tworzenie przestrzeni i inicjatyw integracyjnych sprzyjających współpracy oraz budowaniu relacji między mieszkańcami w różnym wieku

Obszar 1		Osoby starsze					
Cel	Zbudowanie skutecznego, efektywnego i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób starszych, zapewnającego zwiększenie jakości życia oraz umożliwiającego im godne i aktywne życie w lokalnej społeczności						
Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania		
1.	Rozwój usług społecznych w trybie dziennym skierowanych do seniorów np. oferty Klubu Senior, otwarcie Dziennego Domu Seniora	Do 2030 roku	Gmina Rożwienica, GOPS w Rożwienicy i inni realizatorzy	Do <i>uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne		
2.	Dążenie do wdrożenia usług transportowych dla seniorów typu door to door	Do 2030 roku	Gmina Rożwienica, GOPS w Rożwienicy i inni realizatorzy	Do <i>uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne		
3.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	Do 2030 roku	Gmina Rożwienica, GOPS w Rożwienicy i inni realizatorzy	Do <i>uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne		

4.	Dążenie do rozwoju usług z zakresu wsparcia psychologicznego dla osób starszych	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do <i>uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
5.	Rozwój usług asystenckich dla seniorów	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do <i>uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
6.	Dążenie do rozwoju usług z zakresu mobilnych usług specjalistycznych (np. na zasadzie partnerstw)	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy, NGO, ośrodki zdrowia i inni realizatorzy	Do <i>uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
7.	Wsparcie rodziny i osób pełniących opiekę nad osobą starszą poprzez rozwój opieki wytchnieniowej	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do <i>uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
8.	Dążenie do zapewniania wsparcia psychologicznego i informacyjnego dla opiekunów osób starszych	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do <i>uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

9.	Dążenie do aktywizacji i włączania seniorów w życie kulturalne i społeczne gminy	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy, NGO, ośrodki zdrowia i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
Obszar 2	Osoby z niepełnosprawnościami				
Cel szczegółowy 2	Stworzenie warunków do korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami z wysokiej jakości usług w środowisku lokalnym, umożliwiających rozwój ich potencjału oraz pełne uczestnictwo w życiu społecznym				
Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
10.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
11.	Rozwój usług asystencyjnych oraz dążenie do uruchomienia usług mobilnych np. pomoc rehabilitacyjna	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

12.	Dążenie do zapewnienia dostępu usług z zakresu wsparcia psychologicznego dla osób z niepełnosprawnościami	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
13.	Dążenie do zapewnienia usług transportowych dla osób z niepełnosprawnościami typu door to door	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
14.	Wsparcie rodziny i osób pełniących opiekę poprzez rozwój opieki wytchnieniowej	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
15.	Dążenie do zapewnienia wsparcia psychologicznego i informacyjnego dla opiekunów osób wymagających wsparcia	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
16.	Dążenie do aktywizacji zawodowej i reintegracja	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze

		społeczna osób z niepełnosprawnościami	Do 2030 roku	Gmina Rożwienica, GOPS w Rożwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	europejskie, krajowe i inne
17.		Likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych na obszarze gminy	Do 2030 roku	Gmina Rożwienica, GOPS w Rożwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
Obszar 3	Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone bezdomnością					
Cel szczegółowy 3	Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością, zapewniającego im godne życie					
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
18.		Świadczenie pracy socjalnej dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością	Do 2030 roku	Gmina Rożwienica, GOPS w Rożwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
19.		Dążenie do wsparcia procesów reintegracji społecznej i zawodowej osób w kryzysie bezdomności poprzez działania oparte na	Do 2030 roku	Gmina Rożwienica, GOPS w Rożwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

	lokalnych zasobach i wspólnocie					
20.	Dążenie do aktywizacji osób bezrobotnych we współpracy np. z Powiatowym Urzędem Pracy	Do 2030 roku	Gmina, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne	
21.	Monitorowanie sytuacji osób w kryzysie bezdomności, zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym (np. we współpracy z policją)	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne	
22.	Zapewnienie schronienia osobom tego wymagającym (również poprzez umowy z instytucjami spoza gminy)	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne	
Obszar 4	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego					
Cel szczegółowy 4	Rozwój środowiskowych form wsparcia, które umożliwią osobom w kryzysie zdrowia psychicznego korzystanie z usług dostosowanych do ich potrzeb, a także rozwój umiejętności życiowych					

Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
23.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczonych w miejscu zamieszkania	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
24.	Wsparcie rodziny i osób pełniących opiekę poprzez rozwój opieki wytchnieniowej	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
25.	Dążenie do wdrożenia wsparcia psychologicznego, prawnego i informacyjnego osób wymagających wsparcia i ich opiekunów stacjonarnie/online	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
26.	Dążenie do rozwoju środowiskowych form wsparcia, które umożliwią osobom w kryzysie zdrowia psychicznego korzystanie z	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

	usług dostosowanych do ich potrzeb, a także rozwój umiejętności życiowych	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do <i>uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne	
27.	Dążenie do zwiększania świadomości społecznej na temat istotności zdrowia psychicznego oraz promowanie działań profilaktycznych w tym obszarze					
Obszar 5	Rodziny z dziećmi					
Cel szczegółowy 5	Wsparcie jakości życia rodzin poprzez dostęp do lokalnych, elastycznych usług społecznych					
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
	28.	Dążenie do rozwoju wsparcia rodziny poprzez działania asystenta rodziny	Do 2030 roku	Gmina Roźwienica, GOPS w Roźwienicy i inni realizatorzy	Do <i>uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

29.	Dążenie do tworzenia warunków do aktywnego spędzania wolnego czasu dla rodzin z dziećmi i młodzieży	Do 2030 roku	Gmina Rożwienica, GOPS w Rożwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
30.	Organizacja zajęć terapeutycznych, edukacyjnych i rozwojowych w szkołach i gminnych instytucjach kultury	Do 2030 roku	Gmina Rożwienica, GOPS w Rożwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
31.	Dążenie do wsparcia psychologicznego dla dzieci i rodzin poprzez zapewnienie dostępności psychologów	Do 2030 roku	Gmina Rożwienica, GOPS w Rożwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
32.	Promowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży	Do 2030 roku	Gmina Rożwienica, GOPS w Rożwienicy i inni realizatorzy	Do uzupełnienia	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

8. Źródła finansowania wdrożenia i realizacji planu

Realizacja lokalnego planu deinstytucjonalizacji usług społecznych (LPDI) wymaga stabilnych i zróżnicowanych źródeł finansowania, które umożliwią wdrożenie nowych form wsparcia oraz przekształcenie istniejących instytucji w kierunku bardziej zindywidualizowanych, środowiskowych usług. Niniejszy rozdział nie dotyka w sposób szczegółowy analizy kosztów realizacji planu, natomiast wskazuje przede wszystkim możliwe źródła finansowania, o które ubiegać się może gmina, aby realizować wytyczne w niniejszym Planie kierunki działań.

Poniżej przedstawiono kluczowe źródła finansowania, które mogą zostać wykorzystane na poziomie lokalnym:

1. Środki własne jednostek samorządu terytorialnego (JST)

Jednostki samorządu terytorialnego jako kluczowi realizatorzy polityki społecznej na poziomie lokalnym, powinny zapewnić finansowanie z budżetów własnych.

- Finansowanie bieżące: np. utrzymanie funkcjonowania mieszkań wspomaganych, organizacja usług opiekuńczych czy dziennych form wsparcia, rozwój nowych usług środowiskowych (np. usługi sąsiedzkie, teleopieka).
- Wkład własny do projektów unijnych: JST mogą wykorzystać środki własne jako wkład wymagany do projektów konieczny przy projektach finansowanych m.in. z EFS+, EFRR, Funduszu Solidarnościowego, PFRON i Interreg.
- Tworzenie rezerw celowych: w budżetach lokalnych mogą być tworzone rezerwy na realizację działań wynikających z LPDI, co umożliwi lepsze planowanie wydatków.

2. Fundusze europejskie i krajowe

Deinstytucjonalizacja usług społecznych jest jednym z priorytetów Unii Europejskiej i polityki społecznej w Polsce, co zapewnia szeroki dostęp do funduszy wspierających tego typu działania.

a) Fundusze europejskie 2021–2027

- Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+): finansowanie działań wspierających aktywizację społeczną, integrację zawodową, rozwój usług opiekuńczych oraz wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR): wspieranie inwestycji infrastrukturalnych, takich jak tworzenie mieszkań wspomaganych, dziennych domów wsparcia, placówek integracyjnych czy modernizacja i adaptacja istniejących budynków.
- Programy krajowe współfinansowane przez UE, np. Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS), Fundusze Europejskie dla Regionów czy Fundusze Norweskie.

b) Programy krajowe i dotacje ministerialne

- Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej: wsparcie w ramach programów: „Opieka 75+”, „Senior+”, „Aktywni+” „Asystent Osoby Niepełnosprawnej” czy „Czas na Mieszkanie”, Program „Opieka wytchnieniowa” lub programy wspierające rodziny i pieczę zastępczą.

3. Partnerstwa publiczno-prywatne (PPP)

Partnerstwo publiczno-prywatne to model, który może skutecznie wesprzeć rozwój usług społecznych, szczególnie w zakresie inwestycji infrastrukturalnych.

W ramach partnerstwa publiczno-prywatnego można realizować działania takie jak np.:

- budowa mieszkań wspomaganych i treningowych, gdzie partner prywatny finansuje inwestycję np. w zamian za długoterminowe użytkowanie lub zarządzanie;
- zlecenie usług społecznych organizacjom pozarządowym lub przedsiębiorstwom społecznym – w ramach tego działania można

wykorzystać wiedzę i doświadczenia sektora pozarządowego w realizacji usług środowiskowych.

4. Organizacje pozarządowe i fundacje

Współpraca z organizacjami pozarządowymi może być kluczowa w realizacji działań wynikających z LPDI. NGO-sy często posiadają doświadczenie, które pozwala na skuteczną realizację innowacyjnych form wsparcia. W ramach tej współpracy można np.:

- uzyskać granty i dotacje krajowe i międzynarodowe: fundacje oraz stowarzyszenia mogą ubiegać się o środki na realizację lokalnych projektów deinstytucjonalizacyjnych, np.:
  - Fundacja Batorego (granty lokalne, partycypacja);
  - Fundacja Fundusz Współpracy (Premia Społeczna – współpraca z PES);
  - Fundacja im. Stefana Kuryłowicza (projekty architektoniczne dot. przestrzeni społecznych);
  - IKEA Foundation (projekty mieszkaniowe i społeczne);
  - Open Society Foundations;
  - granty korporacyjne: Orange, Santander, PZU, BGK.

5. Środki z funduszy celowych i lokalnych inicjatyw

a) Fundusze celowe

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON): finansowanie działań skierowanych do osób z niepełnosprawnościami, takich jak usługi asystenckie, dostępność przestrzeni publicznej czy szkolenia zawodowe.
- Fundusz Pracy: wsparcie aktywizacji zawodowej i społecznej osób korzystających z pomocy społecznej, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

b) Lokalna inicjatywa społeczna

- Budżety obywatelskie: przeznaczenie części środków z budżetu obywatelskiego na projekty wspierające deinstytucjonalizację usług, np. tworzenie centrów wsparcia czy mieszkań treningowych.
- Inicjatywa lokalna: współpraca mieszkańców z gminą w realizacji usług społecznych.

6. Środki prywatne i darowizny

Darowizny od lokalnych firm, osób prywatnych czy społeczności mogą wspierać działania na rzecz deinstytucjonalizacji.

- Sponsorzy lokalni: przedsiębiorcy wspierający działalność społeczną w zamian za promocję lub korzyści wizerunkowe.
- Fundraising i kampanie społeczne: zbiórki na rzecz modernizacji placówek, zakup sprzętu czy organizację wydarzeń integracyjnych.
- Opłaty wnoszone przez korzystających

7. Środki z projektów międzynarodowych i fundacji zagranicznych

Warto poszukiwać wsparcia w organizacjach międzynarodowych, które finansują projekty społeczne.

- Fundusze ONZ i WHO: projekty wspierające poprawę zdrowia i jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem.
- Fundacje międzynarodowe: np. Open Society Foundations, Fundacja IKEA czy Fundacja Forda, które wspierają rozwój usług społecznych na całym świecie.

8. Połączenie różnych źródeł finansowania

Skuteczne wdrożenie LPDI wymaga synergii różnych źródeł finansowania, zarówno publicznych, jak i prywatnych. Warto łączyć, w miarę możliwości, środki unijne z krajowymi i lokalnymi, wykorzystując doświadczenie organizacji pozarządowych oraz potencjał sektora prywatnego.

Podsumowanie

Dla powodzenia procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych kluczowe jest odpowiednie planowanie finansowe, obejmujące różne źródła i sposoby pozyskiwania środków. Samorzady powinny przyjąć zróżnicowane podejście, korzystając z dostępnych funduszy, współpracując z partnerami z sektora prywatnego i społecznego, a także aktywnie poszukując innowacyjnych form wsparcia finansowego. Długoterminowe zaangażowanie w zapewnienie środków na deinstytucjonalizację pozwoli na budowę bardziej skutecznego i dostępnego systemu usług społecznych.

Niezwykle istotne jest również dostrzeżenie korzyści finansowych, jakie nieść może za sobą proces deinstytucjonalizacji w gminie. Może on przynieść jednostce oszczędności dzięki ograniczeniu konieczności ponoszenia kosztów pobytu mieszkańców w placówkach całodobowych, na rzecz bardziej efektywnych i elastycznych form wsparcia, takich jak usługi środowiskowe czy usługi sąsiedzkie. Dodatkowo, inwestowanie w lokalne formy wsparcia może stymulować rozwój rynku pracy w regionie, tworząc miejsca pracy dla opiekunów, terapeutów i innych specjalistów.

9. System monitorowania i oceny (ewaluacji)

Kluczowe założenia systemu monitorowania i oceny

Skuteczna realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych (LPDI) wymaga opracowania systemu monitorowania i oceny, który pozwoli na bieżące śledzenie postępów, identyfikowanie ewentualnych problemów oraz wprowadzanie niezbędnych korekt w planie. Monitoring i ocena są kluczowymi elementami zarządzania planem, ponieważ zapewniają transparentność działań oraz umożliwiają skuteczną adaptację do zmieniających się potrzeb społeczności lokalnej.

1. Monitoring – bieżąca analiza realizacji planu

Monitoring Planu opiera się na corocznych przeglądach dokumentu i wdrażanych działań. Jego funkcją jest regularna weryfikacja stopnia realizacji założonych celów oraz zapewnienie zgodności działań z aktualnymi potrzebami społeczności lokalnej i wytycznymi krajowymi oraz europejskimi poprzez monitorowanie przyjętych wskaźników.

Zakres działań:

Rekomendowane jest dokonywanie corocznych przeglądów roboczych, w ramach, których dokonywana będzie:

- analiza postępów w realizacji poszczególnych działań w ramach LPDI;
- aktualizacja wskaźników i ocena, w jakim stopniu realizowane działania wspierają założone cele strategiczne;
- identyfikacja ewentualnych barier i propozycja korekt w realizowanych działaniach.

Odpowiedzialność

Realizacją monitoringu zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) jako jednostka koordynująca wdrażanie LPDI, we współpracy z innymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań na terenie gminy.

Harmonogram

Monitoring odbywa się corocznie, z raportem opracowywanym na koniec roku kalendarzowego przedstawiających realizację określonych wskaźników (w postaci wskazania stopnia realizacji danego wskaźnika i zaraportowania zaobserwowanej tendencji).

Narzędzia

Narzędziami niezbędnymi do przeprowadzenia monitoringu będzie przede wszystkim analiza danych zgromadzonych w bazach GOPS oraz informacji dostarczanych przez partnerów i interesariuszy. Rekomendowana jest także organizacja przez GOPS regularnych spotkań roboczych pozwalających na wymianę informacji i identyfikację potencjalnych obszarów wymagających uwagi.

2. Ewaluacja – strategiczna ocena długoterminowa

Ewaluacja LPDI została zaplanowana jako kluczowe narzędzie strategiczne, mające na celu ocenę skuteczności podejmowanych działań w perspektywie 5-letniej. Jest to element zapewniający systematyczne doskonalenie usług oraz dostosowanie planu do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych.

Cel oceny

Celem prowadzonych działań jest ocena długoterminowych efektów wdrażania LPDI, w tym: skuteczności działań (czy cele zostały osiągnięte?) i efektywności (czy zasoby zostały właściwie wykorzystane?).

Zakres ewaluacji

Ewaluacja obejmuje szeroką analizę wskaźników osiągnięcia celów, konsultacje z interesariuszami oraz przegląd doświadczeń z realizacji działań. Wynikiem powinien być raport z rekomendacjami dla przyszłych aktualizacji LPDI.

Harmonogram

Ewaluacja przeprowadzana jest co pięć lat – dzięki temu możliwa jest ocena zarówno bieżących działań, jak i ich wpływu w dłuższej perspektywie.

Narzędzia ewaluacji

Ewaluacja LPDI jest kluczowym procesem, który pozwala na ocenę skuteczności działań podejmowanych w ramach lokalnej polityki społecznej. Wśród podstawowych narzędzi wykorzystywanych w ewaluacji LPDI znajdują się: 1) analiza wskaźników, która pozwoli ocenić stopień realizacji założonych celów LPDI oraz efektywność działań; 2) badania z interesariuszami - ankiety i wywiady z beneficjentami oraz pracownikami umożliwią zebranie opinii na temat jakości usług oraz ich wpływu na życie mieszkańców, co pozwoli na dostosowanie działań do ich rzeczywistych potrzeb; 3) przegląd dokumentacji, raportów i sprawozdań związanych z realizacją LPDI, co dostarczy danych o wykorzystaniu zasobów oraz pomoże ocenić efektywność finansową i organizacyjną działań.

Harmonogram i częstotliwość działań w ramach systemu monitoringu i oceny

1. Roczne przeglądy robocze:

- analiza wskaźników, bieżące dostosowywanie działań do zmieniających się potrzeb i warunków
- publikacja krótkich raportów z rekomendacjami i podsumowaniem postępów

2. Pięcioletnia ewaluacja, czyli:

- kompleksowa analiza skuteczności i efektywności realizacji LPDI
- konsultacje społeczne oraz analiza zgodności z wytycznymi strategicznymi

Zaangażowanie interesariuszy w proces monitorowania

Efektywny system monitorowania i oceny wymaga współpracy i partnerstwa różnych interesariuszy działających na obszarze gminy, zatem w ramach systemu monitorowania realizacji planu włączeni będą następujące grupy interesariuszy:

- władze gminy – odpowiedzialne za nadzorowanie realizacji planu oraz zapewnienie środków na monitoring;

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej Jakości system włączenia społecznego

- przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za świadczenie usług społecznych;
- zespół roboczy ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI;
- inne podmioty realizujące usługi społeczne na terenie gminy – organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa społeczne oraz inne instytucje odpowiedzialne za wdrażanie konkretnych działań;
- beneficjenci usług – opinie i doświadczenia użytkowników usług społecznych są kluczowe dla oceny ich jakości i skuteczności;
- społeczność lokalna – mieszkańcy gminy powinni być informowani o realizacji LPDI, co pozwala na zwiększenie ich zaangażowania i akceptacji dla podejmowanych działań.

Kluczową grupą w tym zestawieniu jest Zespół Roboczy ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI, który aktywnie uczestniczył w projektowaniu niniejszego dokumentu oraz go opiniował.

Wskaźniki monitoringu

Wskaźniki te są mierzalne, konkretne i pozwalają na ocenę postępów w realizacji LPDI, zostały opracowane wspólnie z Gminnym Zespołem ds. Opracowania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych.

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa (12.2025)	Wartość docelowa do 2030 (minimalna)	Oczekiwania tendencja do 2030 roku (malejąca/stabilna/wzrostowa)	Źródło danych
Liczba osób, które poprzez wdrożenie usług zostały utrzymane w	Liczba osób	5	5	stabilna	Dane własne GOPS

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hatmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

środowisku zamieszkania					
Liczba osób korzystających z indywidualnego wsparcia psychologicznego	Liczba osób	20	30	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba osób objętych usługami asystenta osób niepełnosprawnych	Liczba osób	15	30	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba osób, które uczestniczyły w programach integracyjnych i społecznych (np. warsztaty, grupy wsparcia)	Liczba osób	300	500	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej	Liczba osób	8	16	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba osób objętych usługami asystenta rodziny	Liczba osób	21	21	stabilna	Dane własne GOPS

10. Spis rysunków i tabel

Spis rysunków

Rysunek nr 1. Lokalizacja gminy Roźwienica na tle województwa podkarpackiego	12
Rysunek nr 2. Liczba ludności gminy Roźwienica w latach 2004 - 2024 (stan na 31 grudnia).....	13
Rysunek nr 3. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminie Roźwienica.....	19
Rysunek nr 4. Gospodarstwa domowe i osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Roźwienica w latach 2013-2023	19
Rysunek nr 5. Korzystający z pomocy społecznej w gminie	20
Rysunek nr 6. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.....	21
Rysunek nr 7. Dane metryczkowe ankietowanych mieszkańców gminy Roźwienica	29
Rysunek nr 8. Stan gospodarstw domowych ankietowanych mieszkańców gminy Roźwienica.....	30
Rysunek nr 9. Grupy społeczne, które mają największe trudności w życiu codziennym w gminie Roźwienica według ankietowanych	31
Rysunek nr 10. Ocena dostępności usług społecznych w gminie Roźwienica według ankietowanych.....	32
Rysunek nr 11. Czynniki, które najczęściej utrudniają mieszkańcom gminy Roźwienica korzystanie z usług społecznych	33
Rysunek nr 12. Najważniejsze usługi społeczne dla mieszkańców gminy Roźwienica.....	34
Rysunek nr 13. Zmiany w celu ułatwienia korzystania z usług społecznych w gminie Roźwienica według ankietowanych.....	35
Rysunek nr 14. Ocena korzystności deinstytucjonalizacji dla poszczególnych grup w gminie Roźwienica przez mieszkańców	37
Rysunek nr 15. Najcenniejsze formy wsparcia według ankietowanych w gminie Roźwienica.....	38

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Spis tabel

Tabela 1. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w gminie Roźwienica w latach 2013-2023	22
Tabela 2. Wysokość kwoty świadczeń rodzinnych i zasiłków pielęgnacyjnych w gminie Roźwienica w latach 2013- 2023	23
Tabela 3. Wydatki na świadczenia wychowawcze w gminie Roźwienica w latach 2017 - 2023	24

Projekt

3

z dnia 9 kwietnia 2026 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR ...../2026
RADY GMINY ROŻWIENICA**

z dnia 17 kwietnia 2026 r.

w sprawie wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Roźwienica na 2026 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2025.1153 z późn. zm.) art. 211 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz. U. 2025.1483 z późn. zm.), Rada Gminy Roźwienica uchwala, co następuje:

§ 1. Wprowadza się następujące zmiany w budżecie gminy na 2026 rok:

1. Zmniejsza się plan wydatków w dziale 754 *Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa* w rozdziale 75412 *Ochotnicze straże pożarne* w §4300 *Zakup usług pozostałych* o kwotę 25 000,00 zł.

2. Zwiększa się plan wydatków w dziale 754 *Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa* w rozdziale 75412 *Ochotnicze straże pożarne* § 6050 *Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych* z przeznaczeniem na zadanie pn. 2025 *Czudowice - Rozbudowa garażu straży pożarnej w Czudowicach* o kwotę 25 000,00 zł.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Roźwienica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

SKARBNIK
Gminy Roźwienica
mgr Anna Gołąb

Uzasadnienie

Zwiększa się plan wydatków na sfinansowanie zadania inwestycyjnego pn. *Rozbudowa garażu straży pożarnej w Czudowicach*.

Konieczność zwiększenia planu wydatków wynika z faktu, iż zadanie inwestycyjne zostało w całości zrealizowane fizycznie, zgodnie z umową i oczekiwaniami zamawiającego, zgodnie z kosztorysem ofertowym. Wykonane roboty zostały udokumentowane w "Protokole odbioru końcowego" z 09 marca 2026 roku.

Mimo zabezpieczenia środków w 2025 roku, wykonawca nie wystawił i nie złożył faktury w terminie umożliwiającym rozliczenie zadania w planowanym okresie.

Aby uregulować zobowiązanie wobec wykonawcy za faktycznie wykonane i odebrane prace w roku 2026, konieczne jest zapewnienie pokrycia finansowego w planie wydatków bieżącego roku budżetowego.

Zwiększenie planu wydatków w § 6050 zapewni legalność dokonanego wydatku, umożliwi uregulowanie zobowiązania i zamknie zadanie inwestycyjne, które podniosło wartość budynku OSP w miejscowości Czudowice.

Zmiana planu wydatków dokonywana jest w celu dostosowania planu do faktycznego zaangażowania wydatków.

W związku z powyższym, zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały.

SKARBNIK
Gminy Rozwienica
mgr Anna Gołąb

Projekt

4

z dnia 9 kwietnia 2026 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR ...../2026
RADY GMINY ROŻWIENICA**

z dnia 17 kwietnia 2026 r.

w sprawie wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Roźwienica na 2026 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2025.1153 z późn. zm.) art. 211 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz. U. 2025.1483 z późn. zm.), Rada Gminy Roźwienica uchwala, co następuje:

§ 1. Wprowadza się następujące zmiany w budżecie gminy na 2026 rok:

1. Zmniejsza się plan wydatków w dziale 400 *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę* w rozdziale 40002 *Dostarczanie wody* w § 4210 *Zakup materiałów i wyposażenia* o kwotę 50 000,00 zł.

2. Zwiększa się plan wydatków w dziale 700 *Gospodarka mieszkaniowa* w rozdziale 70007 *Gospodarowanie mieszkaniowym zasobem gminy* w § 6060 *Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych* o kwotę 50 000,00 zł z przeznaczeniem na zadanie pn. *Zapewnienie schronienia osobie poszkodowanej w wyniku pożaru poprzez wynajem kontenera mieszkalnego.*

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Roźwienica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

SKARBNIK
Gminy Roźwienica
mgr Anna Gołąb

Uzasadnienie

Aktualizacja planu wydatków jest bezpośrednim następstwem pożaru, który pozbawił mieszkańca gminy miejsca zamieszkania, wywołując stan wyższej konieczności w zakresie ochrony jego życia i zdrowia.

Przesunięcie kwoty 50 000 zł na wynajem kontenera mieszkalnego jest niezbędne dla zapewnienia poszkodowanemu bezpiecznego schronienia oraz zaspokojenia jego podstawowych potrzeb bytowych, co stanowi zadanie własne gminy w zakresie pomocy społecznej.

Wybrana forma zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych jest w obecnej sytuacji najbardziej efektywna pod względem czasu realizacji oraz kosztów w porównaniu do alternatywnych form pomocy długoterminowej.

Zabezpieczenie środków poprzez przeniesienie z innych zadań pozwala na natychmiastową reakcję kryzysową bez naruszania ogólnej równowagi budżetowej, nadając priorytet działaniom ratunkowym i osłonowym.

W związku z powyższym, zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały.

SKARBNIK
Gminy Rozwienica
mgr Anna Gołąb

Projekt

5

z dnia 9 kwietnia 2026 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR ...../2026
RADY GMINY ROŻWIENICA**

z dnia 17 kwietnia 2026 r.

w sprawie wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Roźwienica na 2026 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2025.1153 z późn. zm.) art. 211 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz. U. 2025.1483 z późn. zm.), Rada Gminy Roźwienica uchwala, co następuje:

§ 1. Wprowadza się zmiany w budżecie Gminy Roźwienica na 2026 rok polegające na zwiększeniu dochodów i wydatków o kwotę 6,85 zł; w tym:

1. Zwiększa się plan dochodów o kwotę 6,85 zł w dziale 750 – *Administracja publiczna* w rozdziale 75095 – *Pozostała działalność* w § 2100 *Środki z Funduszu Pomocy na finansowanie lub dofinansowanie zadań bieżących w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy*.

2. Zwiększa się limit wydatków - dla Urzędu Gminy w Roźwienicy - o kwotę 6,85 zł w dziale 750 – *Administracja publiczna* w rozdziale 75095 - *Pozostała działalność* w tym:

1) w § 4740 *Wynagrodzenia i uposażenia wypłacane w związku z pomocą obywatelom Ukrainy* o kwotę 5,75 zł;

2) w § 4850 *Składki i inne pochodne od wynagrodzeń pracowników wypłacanych w związku z pomocą obywatelom Ukrainy* o kwotę 1,10 zł.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Roźwienica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

SKARBNIK
Gminy Roźwienica
mgr Anna Gołąb

Uzasadnienie

Konieczność dokonania niniejszych zmian w budżecie wynika bezpośrednio z wejścia w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2026 r. o wygaszeniu rozwiązań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym, która z dniem 5 marca 2026 r. uchyliła art. 111 dotychczasowej specustawy. W związku z wygaśnięciem uprawnień organu wykonawczego do samodzielnego dokonywania zmian w planie dochodów i wydatków w zakresie Funduszu Pomocy, każdorazowe wprowadzenie tych środków do budżetu wymaga obecnie decyzji Rady Gminy.

Ponieważ gmina realizuje zadania zlecone związane z obsługą obywateli Ukrainy (w tym nadawanie numeru PESEL), za które przysługuje ustawowa stawka 6,85 zł za wniosek, niezbędne jest ujęcie otrzymanych od Wojewody kwot w planie finansowym. Zmiana ta umożliwi legalne wydatkowanie refundacji na pokrycie kosztów operacyjnych urzędu oraz zapewni zgodność planu budżetowego ze stanem faktycznym przekazanych dotacji.

W związku z powyższym, zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały.

SKARBNIK
Gminy Rozwienica
mgr Anna Gołąb

Projekt

6

z dnia 9 kwietnia 2026 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR ...../2026
RADY GMINY ROŻWIENICA**

z dnia 17 kwietnia 2026 r.

w sprawie wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Roźwienica na 2026 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2025.1153 z późn. zm.) art. 211 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz. U. 2025.1483 z późn. zm.), Rada Gminy Roźwienica uchwala, co następuje:

§ 1. Wprowadza się następujące zmiany w budżecie gminy na 2026 rok:

1. Zmniejsza się plan wydatków w dziale 400 *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę* w rozdziale 40002 *Dostarczanie wody* w § 4210 *Zakup materiałów i wyposażenia* o kwotę 75 000,00 zł.

2. Zwiększa się plan wydatków w dziale 700 *Gospodarka mieszkaniowa* w rozdziale 70005 *Gospodarka gruntami i nieruchomościami* w § 6060 *Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych* o kwotę 75 000,00 zł z przeznaczeniem na zadanie „Zakup działki nr 295 w miejscowości Rudołowice”.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Roźwienica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

SKARBNIK
Gminy Roźwienica
mgr Anna Gołąb

Uzasadnienie

Niniejsza uchwała dokonuje zmian w planie wydatków majątkowych Gminy Roźwienica w celu zabezpieczenia środków finansowych na zakup nieruchomości gruntowej niezabudowanej, oznaczonej jako działka nr 295, położonej w miejscowości Rudołowice.

Przeznaczenie środków na ten cel jest uzasadnione potrzebą przyszłej konsolidacji terenu wokół nowo powstającego obiektu oświatowego. Nabycie przedmiotowej działki do zasobu mienia komunalnego umożliwi kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni szkolnej, w tym budowę niezbędnej infrastruktury towarzyszącej, takiej jak parkingi, tereny rekreacyjne, place zabaw oraz boiska sportowe.

Zabezpieczenie środków w budżecie jest niezbędnym krokiem formalno-prawnym, umożliwiającym realizację uchwały Rady Gminy w sprawie wyrażenia zgody na nabycie tej nieruchomości. Inwestycja ta ma charakter strategiczny -- bezpośrednio wpłynie na funkcjonalność, estetykę oraz bezpieczeństwo otoczenia nowej placówki oświatowej, co czyni wydatek w pełni celowym i gospodarczo uzasadnionym.

W związku z powyższym, podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.

SKARBNIK
Gminy Roźwienica
mgr Anna Gołąb

Projekt

7

z dnia 9 kwietnia 2026 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR ...../2026
RADY GMINY ROŻWIENICA**

z dnia 17 kwietnia 2026 r.

w sprawie wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Roźwienica na 2026 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2025.1153 z późn. zm.) art. 211 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz. U. 2025.1483 z późn. zm.), Rada Gminy Roźwienica uchwala, co następuje:

§ 1. Wprowadza się następujące zmiany w budżecie gminy na 2026 rok:

1. Zmniejsza się plan wydatków w dziale 600 *Transport i łączność* w rozdz. 60016 *Drogi publiczne gminne* w §4270 Zakup usług remontowych o kwotę 33 530,00 zł.

2. Zwiększa się plan wydatków w dziale 600 *Transport i łączność* w rozdz. 60017 *Drogi wewnętrzne* w § 6050 *Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych* z przeznaczeniem na zadanie pn. *Ułożenie ścieków betonowych w miejscowości Wola Węgierska na działce nr 876* o kwotę 33 530,00 zł.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Roźwienica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

SKARBNIK
Gminy Roźwienica
mgr Anna Gołąb

Uzasadnienie

Zwiększa się plan wydatków na sfinansowanie zadania inwestycyjnego pn. „**Ułożenie ścieków betonowych w miejscowości Wola Węgierska na działce nr 876**”.

Konieczność zwiększenia planu wydatków wynika z faktu, iż zadanie inwestycyjne zostało w całości zrealizowane fizycznie, zgodnie z umową i oczekiwaniami zamawiającego, co potwierdza stan faktyczny na działce nr 876 w miejscowości Wola Węgierska.

Terminowe zakończenie prac zostało uniemożliwione przez niekorzystne warunki atmosferyczne, co stanowi okoliczność niezależną od wykonawcy (tzw. siła wyższa), skutkującą przesunięciem terminu zakończenia robót.

Mimo zabezpieczenia środków w 2025 roku, wykonawca nie wystawił i nie złożył faktury w terminie umożliwiającym rozliczenie zadania w planowanym okresie.

Aby uregulować zobowiązanie wobec wykonawcy za faktycznie wykonane i odebrane prace w roku 2026, konieczne jest zapewnienie pokrycia finansowego w planie wydatków bieżącego roku budżetowego.

Zwiększenie planu wydatków w § 6050 zapewni legalność dokonanego wydatku, umożliwi uregulowanie zobowiązania i zamknie zadanie inwestycyjne, które podniosło wartość infrastruktury drogowej (drogi wewnętrznej) w gminie.

Zmiana planu wydatków dokonywana jest w celu dostosowania planu do faktycznego zaangażowani wydatków.

W związku z powyższym, zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały.

SKARBNIK
Gminy Różwienica

mgr Anna Gołąb

Projekt

8

z dnia 9 kwietnia 2026 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR ...../2026
RADY GMINY ROŻWIENICA**

z dnia 17 kwietnia 2026 r.

w sprawie wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Roźwienica na 2026 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2025.1153 z późn. zm.) art. 211 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz. U. 2025.1483 z późn. zm.), Rada Gminy Roźwienica uchwała, co następuje:

§ 1. Wprowadza się następujące zmiany w budżecie gminy na 2026 rok:

1. Zmniejsza się plan wydatków w dziale 600 *Transport i łączność* w rozdz. 60016 *Drogi publiczne gminne* w § 6050 *Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych* na zadaniu "CHORZÓW 2026 - Przebudowa drogi gminnej w m. Chorzów (250 000,00 zł)" o kwotę 130 000,00 zł.

2. Zwiększa się plan wydatków w dziale 600 *Transport i łączność* w rozdz. 60017 *Drogi wewnętrzne* w § 6050 *Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych* z przeznaczeniem na zadanie pn. „Położenie asfaltu i urządzenie drogi na działkach nr 154 i 155 w m. Chorzów” o kwotę 130 000,00 zł.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Roźwienica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

SKARBNIK
Gminy Roźwienica

mgr Anna Gołąb

Uzasadnienie

Pierwotny zakres zadania „Przebudowa drogi gminnej w m. Chorzów” obejmował pełen zakres inwestycji, tj. wykonanie dokumentacji projektowej oraz realizację robót budowlanych. W związku z unieważnieniem postępowania przetargowego na wykonanie dokumentacji projektowej (z uwagi na fakt, iż oferta wykonawcy przewyższała środki zabezpieczone w budżecie), konieczne będzie ponowne przeprowadzenie postępowania przetargowego.

Biorąc pod uwagę przewidywany termin realizacji dokumentacji projektowej (ok. 8 miesięcy), nie będzie możliwe zrealizowanie w bieżącym roku drugiego etapu zadania, tj. wykonania robót budowlanych. W związku z powyższym zasadnym jest zmniejszenie wartości przedmiotowego zadania oraz przeznaczenie niewykorzystanych środków na realizację nowego zadania inwestycyjnego dotyczącego dróg wewnętrznych.

W związku z powyższym, zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały.

SKARBNIK
Gminy Roźwienica
mgr Anna Gołąb

Projekt

9

z dnia 9 kwietnia 2026 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR ...../2026
RADY GMINY ROŻWIENICA**

z dnia 17 kwietnia 2026 r.

w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Roźwienica na 2026 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2025.1153 z późn. zm.), art. 226 i 230 ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. 2025.1483 z późn. zm.), Rada Gminy Roźwienica uchwala, co następuje:

§ 1. W uchwale Nr 221/XXII/2025 Rady Gminy Roźwienica z dnia 19 grudnia 2025 w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy Roźwienica na 2026 rok wprowadza się następujące zmiany:

- 1) załącznik Nr 1 - Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Roźwienica wraz z prognozą kwoty długu na lata 2026 – 2043 otrzymuje nowe brzmienie określone w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.
- 2) Opis przyjętych wartości do zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Roźwienica na lata 2026 – 2043 otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

SKARBNIK
Gminy Roźwienica

mgr Anna Gołąb

Załącznik nr 2. Objaśnienia do uchwały Rady Gminy Roźwienica z dnia 17 kwietnia 2026 r. w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej Gminy Roźwienica na 2026 rok

**OBJAŚNIENIA WARTOŚCI PRZYJĘTYCH DO ZMIANY WIELOLETNIEJ PROGNOZY
FINANSOWEJ
GMINY ROŹWIENICA NA LATA 2026-2043**

Zmiana Wieloletniej Prognozy Finansowej wynika z aktualizacji kwoty długu, którą w 2025 roku obniżono o 200 000,00 zł względem pierwotnych założeń. Korekta ta jest następstwem niższej od planowanej realizacji wydatków w 2025 roku, co wyeliminowało potrzebę zaciągania zobowiązań zwrotnych w zakładanej wcześniej wysokości.

Jednocześnie uaktualniono dane dotyczące wykonania budżetu za 2025 rok oraz stan zobowiązań do poziomów faktycznych, co zapewnia pełną zgodność dokumentu ze sprawozdawczością i wpływ na wskaźniki spłaty długu w całym okresie prognozy.

Poniższa tabela przedstawia aktualne rozchody z tytułu spłaty zobowiązań z kredytów i pożyczek zgodnie z umowami kredytowymi i planowanym kredytem na 2026 rok.

Lata spłaty kredytów	Lata spłaty kredytów po restrukturyzacji	Lata spłaty kredytu z 2025 roku	Spłaty istniejącego zadłużenia razem na dzień 31.12.2025	Planowany kredyt na 2026 rok	Spłaty ogółem i stan na 31.12.2026 r.
1	2	3	4	5	6
2026	996 418,00	90 101,10	1 086 519,10	0,00	1 086 519,10
2027	893 750,00	118 668,45	1 012 418,45	100 000,00	1 112 418,45
2028	922 000,00	105 000,00	1 027 000,00	100 000,00	1 127 000,00
2029	951 500,00	105 000,00	1 056 500,00	100 000,00	1 156 500,00
2030	1 021 250,00	110 000,00	1 131 250,00	100 000,00	1 231 250,00
2031	1 001 250,00	110 000,00	1 111 250,00	100 000,00	1 211 250,00
2032	1 021 250,00	110 000,00	1 131 250,00	100 000,00	1 231 250,00
2033	1 063 750,00	110 000,00	1 173 750,00	100 000,00	1 273 750,00
2034	1 132 500,00	160 000,00	1 292 500,00	100 000,00	1 392 500,00
2035	1 092 500,00	160 000,00	1 252 500,00	100 000,00	1 352 500,00
2036	1 098 750,00	160 000,00	1 258 750,00	100 000,00	1 358 750,00
2037	1 098 750,00	160 000,00	1 258 750,00	100 000,00	1 358 750,00
2038	1 075 897,82	160 000,00	1 235 897,82	100 000,00	1 335 897,82

2039	1 030 000,00	160 000,00	1 190 000,00	100 000,00	1 290 000,00
2040	1 336 500,00	150 000,00	1 486 500,00	100 000,00	1 586 500,00
2041	0,00	1 010 000,00	1 010 000,00	300 000,00	1 310 000,00
2042	0,00	0,00	0,00	750 000,00	750 000,00
2043	0,00	0,00	0,00	550 000,00	550 000,00
Razem	15 736 065,82	2 978 769,55	18 714 835,37	3 000 000,00	21 714 835,37
Aktualna kwota długu:					20 628 316,27

SKARBNIK
 Gminy Różwienica
 mgr Anna Cołąb

UZASADNIENIE

Zmiana Wieloletniej Prognozy Finansowej wynika z aktualizacji kwoty długu, którą w 2025 roku obniżono o 200 000,00 zł względem pierwotnych założeń. Korekta ta jest następstwem niższej od planowanej realizacji wydatków w 2025 roku, co wyeliminowało potrzebę zaciągania zobowiązań zwrotnych w zakładanej wcześniej wysokości.

Jednocześnie uaktualniono dane dotyczące wykonania budżetu za 2025 rok oraz stan zobowiązań do poziomów faktycznych, co zapewnia pełną zgodność dokumentu ze sprawozdawczością i wpływ na wskaźniki spłaty długu w całym okresie prognozy.

W związku z powyższym, zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały.

SKARBNIK
Gminy Rozwienica
mgr Anna Gołąb

UCHWAŁA Nr ...../...../2026**Rady Gminy Roźwienica**

z dnia ..... 2026 r.

w sprawie rozpatrzenia petycji wniesionej przez Stowarzyszenie „Polska Wolna od GMO”

Na podstawie:

- art. 18b ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.),
- art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. z 2018 r. poz. 870),
- § 16 oraz § 73–78 Statutu Gminy Roźwienica,

Rada Gminy Roźwienica uchwala, co następuje:**§ 1.**

Po rozpatrzeniu petycji z dnia 12 marca 2026 r., wniesionej przez Stowarzyszenie „Polska Wolna od GMO”, dotyczącej:

1. udostępnienia na stronie internetowej Urzędu Gminy Roźwienica materiałów przekazanych wraz z petycją,
2. przekazania dyrektorom szkół prowadzonych przez Gminę Roźwienica publikacji pn. „Biała księga szczepień HPV”,

Rada Gminy Roźwienica postanawia nie uwzględnić petycji.**§ 2.**

Uzasadnienie sposobu rozpatrzenia petycji stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3.

Zobowiązuje się Przewodniczącego Rady Gminy Roźwienica do zawiadomienia podmiotu wnoszącego petycję o sposobie jej załatwienia, zgodnie z art. 13 ustawy o petycjach.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie uchwały

Petycja z dnia 12 marca 2026 r., wniesiona przez Stowarzyszenie „Polska Wolna od GMO”, została złożona do Rady Gminy Roźwienica w trybie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach. Przedmiotem petycji było żądanie podjęcia przez Gminę działań polegających na publikacji materiałów dołączonych do petycji na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz przekazania dyrektorom szkół prowadzonych przez gminę publikacji pt. „Biała księga szczepień HPV”.

Zgodnie z art. 18b ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, petycja została skierowana do Komisji Skarg, Wniosków i Petycji Rady Gminy Roźwienica, która dokonała jej analizy na posiedzeniu i przedstawiła Radzie swoje stanowisko.

Komisja ustaliła, że:

- kwestie związane z organizacją, finansowaniem i realizacją programów szczepień ochronnych oraz polityką zdrowotną państwa należą do kompetencji administracji rządowej oraz właściwych organów i instytucji, takich jak Ministerstwo Zdrowia czy Główny Inspektorat Sanitarny,
- gmina nie posiada kompetencji do rozpowszechniania materiałów o charakterze medycznym, edukacyjnym lub informacyjnym, które nie pochodzą od uprawnionych, państwowych instytucji publicznych,
- dyrektorzy szkół działają na podstawie przepisów prawa oświatowego oraz sanitarnego, a organ prowadzący szkoły nie jest uprawniony do rekomendowania im materiałów o charakterze medycznym, opracowanych przez podmioty zewnętrzne.

Ponadto Komisja wskazała, że realizacja żądań zawartych w petycji mogłaby zostać odebrana jako zajęcie stanowiska przez gminę w sporze o charakterze medycznym i naukowym, co pozostaje poza zakresem zadań własnych gminy.

Mając powyższe na uwadze, Rada Gminy Roźwienica uznała, że petycja dotyczy spraw wykraczających poza kompetencje gminy, co zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa uzasadnia jej nieuwzględnienie.

Projekt

11

z dnia 9 kwietnia 2026 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY ROŻWIENICA**

z dnia 17 kwietnia 2026 r.

w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż nieruchomości położonej w Woli Węgierskiej

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. a) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U.2025.1153 z późn. zm.) w zw. z art. 13 ust. 1, art. 37 ust. 2 pkt 6) ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U.2026.399) Rada Gminy Roźwienica uchwała, co następuje:

§ 1. Wyraża się zgodę na sprzedaż niezabudowanej nieruchomości z gminnego zasobu, która stanowi przedmiot własności Gminy Roźwienica położonej w miejscowości Wola Węgierska, oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr 848, o pow. 0,0177 ha (obręb Wola Węgierska), w drodze bezprzetargowej.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Roźwienica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

z up. Wójta

mgr inż. Magdalena Pilch
Inspektor

WÓJT GMINY ROŻWIENICA

inż. Tomasz Kud

Uzasadnienie

W dniu 24.02.2026 r. do Wójta Gminy Roźwienica wpłynęło podanie mieszkańca wsi Wola Węgierska o sprzedaż działki o numerze ewidencyjnym 848 położonej w miejscowości Wola Węgierska.

Po uzyskaniu pozytywnej opinii zebrania wiejskiego, Wójt Gminy Roźwienica przedkłada projekt celem podjęcia uchwały.

I. Przedmiot i cel uchwały. Przedmiotem uchwały jest wyrażenie zgody na zbycie w trybie bezprzetargowym nieruchomości oznaczonej jako działka nr 848 położonej w miejscowości Wola Węgierska. Celem sprzedaży jest poprawa warunków zagospodarowania nieruchomości przyległej, tj. działki nr 844.

II. Stan faktyczny

·**Własność:** Wnioskodawca jest właścicielem działki nr 844 w Woli Węgierskiej.

·**Problem z dojazdem:** Obecny dojazd do nieruchomości wnioskodawcy jest niewystarczający i utrudniony. Mimo posiadanej służebności drogi dojazdowej na działkach sąsiednich, faktyczny przejazd został ograniczony przez nowo powstałe ogrodzenie oraz ukształtowanie terenu (stroma skarpa).

·**Utrudnienia techniczne:** W najważniejszych miejscach dojazd posiada szerokość jedynie 2,8 m. Taki stan uniemożliwia swobodny wjazd maszyn rolniczych oraz pojazdów o większych gabarytach na teren posesji.

·**Funkcja działki gminnej:** Nabycie działki nr 848 (będącej własnością Gminy) pozwoli na zapewnienie bezpiecznego i funkcjonalnego dojazdu do nieruchomości wnioskodawcy.

III. Podstawa prawna i spełnienie przesłanek. Zgodnie z art. 37 ust. 2 pkt 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami, zbycie nieruchomości w drodze bezprzetargowej jest możliwe, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

1.**Niezbędność do poprawy warunków zagospodarowania nieruchomości przyległej:** Działka nr 848 jest kluczowa dla zapewnienia prawidłowej obsługi komunikacyjnej działki nr 844, szczególnie w zakresie dojazdu sprzętem rolniczym.

2.**Brak możliwości samodzielnego zagospodarowania:** Ze względu na swoją specyfikę, kształt lub położenie, zbywana nieruchomość nie może zostać zagospodarowana jako odrębna, samodzielna działka budowlana.

3.**Przyleganie do nieruchomości wnioskodawcy:** Zbywana działka bezpośrednio przylega do gruntu stanowiącego własność wnioskodawcy.

IV. Konkluzja. W świetle powyższego, sprzedaż działki nr 848 w trybie bezprzetargowym jest uzasadniona interesem społecznym i gospodarczym. Pozwoli ona na uregulowanie stanu faktycznego na gruncie oraz umożliwi mieszkańcowi gminy właściwe korzystanie z jego nieruchomości, przy jednoczesnym uzyskaniu przez Gminę dochodu z tytułu sprzedaży mienia.

Wobec spełnienia wszystkich przesłanek ustawowych podjęcie niniejszej uchwały uznaje się za zasadne.

UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY ROŻWIENICA
z dnia 17 kwietnia 2026 r.

w sprawie wprowadzenia regulaminu określającego zasady i tryb korzystania ze świetlic wiejskich stanowiących mienie Gminy Roźwienica

Na podstawie art. 40 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153) w zw. z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 roku o gospodarce komunalnej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 679) uchwala się, co następuje:

- § 1. Ustala się Regulamin określający zasady i tryb korzystania ze świetlic wiejskich będących własnością Gminy Roźwienica, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- §2. Upoważnia się Wójta Gminy Roźwienica do ustalenia wysokości cen i opłat za najem poszczególnych świetlic wiejskich będących własnością Gminy Roźwienica.
- § 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Roźwienica.
- § 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dnia od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

Przewodniczący Rady Gminy

.....

Regulamin określający zasady i tryb korzystania ze świetlic wiejskich stanowiących mienie Gminy Roźwienica.

§ 1. Postanowienia ogólne

1. Świetlica wiejska to obiekt budowlany znajdujący się na terenie Gminy Roźwienica i stanowiący jej własność, służący działalności na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców.
2. Świetlica wiejska jest miejscem prowadzenia zorganizowanych inicjatyw lokalnych.
3. Działalność wiejskich świetlic na terenie Gminy Roźwienica ma na celu m.in.:
  - 1) integrację środowiska lokalnego,
  - 2) inicjowanie aktywności mieszkańców działających na rzecz lokalnej społeczności,
  - 3) prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej, sportowej i rekreacyjnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
  - 4) stworzenie warunków dla aktywności i rozwoju społeczno-kulturalnego mieszkańców,
  - 5) promocję sołectw gminnych oraz Gminy Roźwienica.
4. Ze świetlic mogą korzystać nieodpłatnie:
  - 1) dzieci i młodzież w ramach prowadzonych zajęć, bądź spędzania czasu wolnego pod opieką osoby dorosłej,
  - 2) organy władzy samorządowej Gminy Roźwienica oraz sołectwa Gminy Roźwienica w celu organizacji posiedzenia Rady Sołectkiej lub zebrania wiejskiego,
  - 3) organizacje pozarządowe działające na rzecz mieszkańców Gminy i jej sołectw dla realizacji zadań statutowych, w tym: Ochotnicze Straże Pożarne, Koła Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenia, kluby sportowe, itp.
5. Korzystanie ze świetlic wiejskich jest możliwe jedynie zgodnie z ich przeznaczeniem oraz po złożeniu pisemnego potwierdzenia o zapoznaniu się z niniejszym regulaminem.

§ 2. Zarządzanie majątkiem świetlic

Działalność świetlic wiejskich nadzoruje Wójt Gminy Roźwienica na podstawie przepisów ustawy o samorządzie gminnym i innych przepisów szczególnych.

§ 3. Udostępnianie świetlic i wyposażenia

1. Gmina udostępnia nieodpłatnie świetlice wiejskie wszystkim jednostkom organizacyjnym Gminy, organizacjom społecznym działającym na terenie Gminy oraz sołectwom i stowarzyszeniom z terenu Gminy Roźwienica.

2. Nieodpłatnie udostępnia się świetlice wiejskie na:

- 1) imprezy okolicznościowe i zabawy organizowane dla dzieci, młodzieży i dorosłych przez jednostki organizacyjne, organizacje społeczne, sołectwa oraz na prowadzenie w

Projekt

nich działalności na rzecz lokalnych społeczności przez organizacje pozarządowe i stowarzyszenia działające na terenie Gminy Roźwienica (m.in. Koła Gospodyń Wiejskich, OSP, kluby sportowe itp.),

2) zebrania wiejskie i spotkania z mieszkańcami organizowane przez Wójta Gminy Roźwienica, Radę Gminy Roźwienica, Sołtysa i Rady Sołeckie oraz organizacje społeczne działające na terenie Gminy Roźwienica (m.in. Koła Gospodyń Wiejskich, OSP, Stowarzyszenia, kluby sportowe itp.),

3) bezpłatne badania i spotkania z mieszkańcami w zakresie zdrowia, profilaktyki i terapii finansowane ze środków publicznych.

3. Gmina może udostępnić świetlice wiejskie również odpłatnie na rzecz podmiotów trzecich (osób fizycznych, osób prawnych i innych podmiotów) w celu zorganizowania uroczystości rodzinnych, imprez integracyjnych, spotkań towarzyskich, spotkań biznesowych, zebrań.

4. Spotkania lokalnej społeczności o charakterze nieodpłatnym, w tym stowarzyszeń i grup działania stanowią priorytetową formę działalności prowadzonej w świetlicach wiejskich i mają każdorazowo pierwszeństwo przed spotkaniami organizowanymi w związku z odpłatnym udostępnieniem świetlic wiejskich.

5. Wysokość cen i opłat za najem poszczególnych świetlic wiejskich będących własnością Gminy Roźwienica, a także rozliczenia mediów, odpadów komunalnych i innych opłat (w tym kaucji) określa Wójt Gminy Roźwienica w drodze zarządzenia.

§ 4. Zasady korzystania ze świetlicy wiejskiej

1. Świetlice wiejskie udostępniane są wyłącznie osobom pełnoletnim.

2. Dzieci i niepełnoletnia młodzież mogą korzystać ze świetlic w obecności dorosłych.

3. Korzystanie ze świetlic wiejskich wymaga wcześniejszego uzgodnienia z opiekunem świetlicy.

4. Użytkownicy świetlicy są obowiązani do:

1) przestrzegania niniejszego regulaminu oraz wskazówek zarządzającego świetlicą,

2) zachowania porządku i czystości,

3) uprzątnięcia użytkowanych pomieszczeń oraz terenu przynależnego do świetlicy, poszanowania mienia publicznego,

4) kulturalnego zachowania.

5. Godziny otwarcia świetlicy są ustalane z opiekunem świetlicy zgodnie ze zgłoszonym zapotrzebowaniem.

Projekt

6. W celu wynajęcia odpłatnego świetlicy należy:

- 1) złożyć do opiekuna świetlicy pisemny wniosek zgodny ze wzorem określonym w Załączniku nr 1 do niniejszego Regulaminu,
- 2) po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku strony podpisują umowę najmu, w której będą określone stawki opłat za korzystanie ze świetlic wiejskich,
- 3) przy przekazaniu świetlicy jej opiekun wraz z osobą, na rzecz której następuje przekazanie, sprawdzają stan pomieszczeń, urządzeń oraz wyposażenia, czynność ta zostaje powtórzona przy oddawaniu obiektu,
- 4) w przypadku stwierdzenia przez opiekuna świetlicy rozbieżności stanu pomieszczeń, urządzeń i wyposażenia sporządzany jest protokół rozbieżności.

§ 5. Finansowanie świetlic

1. Środki uzyskane z wynajmu świetlic wiejskich stanowią dochód budżetu Gminy Roźwienica.
2. Utrzymanie świetlic wiejskich finansowane jest bezpośrednio z budżetu Gminy Roźwienica.
3. Dochód z wynajmu świetlic przeznaczony jest na ich utrzymanie.
4. Gmina ponosi koszty utrzymania świetlic wiejskich.

§ 6. Integralną częścią regulaminu jest załączony wykaz budynków świetlic wiejskich - załącznik Nr 2 do niniejszego Regulaminu oraz pozostałe załączniki.

§ 7. Postanowienia końcowe

1. Wyposażenie świetlicy nie może być wynoszone poza teren świetlicy.
2. Skargi i wnioski w zakresie uregulowanym w niniejszym regulaminie należy składać do
Wójta Gminy Roźwienica.

Wniosek o wynajem świetlicy wiejskiej

.....
(imię i nazwisko lub nazwa Wnioskodawcy/
dane osoby upoważnionej do jego reprezentowania)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres/siedziba)

.....
(telefon kontaktowy)

Wójt Gminy Roźwienica

Zwracam się z wnioskiem o wynajem świetlicy wiejskiej położonej w miejscowości wraz z zapleczem kuchennym/bez zaplecza kuchennego* w celu organizacji we własnym zakresie .....

1. Data wynajęcia: .....

2. Organizator: .....

.....
(imię i nazwisko)

.....
(PESEL)

.....
(adres)

3. Przewidywana liczba uczestników:.....

4. Jednocześnie oświadczam, że:

a) zapoznałem/łam się z obowiązującym w Gminie Roźwienica Regulaminem świetlic wiejskich,

b) zobowiązuję się do przestrzegania przepisów BHP, PPOŻ. i sanitarnych, w czasie trwania wynajmu.

.....
(podpis wnioskodawcy)

* niepotrzebne skreślić

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i ust. 2 RODO informujemy, że:

Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Wójt Gminy Roźwienica.

Dane kontaktowe Inspektora Ochrony Danych Osobowych: Urząd Gminy Roźwienica, www.rozwienica.itl.pl

Szczegółowa klauzula informacyjna znajduje się na stronie internetowej Urzędu Gminy Roźwienica

www.rozwienica.itl.pl

Oświadczam, że zapoznałem/am się z klauzulą informacyjną Urzędu Gminy Roźwienica dotyczącą ochrony danych osobowych.

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych dla potrzeb Urzędu Gminy Roźwienica, niezbędnych do realizacji mojego wniosku.

Wykaz budynków świetlic wiejskich stanowiących mienie Gminy Roźwienica

1. Świetlica Wiejska w miejscowości Mokra
2. Świetlica Wiejska w miejscowości Bystrowice
3. Świetlica Wiejska w miejscowości Węgierka
4. Świetlica Wiejska w miejscowości Więckowice
5. Świetlica Wiejska w miejscowości Czudowice
6. Świetlica Wiejska w miejscowości Cząstkowice
7. Świetlica Wiejska w miejscowości Tyniowice
8. Świetlica Wiejska w miejscowości Wola Roźwienicka
9. Świetlica Wiejska w miejscowości Wola Węgierska
10. Świetlica Wiejska w miejscowości Rudołowice
11. Świetlica Wiejska w miejscowości Roźwienica
12. Świetlica Wiejska w miejscowości Chorzów

Projekt

Uzasadnienie

Do kompetencji organów stanowiących gminy, wynikających z przepisu art. 40 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153.) należy określenie zasad korzystania z gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Świetlice wiejskie stanowią bazę umożliwiającą społeczności lokalnej integrację oraz prowadzenie szeroko rozumianej działalności społeczno - kulturalnej. Celem wprowadzenia jednolitych i przejrzystych zasad korzystania z mienia gminnego jakim są świetlice wiejskie, podjęcie uchwały o proponowanej treści jest uzasadnione.

Ponadto, zgodnie z przepisem art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 679), jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego postanawiają o wysokości cen i opłat albo o sposobie ustalania cen i opłat za korzystanie z obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. O ile zatem przepis art. 40 ust. 2 pkt u.s.g. daje radzie gminy legitymację do ogólnego sformułowania zasad i trybu korzystania z gminnych obiektów użyteczności publicznej, o tyle, przepis art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej stanowi kompetencję do ustalania wysokości lub zasad ustalenia tej wysokości odpłatności za gminne obiekty użyteczności publicznej. Przepis art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej zawiera normę prawną upoważniającą organ stanowiący do podjęcia aktu prawa miejscowego, a zawarte w nim umocowanie do stanowienia aktów prawa miejscowego uzupełnia delegację ustawową z art. 40 ust. 2 pkt 4 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie zwrócenia uwagi wymaga, iż na mocy art. 4 ust. 2 ustawy o gospodarce komunalnej organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego mogą powierzyć uprawnienia przewidziane w art. 4 ust. 1 pkt 2 tej ustawy organom wykonawczym, co wymaga podjęcia stosownej uchwały (będącej aktem prawa miejscowego). Powyższe oznacza, iż w sytuacji wydania zarządzenia stanowiącego akt prawa miejscowego w oparciu o przepis art. 4 ust. 2 w związku z art. 4 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy, warunkiem koniecznym do wydania aktu prawnego przez organ wykonawczy j.s.t. jest uchwała upoważniająca ten organ do uregulowania kwestii wskazanych w ww. przepisie. Tym samym koniecznym jawi się przekazanie przez Radę Gminy Roźwienica Wójtowi Gminy Roźwienica uprawnienia w tym zakresie.

